

insan yayınları: 146
inceleme-araştırma dizisi: 63

ISBN 975-574-089-9

insan yayınları
klodfarer cad. 27/5 türbe, istanbul
tel: (0 212) 516 08 28 - fax: (0 212) 518 08 78

tashih
ismail örger

dizgi-iç düzen
karakalem

baskı-cilt
paşahan matbaası

kapak düzeni
murat çiftkaya

kapak baskı
mat-san

istanbul
haziran, 1995

Hilafet: Modern Arap düşüncesinin eleştirisi

FEHMI ŞİNNÂVİ

Türkçesi
SADIK ÖMEROĞLU

insan yayınları

Dr. FEHMI ŞİNNAVİ

Mısır ve İtalya'da tıp okudu. Siyasî İslâm birliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak gayesiyle altı defa İngiltere'yi üç defa ABD'yi ziyaret etti. İki defa İran'ı ziyaret ederek, en üst düzeylerde görüşmelerde bulundu.

Mısır'da iki defa tutuklandı. Birincisinde "Ezher Ulemasını aydınlatmak"la (!) suçlandı, ikincisinde "Şia düşüncesi ni benimsemek"le suçlandı.

Osmanlı Devletine Komplo yayınlanan ilk kitabıdır. Ardından *İslâm Ümmetinin Yetimi Kürtler* yayınlandı. Ardından da *Politik İslâma Doğru...* 1982'de yayınlanan bu sonuncu kitapta dünyada ilk defa "politik İslâm" kavramı kullanılıyordu. Daha sonra *Nasırizm ve Siyasal Alçaklık* ve *Selman Rüşdi* kitapları yayınladı.

Dowha dergisinde yayınlanan makaleleri bu derginin kapanmasına sebep olurken Mısır'da aylık olarak yayınlanan *el-Hilal* dergisindeki makalelerinden dolayı da yazarlığı müdürünün değişmesine neden oldu ve orada tekrar yazması da yasaklandı. Ayrıca İngiltere'de yayınlanan *el-Alem*, Hindistan'da yayınlanan *İslâmî Diriliş* dergisi ve Amerika'daki bazı dergilerde makaleleri yayınlandı.

İngiltere'de ikamet eden Dr. Kelim Sıddıkî (İslâm Parlemtosu Başkanı) için "Düşüncelerimin en çok tecessüm ettiği ve olgunlaştığı kişiydi" diyor. Ayrıca Fehmi Şinnavî, Walzman'ın Yahudi devletinin kuruluşunda oynadığı rolün aynısını Dr. Kelim Sıddıkî'nin de Dünya İslâm Devleti'nin kurulmasında oynaması gerektiği kanaatinde. İslâm hilafetinin, Mekke Şerifi Hüseyin b. Ali'de sembolize olan Arapçılık düşüncesi sebebiyle yıkıldığını ifade eden Şinnavî, bütün İslâm tarihinin birinci suçlusu olarak Şerif Hüseyin'i göstermektedir.

İran'ın, İslâm namına işlenen bu büyük cinayeti düzelttiğini kabul ettiğini, ancak şartların bütün İslâm ümmetinden evrensel bir hareket başlatmasını zorunlu kıldığını belirtmektedir.

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	9
<i>Önsöz</i>	13
1 Osmanlı Devleti aleyhine sürdürülen beyin yıkama faaliyetleri	17
Türkler ve cehalet	22
Türklerin Araplarla ilişkileri	31
2 Siyasî israiliyat dinî israiliyattan daha tehlikeli bir hal alıyor	39
a) Dinin devletten ayrılması	41
b) İslâm'da yönetim sistemi olmadığı söylentisi	44
c) Müslümanların zihninde zerke edilen ırkçılık ve ulusalcılık	47
d) Üniversitelerde okutulan çağdaş uluslararası hukuk dersleri	51
e) Atılan en son politik israiliyat rivâyeti: Osmanlı Devletinin çöküşünü Türklerin Araplaşmamasına bağlamak	52
f) Bir diğer siyasî israiliyat: İslâm'ın müsamahakârlığı	54
3 Cinayetler ve tanıklar	57
Büyük cinayetlerin tanıkları	58
a) Sultan Abdülhamid	58
b) Cemâleddin Efgânî	60
c) Hüseyin b. Ali	65
d) Hilafetin katledilişi hadisenin son tanığı: Abdurrahman el-Kevâkibi	68
4 Dönmeler ve onların gizli rolü	71
5 Yıkım projesinin anahatları	81

6 Azınlıkların yıkımda oynadığı rol	87
7 İslâm ve askerlerin devletteki rolüne dair	95
8 Urâbî Paşa ve Şerif Hüseyin b. Ali'nin sorumlulukları	103
Urâbî felâketi	104
Hüseyin b. Ali felâketi	108
9 Müslümanları yekvücûd eden bağlar, parçalayan sebepler	115
a) Osmanlı birliği	115
b) Turan birliği	116
c) İslâm birliği	118
d) Dinin devletten ayrılması	119
10 Osmanlı işgali mi?	123
11 Osmanlılar ve devlet sistemleri	129
a) Paşa	132
b) Emîrû'l-hac	132
c) Ağa müstahfızân	134
d) Muhtesip	135
e) Subaşı	136
Osmanlılar ve idare	138
Vergiler	143
Osmanlılar ve sanayi	144
Osmanlılar ve ticaret	145
Osmanlılar döneminde toplum	147
Zimmet ehli	149
Osmanlı döneminde aile	151
12 Osmanlı kültürü	155
13 Yeni dünya düzeni mi, yoksa yeni bir haçlı savaşı mı?	167
14 Türkler ile Araplar arasında, sünîlik ve şîîlik arasında hilafet	173
15 Hilafet İslâm'ın dünya görüşü ve siyasal sistemidir	181
16 Son söz	189

Senin için minareler ve minberler hüzne

gark oldu,

Sana ağladı ülkeler ve mâtem tutanlar

Hint yetim oldu, Mısır mahzun oldu,

Sana ağlıyor kan gibi sıcak gözyaşlarıyla

Şam soruyor, Irak soruyor ve soruyor İran,

Biri mi var yeryüzünden hilafeti kaldıran?

—AHMET ŞEVKİ

Halifeler senden göçtü ey taht nereye gittiler?

Nasıl da kaldın yalnız başına melûl mahzun?

Zaman onlara lisan olmamıştı,

Haşmetli ve güçlü iken bir konuştuklarında!

Osmanogulları! Şikayetse elbette haktır

yerindedir.

Eğer sabırsa sabrı seçmişlerse en hayırlı direnenler

sabredenlerdir

Onlar ki Müslümanlara Hızır gibi yetiştirdi

imdat dediklerinde,

Onlar ki kurtarırdı mü'minleri, aman vermezdi

sömürgecilere.

—AHMET MUHARREM

Sunuş

SİZE gönülden bir dost olarak başsağlığı diliyorum!
İslâm tarihinin en tehlikeli ve karanlık planı hilafetin düşürülmesi, hatta tuzak kurularak yok edilmesi olayıdır:
“Beyt-i Makdis; işte bugün Haçlı seferleri son bulmuştur” diyen Allenby’nin komutasındaki yeni Haçlı sürûleriyle düştü.
İslâm hilafetinin enkazı üzerine İsrail kuruldu.

Siyonizm Haçlı ruhunun içine girdi ve siyonist Haçlılık sanki bir Ahidcilik olarak yeniden zuhûr edip, Ahd-i Kadîm’i tamamlıyordu. Ya da sanki İncil Tevrat’ı tamamlıyordu diyebiliriz. Dolayısıyla Haçlılar Kudüs’ü sonsuza dek İsrail’in başkenti olsun diye Siyonizme teslim ettiler.

Müstemlekecilik İslâm topraklarının her karışına girdi ve emperyalizme dönüştü. O emperyalizm ki, sadece köleleştirmekle kalmaz, malları müsadere ederken, akli ve ruhu da çalar. Nitekim artık müstemleke günlerine ağlar olduk.

Kavmiyetçilik hareketleri ortaya çıktı. İslâm'ın en etkin ve birinci düşmanı bunlar oldu. Çünkü İslâm, kavimleri bir araya getiren birlikten başka birşey değildir.

Askeri devrimler önce Türkiye'de başladı sonra, İslâm âleminin diğer yörelerine dal-budak saldı. Bu hâdise sivillerin huzurunda ümmetin resmen vefatının belgesi gibiydi. Sivillerin ölümüyle her türlü haşere, yılan, çıyan bedene üşüştü, her yanı bir gevşeme ve boyun eğiş sardı.

Ebubekir'in, Ömer'in, Osman'ın ve Ali'nin makamına Burgiba, Sedat, Saddam ve Abdülkerim Kasım gibileri oturdu. O sapa-sağlam bina, kum zerrelere dönüştü.

Siyonist-Haçlı güçler Müslüman kadını kirlettiler. Bu maddi ve manevi gasp sonucu hainlerden, işbirlikçilerden ve korkaklardan oluşan bir nesil doğdu. Bu kuşak, İslâm düşmanı deccalların ebeveynleri olacaktı.

Yöneticiler İslâmcılara karşı bir kıyım hareketine girişti. İslâm'ın vatani kalmamıştı sanki. Ayrıca bu yöneticilerin birbirleriyle de kurtlar gibi didişdiklerini görmekteyiz. Artık her zirve toplantısında biri diğerini küfür ve terörizmle suçluyordu.

Her yok ediliş planında müslümanlar nesne oldular. Sürü sürü gönderildiler boğazlanmaya. Filistin Yahudiler tarafından, Bosna Sırp tarafından, Keşmir ya da Burma Budist Hintliler tarafından boğazlandı. Tüm dinler müslümanları boğmak için uzanan kollara ve ellere dönüştü.

Azınlıklar hükmeden, hatta çoğunluğu köle eden, yöneten, kanun koyan güçler haline geldiler. Batılı anlamda bile demokrasinin izi kalmadı. Demokrasi İslâm âleminin içinde başka bir anlama dönüşüyordu ki, buna yırtıcı tağutluk diyebiliriz —ama elbette “kanunlara uygun demokratik ortam” şiarına bürünülerek...

Düşün! Hilafet gittikter sonra açlık ve zillet Sabra ve Şatilla kamplarında nelere yol açtı? Hatta ölümlerin etlerinin yenileceğine dair fetvalar çıkmadı mı? Ama kuşatma altındakiler bu fetvayı kabul etmediler. Çünkü insanın babasını ya da annesini yemesi, on-

ların ölüsünü yemesi nasıl mümkün olabilir? İşte bu açlıktan ölüş Saraybosna Müslümanlarının da başına gelen şeydir; bu açlıktan ölüş Somali, Sudan Müslümanlarının da başına gelen hadisedir.

Düşün! Bu zillet, bu açlık tüm Müslümanları sardığına göre şereften, asaletten ve başı dik oluştan bahsedilebilir mi? Herkes derecesine göre bu aşağılanmadan nasibini aldı. Çünkü hilafetin düşmesinde herkesin payı vardı.

Önsöz

BU ÇALIŞMA, tarihe dair değildir sadece. Siyasete dairdir; amacımız siyasî bir analizdir, sadece tarihsel dökümanlar vermek, arz etmek değil.

Ama bu çalışmanın tarihçileri uyaran bir yanı olduğunu söyleyebiliriz:

Cebertî, Râfî gibi tarihçiler vakanüvis değildiler. Birileri tarafında görevlendirilmemişlerdi. Yani devletin memuru değildiler. Öyleyse onların yazdığı tarihte yer verilen olayların doğruluk derecesinin muhtemelen daha, yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bununla beraber Abdurrahman er-Rafî'nin tarihinin, kendisinin Ulusal Parti'ye intisabı sebebiyle lekelendiğini söyleyebiliriz. Özellikle Yemen tarihini ele alırken, bu böyledir.

Ama resmî tarihçiler ve akademik tarih hocaları, özellikle de Yeniçağ tarihçileri, ne yazarlarsa yazsınlar, birer vazifeli olmak hesabıyla birşeyleri gözetmek durumundadırlar. Meselâ Abdünnâsir

zamanındaki üniversite tarihçileri, krallığı biraz daha insaflı bir biçimde ele almaya cesaret edebilirler miydi? Ya da Abdünnâsir devriminden önceki partiler hakkında biraz orta yollu konuşabilirler miydi? Ya da içlerinden hangisi, İhvan gibi Abdünnâsir'la kanlı-bıçaklı olabilirirdi?

Hidivi "İsmail el-Müftera aleyha" (üzerine böhane atılmış İsmail) diye anlatan tarihçi Kerâbesti'yi vasfederlerken bazıları şöyle derler: Kerâbesti kraldan gelen bir teklifle İsmail'i müdafaa etmek durumunda kalmıştır. Oysa Kerâbesti büyük bir kadıydı. Mahkemesi görülen karmaşık olaylarda bile adaletle hükmettiği herkes tarafından biliniyordu. Onun rüşvet aldığı, krala yağ çektiği vâki değildir. Mala da ihtiyacı yoktu, övgüye de... Zaten bu kitabı yazdığı için herhangi bir ödül de almamıştır. Ne parasal, ne de edebî hiçbir armağan kazanmamıştır. Bir de üniversiteli bir tarihî hocasının halini düşünün. Adam ya vazifesini kaybetmekten korkar ya da tarihî gerçekleri yazmaması mukabilinde petrol ülkelerine gidebilme şansını elde edeceği hesabını yapar. Veya senato meclisinde bir koltuk kapacak, belki de ileride diplomatik bir vazifeye atanacaktır. Böyle birisi gerçekleri yazabilir mi?

İşte bu sebeplerden ötürü, diyoruz ki, Osmanlı devletine dair yazılan tarihler birçok şüphelerle doludur. Osmanlı devleti bitmişti, hiçbir şeye sahip değildi; hiç kimseye fayda vermiyor, hiç kimseye de zarar vermiyordu. Hatta Kemalist Türkiye —ki Osmanlı devletin mirasçısı olmuştur— hilafetin ve Osmanlının en sert hasmı idi. O halde ihtirasları, ileriye dönük planları olan herhangi bir tarihçi Osmanlı devleti hakkında yazarken insaflı olabilir miydi?

Meseleye öteki yönden bakıldığında karşımıza bu çökmüş devletin kanlı-bıçaklı düşmanları çıkmaktadır. Siyonistlerden, Haçlılardan, sömürgeci Avrupa'dan bahsediyoruz. Onlar sadece toprağın ele geçirilmesine değil, hilafetin de silinmesine, yok edilmesine çaba harcadılar. Onların verdiği savaş sadece klasik bir sömürge savaşı değil, din savaşı idi de. O halde resmî tarihçiler, o görevli tarih yazarları arasında Osmanlı hilafetine insaf gözüyle bakan fedaiyi

nasıl bulacağız? Zaten bunların çoğu da, İslâm'a muhalif şu çağdaş devlet dedikleri şeyi tutkuyla seven bed suratlılar değil miydiler?

Müstemlekeci ya da emperyalist güçlerin veya tağuti, hatta sivil bile olabilen tüm bu düşmanların saldırıları ile beraber tiyatrunun, sinemanın, medyanın ve kültürel hareketlerin hilafet aleyhine etkinlik göstermeleri doğal hale gelmiştir. Onlar Osmanlı hilafetini pek çirkin karikatürize ettiler. Osmanlılar, onlara bakılırsa, kültürden anlamazdı. Osmanlıya saldıranlar sadece bu milleti hedef almıyorlardı. Esas maksadları hilafeti yaralamaktı. Çünkü İslâmî bir sistem ve bir İslâm devleti sözkonusuydu. Kalın kalın kitapların ortasında, tiyatrolarda, filmlerde karşımıza Osmanlıyı cahil, kan dökücü ve ilkel bir kavim olarak çizdiler. Sultan Abdülhamid'i kan dökmekten zevk alan kızıl bir sultan olarak resmettiler.

Osmanlı devleti bitti, milli devletler kuruldu. Rüşvet bitti mi, yoksa her yanı mı sardı? Adam kayırma ve yağcılık bitti mi, yoksa işlerin yürümesi için temel prensip haline mi geldi?

Tarih şahitlik ediyor ki, Sultan Abdülhamid devletin ekonomik olarak çökmesine, düşmanlarının bir bir dişlerini göstermesine, azınlıkların şımarmalarına rağmen Filistin hususunda kararlı davranmış; hiçbir haktan feragat etmeyeceğini açıkça söylemiştir. Oysa Theodor Herzl'in teklifi ve aracılığı Almanya'nın teklifi demektir. Rusya ve Britanya da bu teklif için aracılık ettiler ve Abdülhamid hepsini reddedip şöyle dedi:

"Filistin benim mülküm değil! Filistin sadece Türklerin de değildir. Orası müslümanlarındır. Tenimi paramparça etmeniz de bu kararımdan vazgeçmem."

İşte burada Osmanlı devletine komplo yaptıkları, İslâm'a tuzak kurdukları ortaya çıkar.

Gaye İslâm devletini, hilafetini, yani bizzat İslâm'ın kendisini yok edebilmektir.

Artık akademik tarihçiler zehirli simsiyah bir propagandayı yürütenlerle beraber bu plana hizmet etmeye başlayacaklardı. Doğ-

rudan katılmasalar dahi, gerçekleri söyleyemeyerek üstünden geçerek bu hain komplonun uygulanmasına fırsat vereceklerdi. Bunlar İslâm'a karşı yürütülen bu korkunç kıyıma hiç ses çıkarmadılar.

İşte bu yüzden tarih yazmamayı kararlaştırdım, tarihçi olmaya karar verdim.

Ama siyasi bir analizi kaleme döneceğim. Ta ilk Haçlı seferlerine uzanan şu siyonist Haçlı saldırısının temel çerçevesini açığa çıkaracak, bin yıldan beri süregelen ve hâlâ sürmekte olan vahşi kıyımların tanımını yapacak bir siyasi analizden bahsediyorum. Bu savaş bin yıl daha sürmeye devam edecektir belki de. Bizi şu anda doğrudan doğruya ilgilendiren husus tarih yazmak değildir. Vazgeçemeyeceğimiz, mutlaka üstünde durmamız gereken şey, İslâm tarihinin yeni baştan siyasi bir yorumudur. Bu çalışma da bu amaçla ortaya konmuştur. Aslında bu çok daha geniş bir araştırma ile yapılmalıydı. Bu sahada benden daha kuvvetli kalemlerin var olduğunu biliyorum. Onlara söylüyorum, İslâm'a kin kusmanın psikolojisinden bahsedin; Müslümanlara kurulan siyasi komplolardan, siyasi pisliklerden bahsedin; hilafetin defterinin dürtülmesiyle insanlık vicdanının da öldüğünden bahsedin...

Bu yazıdan amacımız Osmanlı hilafetinin çöküşüne ağlamak değil. Tarihimizi yerden yere vurmak da değil. Amacımız izlenmiş gerçekleri mümkün olduğu kadar yeniden ortaya koyabilmektir yalnızca. Şu bilinmeli ki, Osmanlı hilafetine saldıran, İslâm hilafetine kastediyordu. Hilafeti yıkmak isteyen, İslâm'ı yıkmak istiyordu. Yani İslâm'ın kitabını, elçisini, temel düşünce sistemini yerlebir etmek istiyordu.

Allah'ım, bu kitabı basireti kapanmış müslümanların basiretlerinin açılmasına vesile eyle!

DR. FEHMİ eş-ŞİNNÂVİ

1 ~

Osmanlı Devleti aleyhine sürdürülen beyin yıkama faaliyetleri

ARAPLAR tarihte benzeri görülmemiş bir beyin yıkama ameliyesi ile karşı karşıyadırlar. Bu faaliyet dağdaki en okumamış çobandan üniversitedeki hocalara kadar uzanmaktadır. Herkes Osmanlı'nın itibarını zedelemeye, onların ne kadar zalim, cahil, kan dökücü olduğunu söylemeye çalışıyor. Bu mevzuda romanlar yazılıyor (meselâ, Necip er-Reyhani'nin romanları gibi) ve Osmanlı yöneticileri hakkında küçük düşürücü fıkralar anlatılıyor vs., vs. Oysa Türkler Arap beldelerini camilerle doldurmuştu. Onların yiğitlikleri ve dine saygıları, şimdiki Arapların gözündeki, onlara karşı oluşan zulüm, cehalet, sanat düşmanlığı gibi yargıları ne yazık ki kaldıramamıştır. Osmanlıların misafirler için kurduğu hanlar, kervansaraylar, tekkeler, evet hiçbir Arapların beyinde yer etmiyor sanki. Hiçbiri Arap zihnindeki bu meş'um tabloyu bozamıyor. Çünkü Arap beyni tamamen yıkanmıştır. Bu düşüncelerin ortaya çıkmasına hizmet eden İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar

Arap dünyasında tek bir güçlü devlet bırakmamış; hepsini ayrı ayrı küçük devletçiklere ayırmışlardır. Geriye işgal kampları, batakhaneler, meyhaneler ve her türlü çirkinliğin işlendiği sahiller kalmıştır.

Burada ilkokul ve lise kitaplarında bahsi geçen bir hadiseyi nakledeceğim. Eğer Arap beyni yıkanmamışsa bu hadise onu uyardırmaya kafi gelecektir. Bu hadise Türklerin ve Türk egemenliğinin hayırla anılması için de yeterlidir aslında...

Bâbü'lî, Mısır'a Hurşit Paşa adlı birisini tayin eder. Mısırlılar Muhammed Ali'nin valiliğinin devamını istemektedirler. Hurşit Paşayı beğenmemektedirler. Çiftçiler (fellahlar) kaleye çıkarlar.*

Önlerinde sözcü olarak Ömer Mekrem vardır. Hurşit Paşanın huzuruna çıkınca yaygıyı serip katlarlar. Bu sembolik bir harekettir. Şu anda başımızda olan valiyi istemiyoruz demektir. Sadece halının katlanması dahi, şu çıplak ayaklı, cellâbiyeli çiftçilerin başlarına tayin edilen valiyi azletmelerine yeterli bir sebep teşkil eder. Denizlerin ve karaların sultanı, şahlar şahı padişah Mısır'a tayin ettiği Hurşit Paşayı geri alır.**

İşte önümüzde örneğini gördüğümüz demokrasi, bugün Arap âleminin herhangi bir bölgesinde mevcut mudur? Biz fellahların valinin kalesine çıkmasını dahi umut etmiyoruz, bunu da istemiyoruz; acaba muhalefet partilerinin liderleri yöneticiyle görüşebilmeyi başarabiliyorlar mı? Herhangi birimizin aklından, bırakın aklı, rüyasından dahi geçiyor mu ki, bir yönetici kafasından estiği kararı çıkaracak da karşısında herhangi bir memur ya da adalet mekanizmasının başındaki şahıs bu karar doğru değildir deyip altına imza koymayacak? Ve gazeteler sayfa sayfa hakimi destekleyecek? Olması

* Kal'a Mısır'da Muhammed Ali Paşa devrinde ve devamında yönetim mekanına gelir. Bugünün Ankara'sı ve Washington'u gibi. Kahire'nin Mukaddem tepesinin karşısında muhkem bir mekândır. (Çev.)

** Cellâbiyeli, Mısır'da köylüler anlamında, sıradan halk anlamında kullanılan bir kelimedir. Cellâbiye boyun bölgesi açık kollu, çuval şeklinde, bazan da fistan diye tabir edilen bir giysidir. (Çev.)

mümkün değil! Dünyanın hangi yerindeki hangi demokrasi halkın, fellahların başbakanı seçmesine izin veriyor? Acaba Ezher doktorları ve hocaları dahi kendi şeyhlerini (rektörlerini) seçebiliyorlar mı? Ya da herhangi bir şehrin valisinin o şehir halkı tarafından seçilebileceğine şahit oldunuz mu? Veya herhangi bir kazanın kaymakamının o kaza halkı tarafından seçildiğini gördünüz mü? Bırakın böyle bir seçim işini, bu işe teşebbüs edenler dahi yöneticilerin şerrinden kurtulamayabilir!

Osmanlılar tüm Kuzey Afrika'yı atmış askerî yöneticiyi geçmeyen bir idareyle yönetiyorlardı. Ordunun geri kalan kısmı serbest olurdu ve sivil hayata çoğunlukla katılırdı. Oysa bugün milyonlarca kişi sivil hayattan çekilip alınıyor, karargâhlara götürülüyor, askerî merkezlerde eğitime tâbi tutuluyor, bir sürü alıştırtma kitabı okuyor...

Bir olay daha var ki, Arap tarihçiler tarafından Osmanlıların nasıl tersyüz edilerek tanıtıldığına dair iyi bir kanıttır. Derler ki, Bâbü'lî, Mısır'dan en yetenekli sanatkarları çekip almıştır. Böylece Mısır en kaliteli evlatlarını kaybetmiştir. Bu tamamen Kur'an'daki "Lâ tekrabu's salah (Namaza yaklaşmayın) misaline benzer.* Çünkü belgelerle sabittir ki sanatkarların İstanbul'a gelişinden iki sene sonra hepsinin anayurduna dönmesi için mecburiyet emri içeren bir ferman çıkmış, ama hiçbirisi dönmemiştir. İşte tarihçiler sanatkarları İstanbul'a gönderiyor, fakat onları geri gittiğini yazmıyor! Ayrıca şöyle bir itiraz da yapılabilir. Türkiye hiç mi saraya, büyük camilere sahip değildi de bizden giden sanatkarlar onları yaptı? Sanki Mısır'dan oraya gidenler mi o müzeleri dolduracak sanat eserlerini ortaya koydular? Tarihi çarpıtan tarihçinin zihnine böyle sorular gelmez mi, gelse de okuyucunun böyle şeyler düşünceğini aklına getirmez mi? Gerçek şu ki, sanatkarlar ve pek çok zanaat erbabı İstanbul'a gittiler. Tıpkı bugün maişetlerini düzeltmek, daha güzel bir sosyal statüye kavuşmak amacıyla Mısır'dan birçok insa-

*Türk dilinde de Bektâşi'nin meşhur fıkrası bu tarzdadır

nın petrol ülkelerine gitmesi gibi. Şimdi objektif olalım. O sıralarda Türklerle Araplar arasındaki ilişkinin temelini, hakikatini araştıralım. Ama beynimiz yıkanmışsa, gerçekleri göremiyorsak bu mümkün değildir:

(1) Türkler Arap beldelerini fethetmeye geldiklerinde onlarla karşı karşıya gelen ve savaşan Araplar değildi. Sadece Memlûklülerdi. Araplar bir lâhza dahi Türklerle savaşmamışlardır. Arapların Türklerle hiçbir ciddi savaşları yoktur. Ya merhaba demişlerdir ya da hiçbir şey dememişlerdir.

(2) Şüphe yok ki o sıralarda Arapların gelişim ve aydınlanma çağı bitmiş taklit ve kısırlık çağı gelmişti. Emeviler, Abbasiler düşmüş; Moğollar hücum etmişti. Çok daha sonra gelen Türk fetihleri ise Arapların düşünsel, sanatsal ve kültürel birikimlerinin canlanması için yepyeni bir temel teşkil ediyordu. Özellikle de Endülüs Arapları düştükten sonra, Osmanlının gelişi büyük bir şanstı. Herkes bilmektedir ki, Türklerin Kuzey Afrika'ya gelmesiyle bu yörelerde yaşayan Araplar Endülüs'ün akıbetine uğramaktan kurtulmuşlardır. Esasında sahip oldukları topraklara emperyalist olarak gelmediler, İslâmî fetih amacıyla geldiler —Amr b. Âs'ın Mısır'a gelip fethetmesi gibi.

(3) Türkler Arap milletinden olmamalarına rağmen İslâm'ın neşri, korunması hususunda çok gayret sarfetmişlerdir. Sadece ve sadece İslâm'ı sevdikleri için Arapların dili olan Arapça'yı korumuşlardır. Hatta bir din ve ilim lügatı olarak Osmanlı imparatorluğunun her yanında Arapça'ya çok özel bir önem gösterildiğini bilmekteyiz. Dolayısıyla Arapça Türklerin Müslüman olup Araplarla kaynaşmasından ve Arap dünyasının fethedilmesinden sonra Türkçe'ye iyice girmiş, Osmanlı imparatorluğunun her yanında yayılan itina gösterilen bir dil olagelmıştır. Türklerin İslâm'a olan sevgilerinden ötürü hayatın tüm cephelerinde Arapça'nın ve Arap dilinin tesirlerini görürüz. Meselâ Türkler Sudan'a girdiklerinde yaydıkları ve konuştukları dil Arapça'ydı, Türkçe değildi ve bu mıntıkların yönetimi de Mısır asıllı Türklere bırakılmıştı! Durum o hale geldi

ki, Sudan'da yaşayan halklar Arapça'nın kendilerini yönetmeye gelen Türklerin dili olduğunu zannetti! Zaten Türk dilinin, kelimele-
rinin yarısı da Osmanlının Arap devletlerini fethedişinden sonra Arapça'ya dönüşmüştür.

(4) Türkçe'ye olan göstermelik taassup ve eski Türk geleneklerine olan göstermelik sevgi ve diriltme hareketlerine gelince, daha açık bir ifadeyle Turancılık cereyanının neşv ü nema bulmasına gelince, karşımıza Yahudiden dönme gruplar ve yazarlar gelmektedir. Aynı Yahudi asıllı kimseler Araplara da Arapçılığı aşılamışlar, Türklere karşı Araplığı ön plana sürmelerini tavsiye etmişlerdir. Bu hadiseleri Hüseyin b. Ali hareketinde görmekteyiz.

Zaten aynı hareket pek çok musibetin, felaketin vuku bulması-
na yol açmamış mıdır?

(5) İşte Osmanlı devleti çöktü. Şimdi ne haldeyiz, bir bakalım. Bakalım İslâm'ın durumu ne? O, güya korunması için taassup derecesinde katı davrandığımız Arapça'nın durumu ne? İslâm bugün sadece kültürel renkte yaşıyor. Müslüman bir Arapla Müslüman bir Pakistanlıya ya da İranlıya birbirine bağlayan sadece bazı kültürel temalardır; daha fazlası değil! Ve bu ortamda, bu vakitte ve bu kültürde Mısırlı bir Kıptiyle Mısırlı bir Müslüman arasında, Pakistanlı bir Müslüman ile Mısırlı bir Müslüman arasında kurulması muhtemel bir bağlantıdan daha güçlü bağlantılar kuruyorlar.

Şimdi dile gelelim: Hani üzerine titreyerek eğildiğiniz ve onu korumak için hilafeti yerle bir ettiğiniz dil! Bir Mısırlı Fashıyla ya da Lübnanlıyla karşılaştığında onun konuştuğu lehçeyi, dili bazan hiç anlamıyor bile. Bazan anlaşılabilmek için Avrupa lisanını kullanıyorlar.

(6) Muhtelif bölücü fikirler ve propagandalar her yanı sarmıştır. Beyin yıkama faaliyeti bu kokuşmayı ve çürümeyi artırmaktadır. Filistinli gencin kafası şöyle yıkanıyor: "Din Allah'ın, vatan herkesin." İşin realitesine baktığımızda vatanın tamamen elden gittiğini görüyoruz; hiçbir şey kalmamış. Din ise iyi işler yapmak tabiriyle kasdolunan birçok şeyler anlamına geliyor. Allah'ın hiçbir şe-

ye karışmadığını, hiçbir şeye karışmayacağını savunan bir din anlayışı. Böyle bir iman elbette ki zahiridir.

TÜRKLER VE CEHALET

Siyonist Haçlılar iddia ederler ki, Türklerin devri tam bir karanlık çağıdır. Bu siyasî israiliyyat türünden sözlerde öylesine aşırılık olur ki, sanki insanların tümü Türklerin hakim olduğu çağlarda bir cehalet karanlığında kalmışlar ve onların Türklerin tek amacı da her yerdeki ilim kandillerini söndürmek olmuş gibi anlatılır.

Peygamber Efendimiz hakkında da vahiy indiği zamanlar için sar'a nöbeti geçirdiği zamanlar diyen siyonist Haçlı ittifak, deminki sözleri söyleyenlerle aynı kişilerden müteşekkil değil midir? Aynı siyonist ve Haçlı ruhunu taşıyanlar peygamberleri öldürmediler mi, ve Allah'ın kudsî mesajını çarpıtıp bozmaya çalışmadılar mı? Yine görevlerini yerine getiriyorlar ve günahları Türklerin sırtına günahları yığıyorlar. Onlar İstanbul'u fetheden Mehmed'i ikinci Muhammed olarak anarlar. Çünkü onlar nezdinde Peygamberimiz Muhammed'den sonra en çok nefrete lâyık olan kişi Fatih Sultan Mehmet'tir. Bu yüzden ona İkinci Muhammed derler!

Çağımızdaki Arapların ve tüm Müslümanların zihinlerini saran bu iftiranın ne kadar temelsiz ve yıkılmaya mahkum olduğunu göstermek amacıyla şunu söylememizin kâfi olduğunu sanıyoruz:

(1) Mushafdaki Osmânî hattı: İslâm'a giren tüm kavimler; İranlı olsun, Arap olsun, Berberî olsun, hiçbiri Türkler kadar güzel yazı yazamadılar. Ancak onların Kur'an alfabesini mükemmel hale getirmelerinden sonra Arap yazısına gün doğdu. Türklerin bu konuda boy ölçüşebilecekleri hiçbir rakibi yoktur. Onlar bu hattı ya da bu tür üslubu, hatta Osmânî üslubunu diyelim tüm köylerde, şehirlerde yaygın olmadığı sürece kabul etmeyeceklerdi. Böylece her yana herkesin anlayabileceği bir yazı karakteri dağılmış oldu. Elbette böyle bir hat ve üslup okullar, okutucular olmadan gerçekleşmezdi. Tıpkı bugün bilgi ve öğrenimin yaygınlaştırılması gibi.

(2) Ulemâ kelimesi: Âlim ve ulemâ kelimesi Türklerin gelmesinden önce bugünkü anlamlarında değildi. Hintli Müslümanlar da Türklerden sonra bizim şimdi kastettiğimiz anlamda Mevlevî demişlerdir. Biz âlim kelimesinin ilim, öğrenmek, öğretmek anlamlarını kastetmiyoruz; bilakis âlim kelimesinin dinî konuları iyi bilen kimse anlamında kullanılışını kastediyoruz. İşte bu anlam Osmanlıların fethinden önce yoktu. Zaten Osmanlı yazım dilinin dışında da yoktur. Bugüne kadar Avrupa'da da bu anlamda kullanılmamıştır. Okullar mevzuunda işin aşlı şöyledir:

• Hicrî V./Miladî IX. asırdan önce okul diye birşey bilinmiyordu.

• Kâğıdın Çin'den gelişi ve kullanımı ise Harun Reşid zamanında Cafer el-Bermekî'nin vezir olduğu sıralarda gerçekleşmiştir. Ve kâğıt geldikten sonra bile birkaç asır boyunca Arap ülkelerinde doğru düzgün bir okul kurulmamıştır.

• Ama herkes tartışmasız olarak şunu bilmektedir ki, bu okulların olmadığı üç-dört asır ilimde, edebiyatta ve teknikte dev isimler üretmiş, müthiş bir uygarlık husule getirmiştir. Bu anlattıklarımız Kur'an'ın tek başına bir toplum yaratmaya kifayet ettiğine delildir. Hem de öyle bir toplum ki, onlarca bakanın, yüzlerce üniversitenin, binlerce erden oluşan orduların, gazetelerin, matbaaların, radyaların ve televizyonların oluşturduğu hiçbir toplum o topluma denk olamaz! Şu iyi bilinmelidir ki, Kur'an öğrenimi tabii olarak dilbilimsel, psikolojik, felsefî birçok öğretim ve eğitimi beraberinde yeşertecektir. Hatta astronomi, tıp vb. bilimlerin de gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Kısaca dört asır boyunca yerleşik anlamda bir okul bulunmadığını söyleyelim.

Daha sonra ilk medrese Nizâmü'l-mülk tarafından kuruldu. Bu adam İran asıllıydı. Görevliler mezun etmek amacıyla okul kurdu. (Tıpkı sekiz asır sonra Muhammed Ali Paşanın tıp, matematik ve fizik öğrenimi için okul kurdurması gibi). Nizâmü'l-mülk'den önce, fıkıhçıları temsil eden Eş'arilerin karşısında filozof-

ları temsil eden Mu'tezile vardı ve güçlüydü. Nizâmü'l-mülk'den sonra fıkıhçılar felsefecileri yendi. Selçuklular fakihleri razı etmek ve filozofları durdurmak amacıyla böyle bir harekete giriştiler ve fıkıhçılar için okullar kurdular. İslâm âleminde ilk kurulan okulların en meşhurları üç tanedir: Kurtuba Üniversitesi, Ezher Üniversitesi, Nizâmiye Üniversitesi. Nizâmiye Üniversitesi Bağdat'taydı, ve Nizâmiye medreseleri diye bilinmektedir. Hepsisi de aynı yüzyılda kurulmuştur diyebiliriz. O halde okullar yeni bir olaydır, sonradan zuhur etmiştir. Hem de Arap toplumunun dışında, başka bir kavim Selçuklular vasıtasıyla kurulmuştur. Bilindiği gibi Selçuklular Türktür.

Kurtuba Üniversitesi: * Burası Avrupa'nın içinde Arapların ilim kaynağı idi. Siyonist Haçlı karanlığını aydınlatmış bir ışıktı. Avrupalılar Hristiyan, Yahudi ve Latin kültürünün azalmasından korktular. Bazıları Müslüman olmadan Araplaştı, Arapça konuştu ve Avrupalılar Endülüs'te vezirlik makamına kadar yükseldi. Daha sonra da, Arapların yok edilmesinde en büyük katkıda bulunanlar bu kimselerden çıktı. Yüzyıllar sonra Osmanlı devletinin işini bitirenlerin de aynı taktiği uyguladığını görüyoruz. Çağdaş Müslüman devletleri de bu üslupla yok etmeye çalıştıkları gözlemlenmektedir. Kurtuba Üniversitesinin bilimdeki zenginliği o dereceye varmıştı ki, bu üniversiteyi kuran III. Abdurrahman'ın oğlu Hakem kendi zamanında yarım milyon kitap toplamıştı. Başkent Kurtuba'da yirmi yedi okul açtırmış, üniversitede öğretim görevlisi olan hocalara yüklüce miktarda maaşlar bağlatmış, buralarda herkesin rahatça okuyabilmesi için de öğrenimi bedava yapmıştı.

Ezher Üniversitesi: Bir Şii Fâtımî olan Sicilyalı Cevher, Ezher Mescidini inşa etti. Halife el-Aziz başa geçtiğinde bu mescidin ke-

* Metinde Kurtuba Camisi olarak geçiyor. Fakat camiyle üniversite Arapça'da bir zamanlar aynı anlama geliyordu. Çünkü cami büyük mescid demekti, ki bir büyük mescidin çevresinde her zaman fıkıh, hadis, tefsir, hatta matematik ve fen biliminin de okutulduğu bölümler olurdu. Bu yüzden her ikisi de aynı kelimedir. Sadece üniversite kelimesi günümüzde sonuna müennes te'si eklenerek kullanılır (cev).

narına bir okul yaptı. O zamanlar Mısır Yunan kültürünün merkezi konumundaydı. Fâtımiler felsefeye meylederlerdi. Irak tarafındaki Ehl-i Sünnet ise böyle değildi. Ezher'de Yunan felsefesinin her yönden neşv ü nema bulduğunu görüyoruz. İbn Heysem Yunan felsefesine düşkünlüğünden ötürü Irak'tan gelip Ezher'e sığınmıştı. İhvân-ı Safâ da o meşhur risalelerini Ezher'de yazmışlardır. Ezher yavaş yavaş Fâtımiler ile Bağdatlı Abbasiler arasında mezhebî bir çekişmenin kaynağı olacaktı.

Bağdat'taki Nizâmiye Medresesi: Burası Ehl-i Sünnet'in okuydu. Bu mektepten yetişenler münakaşa ve münazarada, araştırma yöntemlerinde felsefecilerin yolunu takip etseler de, onları aynen almamış, bilakis reddetmişlerdir. Bu mektebin esas temayülleri İmam Gazzâlî'nin fikirlerinde açıkça görülür —özellikle de *İhyâ u Ulûmî'd-Din* adlı eserinde... Anlatıldığına göre bu ekolden Abbâdî isimli birinin vaazına yirmi bin kişi katılır, yöneticiler dinlemeye gelirdi. Çocukların saçları kesilir, camiye getirilmeleri sağlanırdı. Nizâmiye medreselerindeki esas mezhep Şâfilikti.

Mustansırıyye Medresesi yukarıda andıklarımızdan daha sonra inşa edilmiştir. Burada dört mezheple beraber matematik, tıp, tabiat bilimleri okutulmuştur. Her profesörün dört asistanı vardı. Öğrencilerin ve öğretmenlerin giyim-kuşamları ve öğrenimine devam etmeleri için gerekli olan her türlü ihtiyaç okul idaresinden karşılanırdı.

Kısaca İslâm tarihindeki üniversiteleri anlatmış olduk. Görüldüğü gibi bunlar üniversite düzeyinde, hatta daha yüksek düzeyde eğitim veren kurumlardır. Öğrenim en yüksek seviyeden en alt tabakalara kadar her yana yayılmıştır. Hatta burada ilgi çeken bir husus vardır ki, o da şudur: Bu üniversiteler fakihlere yardım etmiş, felsefecileri susturmuş, ilk dört asırda fazla miktarda mevcut olan düşünür ve filozofları azaltmıştır. Daha açıkça söylemek gerekirse, felsefecilerin yerini sûfiler almıştır. Sûfiler bir nevi bâtinî felsefeye meylediyorlardı. Ama bu bâtinîlik anlayışı mutasavvife tâifesini o hale getirdi ki, artık sadece iki ayaklarının arasına ve kendi işlerine

bakar oldular. Siyaset dünyası düşüşe geçti, fikirde donukluk başladı. Tabiatıyla her yöndeki düşüş, Arapların da düşüşü demektir.

İşte medreseler o günden sonra, bugüne kadar bilginlerin depolandığı bir yere benzemektedirler. Cevallığın, yaratıcılığın ve gelişmenin boy verdiği mekânlar olmaktan çok, donukluğun mekânı olmaya yakındırlar. Evet âlimler, öğrenciler çoğalmıştı; ama nitelikleri hakikaten azalmıştı. Okullar ne kadar çoğalırsa, onların seviyesi de o kadar düşüyordu. Artık bir Gazzâlî, Kindî, Câhiz, Taberî, Buhârî gibileri pek azdı, yok olmuşlardı, gizlenmişlerdi. İlk defa onların zamanında başlamıştı okullaşma süreci.

Bunun neticesi olarak da Arapları kendi vatanlarında Tatarlar, Türkler veya Haçlılar kuşatacağı. Ama işin ilginç yanı Mekke ve Medine'deki okulların aynı dini basitliği koruyup ve bir nevi kuşatmaya ortak olmalarıydı.

Kur'an bilgisi ve tefsir diğer eğitim ve öğretimlerin veremeyeceği ilim ve hikmet düzeyini kazandırır. Nitekim, medreselerin asıl çizgisini koruduğu devirde aklın yerinde kullanımı ile fikrî seviye açısından üstün bir noktaya gelinmişti. Bu noktaya dair gösterge-lerden biri öğrenimin devamlı münazaraya dayanıyor olmasıdır. Münazara telkin ve taklitle oluşan biçimlenen bir akıldan daha yüksek bir aklı meyve verir. O devirlerde ilim bir övünç kaynağıydı. İlimin yüceliğinden ötürüdür ki, hocalar ve profesörler ilmi, hiçbir ücret almadan, Allah için verirlerdi. İlimin ücretle elde edilişinin başlamasından sonra ilim ehli ah-vah ettiler. İlim için yas tutup, gözyaşı döktüler. Fikrî çıkış noktası böyle olunca, yani münazaraya dayanınca her hocadan ayrı şeyler düşünmesi ve hepsinin kendi görüşünü cesur bir şekilde savunması doğal olacaktı. Profesörler çevrelerinde oturan kimselere reylerini rahatça açıklarlar, müdafaa ederlerdi. Kardeşlik hukuku gözetilir, fakat kimse de kendi görüşünden vazgeçmez, kanıtlarıyla savunurdu. İlim sevgisi insanları Endülüs'ten Mekke'ye getirtir, İmam Malik'in *Muvatta'*ını dinlemek için Medine'ye koşturur, Leys b. Sâdık'ı dinleyip feyz ve bilgisini artırmak isteyenler Mısır'a koşardı. Büyük hakimlerin, valilerin

ve hükümdarların çocuklarına terbiyeciler olarak gelen hocaların mertebesi vezirden daha yüksekti. Yöneticilerin çocuklarına en kaliteli hocalar tutulur, bunlar sadece dinî ağırlıklı dersler vermekle kalmazlar, felsefe, matematik ve ahlâk konularında da en üst derecede eğitim verirlerdi. Aralarında çocuklara satranç, edebiyat öğretme sanat erbabı kimseler de bulunurdu. Tıp, matematik ve siyaset bilginleri arasında güzel münazaralar da olurdu.

Bu anlattıklarımız yoksa okulları kapatalım, okulsuz bir eğitim ile ilk dört asırdaki yöntemlere dönelim anlamına mı geliyor?

Ya da İslâm tıbbın, matematiğin, bilgisayar eğitiminin ya da uzay bilimlerinin karşısında mıdır?

Ne öyle, ne de böyle. Fakat biz ilk dört asrın bir medeniyet yaratma gücünden yoksun olduğunu da söylemiyoruz. Zaten Endülüs'teki saraylar, Gırnata'daki meşhur âbide o devrin insanının matematikdeki bilgisini ve sanatını göstermekte en iyi örnektir. Bunlar nasıl meydana geldi? Usta ve çırak ilişkisiyle. İşinde mahir olmuş bir şeyhin huzurunda çocuk kendini pişiriyor, adamakıllı öğreniyor. Ayrıca her mesleğin, her zanaatın erbabı, yerleşmiş gelenekleri var, sürekli uyguladıkları programları var. Herkes geleceği mesleğin içinde bulunduğu sanatın geleneklerini öğreniyor, çalışma stilini uyguluyor. Bizim amaçladığımız okullar şöyle olmalıdır: Amaç kendi konusunda uzman kişiler yetiştirmek olmalı, vazifesiyle başbaşa kalıp daha ileriye göremeyen kimseleri toplumun başına sarmak olmamalıdır. Önder ve uzman bir kadronun kurulabileceğini Kur'an-ı Kerim garanti ediyor. Böyle bir kadrodan da elbetteki sahip oldukları dallarda uzman bilim adamları çıkacak ve ilmi daha öteye götüreceklerdir.

Eğitimde önemli olan keyfiyettir, sayı değildir. Önemli olan yaratıcılık, yeni şeyler ortaya koyabilme, çözüm üretebilmedir. Ezber, işitme, tasdik etme, önceden söylenenleri aynen tekrarlama değildir. Sanayi ve zanaat erbabına gelince, burada da ustalar, kal-falar gerçekçi ve pratik bir usülle işlerini öğretmeli, ama kendi sahalarıyla alâkalı bilimsel araştırma merkezlerinin kompüter ile ça-

İşmanın zevkini tatmalarına da hiçbir mani olmamalıdır. Hatta her fabrikada bir araştırma merkezi olmalı, en son gelişmeleri kısa bir şekilde özetleyip fabrikanın üretim biçimine sokabilmelidir. Böylece ticaretin hacmi artar, dolayısıyla nüfuz artar. Eğitimde insan yetiştirmeye önem verilmelidir. Milyonlarca ezberleyen, işiten ve sadece duyduğunu tekrarlayan insan yerine, bir tane anlayan ve münazara eden insan yetiştirmek daha iyidir. Sanayiden tarıma tüm dallar pratik yönü ağırlıklı olan, insanı çocukluk çağından alıp olgunluk yaşına kadar en iyi şekilde yetiştiren kaliteli okullara muhtaçtırlar. Mısır'daki Sultan Hasan Mescidi tüm dünyanın ilk üniversite şehridir diyebiliriz. Burayı Sultan Berkuk'un oğlu Hasan inşa etmişti. Bu son derece girift ve göz kamaştıran eğitim müessesesinin mimarı da bir ustaydı; ne matematik, ne de işletme bölümünden doktorası vardı. Uluslararası bir nişanı da yoktu. Çağımızdaki hiçbir binayla karşılaştırılmayacak kadar insanı hayran bırakan, göze hoş gelen Ezher ve diğer birçok güzel yapıyı inşa edenler hep bu türden kimselerdi. Onlar eskiyle yeninin nasıl uyuyacağını sezen kaliteli kalfalardı. Bugünkü üniversitelerin yetiştirdiği insanlar bunu beceremezler. Bu onların harcı değildir.

Peki Osmanlıların tüm bunlarla ne alâkası var? Niye böyle uzun bir giriş yaptık?

Şöyle bir ilişkisi var: Onların inşa ettikleri camilere bir bakalım. O camilerin taşıdığı güzellik ve sanatsal ihtişam bugünkü herhangi bir çağdaş yapıda gözlemlenebiliyor mu? Çünkü Osmanlılar çok güçlü bir eğitim sistemine dayanıyorlardı.

Bu konuda şunlarla yetinebiliriz:

Mısır'a gelen Fransızlar ve diğer yabancılar araştırıp görmüşlerdir ki, her şehirde on binden fazla kitap vardı. Her mescitte kitap, her tekkede kitap, her köyde kitap vardı. Ahalinin kendisi okumaya ve kitaba meyilliydi. Hocalar gerçekten de azdı.

Eğitim ve öğretim ilmin kendisine önem verildiği için sürdürülüyordu. Öğrenmek kolaydı. Ciddi bir külfet olmaksızın, bilgiyi isteyen hemen bulabiliyordu. Bu bilginin kaynağı Kur'an-ı Ke-

rim'di. Daha da uzmanlaşmak isteyen Ezher'e yönelirdi. Matematiği ve yapı tekniğini öğrenmek isteyenler de ustaların, kalfaların yanına giderdi. Aynı şekilde mensucat ve dokuma konusunda uzmanlaşmak isteyenler yine bu zanaatın erbabına koşar, onların dizi dibinde öğrenirlerdi. Ortada zikre şayan diyebileceğimiz miktarda yerleşik mektep yoktu. Çünkü ortada kendisini herhangi birşeyle görevli sayanlar ya da görevlendirilenler yoktu. Ortada zikredilmeye şayan derecede ciddi vergiler de yoktu. Çünkü vergi toplamak için görevlendirilecek insanlar yetiştirilmiyordu. Osmanlılardan daha ne istiyoruz ki? Bundan daha büyük şey beklenebilir mi? İsterseniz Osmanlıları İngilizlerle ya da sözümona istiklâlden sonra eğitim sistemine kavuşmuş olan millî devletlerin eğitim politikalarıyla mukayese et. Milyonlarca kişi eğitilir, ama hiçbiri düzgün bir seviyeye gelemeyiz; ne beyinlerine ne ruhlarına faydası dokunacak bir bilgiyi elde edemeyiz, ve milyonlarca üniversite mezunu işsizlikten orada-burada serseriler gibi dolanırlar. Ve eğitim için alınan paralar ana-babanın elde ettiği kazancın dörtte üçünü alıp götürür, ortada rüşvet döner, adam kayırma döner, bazen suç işlenir, cinayetler ard arda gelebilir. Sürekli Batıya karşı bir boyun eğiş, borçluluk, öykünme duygusu sürüp gider. Ama bu müslümanlar Osmanlıya karşı bir kere dahi borçluluk duygusu ya da ihtiram içinde olabilmişler midir?

Osmanlılar getirdi, onların mahsülüdür, diye ortaya atılan düşünsel gerilik ve donukluğa gelince: Haddizatında Araplar bunu Osmanlıların fethinden önce yaşamıştır. Osmanlılar gelmeden önce de bir fikri durgunluk sözkonusuydu. Çünkü Osmanlılar Arapları kuşatmadan önce Haçlılar, Tatarlar ve Moğollar kuşatmıştır. Ama çağımızdaki siyonist Haçlı ittifakı maslahatı tüm töhmet ve iftiraları Osmanlıya yamamamızı, tüm kötülükleri onlara maletmemizi sağlamaktadır. Aslında siyonist Haçlı ittifakı Osmanlıyı kötülerken hilafeti, İslâm birliğini, İslâm'ın gücünü kötüler. Osmanlı hilafetini gözümüzde küçük düşürürler. Çünkü İslâm'ı istememekte, Müslümanların birliğini arzu etmemektedirler. Karşımızda İs-

lâm'a karşı oynanan bir oyunu müşahade ediyoruz. Onlar daha önce peygamberlere de oyun etmişlerdi. Onları aldatmaya çalışmış, işkencelere sokmuşlardı. Kısaca İslâmî bir eğitim sisteminin adam üretmeye yönelik olduğunu, yoksa sürü üretmeye yönelik olmadığını görüyoruz. Günümüzdeki Batı eğitimi ise sürü üretmekten farklı birşey yapmamaktadır, habire memurlar üretir. Sabırlı, öğrendiği ile kanaat eden, sadece seyreden memurlar... Karşımızda boyun eğen köleler belirmektedir. Ne kimlikleri vardır, ne de ayırcı bir vasıfları...

Onlar Türklere cahil derler, ama hiçbiri doğru-dürüst bir üniversite kuramamışlardır. Ayrıca Türklerin de günümüzdeki anlamıyla modern sayılabilecek üniversiteler kuramadıklarını söyleyip dururlar. Peki söylesinler bakalım: Kahire'deki kalede bulunan Muhammed Ali Camii'ni nasıl inşa ettiler ya da Bulak'taki Sinan Paşa Camiini kim inşa etti? Bu mimarlık mucizelerine günümüz insanları şaşkınlıkla bakmaktadır. Üniversitelerdeki mühendislik ekipleri ve de büyük inşaat şirketleri sadece hayretle seyretmektedirler. Ya da başka bir soru sorayım: Rusya'dan ya da Amerika'dan yardım almadan Kanâdır-ı Hayriyye denilen kemerleri nasıl inşa ettiler? Ya da Avusturya'yı, Polonya'yı, Balkanları kuşatan orduları kim kurdu diye soralım. Bunların hepsi kupkuru bir cehaletle mi kuruldu, yoksa ince bir zekâ, ustalık ve basiret mi gerekiyordu?

* Kale, daha önce belirttiğimiz gibi Mehmed Ali Paşa ve Hidiv dönemindeki Mısır'ın yönetim merkeziydi. Mukaddem tepesinin karşısındadır. Muhammed Ali Paşa Camii ise Türk usulü yapılmış ince minareli, büyük kubbeli bir camiidir. Dış görünüşü itibarıyla Fatih Camiine ve benzeri selâtin camilerine benzer; ama onlara göre daha küçük sayılabilir. İçi ise süsleme ve motif açısından çok ayrıntılıdır, tam Türk zevkini yansıtmaz, Avrupalıdır. Mısırlılar paralarının üstüne, kartpostallara Mısır'ı tanıtmak için bulabildikleri her türlü broşüre Muhammed Ali Paşa Camiinin resmini koyarlar. (Çev.).

** Kanâdır-ı Hayriyye Mısır'da Nil'in Kahire'yle Akdeniz arasında oluşturduğu deltayı daha iyi sulayabilmesi için kurulmuş yanyana ve ardarda birçok kanala verilen toplu isimdir. Karşılıklı köprüler, kemerler ve suyu bölen, seviyesini ayarlayan mekanik setlerle örülü büyük bir sistemdir. Bugün Mısırlılar tarafından bir mesire yeri olarak ziyaret edilen bu bölge bol ağaçlı manzarası hoş güzel bir yerdir. (Çev.)

Hakiki bilgi konusunda Türkleri diğer tüm ırklara ve tarih boyunca tüm milletlere öncü edebilecek, onlardan üstün saydıracak en önemli hadise ilk defa Kur'an-ı Kerim'in hifzedilmesi için kurulan mekteplerin Osmanlılar zamanına tesadüf etmesidir. Onlar Mısırlılarla beraber bilimsel olarak Kur'an-ı Kerim hıfzını uzun uzadıya araştırdılar ve belli bir düzene soktular. İşte yeryüzündeki hiçbir ırka nasip olmayan bir proje Türklere nasip oldu. Bu tür hafız yetiştiren okulların mezun ettiği meşhur adamlardan birkaçını sayalım: meselâ Tâhâ Hüseyin ya da daha yakın bir misal olarak Şeyh Ömer Abdurrahman... Eğer Türklerin bu konudaki sevabı ve güzel işleri olmasaydı ne Tâhâ Hüseyin Tâhâ Hüseyin olurdu, ne de Ömer Abdurrahman Ömer Abdurrahman olurdu. Hepsinde Türklerin kurduğu hafızlık okullarının katkısı büyüktür. O gelenekten yetiştirerek hafız olmuşlardır.

TÜRKLERİN ARAPLARLA İLİŞKİLERİ

Zihinlerde çok büyük bir iftiranın izleri yer etmektedir. Türklerle Araplar arasında karşılıklı çatışma ve surat ekşitmenin sağlam temellere dayandığı sanılmaktadır. Bu kanaat üzerine siyasî, ulusal ve askeri birçok yargının inşa edildiği kötü bir kanaattir. O hale gelmiştir ki, yirmiiki Arap devletin Birleşmiş Milletlerdeki temsilcilerine adı-sanı duyulmamış bir devletin hatırı ya da ineğe tapanların hayrı için beraber olup rey verebilmektedir; ama Türkiye'nin hayrı için hepsi bir araya gelip bir kere dahi ses çıkaramamış, hep çekimser kalmışlardır. Türklerle Araplar arasındaki sözde soğukluk ve nefret Necip er-Reyhani'nin tiyatrolarında bolca işlenmiş, daha da pekiştirilmeye çalışılmıştır.

O halde Türk-Arap ilişkilerindeki hakikat nedir, bunu bilimsel olarak incelemeliyiz.

Osmanlılar, Arap beldelerine girdiklerinde Arapların hiçbir siyasî gücü yoktu diyebiliriz. Zaten güç o sıralarda Memlûklülerin elindeydi. Araplar gelişim ve aydınlanma çağlarını geçirmiş; taklit,

kısırlık ve tam bir tekrar dönemine girmişlerdi. Tabii ki Türkler kuşattıkları Araplardan daha ileri seviyede olacaktı. Onları İslâm kültüründe daha da geride bırakacaklardı. Elbette uygarlık ve medeniyet açısından onlardan ileri olacaktı. Dolayısıyla Araplarla fazla ilgilenmemeleri de doğaldı. Türklerin bir tane değil, birkaç tane önemli görevi vardı. Hem harp edeceklerdi, hem İslâmî bilimlerin gelişmesi için uğraşacaklardı, hem de İslâm kültürünün yaygınlaştırılması için çalışacaklardı. Bu üç görevin üçü birden ne Emevîler devrinde, ne Abbasiler devrinde, ne de ondan sonraki İslâm devletlerinin devrinde beraberce yürütülmemiştir. Bu üç hedefin temeli İslâm'ı himaye etmek, İslâm'ın gücünü her yana yaymaktı.

Türkler kendi dilleri olmamasına rağmen, Arapça'yı ilim ve din lisanı olarak imparatorluğun her tarafında kullandılar —hem de dört asır boyunca. Öyle ki Arapça Türkçe'yi her yandan sardı. Türkçe kelimelerin yarısı Arapça asıllı oldu. Daha da önemlisi Türkler Arap alfabesini dillerinde kullandılar. Tüm bunlar bilindiği, en aptal bir insan dahi bunları tarihe birazcık gözetince görebildiği halde, nasılda Türklerin Arap düşmanı olduğu ve Arapça'yı sevmediği söylenebiliyor? Osmanlıların tek amacı vardı: İslâm'ı yaymak, İslâm'ı himaye etmek. Oysa Araplar Osmanlıların katlandığı zorlukların yarısına dahi katlanmadılar, onların girdiği zor yola bir adım dahi atmadılar. Osmanlılar ırkçılık yapmadılar, tek amaçları İslâm'dı. Ama Araplar yolun ortasında yürümeyi reddettiler. Faal olarak görev almayı İslâmlıktan, Araplıktan, Muhammed'den ve Kur'an'dan vazgeçiş saydılar. Halbuki bizzat Türkler onları Memlûklülere, Moğollardan ve Tatarlardan kurtarmamış mıydı? Buna rağmen yine de Araplar, Osmanlılara fiilen katılmadılar, destek vermediler. İşte bu noktadan itibaren Arap dili fitnesi başlıyor ve artık Arap dili siyasî bir hadise olarak kullanılıyor. Dil, evet dil, tek başına Araplar nezdinde İslâm'dan daha çok ilgi çeken, İslâm'dan daha fazla ehemmiyet verilen bir fenomen olmuştur. Oysa bilimsel olarak anlaşılacaktır ki, Arapçılık cereyanının beyan-

ları nezdinde, düşünce ve uygarlık bakımından Türkleri ikna edecek, Araplaştıracak bir birikim olsaydı, Türkler elbetteki Araplaşır-
dı. Ama çok iyi bilinmektedir ki, Arapların o sıralarda düşünsel seviyeleri mâkul bir düzeyde değildi.*

Artık Yahudi ve Hristiyan Araplar büyük bir rüçhan sahibi oldular; dergiler, gazeteler, kitaplar çıkardılar. Arap diline sahip çıktılar. Hepsi de Arapların Arapçılık damarlarını kabartmaya çalıştılar. Onlara İslâm'ı unutturdular, özellikle de İslâm'ın siyasî yönünü zihinlerinden sildiler.

Artık İslâm sadece ibadetten ibaret bir din olmuştur. Sonra Yahudi ve Hristiyan olmalarına rağmen kendilerine meşruiyet sağlamak amacıyla tüm Arapları ortak bir slogana çağırdılar: Vatan herkesindir (el-vatanu bil-cem'i**). Peki şimdi Bosna probleminde niçin "Vatan herkesindir" denmiyor? Hani gayretli basın? Hani müthiş hamasi şiirler döktüren şair bozuntuları? Hani Arapça'yı taassup derecesinde seven yayıncılar?

O halde kavgı ve çatışma Arap kavmiyetçiliği ile Türkler arasındadır. Hakikat şudur ki Arap kavmiyetçiliği ile bizzat İslâm'ın kendisi arasında da çatışma vardır. Çünkü tüm yıkımlar tamamen İslâm'a yöneliktir, doğrudan Türklere değil. Çünkü doğru olan tek şey sahih olandır. Doğru olan da şudur: Arap kavmiyetçiliği Araplar arasında evvela dil adına ortaya çıkmış bir fitneydi. Böylece Türklerden de İslâm şemsiyesi ve zırhı atılmış oluyordu.

Oysa Osmanlı devletinin tek amacı İslâm'dı. İslâmiyetten ötü-

* Türklerin Araplaşmaması bugün hâlâ çağdaş Arap yazarlarının zihnini meşgul eden bir konudur. Özellikle Türklerin kendi dilini kullanması son dönem Arap yazarlarının zihnini meşgul etmiş, bu konuda aralarında ihtilaflar doğmuştur (Çev.)

** Bu slogandaki vatan kelimesi Kuzey Afrika'nın en ucu olan Fas'tan en doğudaki Irak'a, Bahreyn'e kadar ve Mısır'dan en güneydeki Sudan'a, Cibuti'ye kadar uzanan Arap dünyasını kapsar. Vatan kelimesi Arap devletlerinin bulunduğu her yer anlamına gelir. el-vatanü'l-Arabî, yani Arap vatani bu yeşil kuşağa verilen isimdir. Temelinde Lübnanlı ve Suriyeli Hristiyan Arapların; İslâmcı yönü de bulunan, fakat kavmiyetçiliği ağır basan bazı Mısırlı ve Iraklı yazarların ayrıca Nâsir'in, Kaddafi'nin ve Burgiba'nın harcı vardır. (Çev.)

rü Rusya'yla kırk defa harbett. Yine İslâm için Polonya, Avusturya ve Balkanlardaki birçok devletle defalarca harbett.

Araplar bir defa bile doğru-dürüst savaşa girmediler. Çünkü onlara göre İslâm sadece Arapça bir sözdü. Bu sözü biz dille söyleriz, içimize tam olarak sindiremeyiz. Bundan vazgeçemeyiz, ama bunun yolunda ölemeyiz de. O halde Arapların dışındakiler İslâm uğrunda ölseler dahi Müslüman değil idiler, çünkü onlar Arapça konuşmuyorlardı. Araplar böyle düşünüyorlardı işte... Sonunda durum o hale geldi ki, Haçlılar İslâm devletine, evet Osmanlı gibi bir devlete karşı Arapların hâmis ve vâsisi oldular (hem de Arapça konuşsalar da, konuşmasalar da farketmiyordu!)

O halde şu önermeleri söyleyebiliriz:

Araplık ve Arapçılık söylentisi evvala bir dil hadisesi olarak başladı.

Sonra dil dinden apayrı olarak kendini gösterdi. Son merhalede dil dine savaş açtı ve dinin gücünü kırmaya yöneldi.

Evet, herşey bu minvalde geliyordu, ama Araplar bu gelişmeyi hesap edememişlerdi bile. Oysa Peygamber Efendimiz Refik-i Âlâ'ya kavuşmadan önce bu tür tehlikelere karşı uyarılmış Veda Hutbesindeki eşsiz öğütlerini yüzyıllar önce vermişti: "Arabın Arap olmayana üstünlüğü yoktur. Ancak takva ile bu mümkün olur!" Bu şu demektir: Arap dilinin diğer dillere hiçbir üstünlüğü yoktur. Ancak İslâm uğrunda kullanılabilirse bir üstünlüğü olabilir. Ancak İslâm'ı müdafaa ediyorsa bir üstünlüğü olabilir. Ancak İslâm'ı yaymak için vesile ediliyorsa bir rüçhanı olabilir. Eğer Arapça'dan başka bir dil İslâm için elverişli hale gelmişse ve kullanılıyorsa, elbette o dil Arapça'dan daha üstündür, daha faziletlidir!

Bu söz yaygınlaştı: "Arapça konuşan herkes Araptır." Tabii ki bunun sonucu olan önerme de şu olacaktı: Kur'an-ı Kerim Arapça'yı ve Arapça olan Kur'an-ı Kerim'i okuyan herkes de Araptır. O halde bu kaide şuna da tatbik edilmeliydi: Araplar Türk asıllı Osmanlıları da Arap saymalıydılar. Çünkü onlar Arapça olan Kur'an-ı Kerim'i okuyorlardı; hem de en iyi şekilde!

Araplar Türklerden ne kadar korkarsa korksun, acaba Türklerin elinde midir Kur'an-ı Kerim'i tamamen değiştirmek ve Türkçe Kur'an okumaya kalkmak? İmkânsız! Kur'an Araplar için yeterli bir koruyucu değil mi? Türkler Kur'an'ı sevdikleri sürece Arapların onları kucaklamaları, onları sevmeleri lâzımdı.

Ama siyonist Haçlı ittifakının entrikaları sonucu ne oldu? Bugün nasıl Bosna-Hersek'te kanlı bir kıyım yaşıyorsa, yüzyıllar önce Endülüs'te de aynı şeyler yaşanmıştı. Sonra bu kavmiyetçi bozuntular Suriye ve Lübnan asıllı Hristiyan gazetelerde dillerine ne kadar bağlı olduklarını söylemeye çalıştılar.

Meselenin özü şudur: Kur'an-ı Kerim İslâm'a giren her ırkın İslâmlaşmasına ve belirli bir miktarda Araplaşmasına tek başına kefilidir. Zaten o kadar Araplaşma da yeter. Matlub olan budur. Müslümanlar arasında önderlik ise İslâm'a en çok bağlı olan, bu yola en çok baş koyandır. Dil sadece bir zarftır, önemli olan zarfa konacak olan mesajdır. Yoksa zarfın çeperleri ve çevresi değildir! Bize Arapçılık kabını sandıklar, içine siyonist Haçlı zehirini koydular ve yudum yudum içirdiler; hem de İslâm adına! Endülüs'ten Balkanlar'a, oradan Filistin'e, Keşmir'e, Burma'ya, Filipinlere, Hind'e, Sudan'a, Afrika'nın ortalarına uzanan koskoca bir coğrafyada hâlâ başımızı eğip ellerimizin arasına koyup bir nebze olsun düşünmüyoruz, ders almıyoruz. Hâlâ Türklere, Osmanlılara karşı haksız yargılarda devam ediyoruz!

Türkler ve zulüm meselesi:

Osmanlıları zalim diye vasfettiler ve bu mevzuda bir halk edebiyatı geliştirdiler. Nice tiyatroları gösterildi, kitaplar yazıldı, fıkralar anlatıldı, programlar yapıldı. Bununla iki hedefi gerçekleştiriyorlardı. Birincisi Türklere karşı Arapların beynini yıkamak, ikincisi de birinci amacın gerçekleşmesinden sonra Arapların topraklarına ve zenginlik kaynaklarına el koyabilmek... Böylece onları zulme uğramaktan koruyacak güçlü bir müttefikleri de olmayacaktı!

Söyle bana, Allah için, yeryüzünde hangi devletin hakimi Kânunî diye isimlendirilmiştir? Tek başına bir devlet başkanının Kânunî diye isimlendirilmesi dahi o yöneticinin adaletine dair en büyük tarihi kanıt değil midir? Oysa aynı tarihi açıp karıştırdığımızda Rusya hükümdarının karşımıza Deli Petro ismiyle çıktığını görüyoruz. Veya başka bir hâkimin sapık ve günahkâr lakaplarıyla meşhur olduğunu müşahade ediyoruz. Andığımız bu tarihi kanıtların hiçbirisi de mi inandırıcı gelmiyor?

Osmanlı devleti şeriatı kanunlaştırmıştı. Yüzlerce sene boyunca şeriatle yönetti. Onu sonunda Mecelletü'l-Ahkâm diye bilinen kalıba döktü. Bu ilim dünyasında Mecelle diye bilinir. Söyleyin, bakalım, İslâm dünyasının neresinde bir halk meclisi ya da senato meclisi kalkıp şeriatı tek tek, madde madde kanunlaştırmaya çalışmış ve bu kadar düzenli bir mecmua derlemiştir? Bugün ne yapıyor, habire ertelenip duruluyor! Hemen bir söylenti çıkıyor, kanunların şeriatı muhalif maddelerden arındığı belirtiliyor. Ardından şu an yürürlükte olan kanun maddelerinin şeriatın bizzat kendisi olduğu söyleniyor. Niyeymiş, çünkü hiçbirisi şeriatı muhalif değilmiş! Söyleyin hangisi daha zalim? Şeriat kanunlarını genelleştiren ve tek tek maddeler haline getiren araştırmacı bir devletin kendisi ve hukukçuları mı daha zalimdir, yoksa şeriatı uygulamaktan aciz olan ama öte yandan burnu havada gezen ve kibirlenen diğer devlet yöneticileri mi? Mısır'da görev yapmış olan Lord Cromer 1902 tarihindeki raporunda şunları belirtir:

“Mısır'a yerli mahkemelerin İngilizler tarafından söküştürülmesi son derece esef verici neticelere sebep olmuştur. Çünkü yerel mahkemelerin kurulmasından sonra cinayetler artmış, bu suçlarla baş edilemez hale gelmiştir.”

Cromer bu sözlerinden sonra açıkça itiraf eder ki, İngilizlerin gelmesiyle kurulan mahkemelerden önce hadiseler hakikaten pek azmış. Osmanlıların üslubu ile kurulan mahkemeler de adli işlerin süratle tamamlandığını ve toplumda suç oranının çok az olduğunu

belirtmiş. Çünkü Osmanlı mahkemelerinde ne geciktirme, ne de davayı uzatma vardı. Orada avukatların birbirleriyle oynaması da yoktu. Ya da üst üste gelen yalancı şahitler de yoktu. Çünkü orada genel bir örf hâkimdi. Örften amacımız insanlar arasındaki güvenidir. Halk şuna kesinlikle inanıyordu ki, bu mahkemeler hakkı baltıdan ayırır, suç işleyene cezasını verir.

İşte İslâm'ın düşmanları bile Osmanlı mahkemelerini böyle tavsif ediyor. Onlar kendilerinin de böyle bir şeriata sahip olmalarına kimbilir ne kadar temenni etmişlerdir? O dönemde gayrimüslim olan birçok kimse şer'i mahkemelere sığınıyordu. Müslümanların kend adli meselelerinde hüküm vermelerini istiyorlardı. Ama ah şu siyaset, ah şu siyasi basın... Ama şu Araplar ki, şair Şevki Bey'in de vasıflandırdığı gibi, akılları kulaklarındaydı!

Osmanlı döneminde mahkemelerin durumu hakkikaten övülecek bir haldeydi. Biz bugün bu vafsa sahip mahkemelere mâlik değiliz:

Mahkemeler şeriatın hüküm sürdüğü, davaların süratle neticelendiği kurumlardı. Anlaşamayan taraflar arasında hüküm veren kadı, din hususunda da bilgisi olan müftünün ta kendisiydi, ve kapısını çalan herkese dinî, dünyası hususunda bilgi verirdi; ne fetvadan, ne de kazadan (hakimlik görevinden) para almazdı. Her şehirdeki ve kasabadaki müftü Kahire'deki genel müftüye bağlıydı. Genel müftüyü de Bâb-ı Âli tayin ederdi. İslâm âleminin her yanında ki genel müftüler şeyhülislâma bağlıydılar. Şeyhülislâm Osmanlı hilafetinde sultandan sonra en önemli ikinci şahsiyetti. Şeyhülislâm başbakan olan sadrazamdan önce gelirdi. Arşivler Müslümanca bir adaletin uygulandığına tanıklık eden belgelerle doludur. Oysa bugün çağdaş devletlerin arşivleri karıştırıldığında karşımıza mahkeme bitmeden vefat eden birçok davalı ve davacı buluruz; yahut öylesine ciddi ve önemli davalar vardır ki, kesin bir karara kavuşması gerekirken hemen olağanüstü yasalar çıkar ve herşey tersyüz olur! Sonunda kanunların sadece adı kalır, hepsi yalaka olur!

Osmanlı döneminde müftü ve kadının önünde bir köle ya da

cariyeyle paşa, prens, general, hatta sultanın kendisi karşı karşıya gelebilirdi. Bir mahkeme ki, davacı ve davalıdan birinin köle, diğerinin hükümdara olduğunu düşününüz... Kadı böyle bir mahkemede ya bir celse ya da iki celsede işi bitirirdi, daha uzatmazdı. Hem de işler vakar ve ihtimam ile olurdu. Karşılıklı rızanın da bulunduğu söyleyebiliriz. Çünkü adaletin Allah'ın şeriatına uygun biçimde ifasına çalışılıyordu.

Şimdi düşününüz, Mısır'da fetva kurumu olsa ne yazar? Fetva verilse kıymet-i harbiyesi nedir? Müftü hâkim yetkisinde değilse bu adamın fetva vermesinden ne çıkar? Öyleyse fetva makamı yahut kurumu sadece zevahiri kurtarmak için ortaya konmuş zahiri bir hadisedir ya da muhteşem bir asrın kalıntısı olan bir şeref kuruluşudur, nostaljik bir müessesedir!

Bugün kanunlardan, bentlerden ve anayasa maddelerinden oluşmuş koskocaman bir orman var. Yine avukatlardan, türlü türlü mahkemelerden, binlerce çeşit hakimlerden müteşekkil ormanlar var karşımızda... Ama çok geniş imkânlarla sahip bir hukuk doktoru dahi on davayı doğru-dürüst halledebilmek için neredeyse on senesini heba edebiliyor. Ve anayasaya konan maddeler aynen uygulanamıyor. Kolayına gelen ne ise o hükmü veriyor hakim. Herkes bilmektedir ki rüşvet ve uyuşturucu madde davalarının üçte biri beraatle sonuçlanıyor. Çünkü kanıt yetersizliği vardır. Çünkü olay bilinmemektedir. Çünkü sanığı kurtaracak birşeyler bulunur. Çünkü şöyle, çünkü böyle, bu hep uzayıp gider.

2

Siyasî İsrailiyat dinî İsrailiyattan daha tehlikeli bir hal alıyor

YAHUDİLER ve Hristiyanlar İslâm'a girdiklerinde taşıdıkları kültürü ve sahip oldukları inancın temeli olan hikâyeleri İslâm'a yamamaya çalıştılar. Bazıları münafıklık etti. Âlimlerimiz dinî konulardaki israiliyata çok eğildiler, tek tek ayıklamaya çalıştılar, bir kısmını da ayıkladılar. Ama siyasî israiliyat konusuna gelince, zannetmiyorum ki, bu konuda bir çalışma yapılmış olsun. Bugüne kadar siyasî israiliyatı ayıklama hareketi başlatılmış olsun... Oysa bu ikinci husus biraz sonra göreceğimiz gibi birincisinden daha tehlikeli ve daha büyük facialara yol açan bir hadisedir.

Dikkat edilirse din âlimlerinin sürekli evrenin yaratılışı meselesiyle uğraştığını görüyoruz. Hem de bunu Tevrat'la mukayese ederek yaptılar. Yine âlimlerin yerler ve göklerin yaratılışı, sayısı, doğası hakkında tartıştıklarını ve evrenin yaratılışının kaç gün olduğu hususunda ilim sahibi olmaya çalıştıklarını görüyoruz. Tıpkı

Kur'an'da ve Tevrat'ta geçtiği gibi. Âlimlerimiz insanın yaratılışı ve biçimi hususunda da çok uğraştılar. Kur'an'ı Tevrat'la mukayese ederek bunu yaptılar.

Âdem meselesine de kafayı taktılar. Kur'an'daki Âdem kıssasını Tevrat'la mukayese ettiler. Acaba Âdem'in aldığı ceza yaradılışın bir tâdili miydi, vs. vs. Bu meselelerde epek konuştular. İsrailiyat kaynaklı pek çok söz ve inanç hadis-i şerif rivayetlerine girdi. Ortaya zayıf hadis, kuvvetli hadis gibi kavramlar atıldı. Tevrat kaynaklı fikirlerden beslenen İncil kaynaklı düşünceleri İslâm âlemine yayan en önemli tercüme dalgası Hicri ikinci asırda (M. sekizinci asır) vuku bulmuştur.

Peygamber Efendimizin hadisini rivayet edenler de bu büyük tercüme dalgası esnasında Yahudi ve Hristiyan kaynaklarından pek çok şeyi hadis gibi İslâmî geleneğe taşıdılar. Ortada, içerdiği yanlış rivayetlerden korkulan birçok kitap vardır ki, Ebu Hureyre ya da İbn Abbas'dan rivayet edilmiştir. Ama bir sürü israiliyat kaynaklı kavramı taşımaktadır. Bugüne kadar da bu kitaplara pek itiraz edilmemiştir. Fakat biz bu meseleye dokunacağız. Çünkü bizi gerçekten ilgilendirmektedir ve bizim açımızdan çok önemlidir. Dile getireceğimiz hususlar siyasî israiliyat kabilinden şeylerdir.

Bu mevzuya girmeden önce okuyucunun dikkatini Yahudi ve Hristiyanların, birbirleriyle bağlantılı aynı oluşumun iki farklı yönü olduğu meselesinde odaklaştıracamız. Hristiyanların Ahd-i Cediti Yahudilerin Ahd-i Kadimini tamamlıyor gibidir. Siyasette de görüyoruz ki, Hristiyanlık ve Yahudilik İslâm'a karşı aynı safta yer alan iki oluşumdur. Bazen Hristiyanlık İslâm'a karşı açıktan cephe alıyor; tıpkı eski Haçlı seferlerinde olduğu gibi. Bazen de siyonist Yahudilik arka planda Haçlıların desteğiyle İslâm'a karşı savaş açıyor; tıpkı günümüzde olduğu gibi. 1948'den bu yana Filistin'de devam eden savaş bunun en açık örneğidir. Onlar Filistin savaşının açık bir Haçlı-siyonist ittifakı olduğu meselesini hep gizlediler. Ama nihayet amaçlarına erişip İsrail'in Port Said'den Nil kaynaklarına, Tanca'ya, Körfez'e kadar tüm topraklara hakim olmasından

sonra esas niyetlerini hiç çekinmeden açıkça söyleyecekler...

Hedeflerine tümüyle ulaştıklarında Yahudiler de kalplerindeki şeyi açıkça telaffuz edecekler. Tıpkı 1918 yılında İngiliz komutanı Allenby'in "İşte bugün Haçlı seferleri bitti" demesi gibi. Şu iyi bilinmelidir ki, Haçlı seferleri siyasî, kültürel ve zihni biçimleriyle devam ediyor. Siyonistler ve Haçlılar ittifak halinde İslâm'a karşı savaşıyorlar. Bu savaşın bitmesi mümkün değildir.

"Yahudiler de, Hristiyanlar da, ey Peygamber sen onların dinine girmedigin sürece senden razı olmayacaklar!"

Bu siyasî israiliyat türünden ve yaygınlaştırılan rivayet ve inançların en önemlisi dinin devletten ayrı olduğu safsatasıdır.

• Çünkü İslâm sadece din ve sadece siyaset değildir. Bilakis İslâm tek bir kelimeyle din siyasettir. Evet bu kelimedeki dinin nunu siyasetin siniyle birleştirerek okuyoruz; tek kelime olarak. Çünkü İslâm siyasî bir dindir, çünkü İslâm dinî bir siyasettir. Bu özelliği ile diğer dinlerin tümünden ayrılıyor. Çünkü İslâm son ve kâmil dindir.

• İslâm'daki devlet kavramıyla siyaset literatüründeki teokratik devlet kavramı kastolunamaz. Ya da başka bir deyişle din adamlarının devleti kasdolunamaz. Bilakis dînin hakim olduğu devlet kas-tolunur, din adamlarının hakim olduğu değil. Bu böyledir, zira İslâm'da din adamları da yoktur, din dışı adamlar da yoktur. İslâm'da tüm bireyler dininin adamıdır. Kur'an herkese açıktır, herkes için kolaydır. Herkes Kur'an'dan aklı miktarınca, ihtiyacı kadar anlar. Tek ölçü Yaratana ve Resûlüne karşı duyulan samimiyettir.

(a) Dinin devletten ayrılması

Bu düşünce ile aslında tam olarak dinin devletten ayrılması kasdolunmaz. Amaç kitlelerin iradesinin devlete gücünün yetmesi için bir önlem ortaya konmasıdır. Böylece kitleler devleti yönlendiremeyecektir. Müslüman bir toplumda dinin devletten ayrıl-

ması sadece diktatörlüğe yol açar. Bu diktatörlük çağdaş devlet adı altında yutturulur.

Aynı zamanda bize ideal olanın dini devletten ayırmak olduğunu öğretenler kendi ülkelerinde öyle yapmamaktadırlar. Meselâ İsrail... Bu devleti kuranlar peygamberlerinin ismini takmışlardır devletlerine. Bu isim, dinin devletten ayrılması bazında kullanılıyorsa, son derece fanatik bir olgu olarak gözümüze çarpmıyor mu? Yahudiler uluslararası arenada da kendi geleneklerinin yaşatılmasını isterler? Meselâ Madrid Konferansında Cumartesi günü hiçbir şekilde konuşmamayı tercih ettiler ve o gün herhangi bir etkinlikte bulunmayacaklarını açıkça bildirdiler. Meselâ Britanya boşanmış bir kadınla evlenmek isteyen kralı tahtından almıştır. Çünkü böyle bir uygulama Britanya'daki Hristiyanlık prensiplerine aykırı idi. Biz Avrupalıları nasıl görüyoruz? Ya Müslüman Boşnakları katleden Sırp'ların destekçisi, ya Filistinli çocukları öldüren Yahudilerin şefaatchisi, ya Keşmir'deki mazlum Müslümanları doğrayan Hindu'ların destekçisi olarak görüyoruz. Onlar dini ağızlarına almıyormuş gibi yaptıkları halde haddizatında dünyanın her tarafında dinî bir savaş yürütmektedirler.

Dini devletten ayırmak meselesi onların bize bolca tavsiye ettiği, ama kendilerinin yavaş yavaş tam tersini yapmaya başladıkları bir meseledir. Çocuklarına şimdi bunun tam tersini öğretiyorlar... Bu kavram tamamen siyasi entrikalar üretmek üzere ortaya atılmıştır. İslâm dünyası için durum böyledir. Siyonist-Haçlı ittifakı Müslüman devletlerin içinde ilan edilmemiş gizli bir savaşın devamlı sürmesi için bu kavramı ortaya atmıştır. Bu savaş önceki Haçlı saldırılarından daha şiddetli ve daha çok kayıp verdiricidir. Hristiyanlar ve Yahudiler bu fikriyatın açtığı savaşın devam etmesi için mal ve silah dahil olmak üzere her türlü malî ve fikrî yardımı yapmaktadırlar.

İslâm dininde zannımızca mündemiç bulunan devlet sistemi şu cümlelerle özetlenebilir:

(1) Hilafet, şüphe ve tartışmaya mahal bırakmaksızın diyoruz ki, İslâm'ın ideolojik boyutudur. Ne sosyalizm, ne kapitalizm, ne faşizm, ne de başka bir izm; hiçbirisi değil. İslâm'ın bu boyutunu sadece hilafet temsil edebilir.

(2) Çağdaş yönetim sisteminde temel üslup demokrasi ise ve bu siyaset tarzında halk yöneticinin üstünde ise, şu bilinmelidir ki, İslâmî esaslara dayalı devlet nizamında bahsettiğimiz durumlardan daha geniş boyutlu garantilerle beraber temel nizam demokrasidir. Halkın yöneticinin üstünde olması; Allah'ın şeriatının da hem halktan, hem de yöneticiden üstün olması bu önemli garantilerdendir.

- Bizim kastettiğimiz dinî esaslara dayalı yönetim tarzı tüm zamanlarda devam eden bir demokrasidir. Sadece seçim zamanında kendini gösteren, sonra yok olan bir demokrasi değildir.

- Bizim kastettiğimiz dinî esaslara dayalı devlet nizamında yöneten ile yönetilen hâkim karşısında aynı seviyede durur.

- Bizim tarzımız olan dinî esaslara dayalı yönetim biçiminde yönetilen ile yöneten arasında perdeler, engeller bulunmaz. Böyle bir yönetimde halka koşulur, halk dinlenir, halktan kaçılmaz.

- Bizim kastettiğimiz dinî esas alan yönetim biçiminde yağcılar, hortumlayıcılar, halkın malını götürenler suratlarında toprak bulacak, aşığılanacaklardır.

- Bizim dile getirdiğimiz yönetim modelinde çarpıtma, tersyüz etme mümkün olmamaktadır. Çünkü günümüz demokrasisi dönekeleşebilir ve tamamen halkın aleyhine gelebilir. Hatta bazı zor-balar şöyle bir sloganla demokrasiyi istedikleri yere çekebilmektedirler: Sosyal demokrasi siyasi bir yöntem olan demokrasiden önce gelir. Meselâ Cezayir hükûmeti şöyle düşünüyor: Eğer demokrasi sandıktan İslâm'ı çıkarırsa sistem diktatörlüğe dönüşecek, ama demokrasi sandıktan bizi ve bizim gibi düşünenleri çıkarırsa diktatörlüğe dönüşmeyecek.

Batı demokrasisi, Yahudilerin Rusya ve Amerika gibi büyük

devletlere söz geçirir olmasına yol açmıştır. Batı demokrasisi Fransa'nın İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'e yenilmesine yol açmıştır. Oysa bizim dile getirdiğimiz dinî esaslara dayalı yönetim tarzı takipçilerini bu gibi tehlikelerden uzak tutacaktır.

Amaç Müslüman kitlelerin iradesinin yok edilmemesidir. Şeref, güç, kudret ve şan Allah'ındır, Resûlündür, mü'minlerindir.

(b) İkinci büyük siyasi israiliyât:

İslâm'da yönetim sistemi olmadığı söylentisi

Bu ise Ali Abdurrâzık'ın Arnold ve Margoliouth'dan esinlenerek ortaya attığı bir sözdür. Birincisi Hristiyan, ikincisi ise siyosinst bir Yahudidir. Bu söylentiye göre Muhammed^[sav] sadece vahiy getiren bir resûldü. O yönetici değildi, devlet yönetmemişti, devlet sistemi de getirmemişti.

Bu siyasi israiliyat diye nitelendireceğimiz fikir Birinci Dünya Harbi esnasında İngiltere Türkiye'ye karşı savaş açtığı sıralarda ortaya çıktı. İngiltere Hristiyan dünyasının önderi konumundaydı. Türkiye, yani Osmanlı İmparatorluğu ise İslâm dünyasının önderi konumundaydı. İngiltere bu fikrin yayılmasıyla şunu amaçlıyordu: Türkiye'nin manevî silahını elinden almak, Müslümanların önderi olmak ve onları İslâmî bir direniş eylemine sürüklemek ancak hilafetle mümkündü.

Dinin bir devleti gerektirmediği söylentisi yaydırılarak diğer milletlerin Osmanlıdan kopuşu hızlandırılacaktı. Bu yolda Lawrence ile Hüseyin b. Ali yanyana gelip uzun ve yarısı derin tuzaklar kurdular. Aynı dönemde Yahudilerin Balfour Deklarasyonunun vuku bulduğunu görüyoruz. İşte bu şartlar altında böyle bir siyasi israiliyât doğuyordu. Hayır, İslâm kesinlikle yönetim sistemine sahiptir. İslâm'ın yönetim sisteminde temel kavram hilafettir. İslâm'ın tek ideolojisi hilafet ya da imamet diyebileceğimiz sistemdir.

Hilafet bir yerde peygamberliğin uzantısı gibidir. Çünkü hilafet peygamber geleneğinin korunmasıdır. Çünkü hilafet peygamber

geleneginin korunması aracılığıyla, tüm peygamberlerin geleneğinin, tüm ilâhî vahiylerin, tüm ilâhî çağrılarının korunmasıdır. Çünkü İslâm son ve en mükemmel dindir. Hilafet toplumun eylem ve söz ile sadece Allah'a ibadet edebileceği bir sistemdir. Çünkü bu sistemde birey olarak kişinin İslâm'ı toplumun İslâm'ından tamamen ayrı olamaz. Toplumun İslâm'ı da kişinin İslâm'ından ayrı olamaz.

Müslümanlar arasındaki coğrafi ve siyasi sınırların kaldırılması tamamen hilafetin sorumluluğu altında gerçekleşebilecek bir olaydır. Hilafet aynı zamanda Allah'ın şeriatı uygulanarak, helâl ve haramların tatbik edilmesinden de sorumlu bir müessesedir. Hilafet siyasi demokrasinin sonucu olan hürriyeti de garanti eder. Sosyal hürriyeti, sosyal demokrasiyi, toplumsal dayanışmayı üreten, ama hırslı olmayan bir toplumu inşa etmeyi; sadece tüketen bir toplum kurmaktan uzak olmayı köle değil, hür bir toplumu, insanlığa Allah'ın mesajını ulaştırmayı kendine hedef edinen bir toplumu garanti eder. Tüm bunlardan da mesuldür.

Hilafet Ebubekir ve Ömer'in geliştirip kurduğu bir sistemdir. Peygamberin vefatından sonra ortaya konmuştur. Çünkü pratik sahaya dökülmesi ancak böyle mümkün olmuştur. Ama Resûl vefat etmeden önce de temel ilkeleri açıklanmış ve belirtilmiş idi. Ebubekir ile Ömer peygamberi kendilerinden daha fazla sevdikleri için böyle bir sistemi benimsediler. Peygamberin vefatı Müslümanlar için bir ders niteliği taşımaktadır. Hayatı esnasındaki her anı Müslümanlar için nasıl bir ders teşkil ediyorsa ölümü de yine bir derttir. Peygamberin vefatı Müslümanlara hilafet ya da imamet dediğimiz sistemin zaruri olduğunu ilham etmiştir.

Evet doğrudur, burada çok kesin hatlarla belirlenmiş tek tek maddelere yazılmış bir siyasal sistem yok. Ne Peygamber devrinde, ne de Ebubekir, Ömer devrinde... Ama bu olmayışı İslâm'da siyasi bir sistemin olmayışı demek değildir. Bilakis devlet ve yönetim sistemi vardır. Ama kesin hatlarla belirtilmemiş, daha doğrusu taşlaşmamış, dondurulmamıştır. Ve gelişmeye açıktır. En önemli madde hilafet müessesesinin bulunmasıdır. Müslüman toplumun gelişme-

siyle gelişen bir sisteme kavuşacaktır İslâm devleti... Şöyle ki, Ebubekir Ömer'i zikrederek hilafete gelmesini sağlamıştır. Ömer ise bir gruba aralarında seçim yapılmasını tavsiye etmiştir: Ve bu grup meselâ ilk parlamento olabilir. Ama bu İslâm'da yönetim biçimi yoktur demeye gelmez. Ey şeyh Ali Abdurrâzık, sen Ömer'in ve Ebubekir'in, ondan sonra gelen nice hakîmlerin ve onüç asır boyunca Müslüman hukukçuların keşfedemediği birşeyi mi keşfettin? Sonunda Arnold ve Margoliouth denen iki adamın ağzından çıkana önce sürmedin mi? Bu sözün işlerlik kazanmasından sonra hilafetin yıkılması daha kolay oldu. İsrail rahatça kuruldu. Emperyalizm Arap âleminin her yanına kolay bir biçimde yayıldı. Ortada saptıran bir söz vardır, saptıran bir grup vardır ve sapıkça bir iş vardır. Eğer sen bugün diri olsaydın söylediğin sözlerin ne feci akıbetlere yol açtığını gördüğün için ya inkâr eder ya da pişman olurdun.

Evet İslâm'ın siyasî yönü ve yönetim sistemi vardır. Bu da hilafet ya da imamet dediğimiz sistemdir.

Hilafet Rahman'ın kullarının hüküm sürdüğü bir toplum kurmayı hedefler, ilâhî mesajın daha uzak yerlere ulaştırılmasını ve muhafaza edilmesini garanti eder. Hilafet sadece hükmetmek, egemen olmak ya da güç sonucu birçok menfaat elde etmek değildir. Hilafet insanlara egemen olmak, sömürmek değildir. Hilafet Rahman'ın kullarını, yönetenin, kralın, diktatörün kullarına çevirmek değildir. Hilafet ırzın ve mukaddes kavramların çiğnenmesi değildir. Hilafet İslâm düşmanlarına boyun eğmek, ticarete, enformasyon ve siyasette onların maşası haline gelmek demek değildir.

Ali Abdurrâzık'ın kitabı politik israiliyatın Müslümanların zihninde ne büyük bir kaosa yol açtığına en dikkat çekici göstergedir. Dinî israiliyat hadis ve tefsir gibi kitaplara nasıl sızmışsa, düşünürlerimizin, edebiyatçılarımızın ve yöneticilerimizin zihnine de siyasî israiliyat öylece sızmıştır. Aslında hem dine, hem de siyasete sızmış olan israiliyatın büyük enstitülerce ayıklanması, kaliteli bir ilim erbabı tarafından tek tek teftiş edilip temizlenmesi gerekir. Bu zehirli sulardan İslâm ümmetinin zihnini temizleyecek kurumlara, ilim ve

araştırma müesseselerine ihtiyaç vardır. Böylece devlet kurtulduğu gibi İslâm'ın temiz inancı da kirlerden arındırılacaktır. Bu ancak israiliyyat türü siyasî ve dinî uydurmaların peşine düşmekle; bunları amansız bir takip sonucu yakalayıp defetmekle mümkün olur.

(c) *Üçüncü politik israiliyat: Müslümanların zihninde zerkedilen ırkçılık ve ulusalcılık düşüncesi*

Bu ameliye yirminci asrın başlarında gerçekleştirildi. Bu tehlikeli israiliyat Müslümanlar arasında ne zamanki kabul görüp yayıldı, hemen etkisini gösterdi, anında sağlam binalar çöktü. Aslında ırkçılık, ulusalcılık ve vatancılık Müslümanlara garip gelen, onlar için yeni olan kavramlardır. Aslında Peygamber Efendimizin

"Arabın Aceme üstünlüğü yoktur, Acemin Araba üstünlüğü yoktur, ancak üstünlük takva ile mümkündür"

deyişinden bu yana bu kavramlarla savaş içindedirler. Aslında ırkçılık Yahudiler ve Hristiyanlar nezdinde de yeni bir kavramdır. Ömrü iki asrı geçmez. Vatancılık fikrini ilk ortaya atan Jeanne d'Arc'tır. Jeanne d'Arc'ı delirmiş sandılar ve yaktılar. Irkçılık fikri ise ilk defa Almanya'da çıktı, daha sonra İtalya'ya sıçradı. İslâm'ın vatancılığa ve ırkçılığa bakışı çok açıktır. Bu konudaki tavrı gayet belirgindir:

(1) İslâm'ın vatancılığa ve ırkçılığa ihtiyacı yoktur. Ama ırkçılık ve vatancılık ideolojileri, bazan savaş açsalar da, İslâm'a muhtaçtırlar. Çünkü Müslüman vatanını çiğnetmemeye çalışır, vatana ihanet etmez. Kavmine de eziyet vermemeye çalışır, milletini sever. Ama şu bilinmeli ki, vatancı şahsın meyil ve fikir olarak kaçınılmaz olarak İslâm-eksenli, İslâmcı biri olduğu söylenemez. Durum tam aksine cereyan edebilir. Vatancı vatanın birliği adına azınlıklarla birleşerek İslâm'a savaş açabilir, İslâm'a aykırı hareketlerde bulunabilir, açıkça İslâm düşmanlığı yapabilir. Zaten Osmanlı devletini yok edenler de azınlıklar değil midir? Vatanseverlik şu-

ru Osmanlıdan azınlıklara yardım etmesini ister. Çünkü onlar kendi toprağında kendi vatandaşlarıdır. Kısaca bu şu azınlıkların öldürülmesini yasaklar. İslâm Müslümanın azınlıklara karşı nasıl tavır alacağını öğretmiştir . Onları korumalı, bir savaş vuku bulduğunda onlara yardım elini uzatmalıdır. Onların güvenliğini sağlamalı, adalet tam olarak onlar arasında da sağlanmalı, azınlıklar onu tanıdığı sürece devlet azınlıkların haklarını tanımalıdır. Azınlıkların devleti tanıması devletin hâkim karakterinin İslâm olduğunu tanıması ve başkaldırmamasıdır. Aleyhine entrikalara kapılmamasıdır. Bu tanıyış ve sözleşme cizyede temsil edilir. Yahut İslâm'ın egemenliğine boyun eğiş tarzlarından herhangi birinde temsil edilir.

Kısaca azınlıklar devletin Müslümanlığını, egemenliğini tanıdıklarını ikrar ettikleri sürece mutlak bir adalete kavuşur, Müslümanların sahip oldukları haklara sahip olurlar. Ama azınlıkların Müslümanları yönetebilme gücüne sahip olmasına, Müslümanlar üzerinde hüküm koyma yetkisine kavuşmasına gelince; bu hakikaten İslâm'a açılmış bir savaş anlamına gelir. Yeryüzüne ancak barış yakışır, sevgi Allah'tandır ve din Allah'ındır gibi sloganlarla mesele kapatılmak istense bile, böyle bir hal Müslümanların zulme uğraması anlamına gelecektir.

Aslında İslâmî fetihleri daha etraflıca düşünen ve araştıran kişi görecektir ki, Müslümanlar her zaman Müslüman olmayan çoğunlukları adalet içinde yönetmişlerdir. Fakat bu çoğunluğun devletin Müslümanlığını tanıyor, Müslümanların o zamanki gücüne bakıyor ve boyun eğdiğini bildiriyor olduğu bilinmelidir.

O halde azınlıkların durumunu bidiren temel kriter, onların devletin Müslümanlığını tanıyıp tanımamasında yatıyor.

Tanımak ve kabul etmenin alâmeti cizye idi. Cizye aşağılayıcı bir durum olarak kabul edilirse, cizyenin dışında başka bir form ve alâmet geliştirilebilir. Ama devletin İslâm'ını tanımamak ve kabul etmemek, nasıl olursa olsun, açıkça Müslümanlara savaş anlamına gelecektir.

Vatancılığın İslâm dünyasında nasıl başladığını görüyorsun.

Bir gün tüm İslâm toplumunda büyük facialara yol açacak bir lağım gibi patlayabilir. Çünkü sen ya Müslüman olmayı kendine kardeş kabul edecek, İslâm'a alternatif olarak böyle bir sistemi tanıyacaksın; ya da vatan mefhumu tümünden değişip şeffaflaşacak. Aslında Müslüman olmayanın kardeşin olduğunu itiraf etmen sadece itiraf olmakla kalacak birşey değildir. Bu itiraf aynı zamanda şeriatın bozulması ve tahrifi anlamına gelir. Bu itiraf azınlığın Müslüman çoğunluğun siyaset üzerine hakim olması anlamına gelir.

İslâm nettir: İslâm vatandır, eğer bir kavmiyet olacaksa sadece İslâm'la belirlenmelidir. Çünkü İslâm vatan kavramından da, kavmiyet kavramından da büyüktür. Çünkü İslâm uluslar arasındır, evrenseldir. Ve beşerin tümünü kucaklayan insanca bir yaşam demektir. İslâm'ı sadece vatan kavramına indirgemek, onu belli bir toprak parçasına münhasır kılmak İslâm'a en büyük darbeyi vurmak demektir.

Azınlıklar, devletin İslâm'ını kabul ettiklerinde onlar için mutlak eşitlik, mülk edinme, öğretim ve vazife sahibi olmada mutlak adalet söz konusu olacaktır. Müslümanlara düşen görevler onlar için de geçerlidir.

Bu anlattıklarım fi tarihinde gerçekleştirilmiş efsanevî şeyler gibi geliyor. Anla artık, vatancılığın ve ırkçılığın seni ne büyük tehlikelere düşürdüğünü!

Öyle bir durum ki, senin vatanında yaşayan Yahudiler ve Hristiyanlar sen başka bir devlette yaşayan Müslümanla telefon bağlantısı kurduğunda senin ortakların ve vatandaşların olarak yer alacaklar ve sen ecnebi bir devletle casusluk ilişkisi içinde bulunduğun suçlamasıyla cezaya çarptırılacaksın! Yahudi ve Hristiyan senin vatanında şeriatın tatbikini engelleyecek, sen onun kurallarına uya-caksın, ve o seni yavaş yavaş şeriatından uzaklaştıracak, çekip alacak... Şimdi öyle yasalar ve şeriatlar var ki, bu mevzuda tek bir kelime konuşsan, vatanın bölünmez bütünlüğü adına seni yakalayacaktır.

Bak Hristiyan bakanlar var. Dünyanın gözü önünde Müslü-

man bir devletin uluslararası politikasını temsil ediyorlar. Hatta kulağımıza gelen rivayetlere göre Tarık Aziz (Yuhanna) adlı biri Müslüman Irak halkını, Butros Gali adlı bir sayın Ortodoks da Mısır Müslümanlarını temsil ediyormuş. Kulağımıza gelen haberler böyle...

Tüm bunları anlatmaktan amacım, vatancılık prensibinin İslâm'la ne denli çeliştiğini göstermektir. Bu prensip İslâm'ın yekvücut bir devlet olarak var oluşunu engelleyen en büyük handikapıdır. Bu prensip İslâm'ın özünde yatan gizli gücü yok edecek, onu çarpıtacak, yerine bireysel boyun eğici, duyarsız, garip bir İslâm koyacaktır.

Vatancılık ve ırkçılık Osmanlı hilafeti esnasında İslâm yurdu- nu paramparça eden dinamitin ta kendisidir. Ve bugün zaten parçalanmış olan İslâm ülkelerini daha küçük parçalara ayırmaya aday güçlü bir bomba vasfını hâlâ koruyor.

Ulusçuluk aslında vatancılıktan apayrı birşey değildir. Meselâ Rabat eğer vatancılıkta en uç bölgeyi temsil ediyorsa, ulusçuluk bazında ele alındığında Rabat belirli sınırları tanımlanmış bir kavme mensub olmak anlamına gelir.* Ama karşımıza, görüldüğü gibi, İslâm'a mensup olmak anlamında bir cümle çıkmıyor. İster Arapçılık, ister Turancılık, isterse başka bir isim altında olsun, her türlü ulusçu cereyan tıpkı vatancılığın tahriri gibi İslâm'ı tahrir ve tehdide yönelik düşüncelerden ibarettir. Ulusçuluk, bir tek İslâm devleti içinde birçok farklı kavim yaşadığından ötürü, sonu gelmeyen kavmiyet çatışmalarına sürükler. Bu durum Birinci Dünya Savaşı esnasında Osmanlı devletine bakıldığında gayet vazih bir şekilde görülecektir. Osmanlı devleti cihad ilan eder, ama Hüseyin b. Ali önderliğindeki Arap kavmiyetçiliği bu çağrıya karşı çıkar. Lawrence

* Arap dünyasının en batısında yer alan Rabat şehrinden bahsediliyor. Araplar Fas'tan Irak'a kendilerinin yaşadığı tüm bölgeleri Arap vatani olarak adlandırırlar. Her Arap ülkesinin kendi ulusalcılığını aşan daha geniş, güya daha kapsamlı bir vatanı vardır bu. Şinnâvi bunu eleştiriyor. (Çev.)

Hüseyin b. Ali'yi kıskırtmakta, Arapçılık propagandası yaparak onu Turancılık cereyanına karşı ateşlemektedir. Sonunda ne Turancılık, ne de Arapçılık kalır. Lawrence her ikisini de mahvetmiştir. İsrailoğulları da İslâm devletinin enkazı üzerinde cirit atarlar. Sonra Abdunnâsir geldi, Arap kavmiyetçiliğinin küllerini üfledi, diriltmeye çalıştı. Onu provoke eden de bir yabancı idi. Abdunnâsir Kudüs'ü zâyi etti. Yoksa Kudüs Selâhaddin'den bu yana kurtuluşuna en yakın günlerinden birini yaşıyordu.

Hülâsa İslâm vatandır, İslâm millettir. Ve bunun dışında hangi kavram, hangi düşünce olursa olsun, hepsi de İslâm'ın devlet olma ümidine karşı kurulmuş komploların ürünüdür. Bu komplolar ister dıştan, ister içten destekli olsun, ister vatan evlatlarından, ister düşmanlardan gelsin farketmez. Aslında vatanları da, kavimleri de koruyan ve muhafaza eden düşünce sadece İslâm'dır. Ama vatancılık ve ırkçılık İslâm'a karşı birinci dereceden tehlike teşkil ederler. Bugün her Müslüman anlıyor ki, vatancılık da, ırkçılık da İslâm devletini hasta edip parçalayan AIDS virüsü gibidirler. Bugün kendimize Müslüman kardeşlerimize yardım etmekten aciziz. Bakın elinizde ne vatan kaldı, ne ulus kaldı e de İslâm kaldı! Bu oyunların hepsinin temeli Osmanlı devletinin Birinci Dünya Savaşındaki mücadelesi esnasında siyonist-Haçlı ittifakının Osmanlıya karşı açtığı cephede atılmıştır.

(d) Dördüncü politik israiliyat: Üniversitelerde okutulan çağdaş uluslararası hukuk dersleri

Bugün İslâm ülkelerinin üniversitelerinde hukuk derslerinden, uluslararası anlaşmalardan, yasalardan bahsediliyor. Bunların hepsi İslâm devletinin yokluğu üzerine bina edilmiş kanunlardır. Osmanlı devleti çokünce Yahudiler ve Hristiyanlar uluslararası siyasete ve uluslararası sisteme hâkim oldular. Artık uluslararası ticaret, siyaset ve her türlü ilişki onlardan soruluyordu. Dolayısıyla kanunu da onlar koyacaktı. O halde bir Müslüman için daha baştan

vaz edilirken kendisinin zerrece hak sahibi olamadığı bir uluslararası hukuk dersinden daha büyük bir politik israiliyat olabilir mi?

(e) *Atılan en son politik israiliyat rivâyeti:*

Osmanlı Devletinin çöküşünü

Türklerin Araplaşmamasına bağlamak

Güya Osmanlılar Araplaşabilseler ebediyen İslâmlaşır, bir daha dinsizleşemezlermiş. Kevâkibî ve Reşid gibi yazarlar bu nazariyeye aldanmışlardı. Çağdaşlarından birçoğu da bu düşünceyle yoldan sapmışlardır.

Evvela söze şöyle başlayalım: Osmanlı dönemi boyunca Arapça imparatorluğun her yanında bilim ve hukuk dili olmuştur. Sonra Arapça'nın Türk dilinde yüzde ellilik bir paya sahip olduğunu görüyoruz. Ve Türk dili dahi Arap harfleriyle yazılıyordu. Ayrıca Türklerle baktığımızda onların Müslüman olma biçiminin İranlılar gibi cereyan etmediğini görüyoruz. İranlılar Abbâsî devleti döneminde Araplaştılar. Türkler kılıç ehliydi, İranlılar felsefe, dil ve fen ehliydi (Meselâ meşhur Arap dilbilgini Sibaveyhî İran asıllıdır).

Ayrıca tüm İslâmlaşma ve Araplaşma hareketlerinin aynı yolla gerçekleşmediğini görüyoruz. İranlılar Arapların uygarlık ve sosyal hayat bakımından güçlü olduğu bir devirde Araplaştılar. Ama Türkler İslâm'a girdiğinde Araplar kültür, uygarlık ve sosyal hayat bakımından bir çöküntü dönemini yaşıyordu. Araplaşma hareketi yüksek yüklü bir yerden alçak yüklü bir yere geçen elektrik akımı gibidir. O halde Araplığın yükü Türklüğün yükünden daha düşük ve zayıf olduğuna göre, Arapların Türkleşmesi gerekmez miydi? Böyle bir durumda Türklerin İslâm'a girmemesi ve Araplaşmaması gerekmez mi? Arapların Halid b. Velid önderliğinde İran beldelerini kuşattıkları dönemle çöktükleri ve Moğol istilasına uğradıkları zayıf dönem arasında büyük bir fark vardır. Birincisinde bilim, ahlâk, uygarlık ve savaş alanlarında büyük bir üstünlük sahibiydiler. İkincisinde ise son derece zayıftılar, çökmüştüler. Eğer Türkler on-

ların imdadına yetişmeseydi ortada ne onlar kalacaktı, ne de İslâm güçlenebilecekti. Türkler ülkeleri İslâmî bir kuşatma ve işgale uğramaksızın İslâm'a giren bir ulustur. Osmanlı devletinin kurucusu Osman Gazi Anadolu asıllıydı ve veraset yoluyla değil, tasdik ve ikna ile İslâm'a girmiştir. Onun ailesinde ve kabilesinde İslâm'a iltihaklar arttı. Sonunda Bizans düştü, Anadolu İslâm'ın oldu. Konstantiniyye teslim oldu. Konstantiniyye (İstanbul) o zamanlar dünyanın bugünkü Vatikan'ı gibiydi.

Türklerin Araplaşmadığı ile ilgili her türlü karşı çıkış ve itiraz Türkleri tahrik etmekten, Araplarla Türkler arasına tefrika sokmaktan başka bir işe yaramaz. Aslında bu tür bir düşünceyle hareket etmek Türklerle İslâm arasına da perde koymak anlamına gelecektir. Hatta bazıları Türklerin İslâm'a isteyerek ikna yoluyla girişini Türklerin Arap âdet, gelenek ve göreneklerini kabul edişinden, kısacası Araplığa girişinden daha az ehemmiyetli görürler. Araplaşmak onlar için daha önemlidir. Bu düşünceyi yayanlar Arap kavmiyetçiliğinin küllerini üfleyen ırkçılığı canlandırmak isteyen yazarlardır. Ki aslında Türklerin değil, İslâm'ın, evet İslâm'ın tâ kendisinin düşmanıdır onlar!

Bu iddiamıza kalbi hastalıktan uzak olan herkesin ikna olabileceği bir kanıt getireceğiz. İşte Kuzey Afrika Berberîleri bugüne kadar Araplaşmamışlardır. Hint Müslümanları Araplaşmamışlardır. Çin Müslümanları ve Rusya Müslümanları, hiçbir Araplaşmamıştır. Avrupa ve Amerika'daki Müslümanların hiçbir Araplaşmamıştır. O halde niçin projektörler Araplaşmayı reddeden Türkler üzerine yoğunlaşıyor. Ve niçin hep Türkler kötüleniyor? Aslında Türklerin Araplara yaklaşmadığı, onların gelenek ve göreneklerini hiç almadığı iddiası ilmen yanlışlanmıştır. Onlar Araplara yakınlaştılar, onların birçok âdet ve gelenegini aldılar, fakat bu çok yavaş gerçekleşmiştir. Çünkü Arap bedenindeki Araplık yükü ve kudreti Moğolların önünde ezilmiş, tamamen zayıflamıştır. Zaten Emevîler Abbâsîler arasında süregelen şiddetli iktidar çekişmelerinden, aynı çağda Fâtımî Endülüslü ve Emevîlerin devam ettirdiği hilafeti ele

geçirme kavgalarından sonra Araplar bitkin düşmüşlerdi. Aslında Türklere teşekkür edilmeli, defalarca övülmeye lâyık oldukları bilinmelidir. Çünkü Arapların o kadar bozuk, düzensiz ve karışık hallerine rağmen, hiçbir işgal ve geniş boyutlu İslâmî bir tebliğ hareketi olmaksızın seve seve İslâm'a girebilmiş; ilâhî mesajı tüm olumsuzluklara rağmen gönüllerine nakşedebilmişlerdir.

Türklerin övgüye lâyık olduklarını savunmak için en büyük kanıt olarak İstanbul'u almaları yeter! Arapların Endülüs'ten kovuldukları bir dönemde o zamanki dünyanın Vatikan'ı olan Konstantiniyye'yi fethettiler ve orayı İslâm'ın başkentine çevirdiler, İstanbul yaptılar. Ve o Ayasofya'yı Müslümanların camilerinin en büyüğü haline getirdiler! Eğer mesele Araplıksa, Kuzey Afrika'yı, hatta Afrika'nın tümünü Avrupalıların elinden korumaya çalışmaları, hele hele Endülüs'ün Hristiyanlaşmasından sonra azim ve kararlılıkla Kuzey Afrika'yı ellerinde bulundurma çabaları Osmanlıların hanesine yazılacak en büyük sevap olarak yeter!

(f) *Bir diğer siyasi israiliyat: İslâm'ın müsamahakârlığı*

İslâm, hoşgörü hususunda onların tanıklığına muhtaç değildir!

Biz Yahudilerin peygamber kabul ettiklerini bilir ve tanırız. Hristiyanların peygamberini de tanırız. Ama onlar bizim peygamberimizi tanımazlar. Ayrıca düşmanlık beslerler, tuzak kurarlar. Fakat açıkça yüzyüze savaşan şerefli cengaverlerin kurduğu bir tuzaktır bu! Tuzaklarını her yıl üçyüz milyar dolardan daha fazla yatırım yaptıkları misyonerlik vasıtasıyla kuruyorlar. Onlar Selman Rüşdi'yi bir kahraman gibi kollayıp gözetiyorlar. Oysa Selman Rüşdi Hint asıllıdır, bir Hintli ise ırk itibarıyla Avrupalı için aşağıların aşağısıdır.

Onlar İslâm'ın hoşgörüsü adına Osmanlı devleti zamanında da birçok imtiyaza kavuştular. Devleti iflasa sürüklediler. Herkes bilir ki, Osmanlı devletinin borçları (düyûn-u umûmiye) devletin çö-

küş sebeplerinin en önemlilerindendir. Kısaca onların dilinde dolaşan İslâm'ın hoşgörü bir din olduğu iddiası Müslümanları hareketsizleştirir, İslâm şeriatını tatbik etmekten alıkoyar. Dolayısıyla Hristiyanların ve İslâm düşmanlarının kurduğu ince planlara dokunamazlar bile. Dolayısıyla Müslümanlar Avrupalıların yaptığı kanunlarla idare edilir. Dolayısıyla azınlık çoğunluğa hükmeder. Çünkü Müslümanlar öylesine müsamahakâr, öylesine koyun gibidirler ki... Çünkü Müslümanlara yakışan hoşgörü olmaktadır!

Haçlıların Saddam Hüseyin'i İran devrimi üzerine saldıkları o çetin ve zorlu savaş günleri esnasında Şeyh Muhammed Gazali benimle tartışıyor. İran'ın İslâm'ı görünüm olarak çarpıttığını Avrupalıların gözünde ilkel, kanlı bir İslâm tablosu çizdiğini savunuyordu!

Bir de "Hani İslâm'ın hoşgörüsü, böyle olur mu?" diyordu. Ben de şu cevabı verdim: Aynı soruyu Churchill'e niye sormadık? O zamanlar Hitler'in bakanı Churchill'in huzuruna gelmiş, barış istediğini bildirmiş, teslim olduklarını söylemişti. Ama Churchill Nazizm tamamen yerle bir oluncaya kadar Hitler'in bakanının teslim olma çağrısını reddetmişti. Tüm dünya Churchill'i alkışladı. Hitler'in bakanı ise yarım asra yakın bir hapis cezasına mahkum edildi. Savaş bittikten, Almanya yenildikten sonra bile Hitler'in adamı serbest bırakılmayacaktı. Evet, tüm bu olaylardan sonra Hitler'in adamını hapsedenler İslâm'ın kan dökücülüğünden bahsedecekler ha!

Onlar var ya? Sağ yanağına tokat indiğinde sol yanağını uzat diyenler; bugün Bosna halkı onların ne sağ yanına, ne de sol yanına hiçbir tokat vurmadığı halde Bosnalıları yok edenlerin ta kendileridir!

Kısaca İslâm'ın müsamahakârlığı, hoşgörüsü ve affediciliği ancak zaferden, galibiyetten sonra olur. Evet, tümüyle gerçek bir zafetin elde edilişinden sonra! O zaman müsamahakâr bir tutum takınarak, "Haydi gidiniz, hepiniz serbestsiniz" ya da "Haydi defolun gidin, hepiniz şeytanın çocuklarıdır!" diyebiliriz. Ama zaferden

ve kurtuluştan önce İslâm'ın müsamahakârlığından bahsetmenin hiçbir anlamı olamaz! Eğer zaferi kazanmadan müsamahadan bahsediyorsak düşmanın koyduğu zehri zevkle yudumluyoruz demektir. Halbuki o ne dininde, ne tarihinde, ne siyasetinde, ne edebiyatında, ne de iktisatında zerrece müsamahakâr olmamış; sana karşı hep tilkice hareket etmiştir!

Tilki siyasetçe en tehlikeli hayvandır.

Zaferi elde etmeden önce müsamahakârlık yoktur. Ve hakikaten müsamahakâr olmak biz nasıl onların peygamberine inanıyorsak onların da bizim peygamberimize inanmalarından sonra mümkündür; daha doğrusu kabul etmelerinden sonra mümkündür.

Onlardan hile yapmaya, kandırmaya kalkanlar hakkında Kur'ân şöyle buyuruyor:

"Ne Yahudiler, ne de Hristiyanlar senden razı olmayacak, tâ ki sen onların dinine girinceye kadar."

İnsanoğlunun tarihinde en uzun ömürlü ve en güçlü hanedan olan Osmanlı devletinin çöküşünden ders ve ibret alınız!

3

Cinayetler ve tanıklar

İSLÂM hilafetinin katli Arapçılık, Turancılık vb. kavmiyetçi cereyanların diriltildiği olayına bağlıdır. Çünkü Osmanlı devletinin bütünlüğünü sağlayan yapı ırkçı unsurların öne çıkmasıyla bozulmuştur. Ve devlet otuz küçük devlete ayrılmıştır. Artık kavramlar esas anlamlarını kaybetmeye başlamışlardır. İslâm burcunun en üst noktası olan cihad kelimesi Allah yolunda savaşmak anlamına gelmiyor artık; tüm anlamını kaybetti. Dakar'da 1992 yılında toplanan bir sözleşmeye İslâm Konferansında cihad kelimesinin kullanımı yasaklanmıştır. Bu konferanstan önce Kral Fahd Filistin meselesinin halli için Fas zirvesinde cihad çağrısından bahsetmişti. Bu sözlerin içi fos çıktı. İşte aynı Fas konferansında Araplar ve İslâm ümmeti İsrail'in egemenliğini kabul ettiler, onu tanıdılar.

Aslında cihad kelimesinin hem şekil, hem de anlam olarak ölmü Osmanlı devletinin otuz küçük devletçiğe ayrılmasından daha büyük bir felakettir. Şimdi sayıları kırkbeşi de geçmekte ya, daha da

artacağı benziyor. Akılları ne kadar da karışık ve düşünceleri ne kadar ahmakça. Bosna'da öldürülenler yine İslâm ümmetinin evlâdı. Hiç hareket yok. Filipinler'de öldürülenler İslâm ümmetinin evlâdı. Burma'da, Filistin'de öldürülenler hep İslâm ümmetini evlâdı. Yakında Kâhire'ye, Beyrut'a, Bağdat'a ve çok daha yakın merkezi bölgelere savaş sıçrayacak, ama kimse uyanmayacak. Hilafet fikri yeniden dirilinceye kadar bu hep böyle devam edecektir.

Hilafetin katledilmesi cinayeti evvela Mısır'ın hilafet çerçevesinden çıkarılmasıyla başladı. Mısır cahilce, aptalca ve ahmakça düzenlenen Urâbi isyanıyla hilafetten uzaklaşmıştı. Zaten şu meşhur Urâbi isyanı İngiltere'nin 1882'de Mısır'a girmesine vesile olan isyan değil miydi? Bu olaydan bir sene önce de Fransa Tunus'a girmişti.

Daha sonraki yıllarda sırta vurulan bir hançer darbesi cahilce, aptalca ve ahmakça yapılan bir büyük Arap devriminin (!) yok olmasına yol açacaktı. İşte o günden beri tüm dünya Arap devletlerine karşı ilişkileri yürütürken karşılarında ebleh, geri zekâlı ve sefih muhataplar olduğuna inanarak hareket ediyor.

BÜYÜK CİNAYETLERİN TANIKLARI

a) Sultan Abdülhamid

O, bir sultan olmasına rağmen Müslümanların sürüklenmekte oldukları felâketi görebilecek basirete sahipti. İslâm birliğine çağırırdı. Öyle bir birlik ki, tüm Müslüman milletler, ırklar ve gruplar vatançılığın, kavmiyetçiliğin ve ırkçılığın ayıramayacağı bir bağ altında birleşeceklerdi. Abdülhamid'in çağırısı ve planı ondan önce ve sonra pek çok devrimden, güya konferans ve birlikten daha etkili, daha ileri bir çabaydı. Onun çağırısına farklı ırklardan, gruplardan ve cemaatlerden cevaplar geldi: Cemaleddin Afgânî, Ebu'l Hüda es-Sayâdi, er-Rifâi, Şam'dan Ahmed el-Âbid, Cezayir'den Muhammed Zâfer, Medine-i Münevvere'den Ahmed Said el-Kayseri-

li, ve Zengibar'dan Seyyid Fazlullah... Ayrıca Mekke'nin eşrafı olan Hüseyin b. Ali, el-Haydar, Abdülillah Paşa ve Sadık Paşa da ilk başta bu çağrıya cevap verenler arasındaydı?

Abdülhamid devlet memuriyetlerine ve özel muhafızlar arasına ayrı ırklardan, ayrı milletlerden pek çok insan koymuştur. Bunlar arasında Araplar, İranlılar, Afganlılar ve daha başka birçokları vardır. Abdülhamid bununla kalmamış, evlâdı olan şehzâde ve sultanları Türk olmayan gelin ve damatlarla evlendirerek, yaşam pratiğinde de tam bir İttihad-ı İslâm taraftarı olduğunu ortaya koymuştur.

Sultan Orta Asya Müslümanları arasında tam bir etkinlik sağlamak amacıyla uzun süren görüşmelerde bulunmuş, onların arasına bilgili, kültürlü elçiler göndermiş, pek çok sûfi tarikatının şeyhiyle de teşrik-i mesaide bulunmuştu. Amacı İngilizlerin tesirini kırabilmektir. Daha önce bir Osmanlı birliği düşüncesi ve gerçeği vardı. Abdülhamid bunu daha genişletmek istemiş, bir İslâm birliği planı üzerinde durmuştu. Abdülhamid'in tahttan hal edilmesiyle Hint Müslümanları, Asya Müslümanları ve Afrika Müslümanları, kısaca dünyanın her tarafındaki Müslümanlar öksüz kalmıştır. O planlarının başarıya ulaşmasını isterken olanca gayretini sarfetmiş, birçok engelle karşılaşmıştır. Karşısında anayasa isteyen bir hareket de vardı. Onlar anayasa söylemine sarılırken, dışardan sömürge devletleri de Abdülhamid'i sıkıştırıyordu. Artık hasta adamın işi bitmeliydi. Bunlarla beraber Filistin'de söz sahibi olmak isteyen siyonist zenginler ve siyasi güçlere karşı da tavrını koymalıydı. Ama Yahudilerin bu isteklerine hiçbir şekilde olumlu cevap vermemiştir. İnşallah Abdülhamid'in tümüyle bağışlanmasında, mağfirete gark olmuş bir halde huzur-u ilâhiyeye çıkmasına vesile olacak bir tutumdur bu.

Görüldüğü gibi Osmanlı sultanı çevresindeki pek çok ırk ve halkın liderliğini yapan popüler önderlerden daha akıllı daha bilinçli ve daha ileri görüşlü bir adamdı.

b) Cemâleddin Afgânî

Hilafetin yaralanışına tanıklık eden ikinci insanımız Cemâleddin Afgânî'dir Cemâleddin aslında İranlıydı, bu belgelerle sabittir ve bir Şîî idi, bu da açıktır, kanıtları vardır. Ama bu kimliğini bir tarafa attı ve tüm dünyaya kendisinin Afganlı olduğunu, Sünnî olduğunu, bildirdi. Tek amacı vardı, İttihad-ı İslâm taraftarı görüşlerinin kabul görmesi! Doğum yeri İran'ın Hemedan şehrine bağlı Esedabad yöresidir. Babasının adı, Safter'dir (Safter Ali Efendimizin bir ismidir). Tahran'da eğitim gördü, Necef'e gitti. Büyük Şîî âlimi Murtaza el-Ensari'nin öğrencisi oldu. İran devleti Şah Nâsirud-din'in devrilmesi için düzenlenen komploda suçlulardan biri olduğu gerekçesiyle onun peşine düştü.

Osmanlı arşivinde bizzat Cemâleddin'in hattıyla sultana gönderilmiş yazılar, dilekçeler vardır. Burada İslâm birliği ve benzeri konularda Abdulhamid'e sunulan siyasi konular bulunmaktadır.

Seyh Muhammed Abduh, Afgânî'nin Hanefî ve Sünnî olduğunu söyler. Delili de şudur ki, Cemâleddin Afgânî, sahih sünnetten hiç çıkmadığını sürekli tekrarlamıştır. O Sünnîler ile Şîîler arasında temelde bir ihtilaf bulunmadığına inanıyordu. İşte bu yüzden onun en önemli takipçilerinden ve öğrencilerinden olan Muhammed Abduh dahi, Afgânî'yi Sünnî ve Hanefî saymıştır. Fakat bu hatalı bir görüştür. Afgânî Şîî idi; ancak eğer Afgânî Şîî ve İranlı olduğunu sürekli vurgulasaydı, tüm İslâm âleminin sınırlarını kapsayan ıslah hareketinin propagandasını bu denli güçlü duyuramazdı.

Burada bazı şüpheler var. İngilizlerin Afgânî'yi koruduğu, Sünnî beldelere seyahati esnasında ona yardımcı oldukları ve Şah'ın ölümüyle ilgili suçlamada onu korudukları söyleniyor. Bu söz İngilizlerin konu hakkında ne kadar duyarlı olduklarına, seçkin kimselere yaklaşmak hususunda ne denli tecrübeli olduklarına dair bir delildir. Ama netice hiç de İngilizlerin planladığı gibi gerçekleşmeyebilir. Birçok lider, birçok siyaset ve fikir adamı Britanya aleyhine eyleme başlayabilir. Meselâ Sa'd Zağlul. Onu da İngilizler keşfet-

mişti. Meselâ Muhammed Abduh... İkisi de, en alt dereceden en yüksek seviyeye kadar İngilizler destek verdiler. Fakat her iki lider de sonunda kartlarını Britanya aleyhine oynadılar. Bu gibi hususlarda şahısları değerlendirirken dikkatli olmak gerekir.

Cemâleddin Afgânî de İslâm birliğini savunuyordu. İslâm birliği demek Asya'nın, Çin'in, Hind'in, Afrika'nın, İran'ın ve Kafkasya'nın Müslümanlarını Osmanlı devleti altında toplamak demekti. Yani Osmanlı devletini genişletip tüm dünya Müslümanlarının devleti haline getirmekti. Buna siyasi literatürde Panislamizm denmektedir.

Afgânî bu projedeki en büyük ve en önemli engel İran'la ilişkilerin geliştirilememesi olduğunu düşünüyordu. Biz Afgânî'nin ne denli ileri görüşlü olduğunu anlıyor, bugün bile bu hususu, esefle yad etsek de aynen onun söylediği gibi olduğunu düşünüyoruz. Britanya ve Rusya, Osmanlı devleti içerisindeki Sünnî dünyanın grupları ve devletçilikleri arasında var olan anlaşmazlıkların kendileri için ne kadar büyük bir ehemmiyet kesbettiğini biliyorlardı, bunun bilincindeydiler. Ayrıca İran'ın temsil ettiği Şîî dünya ile Osmanlı'nın temsil ettiği Sünnî dünya arasındaki kopukluk, önyargı ve anlaşamayışın kendileri için ifade ettiği önemi bugün de bilmektedirler.

Sultan Abdülhamid iki ülke arasındaki esef verici durumun bilincindeydi. Halklar arasında kopukluk ve güvensizlik vardı, bunun giderilmesine gayret etti. Şîî ve Sünnî dünyayı birbirine yaklaştırmaya çalıştı. Ama ondan sonra bu çabalar zayıfladı ve yerini eski hale bıraktı. Esef verici bir husus ki, bugün de iki dünya arasında önyargılar ve sorunlar devam etmektedir. Cemâleddin Afgânî İranlı Şîî bir dostuyla İslâm âleminin her yanına beşyüz mektup gönderdi. Hintçe, Farsça, Arapça ve daha başka dillerde yazılmış mektuplardı bunlar. Tüm halkları, önderleri ve grupları İslâm birliğine çağırdı (kardeşinin oğlu Lûtfullah Han'ın hatıratında bundan bahsedilmektedir).

Cemâleddin, sultanın huzuruna çıkarak Kerbelâ ve Necef böl-

gesinin Irak'tan idarî olarak ayrılarak İran'a ilhak edilmesini teklif etti. Böylece İran kendi içinde bir İslâm birliğini sağlayacak, daha sonra da bu bütünlüğüyle Osmanlı hilafetine katılacaktı. Ayrıca Cemâleddin'in teklif ettikleri arasında en üst düzeyde bir İslâm konferansı da vardı. Bu konferansta İslâm dünyasının her yanından halkın seçtiği liderler bulunacaktı. Siyasî meselelerde ve uluslararası sorunlarda kesin ve nihai kararı bu konferansın üyeleri verecekti.

Kısaca Cemâleddin Afgânî'nin tüm projeleri Osmanlı devletini bir devletler devletine çevirmek; Afganistan, İran ve Hint gibi diğer devletleri de Mısır hidivi gibi Osmanlı devletine bağlı birimlere dönüştürmekti. Yani diğer İslâm devletleri; kendi işlerinde müstakil olacaklar, fakat hilafetin birleştiriciliği ve reisliği altında uluslararası ilişkilerde, temel meselelerde İstanbul'a uyacaklardı. Kısaca Cemâleddin özel ve Osmanlı hilafeti diye bilinen müesseseyi tüm yeryüzü Müslümanlarını kapsayan genel bir İslâm hilafetine çevirmek istiyordu.

Ama ömrünün son demlerine doğru Cemâleddin, Osmanlının Araplaşması talebinde bulunacaktı. Çünkü Osmanlı hilafeti Araplaşmamış ilk hilafetti ve Arapların kıskançlığına dokunan bir husus da dokuz asır boyunca hükmün Osmanlıda kalmasıydı. İşte Türklerin Araplaşması meselesi Kevâkibi'nin de sloganı olmuştur. Bugün Muhammed Kutub da buna benzer şeyler söylemektedir. Bu mevzunun en can alıcı noktası, İngilizlerin Türklerin Araplaşması hikâyesini uydurmasıdır. İngilizler Türklerin Araplaşması gerektiği düşüncesini önce sürerek Araplarla Türkler arasında büyük bir fitnenin ortaya çıkmasına sebep olmuşlardır. Böyle bir fitnenin zuhuru İngilizlerin maslahatı için pek gerekliydi. Bugün de Türklerin kesinlikle tam olarak İslâmlaşamayacağı ve Arapları benimseyemeyeceği düşüncesini yaymaktadırlar. Maksat açıktır: Müslümanı, Müslümana kırdırmak.

Sonuçta Sultan Abdülhamid baştan olumlu baktığı Cemâleddin Afgânî hakkında şüphye düşmeye yanaşıyordu. Önce İslâm

birliğine çağıran Afgânî sonra Araplaşmaya çağırıyordu ve Abdülhamid Afgânî'den şüpheleniyordu. Bak şu Afgânî'ye, bir yandan Arap kavmiyetçiliğine çağırıyor, diğer taraftan İslâm birliğinden bahsediyordu. Evet, İslâm âleminin her yanındaki kavmiyetçi hareketleri diriltmeye çalışıyordu. Oysa bu davranış İslâm'a karşı en öldürücü silahtı.

Abdülhamid, Afgânî'den kuşkulanınca onun önceki çabalarından da kuşku duymaya başladı. Evet, Irak'ın İran'a ilhak edilmesini söyleyen Afgânî değil miydi? Evet, Şii ve İran asıllı olan Afgânî değil miydi? Asıl mesele Abdülhamid'in Urâbi Paşa'nın avukatı Bülent ile Cemâleddin Afgânî arasındaki dostluğu keşfetmesinden sonra büyüyecekti. Abdülhamid bu dönemden sonra herşeye kuşkuyla bakmaya başlar. Şimdi Cemâleddin Afgânî'nin arkasında İngilizlerin rolü olup olmadığını düşünmektedir. Urâbi Paşa'yı isyana sürükleyen, sonra onu savunan, ayrıca Muhammed Abduh'a da komşu bir evde yaşayan şu Bülent değil miydi Afgânî'nin dostu? Avukat Bülent bu dönemin en tehlikeli ve önemli rolünü üstlenmiştir diyebiliriz. Bu Arap giysili adam İngiltere'deki köşkünde emniyet içinde yaşamış; eski Arap geleneklerinin, Arapçılığın ve cahiliyenin yeniden uyanmasında büyük katkılarda bulunmuştur.

O halde Afgânî'nin hayatının son dönemlerinde yaptığı çağrı Arapçılıktı. Şöyle diyordu:

“Sizler İslâm'dan önce de Araptınız, İslâm'dan sonra da Arapsınız”.

Bu slogan Arap Baas Partisi'nin düşüncelerine ne kadar da benziyordu. Muhammed'i doğuran Arapların ta kendisidir. Muhammed Arapları doğurmamıştır. O halde Araplar yeni Muhammed'ler ve hatta daha iyilerini de doğurmaya kâdirdiler! (Herhalde Arap Baas Partisi'nin kastettiği bu yeni Muhammed'ler ya Saddam Hüseyin ya Abdünnâsır gibilerdir!)

Artık Cemâleddin Afgânî'nin düşüncelerinde büyük bir değişiklik başgöstermektedir. O şöyle diyordu: Afganlılar ve İranlılar

aynı milletin torunlarıdır. Bir ağacın dalları gibi. O ağaç eski Fars ağacıdır. İranlılar Allah'ın şeriatına Araplardan daha fazla hizmet etmişlerdir. Buhârî, Müslim, Nisâburî, Nesâî, Tirmizî, İbn Mâce, Ebu Dâvud, Beğavî, Belhî, Küleynî ve daha birçok âlim —ki bunlar İslâm kültürünün nakil aracı olan hadis âlimleridir— hepsi İranlıdır. İranlılar İslâm felsefesine de büyük hizmette bulundular. Gazâlî gibilerini yetiştirdiler. Tıpta Râzî gibilerini yetiştirdiler. Hatta Arapça'ya da en büyük hizmeti İranlılar yapmıştır diyebiliriz. Onların Arapça'ya Araplardan daha fazla hizmet ettiklerini söyleyebiliriz. Sibaveyhî, Ebu Ali el-Fârîsî, Râzî ve belagat ilminin kurucusu olan Cürcânî İran asıllıdır. Arap dilinin en büyük usta ve bilginlerinden olan Cevherî, Firuzâbâdî, Zemahşerî, Sekkâkî, İsfahanî ve Bediüzzaman el-Hemedanî de İranlıdır (bkz. *el-Urvetü'l-Vüska* dergileri).

Cemâleddin Afgânî kendini İslâm birliği gölgesinde Şiilerin birliğini üstlenen, vazifeli olarak Abdülhamid'den teklif alan biri olarak görüyordu.

Abdülhamid Afgânî'nin tutumundaki bu değişimleri düşünmüş kuşkulandı.

Afgânî daha sonra daha farklı ve ilginç bir sistemi, şura sistemini önerecekti. Bu sistem o zamanlar azınlıkların koruyucusu olan Batının da propaganda ettiği, uygulanmasını acilen istediği bir sistemdi. Azınlıklar Osmanlı hilafetini tümüyle yok etmek isteyen azınlıklar değil miydi sanki? Abdülhamid Afgânî'yi seyreliyordu. Daha sonra onun bir Arapçılık çağrısına iştirak ettiğini, Arap ülkelerinin hidivler sistemi içinde istiklaline çağrı yaptığını gördü.

Abdülhamid Afgânî'yi izliyordu. Onun avukat Bülent'le görüş-tüğünü öğrendi. Urâbî Paşa'nın Arapçılık cereyanına kapılmasındaki en büyük etken şu Bülent değil miydi? Ve bizzat Hüseyin b. Ali'ye dayanan, ondan destek alan Bülent Arap hilafeti düşüncesinin de sahibi değil miydi?

Abdülhamid ile Afgânî'nin arasını ayıran ikinci bir olay da Afgânî'nin talebesi olan Muhammed Paşa el-Mahzûmî'nin yayın-

ladığı *el-Beyan* dergisinde çıkan bir makaleydi. Makalede Yemen'den bahsediliyordu ve Sultan Abdülhamid'in zihni bu ülkeyle uzun bir zamandan beri meşguldü. Çünkü Britanya Aden'i gözlemekte elini buralara dek uzatmaktaydı. Dergi daha sonra Yemen'le ilgili makalenin başlığının bir matbaa hatası olduğunu belirtse de bu yazı Abdülhamid'in kuşkulanasına yetmişti.

c) Hüseyin b. Ali:

İşte cinayetin üçüncü tanığı Hüseyin b. Ali'dir. Urâbî denen geri zekâlıdan sonra karşımıza çıkan ikinci aptal da Hüseyin b. Ali'dir. İngilizin lanet olası oyunu artık Araplık cereyanı üzerinedir. Aslında Arapçılık cereyanı o kadar güçlü değildi, ama İttihat ve Terakki hareketiyle güçlendi. İngilizlerin oyunu onlar tarafından istenen etkiyi göstermeye başlayacaktı. Bu hareketin ileri gelen elemanlarının çoğu hilafeti yıkmaya azmetmiş Yahudi dönmelerinden müteşekkildi.

Arapçılık cereyanına mensup olanlar evvela ıslahtan bahsettiler, Osmanlıdan ayrılıktan dem vurmazdılar, doğrudan doğruya ayrı bir devlet olmaktan, istiklâlden söz etmediler. Sadece merkezi olmayan, adem-i merkezîyetçi bir yönetim istediklerini belirttiler. Fakat ikinci merhalede bir Arap hilafetinin korunması gerektiğini söylemeye başladılar. Öyle ya Türk hilafeti yanında, bir de Arap hilafeti olmalıydı. Son merhalede ise hilafetin sadece Araplara ait bir hak olduğunu İngiltere'nin de Araplara yardım edeceğini ve Arap hilafetini destekleyeceğini söylemeye başladılar. Sonuçta İngiltere Arap vatanının her karışına girdi. Ortada ne Arap, ne de Arap olmayan hiçbir hilafet kalmadı. Arapların istiklâli de sağlanamadı. İsrail enkazın üzerine kuruldu.

Abdülhamid'in korktuğu ve sakındığı şeyler müslümanların başına gelmişti.

Hadise şuydu: Arapçılık cereyanının başında ıslah çağrıları yapıldığı, sadece merkezi olmayan hükümetler kurulmasının yeterli

olacağının söylendiği sırada işin başında Arap şahsiyetler bulunuyordu; ama tamamen zokayı yutmuş, kanmış şahsiyetler... Aziz el-Mısırî, İbnü'r-Reşid, İmam Yahya, İbn Suûd ve Umman sultanı. Bu esnada henüz tuzağı yutmamış, ama İngilizlere de yanaşmış bulunan bazı şahsiyetler vardı. Cemal Paşa gibi Suriyeli önderler ile Britanya'nın kandırdığı Sudanlı önderleri bunlar arasında sayabiliriz.

Araplar, özellikle Reşid, ilk defa Avrupa'da Arap konferansı tertip edilince çok sevindiler. Tehlikeyi görememişlerdi, felâkete adım adım gidiliyordu. Aptal ve adi Şeyh Hüseyin b. Ali'yi bir tanık olarak takdim ettik. Tarihte Şerif Hüseyin diye bilinen bu adam İslâm tarihinin belki de en büyük canileri arasında yer alacaktır. Hilafetin yok olmasında hem ilk, hem de son en büyük suçlu odur. Bu adamı olayın şahitleri arasında saydık, şu sebeplerden ötürü: Davranışıyla isbat etmiştir ki, tam bir aptaldır. Kendisi de, elinden fırsatları kaçırdıktan sonra ne kadar ahmak olduğunu söylemekten geri durmamıştır.

Bu adamın bu denli büyük bir cinayet işlemesinin sebebi şuydu: Kendisi güya hâdimü'l-Haremeyn idi. Dolayısıyla insanlar arasında saygın bir yeri vardı. Müslümanları cihada çağırabilme hususunda tesiri vardı. Çünkü iki kutsal beldenin emaneti onun elindeydi. Evet eğer Haremeyn böylesine aptal, ahmak bir hakim tarafından korunuyorsa ya da daha açıkça söyleyelim bir hainin gözetimi altındaysa, cihad mefhumunun tersyüz edilmesi kaçınılmaz olacaktı. Şerif Hüseyin İngilizlere kanmıştı. Güya İngilizler onu halife yapacaklardı. Türk halifeliğini kaldıracaklar, şu İslâm'ı bilmeyen, Arapça konuşmayan Türkleri bir kenara itip Arapça konuşan, İslâm'ı bilen(!) Şerif Hüseyin'i İslâm ve Arap önderi yapacaklardı! (Hatırla ey dost, Arap dilinin kaidelerini koyan adam da bir İranlı değil midir? Ve hatırla ey dost, bu adamlar şu sözü sürekli dillerinden düşürmüyorlar mıydı: Resûl buyurur ki: "Kim Arapça konuşursa o Araptır." Yani Türk de olsa, İranlı da olsa, Avrupalı da olsa Arap sayılmalıdır.) O sırada Lawrence Şerif Hüseyin'in en yakın

dostuydu, hatta kumandanıydı diyebiliriz. Efendisi Lawrence olanın sonu ne olur ki? O alçak casus ki, hatıralarında en büyük hedefinin hilafeti ebediyen yok etmek olduğunu söylemiştir. Evet bize torunlarımıza, torunlarımızın torunlarına da hilafet yüzü göstermemeye and içmiş bir adamın çırağı olan hain ve aptal biri hilafeti üstlenecekti güya!

İngilizler Hüseyin b. Ali'ye hilafet vaad ettiler —ne kolay yapılmış bir vaad— sonra bu vaad biraz hafifledi, sadece bir Arap krallığı vereceğiz dediler. Sonra ortada ne krallık kaldı, ne hilafet... Adam çıldırdı. Önceki dönemlerde başına iş açmış olan aptallık artık tam bir delilik haline geldi ve hayatını Kıbrıs'ta bitirdi.

Bu anlatılanlardan çıkartılacak ders şudur: Hüseyin b. Ali'nin zihnine ve dolayısıyla tüm Arapların gönüllerine işleyen hançer ırkçılıktı. İngilizler Arapları niye sevip beğensinler ki? İngilizlerin tek amacı Arapların gözünde Türkleri kötü göstermekti. Peki Türkleri niçin kötü gösteriyorlar? Hayır hayır, zannetmeyin ki Türk oldukları için! Bilakis hilafeti öyle ya da böyle ayakta tutabilme gücünü ve cesaretini gösterebildikleri, İslâm âleminin birliğini sağlayabilme umutlarını taşıyabildikleri için! İngilizler bununla da yetinmediler. Türklerin zihnine de ırkçı fikirler aşıladılar. Turancılık cereyanını zerkettiler. İttihat ve Terakki ya da daha açıkça söyleyelim Yahudi dönmesi olan bir komiteci grup vasıtasıyla Türklerin zihnine de kavmiyetçi fikirler aşılanacaktı. Orada da Yahudileri görüyoruz? İslâm'a karşı Hristiyanlar ve Yahudiler hep ittifak halindeydiler. Bu ittifak anlaşılabilir ve gereği yapılamazsa, hiçbir siyaset fayda vermeyecek, hiçbir hareket başarıya ulaşamayacaktır.

Hatırlanmaya değer bir husus da şudur: Şerif Hüseyin, Aziz Ali el-Mısırî'yi Arapçılık cereyanının liderlerinden olması münasebetiye görüşmeye çağırıyor, İstanbul hakkında ondan bilgi sahibi olmak istiyordu. Şerif Hüseyin, Aziz Ali el-Mısırî'yi ordusunun erkân-ı harbinde yer alacak biri olarak çağırıyordu. Aziz gitti, fakat kısa bir zaman sonra İngilizlerin parmağı olduğunu sezdi, geri döndü, bu işlerden elini eteğini çekti. Yani Arapçılık cereyanı biz-

zat Arapçılığı güden Aziz Ali 'el-Mısri'ye de oyun etmişti. Fakat o kısa bir zaman sonra uyanmıştı. Suriyeli Arapçılık cereyanı önderleri ise Şerif Hüseyin'le beraber bu hileye kanmaya devam ettiler.

Araplara önce hilafet, sonra da krallık vaad edip hiçbir şey vermeyen İngilizler aynı dönemde Yahudilere hile yapmadılar. Onlara ayaklarını yere basabilecekleri sağlam, güvenli bir yurt buldular. Bu yurt yıkılan İslâm devletinin enkazı üzerine kurulmuş hançer gibi bir ülkeydi. Sultan Abdülhamid'in onca mukavemetine rağmen kurulmuştu işte. Hristiyanlar Yahudileri desteklediler, silahlı lojistik destekle Yahudileri Filistin'e yerleştirdiler. Yakın zamandaki Camp David vb. birçok anlaşmayla da onların yerini sağlamlaştırdılar. Müslümanların liderleri ile onların muhterem zevceleri Yahudi ve Hristiyanların bankalarını doldurmaya devam ediyorlar!

*d) Hilafetin katledilişi hadisesinin son tanığı:
Abdurrahman el-Kevâkibi*

Bu adam hilafetin mutlaka Arapların olması gerektiğine ve muhakkak ki Kureyş soyundan birinin halife olmasının lüzumuna dair bir kitap yazdı. Hilafetin merkezi Mekke olmalıydı. Sayın tarihçilerin sakladığı bir gerçek varsa, o da şuydu ki, bu çağrının sahibi olan Abdurrahman el-Kevâkibi'nin en yakın dostu ve destekçisi Necip Hudûri adlı bir Hristiyandı. Evet Kevâkibi'nin sırdaşı, ondan hiç ayrılmayan adam bir Hristiyandı. Her ikisi de Suriyeliydiler. Her ikisi de Osmanlı sistemi içinde hayatlarına başladılar ve bu sistemi yıkmaya çalıştılar. Sonunda Hudûri Mısır'a sürgün edildi. Kevâkibi de Paris'e gitti. Hudûri'nin fikirleri Kevâkibi'den daha aşırıydı. Zira o Arapların Türklerden tamamen kopmasını istiyordu. Kevâkibi ise, Osmanlıların da iştirakiyle beraber, bir Arap hilafetini istiyordu.

Kevâkibi Osmanlılar aleyhine yazdığı satırlarda şu düşünceleri dile getiriyordu:

“Onlar Osmanogullarını bazan Osman b. Afvan'a nisbet ediyorlar, bazen da, Kureyş'in ulularından birisine... Onların hilafet hakkını kendilerine tanıyorlar ve hilafetin bazen Abbasilerden geçtiğini, bazen de veraset yoluyla geçtiğini söylüyorlar. Bazıları da hilafetin genel bir bey'atle ya da Haremeyn-i Şerifeyne hizmet yoluyla geçtiğini söylerler. Bir kısmı da peygamberin kutsal emanetlerinin muhafazası ile hilafetin geçtiğini belirtirler...”

Görüldüğü gibi Kevâkibi felsefesini makam ve mezhep üzerine yoğunlaştırmıştı. O ümmete hizmet ya da İslâm'a hizmet nasıl oluyor, bu adamlar bu işi yapıyor mu diye bir soru sormamıştı. Kevâkibi İslâm dünyasının geleceğini de düşünmüyordu. Artık sen anla, laiklerin ve Arap ırkçılarının niçin Kevâkibi'yi Arap aydınlanmasının önderi diye tanıttıklarını!

Kevâkibi şunları da söylüyordu:

“Halife İslâm toplumunun ruhani reisidir. Onun siyasî bir gücü olamaz.”

Görüldüğü gibi Kevâkibi siyasî sultayı istemiyordu. Dolayısıyla yürürlükteki hilafetin yıkılması gerekiyordu. Bu sözü gerçek diye düşünürsek, karşımıza Râşid Halifelerin hadlerini aştıkları gibi bir vehim ortaya çıkacaktır. Oysa Râşid Halifeler sadece ruhanî bir reis olmamış, ellerinde iktidar da bulundurmışlardır. Dikkat edilirse Kevâkibi'nin dile getirdiği şeyler Arnold ve Margoliouth'dan etkilenen Ali Abdurrazık'ın görüşleriyle aynıdır. Onlar Ali Abdurrazık'ın büyük bir düşünür, müceddid, önder, siyasî düşüncenin devrim yapan yazarlarından biri olduğunu söylerler! Peki, Arnold ve Margoliouth gibilerinden etkilenen bu adamların dile getirdiği saçmasapan sözler eğer doğruysa, Arapçılık cereyanı onca güçlü olmasına rağmen hilafet zâyi edildikten sonra Filistin nasıl kaybedildi, Yahudiler nasıl yükseldi ve ortalıkta niçin o çok güvendikleri Arapçılığın bir olumlu neticesi gözükmedi?

Kevâkibî'nin tahrifatı ve saçmalıkları sadece söylediklerimizle sınırlı kalmıyor. O Abbas Hilmi Paşa'yı, Müslümanların sultanı olarak görmek istemişti. Şu Hidiv Abbas Hilmi'den bahsediyoruz. Sonuçta yakın dostu, mesai arkadaşı ve fikirdaşı, hatta önderi diyebileceğimiz Hristiyan Hudûri, Kevâkibî'nin Mısır hidivi tarafından kiralanmış bir işbirlikçi olduğu hatta İtalya ile de komplolar düzenlediğini söyleyecekti. Çünkü Kevâkibî İtalya'yla anlaşarak Somali'yi ziyaret etmiş, bazı gizli görüşmelerde bulunmuştu. (Bu işi merak edenler Reşid Rıza'nın George Antonius'a, hani şu Arap Uyanışı adlı eserin yazarı olan Hristiyan'a gönderdiği mektuba bakabilirler? Mektup 1935 yılının üçüncü ayının sonunda yazılmıştır. Ve İsraili arşivinde mahfuzdur. Yahudilerin istihbarat hususunda ne kadar etkin olduklarına bir örnek daha!)

Kevâkibî'nin, Abbas Hilmi'ye çalışması sayesinde Lord Cromer Abbas Hilmi II adlı bir belge yazacak ve Abbas'ı eleştirecekti. Böylece Abbas Hilmi'nin daha ilerilere uzanma sevdası bitmiş, Müslümanların sultanı olma sevdası da sona ermiştir. Sanki, Kevâkibi Lord Cromer'den yazılı bir izin almaksızın Abbas Hilmi'yi Arap hilafetine tayin etmek için uğraşmıştı da Lord bunu cezalandırmıştı. Kevâkibî'den sudûr eden ne büyük bir aptallıktır! Bu adamdan ne siyasetçi, ne de fikir adamı olur! Arapları kandırması ve boş hayallere sevk etmesi ona şöhret sağlamış, adam yerine koydurtmuştur. O Arap kulübünde Arapçılık fikrini aşılayan biriydi sadece. Ve İslâm'a en büyük darbeyi vuranlardandı.

4

Dönmeler ve onların gizli rolü

DÖNME iki dinli demektir. Çünkü dü ya da dö iki anlamına gelir. Neme ise din demektir. Dönme gerçekte bir Yahudidir, inancı Yahudicedir, fakat görünüşte Müslümandır. İki dinli olmak bu demektir. Müslümanları kandırmak için sarık ve cübbe bile giyerler. Pek çok bakanlığı üstlenmiş, iktidarın en önemli koltuklarına yerleşmişlerdir. Eskiden böyleydi, bugün de böyledir, gelecekte de böyle olması muhtemeldir. Dönmelik hareketi asırlar boyu süren Yahudi planlarıyla destekleniyor. Onlar Hristiyanlar arasında da benzeri bir tavrı sergilemişlerdi. Pek çok Hristiyan hükümdarının yanına yaklaşmış, birçok devrimde önyak olmuş, imparatorlukların çökmesinde en önemli faktörlerden biri olagelmışlerdir. Onlar Fransız devriminde de etkiliydiler. Hitler'den önce Almanya'da da etki sahibiydiler. Bolşevik komünist devrimde de Rusya'da etkiliydiler. İşleri bitince Rusya'nın çökmesi için gayret sarfeden de onlardır. İsrail gerekli güce ulaşırsa Ameri-

ka'nın da çökmesi için gereken herşey yapmaya çalışacaklardır. Şu anda en büyük destekçileri Amerika olmasına rağmen... Osmanlı hilafetini yok etme planlarını düzenleyenler arasında da onlar vardır. Türkiye'de dizginleri dönmeler ele geçirdi. Modern Türkiye denen şeyi ilk kez tasarlayan da aslında Dönme felsefesidir. Medya-ya, kültüre, siyasete, ekonomiye, kısaca tüm alanlara ve pek çok tabakaya damgasını vuranlar Dönmelerdir. Azınlıkları kullanarak devletin içinde huzursuzluk çıkaran, devleti dıştan yıkmaya çalışan, Hristiyanları kışkırtan da Dönmelerdir. Osmanlı devleti senelerce içte ve dışta büyük muharebelere girdi. Bunların çoğunun altında Dönmeler yatmaktadır. Onların başarısının altındaki temel etken dini siyasetten ayırma fikrini halklara benimsetmeleri olmuştur. Böylece sekülerizm ve laiklik denilen şeyi çıkardılar. Sanki peygamberlerin rolünü yok etmeye, dini hayattan tamamen kaldırmaya yönelikti bu. Manen peygamberleri ve onların mesajını öldürmek demekti. Tıpkı daha önceki dönemlerde peygamberleri kestikleri, öldürdükleri gibi! Laiklik bir veba gibidir, şeytan vesvesesidir. Laiklik vesvesesinin hemen ardından kavmiyetçilik gelir. Bu da başka bir şeytanî vesvesedir ki, temelde peygamberlerin mesajına taban tabana zıttır. Irkçılık ve kavmiyetçilik diye anlattığımız cereyan kalplere semavi bir dinin yerine alternatif olarak sokuşturulmak isteniyor. Bu olayların hepsinde azınlıkların büyük kışkırtması vardır. Türkiye'de Ermenileri kullandılar. Lübnan'da ise Mârûnî'leri kullandılar. Mısır'da da Kıpti ve Müslüman taifeler arasındaki fitneyi uyandırdılar. Yakında Kıptilerin reislerinden herhangi birinin bir Yahudi tarafından zihnen eğitildiğini görürsek hiç de şaşmayalım. Ya da herhangi bir fakültenin dekanı ve müsteşarı böyle bir eğitimden geçmiş diye duyarsak şaşımayalım.

Onlar emellerine erişirken Masonluk, Rotaryenlik, Lionsluk ve Bahâilik gibi birçok dernek, mezhep ve kurumu kullanırlar. Bunun anlamı tüm Mason, Rotaryenlerin dorudan doğruya Yahudiler ile işbirliği yaptığı demek değildir. Hayır, Masonlar ve Rotaryenler toplumları yumuşatır, eğitirler. Bin kişiden de ibaret olsalar, başla-

rında onları yöneten bir Yahudi asıllı vardır. Geriye kalan 999 kişi ülkenin medyasında, hükümet organlarında, hatta fetva ve meşihat dairelerinde dahi görev alabilir. Biz bu sözleri gelişi güzel, abartılı bir şekilde söylemiyoruz.

Şimdi Dönmelerin kökenini anlatalım.

Öykü İspanya'da başlar. Hristiyanlar, Arapları da, Yahudileri de ezmektedirler. Arapları Hristiyanlaştırmaya ya da yok etmeye azmetmelerine rağmen Yahudileri kovmakta kararlıdır. Çünkü iyi bilmektedirler ki, Araplardan Hristiyanlaştırma veya yok etmeyle kurtulunabilir, fakat Yahudilerden kurtulunmaz. Zira onlar zahiren Hristiyan gözükecek, fakat yine bildiklerini okuyacaklardır. Onlardan ancak sürgün ile kurtulunabilir!

O halde iki dinlilik hadisesi Yahudilerde çok eski zamandan beri vardı ve bu diğer milletler tarafından da biliniyordu. Peygamberlerden beri bu böyleydi. İman ediyor gözükürler, sonra canına okurlardı. Peki, yeni olan neydi? Yeni olan şuydu: Osmanlı İslâm devleti bu yılanlara acımış, merhamet ederek ülkesine yerleşmesine izin vermişti. İşte Batılılar bu tür bir toleransa müsamahakârlık derler. Onlar böyle toleranslar isterler. Biz de Batılıların müsamahakâr diye vasfetmesiyle gururlanırız. Sonra içimizden âlim biri çıkar da İran'ın İslâm'ı kanlı gösterdiğini, bu yüzden Batıya karşı utandığını söyler!

Konumuza dönelim. Dönmeler devletin yönetim kadrolarına yerleşerek ya da bu kademelerde görevli şahısları kendilerine çekerek egemenliğin anahtarlarını ele geçirirler. Okuyucu unutmamalıdır ki, bir Dönme tıpkı Müslüman gibi namazını kılar, orucunu tutar, Müslümanlarla beraber toplanır. Fakat o gizlice Talmud okumakta, İbrânice'yi de iyi bilmektedir. İshak b. Zeta *Dönme* adlı kitabında şöyle diyor:

"Pek çok Yahudi diğer ırklar arasında çift tabiatlı yaşarlar. Birincisi görünen yüzüdür. Yaşadıkları halkın ya da ırkın inançlarını kabul eden, âdetlerine uyan bir tip vardır karşı-

nızda. Diğerisi ise görünmeyen yüzdür. Burada Yahudiliğe olan sarsılmaz ve derin inancı görürüz.”

Yahudi yazarın bu sözleri Beyrut'ta yayımlanan *Şihab* dergisi nin 1969 yılındaki ilk sayısında mevcuttur. 1983 yılında *Masonluk* adlı kitabı yazan Muhammed Ali ez-Za'bi de bu makaleyi delil olarak göstermiştir. Masonluktan ve Yahudilerin fikriyatından onca bahsedilmesine rağmen insanlar hâlâ uykuda, aldanıştadır.

Dönmelik akımının kurucusu İspanyol Yahudi Sabatay Sevi'dir. Bazıları bu kelimeyi Şabatay Sabi okurlar. Bir kısmı Şebbatay Zeni okurlar. Bazıları da Şabatay Levi derler. Bu adam bir hocadır. 1647 yılında beklenen Mesih olduğunu ilan etmişti. Çünkü Müslümanlar da Mesih'in dönüşünü beklemekte idiler.

Sabatay Sevi evvela İstanbul'da zuhur etti, sonra Mısır'a gitti, orada Mısır devletinin maliye müdürü mesabesindeki Yusuf Çelebi'nin himayesine girdi. Bu adam aynı zamanda Yahudi taifesinin de reisidir. Yusuf Çelebi Sabatay Sevi'yi malla destekliyordu. Sabatay İzmir'e döndüğünde kendine krallar kralı tacını giydirdi. Dünyayı 28 bölüme ayırmıştı. O Yehova'nın ilk oğluydu, böyle inanıyordu. Yahudilerin söylemekten kaçındığı ve dikkatle andığı Yehova lafzını özellikle kullandı. Yehova Yahudiler için ilâhî gazap anlamına gelen bir kelimeydi ve Babil'den sürgünü ifade ederdi. Sabatay Sevi Yehova lafzını kullanarak Rabbin Yahudilerden gazabının tamamen kalktığını, bunun da kendisi vesilesiyle olduğunu söylemeye çalışıyordu.

Mesele İstanbul hükûmeti tarafından duyuldu. Sultan IV. Mehmet Sabatay Sevi'yi yanına çağırdı, durumu ona sordu. Sabatay Sevi kendisinin beklenen Mesih olduğuna dair söylediği herşeyi reddetti. Sultanın önünde kendisinin Muhammed İzzet Efendi adlı bir olduğunu söyledi. Sultan onu mâbeynci yaptı. Kimbilir, belki de yakında neler yaptığını bilmek için böyle davranmıştı. Sabatay Sevi gerçek yüzünü gizlemeye devam ediyor, cübbe kaftan giyiyor, şeyhülislâmdan kavmini İslâm'a çağırmak için izin istiyordu. Güya

Yahudileri Müslümanlığa çağırarak, herkes de onun gibi olacaktı. Şeyhülislâm Sabatay Sevi'nin dileğini samimi zannetti ve onu Yahudiler arasında İslâm'ı yayan biri gibi görerek tebliğ vazifesi yapma izni verdi. Artık Sabatay Sevi'cilik yayılmaktadır. Zahiren Müslüman gözüken, cübbe sarık giyen, fakat içlerinde Yahudiliği iliklerine kadar taşıyan bir grup vardır. Devlet yavaş yavaş gücünü kaybeder. Dönmeler Selânik'e giderler. Sabatay Sevi de hayatının geri kalan kısmını burada geçirir ve orada ölür. Kendisinden sonra Jozef adlı biri cemaatin başına geçer. Osmanlı devletinde bu adamın ismi Abdulfafur Efendidir. Jozef'ten sonra Jozef Grudo adlı biri geçer, o da kendisini Yakup Çelebi diye tanıttacaktır. Selânik artık Dönmeliğin en büyük kalelerinden biri olmuştur. Dönmelik Yahudiliğin Kabbala mektebinden ilham almaktadır. Bu ekolde temel sloganlar devrimcilik, ilerlemecilik, özgürlükçülüktür. Yahudiler devrimcilik, ilerlemecilik, özgürlükçülük ve modernlik sloganları altında pek çok gizli cemiyet inşa etmişlerdir ve de inşa etmektedirler.

(1) Meselâ şeytan tapınakları: Onların inançlarına göre şeytan tüm devrimlerin lideridir. Bazı meleklerle beraber, şeytan tüm ayaklanmalara öncülük eder. Çünkü o melekler ve şeytan Ademe secde etmemiş ilk ısyanı böyle başlatmışlardır.

(2) Siyah İnci: Bunların amacı ahlâkı bozmak ve vaadleri çiğnemek yoluyla yönetimi devirmektir. Resûl aleyhisselâtu vesselâmın muasırı olan Yahudi Abdullah b. Sebe de aynı yöntemi izlemiştir.

(3) Yehova Şahitleri grubu: Bu bir Yahudi teşkilâttır. Kıyamet yaklaştığında başlarına İsa'nın geleceğine inanırlar. O halde bu andan tezi yok tüm memleketler kaldırılmalı, devletler yok olmalıdır.

(4) Bnai Brith grubu: Bunlara Andın Evlatları da diyebiliriz. Amaçları dünya liderlerini etkilemek, onların düşünceleri üzerinde egemenlik kurmaktır. Evlendirme yoluyla ya da büyük müesseselerin başına kendi bildikleri, tanıdıkları müdürleri tayin etme yoluyla veya müsteşarları kendi cemaatlarından seçtirme yoluyla amaçları-

na erişirler. Bugünkü Yahudilerin liderleri hep bu cemaattendir. John Foster Dulles ve nicelerini avlamışlar, onların dilinden Batı medeniyetinin Yahudi zekâsı üzerine kurulduğunu söylemişlerdir. Bnai Brith örgütünün Mısır'da da locası vardır. İsmi Davit locasıdır. Şu anki görevleri kamuoyunu kendi emellerine âlet etmek için film satmalarıdır.

Gerek Müslümanlar arasındaki Dönmeler, gerekse Hristiyanlar arasındaki Dönmeler isteklerini siyasileri etkileyerek gerçekleştirmeye çalışırlar. Ayrıca medya mensuplarını kafaya alırlar. İlerici, devrimci, halkçı, solcu, özgürlük âşığı, adalet meftunu, toplumsal eşitliğin yegâne umudu, emperyalizme karşı savaşı büyük adam gibi vasıflarla onların reklâmını yaparlar. Hatta reklâmını yaptıkları şahıslar arasında siyonizme karşı en iyi savaş veren adam diye bilinenler de vardır. Sonuçta hepsini kullanacaklardır. Kâhire'de 27 Eylül Caddesi'nde büroları vardır. Orada da sanki en iyi Arapçı kendileriymiş, siyonistlere karşı düşman imişler gibi davranmakta ve bulundukları apartmana Muhammed Abdulvahhap ismini vermektedirler!

Bu tür sloganlarla her türlü kuruma yaklaşan bu mel'un kişiler orduda medyada, üniversitelerde cirit atmaktadırlar. Hedefleri bizi kendilerine köle etmek, siyonizmin hizmetçisi yapmaktır. Bunların eskiden merkezi İngiltere idi. Sonradan İstanbul'u merkez yaptılar. Orası uluslar arası bir kurum oldu Dönmeler için. Avrupa'daki tüm Yahudiler istişare için oraya gelirler. Bu merkez Yahudilere tüccar olmayı, doktor olmayı ilham etti. Avukat da oldular. Gizli Hükûmet adlı Yahudiler hakkındaki kitapta bu bahse dair sarıh yazılı emirlerin geçtiği bölümler vardır.

Onlar daima kendilerini açığa çıkarmaya çalışanları öldürmüşlerdir. Bunu gizlice yaparlar. Kimin öldürdüğü hiç bilinmez. Faili meçhul pek çok cinayetin esas müsebbibi onlardır.

Onların nezdinde Anderson düsturu denilen bir yasa vardır. Bu prensibe göre tüm insanlar tek bir dinde olmalıdır. Bu düşünceyi gizlice yayarlar. Kurulacak din de zaten gizli bir dindir. Ander-

son düsturu iki milletlilik anlamına gelen Dönmelik prensibinin yerine konmak üzere getirilmiştir. Böylece tüm milletlerden, tüm toplumlardan faydalanılacaktır. Bahâilik de bu düsturdan büyük destek almış bir akımdır. İsrail'in Yafa kentinde Bahâiliğin Kâbe'sinin işi ne? Elbette ki Yahudilerin desteğinden ötürü! Bahsi geçen tüm Dönme örgütlerin temel düsturları özgürlük, eşitlik, kardeşlik kelimeleridir. Yahudiler Fransız devriminde bu düsturları dile getirdiler. Ama kardeşlik derken amaçları Yahudilerle iyi geçinilmesiydi. Eşitlik derken Yahudilere iyi davranılmasıydı. Özgürlük derken ise Yahudilere alabildiğince özgürlük verilmesiydi. Onlar kardeşlik, eşitlik ve özgürlük sözlerinin altında kendileri için gerekli olan şeyleri isterler. Kimsenin reddedemeyeceği bu sloganlara sığınarak beynelmînel bir kimliğe ve bilince bürünmüşler; vatan ve kavim bilincinin üstünde yeni bir bilinç yaratmışlardır.

Dönmeler İstanbul locasından sonra Selânik locasını kurdular. Selânik locası Avrupa'daki tüm locaların ruhanî babası durumundaydı. Artık en yetkili âzâlar Avrupa devletlerine Selânik locasından gönderiliyordu.

İttihat ve Terakki örgütünü de kuran onlardır. Sen isme bak hele. Yapmak istedikleri şeyin tam tersini söylüyorlar. İttihat ve Terakki birlik ve yükseliş anlamına geliyor. Halk ve diğer kesimler birlikten devletin birliğini, yükselişten de devletin yükselişini anlarlar. Fakat onlar Yahudilerin birliğini, Yahudilerin yükselişini kastediler. Sultan Abdülhamid Yahudilerin neler yapmak istediğini iyi bilen akıllı bir adımdı. Şöyle diyor:

"Sekreterim Ahmet Celâl Paşa'ya Mısır'dan Ali Kemal Bey adlı bir zâttan gönderilmiş bir mektup buldum. Orada doktor Abdullah Cevdet'in, doktor İshak Sukûti'nin, doktor Bahâuddin Şakir'in doktor Nâzım'ın, doktor İbrahim Temo'nun adı geçiyordu. Hepsisi de ya Fransa'da ya da İtalya'da kurulmuş Mason localarına mensup kişilerdi. Bu localar Osmanlı devleti içerisine yerleştirdikleri üyelerine çok

büyük meblağlara ulaşan paralar gönderiyorlardı.” (bkz. *Abdülhamid'in Hatıratı*, s. 60)

Bu örgütlerin dışında yabancı devletlerin elçilikleri de devrimcilik iddia eden, ittihat ve terakki davası güden bu komitecilere kulak açıyor, onlarla görüşmelerde bulunuyordu. Onlara Osmanlı emperyalizminden kurtulmaktan dem vuruyorlar, Kızıl Sultan diye andıkları Abdülhamid'in egemenliğinin yıkılması gerektiğinden bahsediyorlardı.

Dünya Yahudiliğinin komuta merkezinin Selânik olduğunu söylemiştik. Çünkü burası yarından çoğu Yahudi olan bir kentti. Nüfusu 340 bin civarındayken, Yahudilerin adedinin 200 bin civarında olduğu bilinmektedir. Kısaca Selânik Avrupa'daki Yahudi mahallesidir diyebiliriz.

Yahudiler dünyaya açılırken kendi isimlerini kullanmazlar. Masonluk teşkilatları halinde ortaya çıkarlar. Amaçları kirlidir. Masonluğun ürettiği gruplardan biri de Jön Türklerdir. Yani genç Türkiyeliler.

Abdülhamid dönemiyle ilgili şöyle bir gerçek vardır:

Serasker Avni Paşa İngilizlerden büyük yardım aldı. Yüksek dereceden mason olan bu zat Abdülhamid'in amcası olan Abdülaziz'in tahttan hal edilmesinde ve yerine Sultan Murad'ın tayin edilmesinde de rol oynamıştı. Sonradan anlaşıldı ki, Mithat Paşa, aynen Avni Paşa gibi yüksek dereceden bir masondu. (Hani şu kandırılmış Arapların Ebu'd-Düstûr, yani anayasanın babası diye övdüğü sadrazam!) İngiltere tarafından piyon olarak kullanılan Mithat Paşa'nın amaçlarından biri Osmanlı ülkesi içinde yeni sorunlar çıkarmak, diğeri de bizzat yönetimin merkezi olan sarayda dengeleri altüst etmeye çalışmaktır. Mithat Paşa ülkenin harp gaillesiyle uğraşmasında da büyük katkıları olan bir zâttır.

Kısaca Yahudi kaynaklı bir örgüt olan masonluk gerek Osmanlı devletinin, gerekse diğeri devletlerin yönetim birimlerinde çalışan kişileri kendi adamlarından ayarlamaya çalışmış, ayrıca hedefe var-

mak için kesif bir casusluk faaliyetinde bulunmuştur. Hükûmetlerin gönderdikleri gizli mektupları okuyan, tercüme eden ve masonluk merkezlerine bildiren özel adamlar vardır. Müslümanların gafletinden faydalanarak girilen ince hesaplar meyvesini vermiş, İslâm âlemi bu duruma düşmüştür. Onların en tehlikeli kararı, hatta peygamberleri öldürmek, ineğe tapmak kadar büyük bir cürüm olarak nitelendirebileceğimiz son oyunları İslâm hilafetini çökertmek olmuştu. Böylece Yahudiler Müslümanlara karşı tarihteki en büyük zaferlerini elde ettiler.

Yıkım projesinin anahatları

İSLÂM toplumunun ve İslâm devletinin hangi döneminde bir yıkım olayı gözlenmişse bu faaliyette en çok kullanılan kesimler azınlıklar olmuştur. Sen bu tür faaliyetlere girdiği halde İslâm toplumunun iyiliğini istediğini söyleyen hiçbir azınlığa güvenmeyeceksin! Bu iddialarda bulunan bir azınlık açıkça “Ben düşmanım, İslâm devletinin yıkılmasını istiyorum” diyen azınlıktan daha tehlikelidir.

Yıkımda kullanılan en önemli azınlık Ermeniler idi. Ermenilerin Müslümanlara karşı oynadığı ilk oyun 1876 yılının beşinci ayının beşinci günü cereyan etti. Bulgar bir kız Müslüman olduğunu duyurmak için Selânik'teki Osmanlı yönetimine başvurdu. Ermeniler kadını yakaladılar ve kaçırıp Amerikan konsolosluğunda sakladılar. Olaya sinirlenen Müslümanlar protesto amacıyla Selânik'in en büyük camisinde toplandılar. İngiltere ve Almanya konsolosu çok aşağılayıcı bir surette camiye girdiler. Müslümanların

nefretinin artmasına sebep oldular. Olaya diğer Avrupa devletleri müdahale etti. Berlin Anlaşması diye bilinen muahede imzalandı. Burada Türkiye'ye ultimatom veriliyor. İki ay içerisinde Bulgaristan'a ayrı bir devlet olarak davranması gerektiği bildiriliyordu. Yani Bulgaristan Osmanlı devletinden ayrılacaktı. (bkz. el-Hızbu'l-Vatani —Mısır Vatanperver Partisi— lideri Muhammet Ferit Bey, *Taribu'd- Devleti'l-Âliyye* adlı kitabı)

Sultan Abdülhamid hatıralarında şunları söyler:

“Orada masonluğunu gizlemeyen Piyer adlı bir Ermeni vardı. Bir hocaydı, fitneyi de o çıkarmıştır. Ermeniler Osmanlı devletinin en sadık ve rahat teb'ası idiler. Fakat Rusya Bulgaristan'a ulaşmak, burayı Osmanlıdan ayırmak amacıyla Ermenileri kullandı. Hedeflerine ulaşmak için böyle bir yol takip ettiler. Ruslar Ermenileri kışkırtmak için birçok casus gönderdiler. İngiltere ve Fransa da Ermeni fitnesinin alevlenmesi için destek çıktılar.”

Olaya Britanya'nın, Fransa'nın ve Rusya'nın müdahale etmesi fitnenin Ermeniler dışına da sıçramasına yol açacaktı zaten. Rusya önce Ortodoksları kendisinin himaye ettiğini, tek hamilerinin kendileri olduğunu söyledi. Fransa da Katoliklerin hamisi olduğunu söyledi. Okuyucunun bu mevzuda dikkatini çeken şey şu olmalıdır ki, nerede bir devletin yıkılması planlanıyorsa, en büyük destek orada meskûn olan azınlıkları kışkırtmaktan geçer. (Şu anda Mısır'da olup bitenlere bir bak!) Sonra azınlıklar otonom bir yönetim isterler. İddiaları da açıktır: İnsan hakları. (Bakınız Filistinlilere hiçbir zaman özerk yönetim vermeyecekler. Dünyadaki diğer tüm azınlıklar buna lâyık görülse de, Filistinlilere beklisi de bu hiç lâyık görünmeyecek) Özerk yönetim talebinden sonra azınlıklar tamamen ayrı bir devlet kurma talebinde bulunacaklardır. Bu hep böyledir.

Ayrıca bir hususun da ilginçliğini farketmişsindir. Gerek Ermeniler, gerekse diğer tüm azınlıklar devletin en mühim vazifeleri-

ni üstlenmişlerdi. Fakat yine de memnun edilememişlerdir. (bkz. *Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin Hatıraları*)

Ayrıca Şekip Arslan'ın zikrettiği şu olayı da düşün: Hilafet yıkılıp yeni Türkiye ilân edildikten sonra Hristiyanların büyük bir kısmı Türkiye'den göçmüştür. Çünkü önceki dönemde hakları daha çoktu, onlara toleranslı davranılıyordu. Fakat cumhuriyetten sonra bunları kaybettiler. (Bu olay dahi Osmanlı devletinde yabancılara ne kadar büyük imtiyazlar verildiğine dair en büyük kanıttır.) İşte, âyetle geçtiği gibi, kahrolasica insan ne kadar nankördür.

Burada birşeyi daha gözden kaçırmaman gerekir. Ermeniler katalizör olarak devletin çöküşünü hazırlamakta vazife gördüklerinde onlara Ermeni devleti kurulması vaad edilmişti; hem de Anadolu'nun göbeğinde! Fakat Osmanlı devletini yıkmak vazifesini bitirir bitirmez hava aldılar. Kendilerine vaad edilen toprağa kavuşamadılar.

Devletin yıkılmasındaki en büyük etken azınlıkların kullanılmasıydı demiştik. İkinci büyük etken de Batılılaşma, Avrupalılaşma ameliyesinin hızlandırılması idi. Kısaca ortada kültürel bir işgal sözkonusuydu. İslâm âleminin daha önce hiç tanımadığı, son asırlarda yaşadığı bir vâkıadan söz ediyoruz: prensiplerin, temel ilkelere, kavramların, uygarlık felsefesinin Batıdan ithal edilmesi. Müslümanlar İranlılarla, Rumlarla, Yunanlılarla bir arada yaşadılar, birbirlerine karıştılar. Fakat onlardan sadece tıp, matematik vb. bilimleri ithal ettiler. Hiçbir zaman temel inanç ilkelerini, beşerî bilimler diyebileceğimiz bilimleri yabancı menşeli uygarlıklardan almamışlardır. Meselâ hukuk, meselâ aile fertleri arasındaki ilişkilere dair âdâp ya da kişinin toplumla olan münasebetlerine dair bilgiler; kısaca bunlar yemek, içmek, giyinmek, kuşanmaktan hukuk felsefesine kadar uzanan büyük bir alandır. Bu tür hiçbir bilgiyi karşı bir uygarlıktan almamaya çalışmışlardır. Giyimde, kuşamda, hukuk felsefesinde ve diğer beşerî bilimlerde Batıdan ithal hadisesi ilk defa modern zamanlarda vuku bulmuştur. Bazıları bu yöndeki Batılılaşma cereyanının ilk başlatıcısının Ziya Gökalp adlı bir doktor

olduğunu söyler. Edebiyatçı Abbas el-Akkad Ziya Gökalp'ten bahsederken onun Marx'tan çok etkilendiğini, siyonizmi de bildiğini söyler. Akkad, Ziya Gökalp ile Marx'ın fikirlerini karşılaştırmış, büyük benzerlikler bulmuştur. Bilindiği gibi Ziya Gökalp meşhur Yahudi sosyoloji bilgini Durkheim'ın talebesiydi (Hani şu Mısır'ın resmi bir davetle çağırdığı ve konferanslar tertip etmesini rica ettiği adam...) Ziya Gökalp Mısır'da Ferece Foda'nın oynadığı rolü oynamıştır. Ziya Gökalp'in fikirleri kabul gördükten sonra şarap, kumar ve domuz eti ilerlemenin temel öncüllerinden sayılmıştır. Öyle lokantalar açılmıştır ki, orada domuz eti kullanılmayan yemek yenmemiştir. Bu mevzuda durumun daha basitçe anlatılmasını isteyenler için şu tavsiyeyi verebiliriz: Dünyanın neresinden olursa olsun matematik ve doktorlukla ilgili tüm bilimler alınabilir ithal edilebilir. Fakat beşerî bilimler, siyaset, hukuk ve âdetler alınamaz!

İslâm âleminin her yanında hızlı bir şekilde yürütülen bu ithal hareketinde en büyük görev yurt dışına gönderilen öğrencilere düşmüştür. Genelde plan şöyle işlemektedir; siyonist ve Hristiyan asıllı yardım kuruluşları, burs veren dernekler vardır. Bunlar Müslüman beldelerden gençleri alırlar, eğitirler. Müslüman ülkelerin ne tür problemlerle uğraştıkları, yerel sorunları, inançları araştırılır. Özel oryantalist kürsüleri kurulur ve Batılılaşmanın nasıl yürütüleceği ince planlardan sonra karara bağlanır. Ayrıca Müslüman ülkelerin içinde gâvurlaştırma müesseseleri pıtrak gibi çoğalır.

Sultan Abdülhamid'e bir grup Yahudi gelmiş, Kudüs'te büyük bir üniversite kurmak için izin istemişti. Buraya gelecek hocaların dünya üniversitelerinin en seçkin hocaları olduğunu, çağdaş bilimin Yahudilerin avucunda bulunduğunu söylediler. Ve Kudüs'te bir üniversite kurulmasıyla birlikte Osmanlı devletindeki çağdaş bilim hayranları Avrupa'ya değil, buraya gelecekler dediler. Eğer sultan kabul ederse, bu üniversitenin kurulmasına izin verirse devletin tüm borçlarını silmeyi de taahhüt ettiler. Fakat koca sultan onların teklifini reddetti! Zaten daha önce Filistin'de Yahudiler için bazı imtiyazların tanınması gerektiğine dair defalarca Abdülha-

mid'le görüşmüş iseler de, tüm istekleri reddedilmişti. Araya Almanya ve Fransa gibi büyük devletleri koydular. Hatta sultanın özel doktorunu dahi bu işte kullandılar. Fakat sultan kanmadı. (Sultan olayı anlayınca özel doktorunu görevinden almıştır).

Kısaca diyoruz ki, beşerî bilimlerin kullanımı vasıtasıyla Batılılaştırma hareketi, azınlıklardan sonra, devleti yıkan en önemli ikinci büyük etkidir. Aslında Osmanlı devleti kurumların daha güzel işlemesi ve yenilenme hususunda geri bir devlet değildi. Bu konuda büyük çalışmalar yapmış bir ülkedir. Sultan fen bilimlerine dair üniversite kurdurmuş, siyasal bilimlerle ilgili fakülteler açtırmış güzel sanatlarla ilgili mektepler kurmuştur. Bunun yanında ticaret, ziraat, veterinerlik fakülteleri açılmıştır. Hatta orman, madencilik vb. dallarda da yüksek okullar açılmış; bu bilimlerde ihtisas sahibi olmak isteyenler için her türlü imkân seferber edilmiştir. Sultan Şam'da, Bağdat'ta, Beyrut'ta, Selânik'te üniversiteler kurdurmuştur. Çağdaş kanal açma metodları, deniz dalgıçlığı vb. daha birçok dalda özel okullar kurulmuş, çok uzun demiryolları yapılmış, birçok şehirde tramvay rayları döşenmiştir. Hatta Avrupa için bile erken sayılacak bir dönemde metroyu kurmuştur; kısa da olsa. Sultanın ilim düşmanı olduğuna, yenilenmiş ve bilgiyle mücehhez bir devlete karşı olduğuna dair yapılan düşmanca propagandaların hepsi yalandır, asılsız karalamalardır.

Yine bilinen bir husustur ki, Osmanlı devletinin muazzam hükümdarlarından biri de Kanunî Sultan Süleyman'dır. Ona Kanunî dendi, çünkü Avrupa kanunlarını Osmanlıya ilk defa sokan belki de odur. Fakat İslâm'la zerrece çelişmemesi şartıyla sokmuştur. O halde masonların ve Dönmelerin iddia ettiği gibi, Osmanlı devletinde hukukî bilimler sahasında bir donuklaşma mevcut değildi. Azınlıklar, emperyalistler, siyonistler ve Yahudiler korkunç bir beyin yıkama faaliyetine giriştiklerinde, Osmanlı devletini kötülemek amacıyla buna benzer daha nice yalanlardan bahsettiler. Tek amaçları vardı: Osmanlı devletini yıkmak suretiyle İslâm'a en büyük darbeyi vurmak. Onlar tek birşeye dokunmamışlardı: ibadetler.

Ne siyonistler, ne emperyalistler, ne de diğer işbirlikçileri ibadet geleneğine dokunmadılar. Hatta olumsuz ve cihaddan uzaklaştırıcı anlamıyla tasavvufu teşvik bile ettiler ve şu meşhur tasavvufi sözün de zihinlere derinlemesine işleminde yardımcı oldular: “Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır!” Onlar yıkım faaliyetlerinde tasavvufu kullandılar. Şu kesin bir gerçektir ki, Kuzey Afrika’da sömürgecilere karşı en çetin savaşı mutasavvıflar vermiştir. Hakiki tasavvuf Allah düşmanına karşı cihaddır. Ama azınlıkların araya girmesi ve Avrupalıların beyin yıkamasıyla tasavvufun teslimiyete, boyun eğişe, gâvur önünde geri çekilişe dönüştüğünü görüyoruz. Tasavvuf İslâm devleti var olduğunda İslâm devletine inanan insanların gölgesinde özgürlük için en iyi silah haline gelebilir. Emperyalizme karşı en müessir faktör olabilir.

6

~

Azınlıkların yıkımda oynadığı rol

BURADA daha önce zikrettiğimiz politik israiliyatlardan olan İslâm’ın müsamahakârlığı masalına yeniden değinelim. Müslümanları bu sözle kandırıyorlar demiştik. Müslümanlardan müsamahakârlık beklediğini söyleyenler şeytan gibi gülümsemekte, komplo kurmaktadırlar. Onlar zaten Allah sevgisinden, yeryüzünde barış ve huzurdan söz ederler; ama kendilerine izin verildiğinde en büyük yıkımı yaparlar. Osmanlıların düştüğü en tehlikeli hata —ki onların yıkımına da yol açmıştır— ecnebilere verilen imtiyazlardır. Lübnan çevresine verdikleri özerk yönetim hakkı da onların büyük hatalarındandır. Önemli bakanlık ve mevkilere Dönmeleri, diğer azınlıklardan yetişmiş elemanları yerleştirmelerini de Osmanlıların kendi felâketlerini hazırlayan hataları arasına sayabiliriz? Oysa bugüne kadar Osmanlı devleti uluslararası medyada hep fanatik bir devlet olarak vasıflanmış, sanki sadece Türkleri vazifelendiren bir ırkçı devlet gibi gösterilmiştir. Bunlar

onca azınlığın hükûmet kademelerinde görevlendirildiğini okumadılar mı? Bu uyduruk söz hep tekrarlanmış, ısıtılıp ısıtılıp ortaya konmuştur. Oysa siyonistlerin Filistinlilerle olan ilişkisinde ne tür bir fanatizm olduğundan hiç bahsedilmez. Ya da Arapların Bosna'ya olan bakışlarındaki duyarsızlıktan hiç bahsedilmez. Veya Filipinler hükûmetinin Müslüman Moro halkına karşı tutumundan hiç bahsedilmez.

Bu mevzuadaki anlamsız tartışmaya kendimizce son vermek amacıyla Muhammed^[sav]'in, Ebubekir ve Ömer'in Hristiyanlara karşı tutumunu zikrederim:

(1) Arap yarımadası dışına yapılan İslâmî fetihlerin amacı sadece Kur'ân kaynaklı olan bir emri yerine getirmektir. İslâm tüm insanlığa gönderilen bir mesajdır, sadece Müslümanlarla sınırlı kalmaz.

(2) Bu emir şartlar muvacehesinde tedrici olarak inmiştir. İlk önce Şuarâ sûresinin "Yakın akrabamı uyar" âyeti inmiştir. Sonra En'am sûresindeki "İndirdiğimiz bu kitap kendinden öncekini doğrulayan mübarek bir kitaptır ve Ümmü'l Kur'âyı (Mekke) ve çevresini uyarıp korkutmak için indirilmiştir" âyeti indi. Sonra Sebe sûresinde şu âyeti görüyoruz: "Biz seni tüm insanlara uyarıcı ve müjdeleyici olarak gönderdik". "Onlara yakın bir fetih nasip etti" âyeti indiğinde müfessirler bunu Hayber'e ilişkin olarak yorumladılar. "Ve bir diğeri ki, siz hesap etmemiştiniz. Allah onu kuşatmış nasip etmiştir" âyeti indiğinde de, kâsın İran ve Rum ülkesinin fethi olduğunu söylediler. (Bu âyetler Fetih sûresindedir).

İyi bilinmektedir ki, Peygamber Efendimizin mübarek hayatında son yaptığı iş Üsâme b. Zeyd'in Şam sınırına gönderilmek üzere bir ordunun başına geçirilmesine emir vermek olmuştur.

Kur'ân ve sünnet açık ve kesin bir şekilde bildirmektedir ki, İslâm bir mesajdır. Biz bu mesajı tüm insanlara ulaştırmakla mükellefiz. Şartlar ister barış yoluyla tebliğe, isterse savaş yoluyla tebliğe müsait olsun, tüm durumlarda ve tüm koşullarda mühim olan teb-

liği yapabilmektedir. Kur'ân ve sünnet bu tebliğ vazifesinin yürütülmesinde şartların gözetilmesini emreder.

Müslümanlar ilk günden beri Müslüman olmayan taifelerin İslâm toplumu içerisinde yaşamasına izin vermekte onlara hayat hakkı tanımaktadırlar. Fakat onların bilmeleri gereken cümle Allah nezdinde hak dinin sadece İslâm olduğudur.

Bu anlayışta putlara tapanlar ile Ehl-i Kitap arasında bir ayırım sözkonusu olmuştur. Ehl-i Kitap Yahudiler ve Hristiyanlardır. Putlara tapanlara karşı pek müsamaha yoktur; ya İslâm'ı kabul etmeli ya da cezalarını çekmelidirler. Ehl-i Kitaba gelince onlarla ilişkilerde şartlara göre bazı değişimler, yani tedricilik sözkonusu olmuştur. Önce Âl-i İmran sûresinde şu âyeti görüyoruz:

"Kendilerine kitap verilenlere ve Ümmilere söyle; İslâm oldunuz mu? Eğer İslâm olurlarsa hidayete ererler, eğer yüz çevirirlerse sana sadece tebliğ düşer."

Fakat Mekke'nin fethinden sonra, Resûlün vefatından önce İslâm muzafer konuma geçince şu âyet iniyor:

"Kafirlerle, müşriklerle savaşın. Onlar ki, Allah ve Resûlünün haram saydığını haram kabul etmezler" (Tevbe Sûresi)

Peygamber Efendimizin sahih sünnetinde de benzeri bir muameleyi görüyoruz. Meselâ Necran Hristiyanları ile Resûl arasında geçen olay şudur: Bilindiği gibi, Halid b. Velid Necranlıları İslâm'a çağırıyordu. Onlar da Hristiyanlık dini üzere kalmayı tercih ettiler. Fakat Halid'in çağırısını reddetmelerine rağmen, Peygambere, Medine'ye bir heyet gönderdiler. Resûl onların kanlarının, canlarının, ırzlarının korunacağına dair söz verdi, onlarla anlaştı. Onlar da cizye verecekti. Sözleri şöyle bitirdi Yüce Resûl: "Allah'ın emri gelinceye kadar!" Hristiyanların kendi dinlerinde kalmalarına rağmen sadece cizye vermekle yükümlü kalacaklarına dair bu farz çok önemli bir siyasi tavidir. Anlamı şudur: İslâm'ın siyasi gücünü ta-

nımak şartı ile davet ancak ikna demektir. Bu kabul de cizye vermek ile temsil edilir.

Aynı olay Hz. Ebubekir ile Hristiyan olan Hire halkı arasında cereyan eder. Halid b. Velid, Ebubekir'in halife olduğu sırada onları kuşattı, onlara Urûbet mantığını da içeren bir hitap ile şöyle dedi:

"Kahrolasicalar! Küfür sapkınlıktır. Arapların en ahmağı o kimsedir ki, yola çıktığında karşısına iki kılavuz çıkıyor. Bunların bir Araptır. Arabı terketiyor da, gidiyor ecnebiyi kendine kılavuz ediniyor!"

(Burada maksat şudur ki yabancı kişi Arap gibi çölleri iyi bilemez. Halid b. Velid sanki şöyle diyor:

"Ben sizden olan, sizin gibi Arabım. Sahrânın yollarını, su kaynaklarını iyi bilirim. Sapmamanız için benim sözümü dinlemeniz, beni kılavuz edinmeniz gerekir.")

Fakat Hire halkı Halid'i reddettiler. Hristiyanlık üzere kaldılar. Cizye vermeyi kabul ettiler. Böylece Halid onlarla sulh yaptı. Kısaca mühim olan İslâm devletinin siyasi otoritesini tanımaktır. Bu tanıyış açık bir ilanla olmalıdır. Aynı şeyin Ömer b. Hattab ile Şam ve Irak halkı arasında cereyan ettiğini görüyoruz. Suriye ve Irak bölgesinde Hristiyanlar yaşıyordu. Bunlar Ömer'in fetih ordusuna yardım ettiler. Esas valilerine isyan ettiler. Fakat niçin? Çünkü Ömer onlara karşı adil davrandı ve vergileri insaflı bir sınırdan tuttu. Bu Arap asıllı Hristiyanlar Ömer'e gelip şöyle dediler:

"Sizin yönetiminiz ve adaletiniz bulunduğumuz zulüm ve perişanlık halinden elbette ki daha iyidir."

Metinde gışm geçmektedir. Gışm vergilerin çok ağır olması demektir? Mısır'a gelince, ki bu bölgede Hz. Ömer devrinde fetholunmuştur, Kıptilerin başında bulunan patrikler fetheden İslâm ordularına karşı halkı direnmemeye çalıştılar. Bu tavrın temelinde

Müslümanların adaleti ve vergiyi insaflı bir seviyede tutmaları yetiyordu. Evet doğrudur, Kıptiler tıpkı Suriye ve Irak bölgesinde yaşayan Hristiyan Araplar gibi Müslümanlara savaş açmadılar, ama daima olumsuz bir tavır takınmışlardır. Fakat İslâm kuşatmasının maslahatı için onların belli bir tavır takınması da yerinde olmuştur.

Görüldüğü gibi Mısır, Şam ve Irak bölgelerinde yapılan tüm fetihlerde Müslümanlar adaleti temin etmiş, vergileri düşük tutmuşlardır (Çünkü ne çalıp çırpma, ne de rüşvet vuku buluyordu.) Müslümanlar dinî töre, ibadet ve geleneklere de dokunmamışlardır. Dikkat edilirse, Müslümanların üzerinde yoğunlaştıkları temel konu fethedilen bölgelerdeki halkların İslâm'ın siyasi otoritesini tanımalarıdır. Bu tanımının formülü de cizyedir. Tevbe süresinde cizyeye dair sarıh bir hâyet vardır. Orada cizyenin alınması gerektiğini emrediyor. Dolayısıyla gerek Peygamber Efendimiz, gerekse Ebubekir, Ömer gibi halifelerin yaptığı tüm anlaşmalarda cizyenin alınması söz konusu edilmiştir. Peki cizye nedir, cizyenin şartları nelerdir? Cizye iki türlüdür. Biri dinî ve idarî özerklik mukabilinde kelle başına alınan vergidir. Hükümet bu vergi karşılığında ibadet mekânlarının korunmasını da üstlenir. Cizyenin ikinci türü ise araziden alınan vergidir, buna haraç da denir. Bu ikinci tür vergiyi Müslümanlar da ödemektedir. Müslümanların araziden ödedikleri vergiye öşür denilir. Ehl-i Kitap, güzel geçinme ve hoş muamele gösterirlerse, ödemekte oldukları kelle vergisi türü cizyeden muaf olabilir. Fakat onların bu muafiyetleri canlarının, mallarının, ibadet mekânlarının ve dinlerinin korunma teminatına engel teşkil etmez; hepsi yine korunur.

Beni Taglip gibi Hristiyan bir kabile cizye ödemenin kendileri için çok aşağılık bir olay çok olduğunu ileri sürerek itiraz etmişlerdir. Çünkü bir Arap olarak cizye vermenin kendilerine yakışmadığını söylemişlerdir? Cizye onların nezdinde savaşa güç yetirmelerine rağmen sanki zayıfmışlar gibi bir küçümseme alâmeti gibi telakki edilmiştir. Hz. Ömer de onların orduda görev almalarına ve kendilerine yardımcı olmalarına karşılık cizyenin kaldırılmasını ka-

bul etmiştir. Böylece cizye vermekten kurtuldular. Diğer kabileler de buna benzer tavırlar göstermişlerdir.

Cizye tıpkı askerlikten muaf olmak üzere alınan bedele benzer. Buradaki siyasî ders şudur: Bizanslılar, Suriye ve Mısır bölgesinde yaşayan halkları, Hristiyan olmalarına rağmen biktırdılar, ürküttüler. Fethedilen bölgelerde kimseyi ezmeyen mali bir sistem uygulandı. Vergiler önceki yönetimlerden daha az tutuldu. Adalet mekanizması hızlı ve doğru işletildi. İşte bu iki durum, yani yargıda ve vergide adalet, milletlerin ve ülkelerin fethinde en etkin sebep, en güçlü ve keskin kılıçtır.

Bunların dışında İslâm'ın ülkelere açılışında güzel ahlâkın büyük bir yer tuttuğunu görüyoruz: yumuşak muamele, doğruluk, vefa, tevazu, eşit muamele, yardımlaşma, eğitim ve öğrenim hizmetleri... Evet, bunların tümü Müslümanların oluşturduğu sınırlı bir ordu tarafından yapıldı. Eski dünyanın neredeyse tamamına yakını yüzyıl gibi kısa bir süre içerisinde fethedilmişti.

Kuşatma ve fetih araçları erbabınca bilinir ve çok çeşitlidir. En son başvurulacak olan kılıçtır. Eğitim, öğretim, ticaret, muhtelif örnekleriyle iç içe yaşama gibi araçlar kılıçtan daha önce gelir. Yukardaki örneklerden çıkarılacak ikinci bir siyasî ders de, İslâm'ın tüm insanlığa gönderilen bir mesaj olduğudur. İslâm sadece ibadet ya da şeriâtle hükmetmekle yükümlü bir devlet değildir. İslâm devlet olmaktan da öte, geniş birşeydir. Çünkü İslâm'ın temel özelliği evrensel olmasıdır. Evrensel olunamazsa maksat elde edilemez.

Çıkarılacak siyasî bir ders de Tevbe sûresindeki "savaşın" emridir. Bu emir sarıh, Kur'an kaynaklı, kesin bir emirdir. Ama düşmana karşı zaferin elde edilmesi için gerekli imkânlarla kavuşulduktan sonra kullanılır. Evet, kılıç en son çözümdür. Ama kılıcın da şer'i bir çözüm olduğunu unutmayalım.

Zikrettiğimiz temel prensipleri Osmanlı devletine uyguladığımızda bu devletin temelde bir kılıç devleti olduğunu görüyoruz. Kılıç merhalesinden önce gelen güzel örnek olma, şer'i adaleti tesis etme, vergiyi düzenleme gibi hususlara gelince; bunlar aslında

Arapların görevlerindendir. Çünkü biz ihtisaslaşmaya inanıyorsak, adalet görevini Araplara, koruma görevini de Türklere vermemiz gerekir.

Ümit Burnu yolunun keşfinden sonra İslâm âlemi dizgini elinde bulundurma vasfını kaybetmiştir. (Arapların Endülüs'ten çıkarılması da buna yardım etmiştir) Bu meşhur deniz yolu vasıtasıyla Batılılar uluslararası alanda ticarî ve tabii kaynakların patronu oldular. Yeryüzünün tüm hazineleri onlara akıyordu. Artık sömürgecilik seyahatleri başlayacaktı. Batılıların bu hamlesi İslâmî fetih hareketini neredeyse durdurdu diyebiliriz. Bu meselede bizi ilgilendiren şudur ki kılıç devleti dediğimiz Osmanlı, bünyesinde taşıdığı azınlıklardan öldürücü darbeyi yiyene kadar fetih ve kudret imkânlarını hep elinde bulundurmıştır.

İslâm ve askerlerin devletteki rolüne dair

ÖMER B. HATTAB'ın Halid b. Velid'i kumandanlıktan niçin azlettiğini düşünelim. Halid zafer üstüne zafer kazanmaktaydı. İslâm'a hizmette en üst seviyeye çıkmıştı. Azlini gerektirecek herhangi bir davranışta bulunmamıştı. Ömer'i de iyi biliriz ki, yaptığı her işte kendini muhasebe eder, İslâm mihengine vururdu. O halde sormalıyız: Niçin Halid'i azletti? Hiçbiri diğerine zulmetmemiştir. Ne Ömer Halid'e, ne de Halid Ömer'e haksız bir davranışta bulunmamıştır.

Halid'in azli İslâm siyaset tarihinin en önemli ve ilginç derslerinden birini teşkil eder. Ömer asker kökenlilerin İslâm üzerine getireceği tehlikenin farkında olan biriydi. (Ömer bu tavrıyla Seyyid Kutup'tan ayrılmaktadır. Merhum Seyyid Kutup 1952 yılının Eylül ayında savaş sebebiyle *Rûzu'l-Yusuf* dergisinde askerler için şöyle demişti: 'Vurun ha, demir kızgındır şimdi!' Ömer bu tutumuyla Hasan el-Benna'dan da farklı bir yol izlemiştir. Şöyle ki, Hasan

el-Benna askerlerin İslâm'ı yücelteceğine inanarak onlar lehine büyük çabalar sarfetmiş biriydi.)

Ömer b. Hattab'ın Allah vergisi meziyetleri vardı. Minberde iken kilometrelerce ötedeki düşman ordusunu görmüş, Müslümanların sarıldığını hissetmişti. Oysa Müslüman ordunun başındaki kumandan kuşatmayı hissedememişti. Ömer bir an hutbesini durduruyor, bir rivayete göre de kesiyor, binlerce mil uzaktaki kumandana tuzağa düşmemeleri için şöyle bağıyor: 'Ey Sâriye, dağa dağa yönel!'

Ömer öyle bir adam ki, binlerce mil ötesini görmek kabiliyeti ona verilmiş. Ömer öyle bir adam ki, bin yıl sonrasının olaylarına isabetli teşhis koymak kabiliyeti ona nasip edilmiş! Ben şahsen inanıyorum ki, Ömer hilafetin 14 asır sonra askerlerin elinde katledileceğini görmüş biriydi. Bu yüzden askerî görevlilerin sınırlarını çizmiş, onlara dikkat çekmiştir. Herhangi bir suç işlememesine rağmen Halid'e karşı aldığı bu azil kararı Müslümanların askere karşı nasıl bir tavır takınmaları gerektiğine dair görecekları en iyi ders, siyasî bilinçlerine kazıyacakları en iyi örnektir.

Hız. Ömer nezdindeki bu ileri görüşlülüğün tam zıddı, basiretini kaybetmiş insanların felâkete götüren aptallığıdır.

Tarihçiler ve yakın dönemi araştıranlar iyi bilir ki, hangi İslâm ülkesinde bir asker başa geçse, yaptığı ve yapacağı şeyler İslâm adına övülmüş, adam göklere çıkarılmıştır. Hatta ilkokul öğrencilerinin kitaplarında dahi askerî üniformaya karşı duyulan aşk ve muhabbetin izlerini görürüz. Ahmet Şevki ve daha nice şairin beytlerinde askere karşı yapılan medihten, hamd ü senâdan geçilmez. Bakınız İslâm âleminin her yanındaki liderler genelde asker kökenlidir ve kendilerinden önceki asker liderleri beğenirler. Stalin'i beğenirler meselâ... Enver Sedat'a bakınız. Ona Enver ismi verilmiş Kardeşinin ismi İsmet'tir. Diğer kardeşinin adı da Talat'tır. Dikkat edilirse bunlar belirli ülkelerdeki asker yöneticilerin isimidir.

Daha ilginç bir örnek verelim. Şu sakin, barışçı, yumuşak huylu Mısır'da dahi halk kahramanı olarak takdim edilen Ahmet

Urâbi'nin devamlı askerî üniforma içindeki tablolarını görürüz. Ona ayrılmış bir kürsü, onun adını taşıyan okullar ve ona ithafen yapılmış heykeller vardır. Şahsına yapılan bu resmi kutsama içinde onu sürekli silah taşıyan askerî bir üniforma içinde görüyoruz. Oysa Ahmet Urâbi hiçbir savaşta zafere ulaşamamış, ayrıca İngilizlerin Mısır'a girmesine yol açan aptalca bir isyana sebep olmuştur. Dolayısıyla Mısır Osmanlı İslâm devletinin yönetiminden tamamen kopmuş, hilafete ağır bir darbe olmuştur. Çünkü Mısır Osmanlı İslâm devleti binasının temellerinden birini teşkil ediyordu. Artık bu sağlam binanın nasıl çöktüğüne hayret etme! Bak milletin hürmet gösterdiği Ahmet Urâbi dahi silah altında bir asker gibi gözükmüyor. İşin daha da hayrete şayan olanı şu ki, adam ölüp gidiyor, bizi sömürgecilikle başbaşa bırakıyor, gözümüzün önünde onun aptallığı sayesinde son büyük İslâm devletinin de yıkımına şahit oluyoruz, neredeyse yüz sene geçiyor ve tüm bunlara rağmen Ahmet Urâbi'yi hâlâ kutsuyoruz, göklere çıkarıyoruz!

Bu aynı askerî gurur ve aptallık Abdünnâsır'ı yanlış kararlara sevketmiştir. Mısır zâyi olmuş, petrol elden gitmiş, bunların da ötesinde Selâhattin'in canla başla fethettiği Kudüs neredeyse yeniden fethedilecekken elden kaçmıştır. Kudüs'ü elimizden kaçırdığımız Abdünnâsır dönemini unutturuz da, putçuluğa varan bir eğilimle Abdünnâsır'ı kutsar dururuz! Gel de bir bak; biz askere nasıl bakıyoruz, Batı askere nasıl bakıyor!

Fransız devrimine hiçbir asker iştirak etmemiştir, diyebiliriz. Rus ihtilâline hiçbir asker iştirak etmemiştir diyebiliriz. Hatta yakın zamanda meydana gelen Gorbacov'un başını çektiği değişimde —ki komünist devlete karşı yapılmıştı— tek bir askerin dahi müdahalesi, katkısı olmamıştır. Batının meşhur kumandanlarını —meselâ Montgomery— bizdeki Urâbi ve Nâsır kadar kutsamazlar.

Ülkesi içinde askerin yönetiminde söz sahibi olmasını kesinlikle reddeden Batı bize hep askerî tavsiye eder. Bizdeki askerleri ihtilâl yapmaya teşvik eder. İslâm ülkelerinde habire askerî darbeler

vuku bulmaktadır. Sanki başımıza geçen askerî cuntalarla Batılılar arasında gizli bir ittifak vardır. Hilafetin düşmesinden bu yana hiçbir İslâm ülkesi yok ki, Batı orada askerî darbeleri desteklememiş olsun. Bunun son örneği Cezayir'dir. Seçimlerde İslâmcılar hükûmeti kurma şansını elde edince o demokrat Batının birden militarist kesildiğini ve askerlerin başa geçmesi için her türlü yola başvurduğunu görüyoruz. Tonlarca yardım, kasalar dolusu para gönderiyor. Ardından medyayla, diplomatik ilişkilerle askerî yönetimi destekliyor. Aynı Batı zulme uğrayan ve özgürlüğüne kavuşmak isteyen halkların hareketini görmezden geliyor.

Mısır'da, Şam'da, Yemen'de, Irak'ta, Libya'da ya da Cezayir'de nerede bir askerî ihtilâl olsa arkasında ecnebi odakların parmağı vardır diyebiliriz. Ya Amerika çıkarlarını muhafaza etmek için İngiltere'nin adamlarına karşı harekete geçmiştir ya İngiltere kendi nüfuzunu sağlamlaştırmak amacıyla Amerika'yla işbirliği edenleri yerinden etmiştir ya da Rusya kendi taraftarlarını desteklemek amacıyla râkip kabul ettiği ülkenin piyonlarını alaşağı edip yerine kendi itlerini koymuştur. Evet, birilerinin adamları birilerinin adamlarını devirir, millet de olup biteni seyrederek.

Herhangi bir suç olmamasına rağmen Halid b. Velid'in Ömer b. Hattab tarafından azledilmesi siyasi bir ders olarak ondört asır sonra bile bizim için büyük bir önem taşıyor.

Tâ başından bugüne Batının ve Rusya'nın askerî darbeleri desteklediğini biliyoruz. Onları buna sevkeden neydi?

Evvelâ askerler halkın tüm tabakasında ağırlığı olan, üyesi olan bir kurumu temsil ederler. Özellikle orta ve aşağı tabakalarda nüfuzları çoktur. Askere hakim olmak, askerinin yönetimini ele geçirmek demek, halkın tüm zümrelerinden güç almak, ülkeye egemen olmak anlamına gelir. Tek bir zümrenin desteğini almak diğer zümreleri kıskırtabilir; tek bir partinin ya da parti reisinin desteğini almak da diğer partileri düşman eder. O halde askerinin gücü diğer tüm kurumların gücünden daha büyüktür.

Ayrıca şunu da söyleyebiliriz ki, ordu teknolojinin, kısaca sila-

hın bekçisidir. Üçüncü bir sebep olarak da ordunun kudret ve şeref sembolü olduğunu söyleyebiliriz. Halkın koruyucuları olmak vasfıyla hep onlara selam durulur, onlara yapılacak itiraz medihler ve karşı cevaplarla susturulur. Onlar halkın zırhı, halkı özgürlüğe kavuşturan kahramanlardır. Emperyalizmden kurtaran ordudur güya... Ordu ancak ardarda büyük hezimetler yaşadıkdan sonra gözlerdeki değerini kaybeder.

Biz herhangi bir Arap beldesinde askerî darbe olduğunda verilen ilk demecde daima bu oyunu görmüşüzdür... Televizyon, radyo ve gazeteler kumandanlara karşı övgüyle doludur. Subayların önünde dev gibi kapılar açılır, askerler ilâh gibi kutsanır.

Arap ülkelerinin ya da benzeri İslâm ülkelerinin sürekli askerî darbelerle karşılaşmasının ve askerlerle yönetilmesinin sebebi, her askerî darbe sivillerin yapacağı geniş boyutlu bir halk hareketinin önüne geçmek, statükoyu devam ettirmek amacıyla düzenlenmiş olmasıdır. Böylece büyük devletlerin maslahatı devam eder. Halk kendi dizginini eline geçirmekten aciz kalır. Darbe yapanlar söyledikleri slogan ve belgelerle güya halkın kendilerini sevdiklerini, onları talep ettiklerini yayarlar. Ya da halkın sevgisini kazanmak için bazı vaadlerde bulunurlar. Sonra geriye ne verilmiş vaadler, ne de söylenmiş sözler kalır. Hatta belirtilenlerin tam tersi yapılır.

Uzun sözün kısası, her askerî ihtilâl varlığını devam ettirirse diktatörlüğe dönüşmek zorundadır. Çünkü askerî darbe halkın içinden gelen kıpırdanışı bastırmak için düzenlenmiştir. Bu baskı sertleşir ve devam ederse karşımıza diktatörlük çıkacaktır. Asker diktatörlüğünün gücü artıp ömrü uzadıkça onlara karşı yapılacak halk kökenli hareketler, askerinin yönetimden temizlenmesi olayı da o denli ecnebi bir gücün müdahale etmesiyle mümkün olur. Askerî ihtilâl yabancı bir gücün emriyle başlar ve yine bir yabancı parmağıyla sona erer. Çünkü sonradan gelen yabancı güç mevcut askerî iktidarın işlerini artık beğenmemekte, onun yerine başkasını tercih etmektedir. İyi bilinmesi gereken husus şudur: Askerî darbeler daima ecnebilerin oyunudur.

Bazen hadise gelişir, askerî hükûmet yabancıların zor kullanarak sürdürebileceği, sömürgecilğe alternatif olarak vatan içindeki ordunun kullanımı suretiyle gerçekleşen bir sömürgecilğe dönüşebilir. Nerede askerî bir ihtilâl olmuşsa binalara ve araziye büyük zarar verilmiştir. Mısır'daki askerî devrimden sonra Sudan da elden çıktı, Sina ve Kudüs de elden çıktı. Şam'daki askerî darbeden sonra Golan ve Filistin kaybedildi. Irak'taki askerî darbeden sonra kuzey-güney kaybedildi, petrol kuyuları da kaybedildi. Çünkü otoriteyi elde tutmanın bedelini para olarak ya da ne onunla istiyorsa mutlaka yabancıya ödemek gerekir. Ecnebi işinin bedelini almadan askerî diktatörlüğü desteklemez.

Orduların görevi ülkelerini koruyan duvarları muhafaza etmektir; yoksa o duvarları yıkmak değil! Biz askere neredeyse partilerin görevini veriyoruz, partileri riyasetini de onlara veriyoruz. Yetmiyormuş gibi, medyanın yöneticisi de onlar oluyor.

Askere olan bu yöneliş ve askerin gösterdiği bu tutum İslâm'ın temel prensipleriyle tam bir zıtlık arz etmektedir. Çünkü İslâm ümmetin inancı demektir. Oysa İslâm ülkelerindeki ordular Batıyla teknolojik bir birlik anlamına gelen kurumlardır ya da Doğuyla diyelim; artık Rusya da yok ya... Ordular kanını, oksijenini artık ya Batı ya da Doğudan alıyorlar; kendi milletlerinden değil. Burada akla dikkate değer önemli bir soru geliyor. Cevabı da son derece açıktır: Hem Batı, hem de Doğu bloku niçin Abdünnâsır'ın 67 hezimetinden sonra ayakta kalmasını istediler. Onu reisliği altıyüzden fazla silahsız askerle korunuyordu. Ve niçin hem Rusya, hem de Batılı ülkeler Saddam Hüseyin'in ayakta kalmasına göz yumdular? Hem de Irak'ı Ortaçağlara götürecek kadar mahvetmesine rağmen...

Bu soruların tek bir cevabı vardır: Batılılar Müslümanların yenden tarih sahnesine çıkıp hilafet talebinde bulunmasından korkmaktadırlar. Bu yüzden böylelerinin kalmasına razı olurlar. Ayrıca Abdünnâsır ve Saddam gibileri hem Arap, hem de Müslüman olmaları vasfıyla, Batının maslahatını Batıdan daha iyi yürütme gü-

cünü bulundurmaktadırlar. Dolayısıyla Nâsır ve Saddam gibilerinin işi kendilerine tevdi edilen bir görevi yerine getirmekten ibaret olmuştur. Tunus yada Cezayir rejimi de bunun örneğidir.

Başka bir sual de şöyle olabilir: Niçin her tarafta açıkça söyleniyor ve Batı sürekli kendini tehlikenin İslâm'dan geldiğini belirtmek zorunda hissediyor? Ta baştan beri bunu bilmektedir, fakat bunu niçin bu denli sarahatle söylüyor?

İslâm var olduğundan beri ona sığınanlar, radikal davrananlar her asırda var olmuştur. İslâm'a karşı yürütülen bu düşmanca kampanyanın açığa çıkması, özel işkence kampları kurulması, işkence âletleri üretilmesi ancak Arap ve Müslüman olanların karıştırılmasıyla mümkün olabilmektedir. Böylece Arap ve Müslüman olan idareciler emperyalistlerin dahi yapmaktan aciz kaldıkları zulmü yapabilmişler, onların dahi girişemeyecekleri işkenceye girişmişlerdir. Devletler işkenceye devam ederek borç alma hakkına sahip olurlar ya da boyunlarına birikmiş borçlar silinir. Batılılar da İslâmcıların iktidara gelme tehlikesi (!) başgösterince Cezayir'e müdahale hakkına sahip olurlar.

İşte gördüğün herşey, ey dost, hep Osmanlı hilafetinin düşmesinin sonucudur.

Bu düşüş Batının yükünü bayağı hafifletmiştir doğrusu. Artık Batı kendi adamını, kendi askerini göndermiyor. Müslümanlar Batının görevini yürütüyorlar zaten. Hilafetin düşmesinden sonra Müslüman ülkelerinin ordularında vuku bulan en büyük değişim askerin inanç askeri olmaktan çıkıp inançsız, gayesiz kalabalıklara dönüşmesidir.

İslâm hilafetinin yıkılışından sonra orduya düşer olan en büyük felâket budur.

Artık inanç gereğinin yerine getirilmesi gereken bir İslâmî prensipler bütünü olmaktan çıkmış, sadece bireysel inanışlar ve töreler haline gelmiştir.

Dolayısıyla Bosna felâketi zuhur ettiğinde Avrupa'nın dördüncü büyük ordusu olan komünist ordusu Müslümanları kesmeye

başlayınca İslâm hilafetinin varisleri olacak hiçbir İslâm ülkesinin ordusu zerrece kılını kıpırdatmamıştır. Şu Bosna Osmanlı İslâm hilafetinin fethettiği ve İslâm'a açtığı yer değil mi?

Eğer Osmanlı hilafeti ayakta olsaydı Avrupa'nın ortasında böyle bir katliam yaşanır mıydı?

Bu yıkımların, bu faciaların, bu katliamların zuhuru hep Osmanlı hilafetinin düşmesi neticesindedir. Karşımızda Bosna ve Filistin'i görüyoruz. Daha neler neler olacak. Talebimiz, arzumuz ve gözlerimizde tüten İslâm için savaşılan, İslâm adına karar veren, İslâmî geleneklerle eğitilen ve İslâmî stratejilerle konuşlandırılan, Müslüman idarecilerin emri altındaki kumandanların yetişmesidir. Ne ki, bu gaye, bu arzu hilafet kayıpken gerçekleşmesi çok zor bir hayal gibi gözükmemektedir.

Urâbî Paşa ve Şerif Hüseyin b. Ali'nin sorumlulukları

HAKİKATTE başarısızlığa uğrayan bir liderle hain bir lider arasında pek fark yoktur. Her ikisi de aynı neticeye varmaktadır. Liderde aranan özelliklerden biri de takipçilerini mahvetmemesidir. Bir kişiyi dahi korumak için büyük çaba sarfetmesidir. Ama lider çıkıp da kitleleri peşinden sürükledikten sonra sonu hüsrarla bitecek bir savaşa sokar ve büyük bir felâkete yol açarsa işte onun yaptığı düpedüz aptallıktır.

Dediğimiz gibi netice itibarıyla düşmanla işbirliği yapan hainden pek farkı kalmayacaktır. Arapların şu kör duygusallıklarından ki, nice mücrimleri takdis ederler. 'Niye böyle yapıyorsunuz, bu adamlar suçludur' deyince de, "Hayır efendim onlar iyi niyetliydi-ler, içtihad ettiler, ama hata ettiler" derler! Ya da "Onun için tecrübe" derler.

İşte yönetilenler ile cellat mevkiindeki yönetici arasındaki ters-yüz edilmiş ilişki Arap kavminin putçuluk dönemlerinden kalma

bir alışkanlık olsa gerektir. Mücrimi herşeye rağmen kutsamak, iyniyetli olduğunu iddia etmek...

URÂBÎ FELÂKETİ

Ahmet Urâbî bir ayaklanma başlattı. İngilizler de bu bahaneyle Mısır'a girdiler. Burada önemli olan husus Urâbî Paşa'nın Mısır'ı hilafet devletinden ayırmasıdır. O Mısır ki, İslâm devletinin temel direklerinden biriydi. Şerif Hüseyin b. Ali de isyan etti, İngiliz'i Arap topraklarının her karışına soktu diyebiliriz. Böylece hilafetin kurduğu sağlam devlet bünyesinin en altından en üstüne kadar her yanı sarsılmış oluyordu. Üçüncü bir adam da Sudanlı Ahmed Muhammed el-Mehdi'dir. Ayaklandı ve sonuçta onun evlatları İngilizlerin vekilleri haline geldiler. Ama dikkatlice araştırdığımızda Mehdi'yi itham edemeyiz, suçlayamayız. Çünkü o bizzat İngilizlere karşı ayaklanmıştı, Osmanlı devletine karşı ayaklanmamıştır. Daha sonra İngilizler bu bilinci Türklere düşman hale getirmeye çalışmışlardır (Sudanlılar Mısırlıların Türk olduklarını zannederlerdi). Sonra Mehdi'nin Urâbî Paşa'ya muasır olduğunu görüyoruz. Eğer hilafet devletine yakın olan Urâbî Paşa'nın akli karışmış, gözleri kör olmuşsa, elbette Mehdi de bazı konularda hata edecekti.

Ben Urâbî'nin işlediği hatanın İslâm siyaset tarihinin kaydettiği en büyük hatalardan biri olduğuna inanıyorum. Bunu sadece ben söylemiyorum. El-Hizbü'l-Vatani'nin reisi Mustafa Kâmil de bu meâlde altı makale yazmıştır. Şair Ahmet Şevki Bey de Urâbî Paşa'yı bir kasidesinde gelişi de gidişi gibi olan bir tıfıl olarak nitelemiştir... Urâbî ayaklanma işini üstlendiğinde ya da Muhammed Abduh'un dediği gibi o karışıklığı çıkardığında savunma bakanlığının vekilinden öte bir adam değildi. Akli başında biri düşünebilir mi: Savunma bakanının vekili halk önderi olacak? Daha önce sadece silah altında bir askerdir. Onu subaylık derecesine yükselten Said Paşa'nın iki yaverinin emrinde çalışıyordu. Bu adam sarayın hizmetçilerinden biriyle evliydi. O savaşı hiçbir orduya iştirak

etmemiş, hiçbir savaşa katılmamıştır. Sadece zencilerin hücumunda o da karşılayanlar arasındaydı ve o hücumdan sonra vuku bulan hezimette de Urâbî Paşa'nın büyük payı vardır. O askerleri yönetmeye ehil olmayan, başarısızlığa uğramış bir muharip bozuntusudur. İhtilafın tümü de vazifeler hususundadır. İhtilaf silah altındakilerle Mısır harp akademisinden mezun olanlar arasındaydı. Ayrıca İstanbul'daki akademiden mezun olan Türkleri de bu ihtilafın tarafları arasına koyabiliriz. Olayda İskenderiye'deki Almanya konsolosunun, Urâbî'nin tâbi olduğu savaş bakanı Hilmi Paşa'nın da parmağı vardır. Bu adam da Mısır Harp Akademisinin mezunuydu. Tüm bu kişiler ve ihtilaflar akla şu sebebi getiriyor: Halk Mısırlılar ve Türkler taifesi olmak üzere iki kısma ayrılmıştı. Ordu da silah altında olanlar ve olmayanlar olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Din olarak da millet Müslümanlar ve Kiptiler olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Fitne ya da karışıklık denen olayın vuku bulması için kitleler hazır durumdaydı. Mühim olan husus şu ki, Urâbî savaş kopana değin sadece savunma bakanlığının vekili durumundaydı. O takipçilerini aldatmıştı, hezimete uğramıştı ve idam edilmesi için ferman çıkmıştı. Olaylar bittikten sonra da İngilizlere yanaştı, onların önünde boynunu eğdi, hatta onlarla beraber yaşamayı kabul etti. Ömrünün sonuna kadar da İngiliz adaletini şâd etmiş, İngilizleri övmüş, hatta ölüm anına kadar hayatını böyle geçmiştir. Onu idamdan İngilizler kurtarmıştı çünkü... İngilizler Urâbî Paşa'yı kullanarak Mısır'daki hâkim hanedanı korkutmaya devam etmişlerdir. Mustafa Kâmil de, vatanperverlik hareketi de İngilizler için daima birer âlet durumundaydılar.

Halk ayaklanmadan sonra Urâbî Paşa'yı unuttu. Nihayet devrimin askerleri 23 Eylül'de onun ruhunu şâd ettiler, ona mersiyeler döktüler, heykeller diktiler. Dediler ki: Eylül devrimi Ahmed Urâbî'yle başlamıştır. Urâbî öylesine yüceltildi ki, onu hiç kimse eleştiremez oldu. O bir tanrıydı ya da peygamberdi.

Biz Urâbî'nin hain olduğunu söylemiyoruz, ona hıyanet suçlaması yapmıyoruz; fakat diyoruz ki, o siyaset yapmaya da, liderliğe

de, savaşıma da, Fransa ve İngiltere gibi devletlerin siyasileriyle görüşmeye de ehil değildi. Fransız hariciye bakanı bir yolunu bulup Hidiv Tevfik Paşa aleyhine bildiri dağıtmıştı. Görüldüğü gibi, bir Fransız bakanı dahi aldatılmış bir halkın önderliğine soyunabiliyor, bunu hayal edebiliyordu. İskenderiye'de dağıtılan bu bildirinin halkı Hidiv'e karşı ayaklandırmada büyük tesiri olmuştur. Hidiv hafif meşrepli ahmak bir adamdı. Bu bakanın zevcesi casus gibi çalışıyor, kimin girip çıktığını, nelerin konuşulduğunu biliyor, gerekli yerlere bildiriyordu. Zevcesinin hatıratında bunlar geçmektedir. Havada Disraeli gibi şahinler uçuyordu, ki neredeyse Süveyş kanalının tüm hisselerini satın alacaktı. Disraeli İngiliz devlet geleneklerinde hiç yer etmemiş bir şekilde davranarak İngiliz parlamentosuna dahi müracaat etmeden, Süveyş kanalının tüm hisselerini elinde bulundurmak istiyordu. Mısır'ın içişlerine müdahale etmek amacıyla hisseleri satın aldı da. Ama havada uçan başka bir şahin daha vardı ki, ismi Rotschild'di. Bu adam Yahudiydi. İsrail vatanının kurulması gerektiği fikrine kendini kaptırmıştı. Gökte dolaşan üçüncü şahin de Fransız dışişleri bakanıdır. Bu adamların üçü de Yahudi asıllıdır.

Söyle Allah aşkına, silah altındaki bir zavallı asker böylesine güçlü ve tecrübeli şahinlere karşı nasıl savaş verebilsin? Urâbî'yi iyiniyetli oldu diye temize çıkaramayız. Ona Bâb-ı Âli'den iki mektup gönderilmişti. Mektuplar istirham, rica ve tavsiyeyle doluydu. İslâm devletinin, hilafet devletinin dağılmasından duyulacak endişe bildiriliyor, kendine dikkat etmesi söyleniyordu. Bâb-ı Âli hiç kimseye oyun etmemişti, kimseyi kandırmamıştı. O zamanlar Türkiye Avrupa nezdinde hasta adamdı. Sonuçta Urâbî kimseyi dinlemedi ve yapacağını yaptı. Ayrıca Urâbî taraftarları Türkiye'deki Müslümanlara kötü gözle baktılar. Çünkü sanıyorlardı ki, onlar vatanperver Urâbî'ye hased edenlerdi! İngiliz erkân-ı harbi bu olaylar esnasında Urâbî'yi takip etmiş, nasıl biri olduğunu araştırmıştı. Bu adamın yaptığı tek şey vazifesiydi. Maaşlı biriydi, bir de orduya yörede üretilmiş yağları getirirdi. Urâbî'nin İngiliz işgalinden önce

bir sene beyninin yıkandığı İngiliz erkân-ı harp notlarında kayıtlıdır.

Evet Urâbî iyi bir vatanperver olabilir. Müslüman, beş vakit namazını kılan biri de olabilir. Ama şu bilinmelidir ki, damarlarında sıcacık fellah kanı akıyordu. O etkileyici hitabete sahip olabilir, fitrat itibariyle isyancı olabilir; ama söyleyin Allah aşkına, insaf gözüyle bakarak söyleyin, o uluslararası oyunda kurtlaşmış siyasilere karşı hamle yapabilecek güce sahip miydi? Söyleyin Urâbî ötede bir İslâm devleti olduğunun, onun devam olduğu için herşeyi yapmak gerektiğinin bilincinde miydi? O İslâm devleti ki, evrensel siyonizm ve Haçlı ruhu, üzerine olmadık komplolar kuruyordu. Söyleyin, bu adam İsrail'in hilafet enkazı üzerine kurulacağı ihtimalini göz önünde bulunduracak ileri görüşlülüğe sahip miydi? Urâbî'nin yandaşları ve özellikle askerler tarafından nasıl savunulduğuna, ne kadar yüceltildiğine bir bakalım! O haliyle derviş biriydi. Evradını düzenli olarak okur, zikrine devam der, çevresine aldığı derviş grubuyla gezerdi. Herkes bilir, Nil savaşında Urâbî'ni yanında iki top vard. Birisinin ismi Hz. Seyyid el-Bedevi, diğerinin ismi de Şeyh İbrahim Desuki idi! Oysa aynı dönemde Urâbî'nin karşı cephesinde yer alan, ona oyun etmek isteyen siyonist grubun üyesi olan Herzl ve yardımcıları İsrail'in kurulması için en ince yöntemleri araştırıyor, uzun vadeli planlara girişiyorlardı. Tabii ki toprak istiyorlardı. Toprak nasıl elde edilebilirdi ki? Toprak Müslümanların büyük devletinin çöküşünden sonra elde edilebilirdi.

Bu sıralarda Bulgarlar ve Balkanlardaki Hristiyan azınlıklar Rus kilisesiyle dayanışma içindeydiler. Bir kısmı da Fransa ve İngiltere'ye dayanmıştı. Balkanlar İslâm'ın nurundan uzaklaşıyor; İngiltere, Fransa, Rusya gibi büyük devletlerin hakimiyet sahasına giriyordu. Bu arada masonluk mezhebi tüm dünyada olduğu gibi, Arap âleminde yayılıyordu. Masonluğun Arap Körfezinde ve İran diyarında bile taraftar bulduğunu söyleyebiliriz o sıralarda. Haçlı dünyası Balkanlardaki azınlıkları destekliyordu. Çünkü onlara göre Balkanlardaki kıpırdanma geçmişte Kudüs çevresinde koparılan

Haçlı savaşlarının devamını teşkil ediyordu... Böylesine karışık bir vakitte Urâbî sadece görev bölüşümünü düşünüyor ve birden akıllara durgunluk verecek derecede talihi parlıyor, yükselmeye başlıyordu. Savunma bakanına sırtını yaslamış bir asker yükseliyordu. Fakat o Batının elinde bir piyon gibi kullanılacaktı. Fakat o yönetimi ele geçirmeyi hedef edinen darbeci askerler için en büyük ideal olmaya en büyük örnek olmaya devam edecekti.

- İşte sana sarıklı derviş komiteci
- Urâbî gibi dervişleri kutsamak Arapların putçuluk devrinden kalma âdetlerinden olsa gerektir.
- Eskiden putlara tapmak şeklinde kendini gösteren Paganizm
- bugün siyasi bir putçuluğa dönüşmüştür.
- Böylece iman asrı siyasi açıdan put asrına dönüşmüştür.

HÜSEYİN B. ALİ FELAKETİ

Bu en büyük felaketlerin üçüncüsüdür. Bu adam Hâşimî sülâlesindendi. Osmanlı otoritesi altında yaşıyordu. Sultan onu ve onun gibi Hâşimî soyundan gelen birçoklarını el üstünde tutuyor, neredeyse protokole alıyordu. Sultan böylelerini kendisinden dahi üstün görmüş, ona her türlü kolaylığı sağlamış, son derece yumuşak davranmıştı. Bunca güzel davranış, yumuşak muamele ve saygıdan sonra Şerif Hüseyin b. Ali sultana karşı tuzak kuruyor. Sultanın düşmanıyyla yanyana geliyor, fısıldaşıyor, İslâm'a en büyük darbeyi vuracak adamdan yardım alıyor, bir casusla anlaşıyor. Urâbî'nin cehaleti, saflığı ve ahmaklığı ile İngilizler tarafına yardım ettiğini kabul etsek bile, Şerif Hüseyin B. Ali saflığından ötürü kanmış biri değildi. O bilinçli olarak Osmanlı devletine komplo yapmak isteyen biri idi. İngilizlerden mal ve silah yardımı almış, oğlu Abdullah'ı Mısır'daki İngiliz yetkilisine göndermiş, Lawrence'ın öğrencisi gibi davranarak onunla beraber seyahatlere çıkmıştır. Düşünün, bir adam ki, İngilizlerin en meşhur bir casusuyla yiyor, içiyor; günlerini, aylarını, haftalarını geçiriyor. Bu kadar tehlikeli

bir emperyalist ülkenin en mahrem adamıyla kolkola yaşayan birine kahraman demek akıl kârı mıdır? Elbette bilerek, haince planlar peşinde koşarak hilafete karşı çıkmıştır. O bir haindir, bilinçlidir, zarar verme gayesi gütmektedir ve idamı hak etmiştir. Onun adına yazılan tarihler, övgüler de idam edilmelidir. Şerif b. Hüseyin'in tüm eylem tarihi idam sehvasına çekilesi bir tarihtir. Ama buna rağmen bazılarımızın Şerif b. Hüseyin hareketini büyük Arap uyanışı olarak nitelendirdiğini görüyoruz. Aynı adla kitap yazan meşhur istihbaratçı George Antonius Şerif Hüseyin'i göklere çıkarıyor. Onlar ilerde bu adamın ihanet suçlamasına maruz kalacağını bildikleri ve maskesinin düşeceğini tahmin ettikleri için işi baştan sağlam tutuyorlar. Şerif Hüseyin hareketinin büyük Arap dirilişi, büyük Arap uyanışı olarak vasıflanması için ellerinden gelen her türlü propagandayı yapıyorlar. (Başka bir Yahudi yazar da Nâsır'ın hareketinden bahsederken, ikinci büyük Arap uyanışı diye başlık atmamış mıydı? Bu her zaman uygulanan bir yöntemdir.)

Görüyorsun ya, bu Arap haini Yahudilerle irtibat kuruyor, onlarla fotoğraf çektiriyor, hatta Filistin'de onlara da belirli haklar tanıyacağına dair Yahudi bir öndere gönderilmiş mektubu bulunuyor. Öte yandan Herzl saçını başını yırtarcasına Sultan Abdülhamid'le adeta diplomatik bir dövüşe giriyor. Filistin'i elde etmek için her yola başvuruyor, devletin borçlarını sileceğini söylüyor. Ama Abdülhamid buna izin vermiyor, Filistin'in ne kendi arazisi, ne de Türklerin toprağı olduğunu; bilakis bu bölgenin tüm Arapların ortak malı olduğunu söyleyerek "Etimi paramparça etseniz de burayı size vermeyeceğim. Biliyorum tahtımı kaybedeceğim, hem de sizin elinizde, ama boyun eğmeyeceğim" diyor.

Şimdi kıyasla ey dost, Filistin Arap toprağını müdafaa eden Türklerle Filistin'i Yahudilere satmaya hazırlanan hain Arabı birbirleriyle kıyasla!

Tüm bu açık gerçeklerden sonra bir de derler ki, Cemal Paşa çok kan dökücüydü! Çünkü o savaş esnasında düşmanla telefon görüşmesinde bulundukları gerekçesiyle birçok adamının parmak-

larını kesmiş. Oysa tüm Arap ve İslâm tarihinin en dehşetli kan dö-kücüsü Hüseyin b. Ali'dir.

İngilizler Şerif Hüseyin'i kullanıp suyunu sıkarak bir kenara at-tıktan sonra, Şerif'i bir çöplükte görüyoruz. O artık Kıbrıs'a sürül-müştür. Kafayı üşütür, geberir ve Yahudilere bile sattığı Filistin topraklarına (sanki bir kahramanmış gibi) getirilip gömülür!

İngilizler Suud hanedanını destekleyerek Şerif Hüseyin'i başla-rından savmışlardır. Şerif Hüseyin'in torunları ve hanedanı ise bi-raz Ürdün'de, biraz Irak'ta krallıklar verilmek suretiyle kandırıl-mıştır. Bunlar da boş yere verilmiyor, İsrail'in kurulmasına ses çı-karılmasını diye veriliyor! Ne modern zamanlarda, ne de Ortaçağ-larda Haçlı saldırılarının getirdiği yıkım dahi Şerif Hüseyin'in İs-lâm ümmetine yaptığı yıkımı yapamamıştır.

Şerif Hüseyin faciasının neticeleri

- Hilafet sona erdi. Artık tüm Batı dünyasının ve Batıya bağlı piyon Arap rejimlerinin tek gayesi hilafetin yeniden dirilmemesi için gayret sarfetmek olmuştur.

- İsrail enkaz üzerine kuruldu. Sınırlarını Süveyş kanalından Aden'e kadar genişletme emelini güttü. Aslında Arap âleminin bir ucu olan Tanca'dan öbür ucu olan Körfez'e kadar her yanını da egemenliği altına almak istemektedir. Bu rüya, İsrail için bir haki-kattir. Kendini aldatmak istemez.

- Mahveden bombalar, öldüren mikroplar gibi, kavmiyetçilik cereyanları çoğaldı. Bir yanda Turan ırkçılığı, diğer yanda Arap ırk-çılığı, beri tarafta Kürt ırkçılığı, Kuzey Afrika'da Berberî ırkçılığı, Afrika ortalarında zenci ırkçılığı, çöllerde bedevî ırkçılığı... Her ta-raf ırkçılıkla doldu. Oysa İslâm tüm ırkları ve milletleri birbirine bağlayan hoş geçinmelerini sağlayan bir merhemdi.

- Fâsıklar İslâm âleminin her yanında yönetim kademelerini iş-gal ettiler. Kimi yerde siyasal demokrasi, kimi yerde sosyal demok-rasi, kimi yerde devrimci yasallık, kimi yerde de anayasal meşruluk

adlarıyla koyun postlarına bürünen kurt gâsıplar İslâm dünyasının yönetim birimlerine geldiler. Yaptıkları gasp eylemini meşrulaştır-mak için sözler icad ettiler. Oysa İslâm âleminin her yanında hal gasptan ibaretti. Kimbilir bugün İslâm dünyasında terörden bahse-diliyorsa, bu gasp eylemine karşı bir aksül amel olsa gerektir. Gasp eylemi tüm düzeylerde, tüm durumlarda, tüm davalarda, tüm tar-tışmalarda, kısaca her hâlükârda kendini gizlemek için bir şemsiye, örtü ve kalkan kullanıyordu.

Bunun İslâm'la ilgisi şudur ki, İslâm tevhid ve adalettir. İs-lâm'ın aslı astarı kaybolunca — ki hilafet ve devletin kaybolması da bu anlama gelmektedir — yeryüzünü zulmün doldurması kadar kaçınılmaz birşey olmayacaktır. Zulmün en geniş ve açık hali de yönetimin gaspedilmesi hadisesidir.

- Kavramlar karışmıştır, herşey tersine dönmüştür, düşünsel kaos hakim olmuştur, hak bătilla, helâl haramla karışmıştır. Meselâ Hüseyin b. Ali o meş'um çağrısına başlayınca Aziz Ali el-Mısri da-hi bir aralık inanmış, Hüseyin b. Ali'nin ordularına kumandan ol-mak amacıyla Hicaz yollarına düşmüştür. Ama daha yakından mü-şahede edince komployu gözleriyle görmüş, geri çekilmiştir. Fakat herkes böyle olsa ne iyi. Gerçeğin yalanla karışması Fevzi es-Sa-id'de en yüksek dereceye varmış; o inandığı yalanlardan başını kur-taramamıştır. Sonraki nesillerde ise hakkın bătilla karışımı hadisesi iyice artmış; sadece siyaset değil, edebiyat, dil, hukuk sahalarında da hak bătilla karışır hale gelmiştir. Biz artık ucu bucağı olmayan yolsuz bir çöl ortasında kalmışız. Kimin ne yaptığı, neye dayandığı belli değildir. Bunu şöyle izah ediyoruz: İslâm bir nurdur, çevresini aydın kılar, ama İslâm'ın devleti ve gücü kaybolunca bu nurun zi-yası zayıflar ve söner. İşte o zaman karanlığa gömülmüşüzdür. Her birimiz diğerini suçlar, kimse bu karanlıkta ne yaptığını bilemez. Herkes kendinin doğru yolda olduğunu zanneder.

- Emperyalizm bir karış dahi bırakmayacak şekilde Arap dün-yasının her yanına sızmıştır. O hale gelmiştir ki, İngiliz emperyaliz-mi çıkınca onun yerini Fransız dolduruyor. Fransız çıkınca Rus

dolduruyor, Rus çıkınca Amerikan, Amerikan çıkınca siyonistler dolduruyor. Her defa yeni bir bela geliyor.

• Kudüs iki defa elden çıktı. Bir kere Hüseyin b. Ali hayattayken kumandan Allenby 1919 yılında Kudüs'e girmiş ve şöyle demişti: "Haçlı savaşları bugün bitti." Kudüs'ün ikinci defa kaybedilişi ise 1967 Arap-İsrail savaşı esnasındadır. Abdünnâsır da Şerif Hüseyin b. Ali gibi Arapçılık davası güderek işi başlatmıştır. Ama Yahudilerin oyununa gelerek, onca şehitle elde edilen Kudüs'ü savaşsız, sorgusuz sualsiz Yahudilere teslim etmiştir. Bir de yetmiyor muş gibi: "Şimdi zaferi biz elde ettik, çünkü rejim hâlâ ayakta" diyebilmiştir. Sanki kendisine tapılan bir ilâh haline gelmişti: Rejimin ayakta olması onun için zaferin ta kendisi demektir.

• Dünyanın her tarafından Müslüman kanı sudan ucuz hale gelmiştir. İşte Bosna-Hersek. Onun hemen kıyısındaki Bulgaristan'da yakın zamana kadar zorla Hristiyanlaştırma hareketleri yok muydu? Ötede Moro, Filipinler ve Burma Müslümanları. Bir yanımda Keşmir. Dünyanın her tarafında Müslüman kanı sudan ucuz, oluk gibi akıyor. Müslümanların sözü geçersizdir, onların siyasi iradeleri yoktur, attıkları çığlıklar cılızdır ve şunu açık söylüyoruz: Hilafet diriltilmeye çalışılmadıkça, bu projeye kafalar yatmadıkça Müslümanlar daha da cılızlaşacak, daha da ezilecektir. Hilafeti ayağa kaldırma cesaretini gösteremezler ise ve bu konuda acziyetleri artarsa aleyhlerine dönen dolaplar da o miktarda çoğalacaktır.

Müslümanlar başlarındaki yöneticiler tarafından da hor hakir edilmiştir. Yönetime gelenler onlara dayak atıyor, işkence ediyor, hapse atıyor, dilim dilim doğruyor, akıl almaz yöntemlere başvurarak acının binbir türlüünü tattırıyor. Sonra da siz aşırısiniz, teröristsiniz, radikalsiniz deniliyor. Müslümanların yönetimi ele geçirmek istemeleri en affedilemez hatadır. Bir ülkeyi yönetmek Müslümanlara haram kılınmıştır sanki. Tek başına hükûmette olmak dahi cezası zindan, idam ve işkence olan affedilemez bir suçtur. İnsan haklarından, barıştan bahseden Batı kendi kendilerini yönetmek is-

tey Müslümanların önünü kesmek için her türlü yola başvurur. Yönetime, işin başına gelmek isteyen Müslümanlara engel olsun diye milyonlarca dolar yardım yapar.

Düşün ey dost, bu olaylar müslümanlara müsamahakârlık çağırısı yapıldığı sıralarda oluyor. Bunca işkence müslümanlara reva görülüyor. Oysa bir tek Müslüman dahi Allah nezdinde dünyalardan daha değerli değil mi? Müslümanın tenine vurmak hususunda gelen bir hadis-i şerifte şöyle denilir: Kâbe'nin yıkılması dahi bir tek Müslümana acı çektirilmesinden daha hafif, daha basittir!

Bu olaylar öyle bir zamanda oluyor ki yöneticiler gasp yoluyla, komployla, katliamla, işkenceyle, yabancı bir devletin iteklemesi ve yardımıyla başa geliyorlar ve öyle yollarla başa gelen bir yönetimin oradan çıkması, onun yerine halkın öz be öz kendisi olan Müslümanların yönetime talip olmaları veya muhalefet etmeleri dünyanın en affedilemez suçu oluyor. Hatta yönetime birazcık olsun ortak olmak istemeleri veya yönetimin yaptığı şeylere olumsuz tavır takınmaları dahi Batı için en büyük suç oluyor.

Bak ey dost, bu olayların hepsi Ahmet Urâbî ve Hüseyin b. Ali gibilerinin İslâm hilafetini yıkmayı başarabilmelerinden sonra meydana gelmiştir. Hele Şerif Hüseyin b. Ali haini yok mu? O hakkın kalesini yıkmış bâtıl için sapasağlam bir kale dikmiştir.

9 ~

Müslümanları yekvücut eden bağlar, parçalayan sebepler

İSLÂM siyaset felsefesini araştıranların ilk önce Müslümanları birbirine bağlayan temel dayanakların ne olduğu hususunda derinlemesine bilgi sahibi olmaları gerekir. Biz bugüne kadar herhangi bir teorik sınıflandırmaya girmedik. Ama şimdi hilafetin katledildiği bir dönemde tarihî tecrübelerden bir kısmını size arzedeceğiz.

a) Osmanlı birliği

Bu söz İttihat ve Terakki Partisinin mensuplarınca savunulan slogandır. Görünüşte tüm teb'anın ırkları ve etnik kökenleri farklı olmasına rağmen eşit olarak yaşadığı bir Osmanlı ümmeti oluşturmak davası güdüyorlardı. Batı onlara selam veriyor, Yahudiler Fransız devriminin şiarlarından olan hürriyet, kardeşlik, eşitlik kelimelerini onlara ithal ediyordu. Ama bir İslâm birliği yerine Os-

manlı birliğini savunmalarındaki esas amaç, İslâm'ı yaralamak, Yahudiler ve Hristiyanlara İslâm'ın adalet veremediği görüşünü yaymaktı. Böylece Türk olan — Türk tabiyetinde olan — Yahudi ve Hristiyanlar tüm Müslümanların yönetimini üstlenmiş olacaktır.

Fakat bu çağrı pratiğe dökülür dökülmez iflas etmiştir. Çünkü Türk olmayan kavimlere ırkçılığı aşılamıştır. Özellikle de Müslüman olmayanlar arasında tepkiyle karşılanmıştır. Zira herhangi bir Türk olmayan Müslümanın Osmanlı idaresine boyun eğmesi, bu idareyle beraber çalışması mümkündü, ama Türk olmayan Yahudi ve Hristiyanları Osmanlı egemenliğini tanımaya hangi şey mecbur edebilir ki? Zaten Türk olmayan Yahudi ve Hristiyanlar eğer İslâm'ın egemenliğini kabul etmiyor iseler Osmanlı'nın egemenliğini haydi haydi kabul etmeyeceklerdir.

İşte Türkiye içerisinde gayrimüslim azınlıklar krizi böylece ortaya çıktı. Özellikle de Ermeni sorunu büyük hasara yol açtı. Ama ilan edilen sloganın tatbikinin güç olduğu görülünce bundan vazgeçildi. Apaçık bir gerçektir ki, bir Osmanlı Türkü ile ona karşı ayaklanmış Ermeni arasında hiçbir zaman eşitlik olmayacaktır.

b) Turan birliği

Bu slogan Türklerin İslâm'dan önceki birliğini ifade etmek amacıyla ortaya atılmıştır. Mısır'daki Firavunculuğa benzer. Bu nara Osmanlı devletinin Balkanlarda ağır bir hezimete uğrayıp eski başkent Edirne'yi terkederek İstanbul'a sığınmasından sonra atılmıştır. Tabii ki Türkler nezdinde Türkleştirme siyasetine, Araplar nezdinde Arapçılık siyasetine yol açmış; Osmanlı devletini parçalayan bir katalizör vazifesini görmüştür. Türkleştirme ya da Turancılık cereyanına mensup olanlar, Turancılığı ilan etmekle Osmanlı Türkçe'sini konuşmadığı halde diğer Türk lehçelerini ya da dillerini konuşan kavimleri bir araya getirmek istiyorlardı; ki bunlar Macarlar, Bulgarlar, Finler gibi milletlerdir. Lehçeleri muhtelif olmasına rağmen, dilleri Türk dillerine girer. İyice incelendiğinde bu dü-

şüncenin tıpkı Ârî ırkını yücelten Nazi felsefesine benzediği, ondan kopyalanmış gibi olduğu görülecektir.

Bu çağrının fikir babası Ziya Gökalp denen, İttihat ve Terakki filozofuydu. Yani siyasi açıdan İttihat ve Terakkiye meylettiğini söyleyebiliriz. Ziya Gökalp, Cengiz Han ve Timurlenk gibilerini över, göklere çıkarırdı. Oysa çoğu tarih tenkitçileri Osmanlılar ile Moğollar arasında bir bağ olmadığını devamlı söylemektedirler. Abbas el-Akkad da bu hususta Ziya Gökalp'e bir reddiye yazmıştır. Turancıların alâmeti boz veya beyaz diyebileceğimiz bir kurtttu. Turancılık hemen alternatifini doğuracaktı. Sonuçta Mısır'da Firavunculuk, Suriye bölgesinde Fenikecilik, Irak bölgesinde Asurculuk, Yemen'de Sebecilik, Mağrib'de ise Berberi kavmiyetçiliği akınları zuhur etti. Ayrıca emperyalizm misyonerleri, oryantalistleri, diplomatları ve yazarları vasıtasıyla bu tür ırkçılık çağrılarının toplumlarda yankı bulmasına, kökleşmesine katkıda bulundu. Bu olayların tümü yirminci asrın başlarında Türkiye, Mısır, Lübnan, Irak ve Yemen gibi İslâm ülkelerinde vuku buluyordu.

Türkleştirme ve Türk'ü önplana çıkarma siyaseti okullarda mahkemelerde ve gümrüklerde bir yasa haline getirilmişti. Oysa Osmanlı devletinin sakinleri o sıralarda otuziki milyon civarındaydı... Bunların on milyonu Arap, sadece yedi milyonu Türktü. Geri kalanlar ise farklı etnik gruplara mensup kimselerdi. Dolayısıyla diğer etnik gruplar bu Türkleştirme ve Türkçülük siyasetine tepki duyacaklardı.

Tarihin kaydedeceği apaçık hakikatlerdendir biri Türkçülük siyasetini güdenlerin çoğunun kesinlikle Türk olmayışdır. (Bu sözünü söylerken siyasi mantık açısından en azından Türk gibi davranmadıklarını kastediyoruz). Fakat onlar Yahüydiler diyebiliriz (Bu sözümüzle de, onların siyasi mantık açısından en azından Yahudi siyasetini güttüklerini kastediyoruz). Çünkü onların çoğunlukla mensup olduğu İttihat ve Terakki Fırkası öz be öz Dönme fikriyatını güden bir fırkaydı.

Araplar Türklere bakıp Arap kavmiyetçiliği mantığını güderek

Turancılığı bir nevi taklide başlayınca örsle çekiç arasında kalmışa döndüler.

O halde sen bilmelisin ki, Osmanlılık Turancılıktan apayrı bir şeydir. Çünkü Osmanlı devletinin bekâsına inanan, bunu ümid edenler arasında Türk olmayanlar da büyük bir kesim idi (Mısırlılar, Sudanlılar, Mağribliler veya herhangi diğer etnik gruplar). Osmanlılık aslında İslâm'ın ayakta kalması; devletin İslâm kültürünün, İslâm geleneklerinin Osmanlıları devleti vasıtasıyla ayakta kalması anlamına geliyordu.

(c) İslâm birliği

Bu düşünce tüm kavimlerin ve etnik kaygıların İslâm potasında erimesini, din ve devlet olarak İslâm'ın seçilmesini hedefliyordu. Bu düşünce nazarında İslâm vatan demekti, kavim demekti, din demekti. İslâm tâbiyettir, hem de en büyük tâbiyet! İlk İslâm toplumunda her ırktan insan vardı. Hiç kimse esas vatanını ya da esas kavmini ön plana çıkararak bu toplumu bozmak istememiştir. (Mesela Bilal-i Habeşî zenciydi, Selman-ı Fârisî İranlıydı, Suheyb Rum asıllıydı) Zira İslâm onlardaki esas vatan ya da esas ırk düşüncesini silmişti.

Bizim karşımıza çıkıp da "Kur'an Arapça'dır, peygamber Araptır, kim İslâm'ı severse Arapça'yı (Arabı) sevmiştir" diyenler var ya, bu sözleriyle hakkı söyleyip içlerinde bâtil amaçlar gütmektedirler. Tıpkı Hâricîlerin "Hüküm Allah'ındır" demesine benziyor bu iş! "Peygamber Efendimiz kim Arapça konuşursa, Araptır buyuruyor" derler. O halde doğaldır ki, Arap olmayan herhangi bir Müslüman Kur'an-ı Kerim okuduğunda Arapça konuşmuş ve Arap olmuştur! Bu meseledeki temel mantığımız Resûlullah^[sav]'ın Veda Hutbesi'ndeki — bu hutbe siyasî bir yasa, ebedî bir öğüt niteliği taşır — şu sözüdür: "Takva dışında Arapla Arap olmayan arasında hiçbir fark yoktur." Tarihî ve siyasî açıdan baktığımızda görüyoruz ki, egemenlik ve komutanlık İslâm ırkları arasında dönüp

dolaşıyor. Bakınız ilk başkent Medine'ydi, sonra Şam oldu, sonra Kûfe, sonra Kahire, sonra Gırnata, sonra İstanbul... Yarın başkentin Tahran veya Özbekistan veya Pakistan ya da Nijerya, hatta Har-tum olmayacağını kim iddia edebilir ki? Bu işte bir garabet yoktur. Çünkü başkent olmak sevgi, bağlılık ve İslâm'ı gönülden kucaklayışa bağlıdır.

İslâm birliği, farklı ırkların kardeşlik içinde yaşamasına yol açacak tek birliktir.

Vatancılık, kavimcilik ve ırkçılık naraları bu güzel dokunun bozulmasına, sağlam ipliğin porsümesine, örümcek ağına dönüşmesine yol açacak en tehlikeli naralardır. Osmanlı devleti Turancılıktan Arap kavmiyetçiliğine uzanan bu ırkçı akımlar hastalığına tutulur tutulmaz anında parçalanmış, bir zamanlar yeryüzünü titreten koca devlet unufak olmuştur. Sonuçta otuz farklı devlete ayrılmıştır. Şimdi herkes bıçağın altına sürülüyor. Filistin, Keşmir, Tunus, Cezayir, Burma, Hindistan, Bosna-Hersek... Ve hiçbir İslâm devletinin oyu da, sözü de beş para etmiyor. Sadece kınama sadece itiraz; başka birşey yok.

(d) Dinin devletten ayrılması

Diğer dinlerin aksine İslâm'da din, takipçileri arasında bağlılığı, birliği sağlayan yegâne olgudur. Ne dil, ne vatan, ne de kavimcilik, hiçbirisi bu bağı sağlayamaz. Müslümanlar arasında birliği hiçbir kral hiçbir başkan da sağlayamaz. Birliği sağlayan tek yapıstırıcı din olgusudur. Bu hakikati inkara kalkışmak kasden ya da hataen bu hakikate saldırmak İslâm devletinin işinin bitmesi için yapılacak en etkili harekettir. Bu eskiden de böyleydi, şimdi de böyledir, sonuna kadar da böyle olacaktır.

İslâm siyaset bilincinin en önemli noktalarından biri şu ki, din kardeşliği kan kardeşliğinden daha üstündür. Dolayısıyla vatan, dil ve kavim kardeşliğinden de üstündür. Çünkü vatan, dil ve kavim gibi unsurların hepsi dinde erir, dini özümledikten sonra insanda

bu tür kavramların olumsuz etkisi kaybolur. Her kim Müslüman olduğunu söylüyor ve içinde bu kavramların uğultusunu hissediyorsa, onda cahiliyye tortusu henüz silinmemiştir.

Dinin devletten ayrılması İslâm'a karşı en ölümcül saldıdır. Matematiksel hakikatler derecesinde doğrudur bu söz. Çünkü dinin devletten ayrılması sadece ikisini ayrı köşelere koymak anlamına gelmez. Zairen böyle gözükmeştir. Oysa dinin devletten ayrılmasının esas anlamı ve pratiğe döküldüğünde çıkan sonucu; dinin devlete boyun eğmesi, devlet tarafından şekillendirilmesidir. Şer'î mahkemelerin kaldırılması, dinî bilimlere ağırlık veren üniversitelerin sıradan üniversitelere çevrilmesi, örtünün yırtılması, Ramazan orucunun tutulmaması ve bunun propaganda edilmesi gibi. Bu çağrılarının tümü devlet tarafından yapılır ve dine karşı yapılır! Dikkatle bakıldığında, meselenin dini ya da devleti tercih etmekten ibaret olmadığı görülecektir.

Dinin devlete köle edilmesi, dinin bozulmaya yol açtığı ve devletin barışçıl kalmaya çalıştığından ötürü değildir. Meselenin nirengi noktası şudur ki, dinin devlete boyun eğdirilmesi, insanların, halkın isteklerine rağmen işlenen bir cürümdür. Din devlete kurban edilerek Müslüman kitlelerin iradesi yok edilmektedir. Dinin devlet tarafından kullanılması halka ve Allah'a karşı apaçık bir diktatörlüktür. Yani sadece halka karşı olan sıradan diktatörlüklerden daha kötü birşeydir bu.

Bu hadisenin, kitlelerin iradesini kırmak anlamına geleceğini söylemiştik. Kanıtımız şudur: Cezayir'de İslâmcılar ezici bir farkla halkın iradesiyle başarıya ulaşmalarına rağmen Batılılaşma cereyanına kapılmış, demokrasiden dem vuran komiteci gruplar kitlelerin iradesini hiçe saymışlardır. Aynı hadise diğer İslâm beldelerinde de cereyan etmektedir. Medya, kitap, siyasî ve diplomatik baskılarla Müslüman kitleler aleyhine kampanyalar sürdürülmektedir.

İslâm âleminin neresinde din devletten ayrı tutulmaya çalışılıyorsa, orada mutlaka Batı dünyasıyla gizli bir ittifak mevcuttur. Ve nerede gizli bir ittifak varsa onun arkasında Yahudiler vardır deriz!

Çünkü Yahudiler sadece mal simsarlığı yapmazlar, maldan önce siyaset ve ideoloji simsarlığı yaparlar!

Ama İslâm devletleri ne kadar laikleşseler, yine de Batıyı memnun edemeyeceklerdir. Ne kadar din âlimi kesilse, ne kadar fundamentalist denilerek baskı yapılsa, ne kadar yaranmaya çalışılsa da Batı memnun olmayacaktır. Batı Müslüman devletlerin gâvurlaşma temayülü ile attıkları her adımın bir ötesini ister. Sonuçta Müslüman devletler de pek birşey kazanamadıklarını göreceklerdir. En gâvurlaşanlar dahi Batının yanında köledirler, ikinci dereceden insandirlar. Görülüyor ki, dinini dünyasından ayıran İslâm halklarının devletleri dünya arenasında ikinci plana itilmiş, dünyayı titreten imparatorluk günlerini yâd eder hale gelmişlerdir.

Dinin dünyadan ayrılması fikri İslâm âleminin her yanında mâkes bulmuştur. İran'da, Afganistan'da ve hatta Arap devletlerinde. Kafa karıştırıcı güç birliğini mahvedici düşünce, kumandanlara, düşünce adamlarına da sıçramıştır. Ali Abdürrâzık İslâm ve yönetimin temel prensipleri hakkında bir kitap yazıyor. Burada dinin devletten ayrılması gerektiğini söylüyor ve İslâm'da devlet olmadığını iddia ediyor. Ve bizim içimizden binlerce yetkili kitabın okunması için habire reklam yapıyor.* Sonuçta şair Ahmet Şevki gibiler geç de olsa uyanıyor; ama Abdünnâsir, İsmail Sıtkı, Mustafa en-Nahas gibilerin uyanması imkansız oluyor.

* Yazar Mısırlıdır. Mısırdaki bu ve benzeri kitaplar bir seri halinde devlet tarafından çok çok ucuz bir fiyatla satılmaktadır (Çev.).

Osmanlı işgali mi?

AŞİKÂRDIR Kİ bazı akıllar kor parçasıyla taze hurmayı, her ikisi de kırmızı olduğu için birbirinden ayıramamaktadırlar! Çoğu kimseler Osmanlıların Arap âlemindeki mevcudiyetini bir işgal olarak değerlendiriyor, hatta İngilizlerin Mısır'ı, Sudan'ı ve Fransızların Kuzey Afrika'yı işgalinden bahsederken kullandıkları dilden daha ağır bir dille Osmanlıya saldırıyorlar.

Evvela şunu sormak lazım. Eğer Arapların Endülüs'ten kovulmasından sonra Türk askeri Kuzey Afrika'ya yerleşmeseydi Hristiyanlaştırma ve Avrupa işgali İspanya'dan Kuzey Afrika'nın iç bölgelerine kadar uzanacaktı. Kimbilir Mısır'ın Port Said'ine kadar geniş bir kuşak Endülüs'ten sonra kurban olacaktı. İspanya ve Portekiz deyip geçmemek lazım. Çünkü bu ülkeler denizaşırı yerlerde koloniler kurmuş; Güney Amerika'nın, Afrika'nın ortalarına kadar her yanda at oynatmışlardır. O devirlerde Kuzey Afrika'dan güney Sudan'a kadar bu bölgede yaşayan Araplar olabilecek en zayıf du-

rumdaydılar, kendilerini korumaktan acizdiler. İkinci olarak şunu söyleyebiliriz: Osmanlının Arap vatanına girişi kesinlikle bir işgal olmamıştır. Şüphe yoktur ki, Osmanlı hangi İslâm beldesine girmişse orduyu oluşturan askerler orada hemen sivil hayata karışmış, halkla birleşmiş, evlilik, ticaret vb. yollarla neredeyse kendini hissettirmez hale gelmiştir. Bizim kanlarımızda Osmanlının kanı mevcuttur... Şu anda bile pek çoğumuzun soyu Osmanlıdan gelmektedir. Osmanlılar kesinlikle Fransız, İngiliz, İspanyol veya Amerikalılar gibi değildiler.

Hatta şunu söyleyebilirim: Dünyanın hiçbir devrinde Osmanlılar döneminde olduğu kadar hakikaten müstakil makamlar kuramamıştır. Onlardaki bu özerk bırakma prensibini idarî sistemlerinde görmekteyiz. Fethettikleri veya bazılarının deyişiyle işgal ettikleri tüm ülkelerde bütün bunları anlatmadan önce, tarihi serüvenimizde ihtilal fikrinin ne denli büyük tehlikelere yol açtığına değinmeliyim.

Urâbî ayaklanması güya varsayılan bir Türk işgaline karşı yapılmıştı.

Sudan'daki Mehdi ayaklanması yine güya varsayılan bir Türk işgaline karşıydı.

Hicaz'daki Şerif Hüseyin ayaklanması da yine varsayılan Türk işgaline karşı yapılmıştı.

Peki bu ayaklanmaların tümü ne ile sonuçlandı? Hezimet ve zilletle! İngiliz emperyalist güçleri Mısır'a girdi, Sudan'a girdi, Şam'a girdi; Irak'a, Körfeze ve Arap yarımadasının tüm bölgelerine girdi! Bunların tümü araplara zihinsel bir aşı yapıldıktan sonra gerçekleşiyordu: "Araplar Türklerin işgalinden kurtulmalı!" Oysa Araplar daha önce benzeri bir tecrübeyi yaşamışlardı, akıllanıp ders almaları gerekiyordu. Çok az bir zaman önce Napolyon işgale gelmiş, ama Mısırlıları Memlûklerden ve Osmanlılardan temizlemek için geldiğini söylemişti. Bakınız, hadise iki defa yaşanıyor. Napolyon da özgürleştirmek için geliyor, İngiltere orduları da aynı gaye ile geliyor Arap topraklarına! Ve Araplar buna canıyor.

Kimbilir gün gelecek İsrailliler Arap başkentlerine girecekler; hem de yine bizi varsaydığımız bir işgalden kurtarmak için.

Osmanlılar Irak'ı 1515'te, Şam'ı 1516'da, Mısır'ı 1517'de fethettiler. Görüldüğü gibi hepsi iki senede halloldu. Bu olaylar Arapların Endülüs'ten çıkışından sadece yirmidört sene sonra gerçekleşiyordu. İspanya ise Afrika üzerinden bahsettiğimiz bu devletlerin de üzerinden geçerek bir Doğu yolu açmak istiyordu. 851 yıl sonra Endülüs'ten Müslümanları kovan ve kahraman olan Ferdinand ve İzabel'in portrelerini taşıyarak, haçlarını yukarı kaldırarak geliyorlardı...

Osmanlılar ise daha önce İstanbul'u fethetmiş; Hristiyanlardan temizlemişlerdi. Ayasofya kilisesini fetih nişanesi olarak camiyeye çevrilmiş, böylece Bizanstaki kilisenin ağırlığı ortadan kalkmıştı. Bizanslıların Hristiyan ileri gelenleri Roma'ya gittiler.

Evet Ortadoğu'yu üç sene gibi kısa bir sürede fetheden Hristiyan devletleriyle ise ömrü boyunca savaşan, Viyana'ya, Polonya'ya, Macaristan'a dört yüz yıl boyunca akınlar düzenleyen bir devlet mi emperyalisttir? Böyle bir devletin temelsiz, düzensiz ve ilkel olduğunu kim iddia edebilir, kim söyleyebilir, Osmanlının uygarlık sahibi olmadığını? Osmanlı nizamsız, ilkel ve mesnetsizdir diyenler aslında itiraf etmektedirler ki; Osmanlı hiçbir fikre değil, önce İslâm'a sarılıyordu. Onun İslâm'dan başka sahip olduğu bir uygarlık yoktu aslında. Ve Osmanlı Hristiyan başkentini, o koskoca medeniyeti teslim aldığı anda buraya İslambol ismini veriyordu. Bu kelime İslâm'ın başkenti olmayı ifade ediyordu. Görülüyor ki devlet hiçbir şeyle değil, ancak İslâm'la övünüleceğini biliyor.

O halde Batının, Doğunun, Hristiyan, Yahudi ve bilmem ne dininden olan devletlerinin Osmanlıyı kötülemeleri, Arapların beyinini yıkamaya çalışmaları hiçde garip değildir... Beyin yıkama faaliyetleri Urâbî, Mehdi ve Şerif Hüseyin b. Ali'de zirveye ulaşmıştır. Urâbî ne elde etti? İngiliz Mısır'a soktu.

Mehdi ne elde etti? İngiliz Sudan'a soktu, Sudanlılarla Mısırlılar arasında hoşnutsuzluğun tohumlarını attı.

Şerif Hüseyin b. Ali ne elde etti? 1919 yılında Kudüs'e İngilizleri soktu. Böylece Arap dünyasında gâvurun basmadığı bir karış yer kalmadı.

Bunların hepsi de devrimciydiler... Türk işgali adını taktıkları bir mevhum hadiseye karşı ayaklanmışlardı.

Araplar büyük kardeş ile düşmanın arasını ayırt edemediler. Büyük kardeş tarafından yürütülecek kardeşçe bir yönetim yerine düşmana boyun eğmeyi tercih ettiler.

Aldanmanın en büyük göstergelerinden biri de şu Arapçılık davasıdır. Zihinlerinde Saddam Hüseyin'i Arap yurdunun batı kapısının muhafızı olarak işlediler. Onunla hep bu esas çerçevesinde görüştüler. Onun istediği herşeyi verdiler: Mal, destek, söz... O da onların işini bitirdi! Aslında Saddam onca hainliğine rağmen yine de böyle övülmeye devam edebilirdi. Ama tek hatası şuydu: Hile kapısından girmemiş, kendini gizlememiş, açıkça kahramanlık iddiasıyla ortaya çıkmıştı.

Bu Arapların Arapçılık cereyanına kapıldıktan sonraki ilk aldandıkları değildir. Arapçılık İslâm'ın kardeşliği yerine ikame edilen bir kavramdır... Arapların yediği başka naneler de vardır: Hele Hicaz demiryoluna karşı olan demiryolları yok mu? Türkler bizzat Anadolu'daki çiftçilerin parasıyla inşa etmişlerdi bu demiryolunu. Herkes bir riyal civarında para ödüyordu. Fakir de olsa, zengin de olsa bunu ödüyordu. Arapların kesesinden bir kuruş dahi çıkmamıştır. Bu hat sadece Türkiye'yi İslâm âleminin birliğinin sembolü olan peygamber şehrine bağlamakla kalmıyor, Arap âleminin tümünü de birbirine bağlamayı hedefliyordu. Eğer o varsayılan Türk işgali devam etseydi Kuzey Afrika'nın tümü demiryoluyla döşenecek; Tanca'dan Suriye'ye kadar tek bir rayda tüm Arap dünyası birbirine bağlanacaktı. Böylece Delhi'ye de üçüncü bir ray döşenerek İslâm âleminin tüm ülkeleri arasında demiryolu birliği sağlanacak, ardından diğer ilişkiler gelecekti.

Burada dikkati çeken şu ki, bu rayın yapımı için Araplar bir tek kuruş dahi ödemediler !

Bundan daha da önemlisi, Araplar bu demiryolunu yıktılar; koşa koşa, tekbir getire getire yıktılar! İşin en kötü yanı da, bugün Arapların sahip oldukları korkunç petrol zenginliğine, gerektiğinde ordularını silahlarla donatmalarına rağmen, bu hattın tamiri için gösterilecek en küçük çabadan dahi korkmakta, geri durmakta oluşlarıdır. Bırakın yeniden inşa etmeyi, yapılan yerlerin tamirine dahi yanaşmamaktadırlar. Bu hattın mali bilançosu Arapların petrol zenginliğiyle kıyaslandığında hiç kalır; ama Araplar Arap birliğinden korkmaktadırlar. Aslında istememektedirler!

Gerçek şu ki, marşlarla, ezgilerle, nutuklarla arapçılıktan bahsedener ne ticaret, ne siyaset, ne de fiiliyatta Arap birliği için hiçbir şey yapmamışlardır.

Şu varsayılan Türk işgali döneminde Arap beldeleri arasında pasaportsuz seyahat ediliyordu! Şehirler arasında fakirlerin, yolcuların kalacağı hanlar, kervansaraylar vardı.

O varsayılan Türk işgali döneminde parlamentodaki mebusların yarısı araptı, özgür seçimlerle kazanmışlardı. Türk olmayan etnik gruplardan nicelerine mensup kimseler sadrazam, başbakan makamına ulaşmıştı. Bugün ise şu arapçılığın güdüldüğü devirde hiçbir Arap hiçbir Arap devletinde o devletin mensubu durumundaki Arap bir kefil olmadan küçücük bir vazife dahi üstlenemekte, hiçbir memuriyet alamamaktadır. Bugün özgür bir seçim sonucu kurulacak bir parlamento vücuda getirmeye istisnasız hiçbir Arap devletinin gücü yetmemektedir. Seçimlere hile karıştırma, kimseyi zorlamadan, kimseyi aşağılamadan, medyayı çarpıtıcı bir araç gibi kullanmadan herkesin kendi bildiğine oy vermesi hiçbir Arap devletinde sağlanamamaktadır.

Şimdi Arap zirveleri ardarda toplanıyor; temel mesele ise İsrail'e ne kadar boyun eğileceği... Bu vazgeçiş ve boyun eğişin binde birini Osmanlıya yapsaydık şimdiye kadar elimize geçenlerin milyon katını kazanırdık. Araplar işgal ve istiklal kelimelerini pek sevmektedirler. Durum düşündüklerinin, sandıklarının tam tersi olsa da, onların zihinlerini meşgul eden kelimeler bunlardır.

Osmanlılar ve devlet sistemleri

EVVELA şu iyi bilinmeli ki, Osmanlı devleti İslâm ümmetini tehdit eden üç tehlikenin ortasında doğmuştur.

(1) Arapların İspanya'dan kovulması.

(2) Moğolların Bağdat'ı işgali ve Abbasi halifeliğinin düşmesi (son Arap devleti).

(3) Suriye ve Mısır'ın Haçlı istilalarına maruz kalması.

Bunların hepsi birer mihnet sınavı idiler. Osmanlı devleti Allah'ın fazlı ve inayeti ile Müslümanları Moğollardan ve Haçlılardan kurtarmayı başardı. İspanya'nın Kuzey Afrika'yı tümüyle işgal etmesini de engellediler.

Bu dönemde Arapların iç karışıklıklarla boğuşması tabii idi. Çünkü hükmedicilik vasfını kaybetmişlerdi.

O halde Arap toplumu o dönemde zayıf idi, hatta Osmanlı devletinin kurulduğu sıralarda dahi çok zayıf idiler. Bu toplum bir uygarlık geçirmişti. En iyi haliyle sadece eski günlerini, âdetlerini

ve bir zamanlar yaptıklarını göklere çıkarmaktan başka birşey yapmıyordu. Böyle bir toplumun yenilenmesi, üretken olması, deha sahibi olması imkânsızdı. Ama tıpkı cahiliyye döneminden önce olduğu gibi, bugüne kadar, hatta bugün de Araplar kendilerini övmeyi çok severler, yaldızlı sözlere kapılırlar. Egemen olmak, yönetmek, hükûmete geçmek bilincini ve emelini taşımak isterler. Bilmiyorum, onlar da bilmezler ya, bugüne kadar hep böyle olmuştur.

Arapların yapabilecekleri en son şey suskun direnişti; artık ne tür bir direnişe sahipseler...

Dikkat edilirse tarihin bu evresini araştıranlar İspanya'da ve Şam'da Hristiyanlar ve Tatarlar tarafından bozguna uğrayanların Araplar olduğunu görecektir. Ve dikkat edilirse Hristiyanlara karşı Arapları koruyan Selahaddin Eyyûbî kumandasındaki Kürt-Türk karışımı bir ordu olduğu da görülecektir. Yine Hristiyanlara karşı Arapları koruyan, Baybars ve Kalâûn liderliğindeki Çerkes asıllı Memlûk sultanlarıydı. Daha sonraki yıllarda yine görülecek ki, Moğollara karşı Arapları savunan Türklerdi. Kuzey Afrika'nın İspanyollar eline geçmesini de önleyen Türklerdi.

Türkler Arap ülkelerine üç senede girdiler ve dört asır kaldılar. Bunların bir anda olması mümkün değildir. Araplar zayıftılar. Türkler Arap topraklarını fethetmeden çok önceleri zayıftılar, acizdiler. Ve Türk fethi başkasının toprağını işgal etmek değildi. Türk fethi İslâm'a yardım, Müslümanları kurtarmak anlamına geliyordu. İslâm mesajının Arap kolları arasında sönmesinin başka bir yere taşamamasının getireceği felaket önleniyordu. İşte tarihin bitiş noktası esas burasıdır. Eğer İslâm mesajı Arapların tekelinde kalırsa o zaman tarih bitmiş demektir.

Bundan sonra ne oldu? Türkler araplardan daha üstün bir durumdaydı. Araplar kendilerini egemenlik, liderlik hülyalarıyla daha önce doldurmuş, artık övünme ve yaldızlı sözden başka birşey bilmez duruma gelmişlerdi. Kendilerinin tanınması ve sevgisi için Türklerle hiçbir şey veremez durumdaydılar.

Türkler kendi kendilerine Arap dilini ve Arap kardeşlerini be-

nimsediler. İslâm'a girdikten sonra konuştukları dilin yüzde ellisi Arapça'ydı. Eğer Türklerin Kevâkibî ve diğerlerinin iddia ettiği gibi bir Araplara ısınamama sorunu varsa bunun mes'ulü Arap zaafiyetidir, yoksa Türkler değildir. Türkler hiçbir zaman araplara diğer işgalciler gibi davranmamıştır. Bilakis Müslümanın Müslümana davranması gibi davrandılar. Ama Araplar tâ Emevî döneminden beri İslâm birliği düşüncesini mahvetmeye, yerine Arap ırkçılığını ikame etmeye çalışmışlardır. Emevîlerden kalan bu ırkçılık hastalığı bugün bile Arapların kanında dolaşmaktadır.

Osmanlı dönemindeki idarî sistemle ilgili yapılacak en küçük bir araştırma dahi Türklerin İslâm'a ne kadar bağlı olduğuna, hükûmetin biçimlenişinde İslâmın ne denli ön plana çıkarıldığına dair en iyi kanıtları sunacaktır.

(1) Devletin başında sultan vardı. Sultan hilafet merkezine ta'zimen halife olarak adlandırılırdı. Belki de halifelîği bir müddet koruyacağı Arap emaneti olarak düşünüyordu. Araplar kendi rüşdlerini kazanıp halifelîği hak eder hale gelince onlara verecekmiş gibi.

(2) Sultandan sonra gelen ikinci şahıs şeyhülislâmdı. Sadrazam (başbakan) ise şeyhülislâmdan sonra gelirdi. Şeyhülislâm müftü demektir. Müftü her beldeye göndereceği yardımcı birimleri kendi seçerdi. Beldelere gönderilen yardımcılar da oradaki şehirlerin, kazaların, köylerin dinî konulardaki baş sorumlusunu kendi seçerdi. Böylece en küçük bir köydeki fetva makamı dahi doğrudan sultanla irtibatlıydı. Bu irtibatında o beldeyi, vilayeti yöneten paşa aracı olamazdı, paşanın üstünden geçerek padişaha ulaşılırdı.

Müftü derecesinde kıymetli olan başka birileri vardı ki, onlar da Ehl-i Beyt soyundan gelenlerdi. Ehl-i Beyt soyundan gelenler herhangi bir görev almazlar, mezâlim davalarında halkın çeşitli sorunlarında bir temsilci olarak padişahın yanında söz sahibi olurlardı. Ama kendi beldelerinde sultanın temsilcisi sayılmaz, sadece halkın temsilcisi sayılırlardı.

(3) Eyaletler ve çeşitli bölgelerde idarî sistem aşağıdaki gibiydi:

Vali (ya da paşa), sonra emîrül-hac, sonra hükümet sarayının ağası (hükümdarın özel görevlisi olarak), sonra muhtesip (vergi, maliye işlerini düzenleyen, fiyatları ve iktisadî durumları denetleyen), sonra mahallî vali —ki subaşı derlerdi, bugünkü kaymakamlara benziyordu.

(a) Paşa

Paşayı halkın ondan razı olması şartıyla sultan tayin ederdi. Bu konuda Mısır çiftçisinin önünden halıyı kaldırdığı Hurşit Paşa örnek olarak gösterilir. Hurşit Paşa Mısır'a tayin olunmuştu. Ama sıradan bir çiftçi tarafından önündeki halı kaldırılınca onun yerine Muhammed Ali Paşa gönderildi. Çünkü Muhammed Ali halk tarafından seçilmişti. Bugün bile böyle bir demokrasiye rastlamak mümkün değildir. Burada günlerce dolaşan başka bir iftiradan bahsedeceğiz. Güya Paşanın tek gayesi mal bölüşüp toplamakmış, seneyi bitirmeden önce ne kadar para çekerse kendine kâr sayıyormuş. Bu bomboş bir sözdür. Çünkü Paşanın durup durmamasındaki temel belirleyici hakikatte halk olmuştur. Paşanın denetlenmesindeki hakikî kefil halkın seçimidir.

Paşanın dört vazifesinden biri halkın şikayetlerini dinlemek, bunları sultana bildirmektir. Ama alimlerin özel bir konumu vardı ki, doğrudan sultanın huzuruna çıkıp olup bitenleri aktarabilirlerdi. Ayrıca çeşitli bölgeleri yöneten kimseleri de kontrol etmek onun işiydi. Sultan ile yöredeki Memlûk beyleri arasındaki ilişkiyi de paşa sağlardı.

(b) Emîrül-hac

Hac emîri dini bir konumu olduğu için her ülkenin (eyaletin) ikinci adamı konumundaydı. Hac yolculuğu dört ila altı ay süren bir yolculuktu. Sadece gezip tozmak ve görmek anlamına gelmezdi. Ticarî bir boyutu da vardı ki günümüzün herhangi bir ülkesinin

ulusal gelirine eşit derecede ithalat ve ihracat geliri olurdu. Ama emîrül-hacın görevi ticarete karışmak veya rehberlik değildi. Tanca'dan (Fas ülkesinden) Mekke'ye, Budapeşte'den Mekke'ye, Uganda'dan Mekke'ye uzanan bu koskocaman coğrafyada hacıların rahatça gidip gelebilmesi, haydutların saldırısına uğramaması Bedevilerin te'dip edilmesi, büyük kervanlarda iştahı olan komşu düşman devletlerin kalplerine korku salınması için vardı emîrül-hac... Temel görevi emniyeti sağlamaktı. Hac aynı zamanda ilmi, edebî, sanatsal bir alışverişti. Koca ülkenin her tarafından gelinir sohbetler edilirdi. Emîrül-hac dört ya da altı ay süren bu hac yolculuğu esnasında kafilenin yöneticisi, kadısı, bir yerde babası olurdu. O surre denilen hediyeleri Haremeyn-i Şerifeyne götürür, hacıların ismini tek tek bir deftere yazar, sürekli hasta olup olmadıklarını kontrol eder, hüznü, keder vb. manevî durumlarından haberdar olur, beraberinde binlere varan askerin de başkomutanı sıfatını taşırdı. Hac böyle bir ortamda gerçekten de İslâmî bir gösteri, merasim, bayram halini alırdı.

Herşey bitti. Surre alayları yok artık. O uzun kafileler de yok. Ticarî, kültürel alışverişler de bitti. Şimdi bir mühür veya İslâm düşmanlarından alınan izinlerle hac vazifesi ifa ediliyor (!) Düşünün, önceki yüzyıllarda Osmanlı döneminde hacın kazandığı anlam bugün var mı? Bakınız herkes geliyor, kendi başına ibadetini yapıyor, uçağından iniyor ya da otobüsünden inip, birkaç gün içerisinde ferdi ibadetini yapıp gidiyor. İnsanların üstünde Japon, Amerikan ve Tayvan kumaşından mamûl giysiler var. Yine bu ülkelerin ürettiği oyuncakları alıp gidiyorlar. Lebbeyk Allâhümme Lebbeyk kelimesi insanların içlerinde kalan bir tavır olarak dışa aksetmeyen, mânâsı küçülmüş bir söz haline gelmiş. Allah Resûlü ve müminlerinin izzeti için çalışmak, savaşmak, düşünmek anlamına gelmiyor artık.

Düşünün, bir kafilâ İstanbul'dan yola çıkıyor ötekisi Atina'dan, berikisi Hint'ten, öbürü İran üstünden, bir diğeri Mısır'dan, sair ülkelerden kafileler yola çıkıyor. Osmanlı sultanı ise

tüm bu kabilelerin ruhanî reisi gibi. Sultan halkının gönlünde ve tüm Müslümanlar Allah'ın rahmeti, bereketi ve korunması için yollarına koyuluyorlar. Bu sultan İslâm'ı sevdiği bu dine tutkuyla bağlandığı için kendisiyle Araplar arasında bir fark görmüyor. Arabı, İranlısı, Rum kökenlisi, tüm ırklar hissediyor ki, onları birleştiren Allah'tır. Aynı devlette, aynı ibadette, aynı alışverişte maddî, ruhi ve fikri tüm eylemleriyle onları bir araya getiren yüce Rab'dir. Bugün her ülkeden kabileler geliyor. Mekke'ye doğru yürüyorlar ya da uçuyorlar. Fakat o gördüğünüz karışım şekilde kalıyor. Oysa Rab Teâlânın Hucurât suresinde buyurduğu "*Biz sizi halklar ve kabileler olarak yarattık, tâ ki tanışasınız*" âyetinin birazcık olsun belirtisi dahi görülemiyor... Çünkü her devletin gönderdiği hacılarda belli işaretler var. Her devletin hacılarını belli adamlar tavaf ettiriyor, belli adamlar onlara konuşuyor. Oradan gelen buradan gelenle konuşamıyor, sohbet edemiyor. Birbirleriyle yabancı kalarak ibadet ediyorlar. Sonra ülkelerine döndüklerinde birbirleriyle savaşmak için hazırlıklarına başlıyorlar. Savaşmak için; Rusya'nın, Amerika'nın ya da başka bir emperyalist ülkenin hizmetkârları olarak...

(c) Ağa Müstahfizân

Bu zât Yeniçerilerin başında bulunur. Bizim zikrettiğimiz bu tür liderleri Mısır'ı yöneten Memlûk beylerinin büyüklüğü seçer, doğrudan İstanbul'daki sultan tarafından seçilmezler. Bizim burada zikrettiğimiz Yeniçeriler herhangi bir ülkenin fethinden sonra salverilir, o ülkenin yerel toplumuna karışması, orada bir zanaat sahibi olması sağlanırdı. Ama muhafızlar ağası dediğimiz ağa ise bazı vazifeleri yerine getirmek zorundaydı: Meselâ çarşıları kontrol eder,

* Yazar Mısırlı olduğu için genelde Osmanlı devletinin Mısır'la alakalı âdet, gelenek ve müesseselerini anlatıyor. Diğer ülkelerdeki âdet ve devlet müesseseleri de Mısır'dakine benzemekle beraber, bazı yönlerden farklılık arzederler. (Çev)

fiyatların düzenlenmesine yardımcı olur, paraların sahte olup olmadığını araştırır, ölçü ve tartı âletlerinin kontrolörlüğünü yapar, sanatkâr ve tüccarın işlerini nasıl yürüttüğünü incelerdi. Bu zâtın çok disiplinli ve adaletli olması gerekirdi.

Toplumsal açıdan temel görevi Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanlar arasındaki ilişkileri belli bir düzeyde tutabilmektir. Dolayısıyla herhangi bir taifeye muayyen elbiseleri giymesi, muayyen âdetlerde bulunması ya da bazı işaretleri taşıması hususunda direktif verebilirdi. Bu zât ayrıca hizmetkâr ve kölelere kötü muamele edilip edilmediğini, eğlencelerde aşırıya gidilip gidilmediğini araştırır, camilerin bakımını üstlenir, yapılan binaların gerekli şartlara uygun olarak inşa edilip edilmediğini öğrenmek için gidip yerinde inceleme yapardı. Irmak ve ırmak ağzı gibi yerler, arklar, su kanalları vs. bu zâtın gözetimi altındaydı. Zira böyle yerlerden su içilip içilmemesi gerektiği hususunda kararı verecek olan oydu, hepsinden mes'uldü. Evlerin önünde ve caddelerde gerekli ışıklandırmanın yapıp yapılmadığını kontrol eder, yağ bitmiş sokak kandillerine yağ koydurur, yangın çıkan yerlere tulumbacıları göndertirdi. Siyasî açıdan vazifesine gelince, halk arasında karışıklık çıkarmak isteyenleri belirler, çeşitli etnik gruplar arasında barışın sağlanması için gayret saflırdı.

Son görevi de Emîrül-haccın yardımcılığını yapmak gibi birşeydi. Emîrül-hacca verilecek yükleri muhafaza eder, teslim gününde eksiksiz olarak verirdi.

(d) Muhtesip

Buna Emîrül-hisbe eş-şerife de denilir. Bulunduğu yazıhâneye beytül-hisbe denilir. Muhtesip, yörenin sözü geçen görevlileri (çavuşları) tarafından seçilen birisiydi. Çavuşlar bir araya gelir, tavır ve hareketlerini adil buldukları birini seçerek ismini paşaya verirdi. Fakat paşa burada sadece postacı konumundaydı, tayin edemezdi. Tayin edecek olan yine çavuşlardı. Bu bir demokrasi örneği

değil midir? Muhtesip demin zikrettiğimiz ağa müstahfizândan sonra, yönetimdeki ikinci kişiydi.

Muhtesip çarşı pazarda fiyatların artışıını kontrol ederdi. Fiyat ayarlamasına yardımcı olurdu. Buğday, arpa gibi hububat üretenlerin başvurduğu toplu alım yerlerini kontrol eder, Bulak semtinin limanlarındaki alıcıları kontrol eder, herhangi bir anlaşmazlık görürse Bulak mahkemesine bildirirdi.* Muhtesibin bir diğer görevi de lokantalarda, yemek satılan yerlerde kontrolörlük yapmaktır. Kirli, kalitesiz ya da sağlığa zararlı üretilen gıdaları yok eder, üretenlerin cezalandırılması için gerekli işlemleri yapardı. Yaptığı tesbitlere karşı çıkan ve ileri giden tüccarları önce tüccarbaşı konumundaki şehbendere bildirir; eğer suçlu tüccar akıllanmaz, ikinci defa aynı hatayı işlerse değişik sembolik âdetlere başvurularak, halk tarafından o adamın bozuk malzeme sattığının, dolandırıcı olduğunun bilinmesi için harekete geçilirdi. Muhtesip, ağa müstahfizânın bazen yardımcısı, bazen de görevleri iç içe geçmiş yakın adamı gibiydi.

Muhtesibin ayrı bir görevi vardı ki, Ramazan hilalini gözlemek ona düşerdi. Gelirini kendisine verilen bir miktar ikta arazisinden ve de bazı malların vergisinden sağlardı.

(e) Subaşı

Eyaleti yöneten paşa, meselâ Mısır'ın paşası Kahire'ye yönetici tayin ederdi. Birincisi Kahire diye bilinen bölgeye, ikincisi eski Mısır diye bilinen Fustat bölgesine, üçüncüsü ise Nil'in karşı kıyısı olan Bulak çevresine tayin edilirdi. Her birine subaşı adı verilirdi. Subaşıların görevi kazasker adı verilen yüksek rütbeli hakimlerden sudûr eden kararları uygulamaktır. Ayrıca sokakların temizlenmesinden de subaşıların mes'ul olduğunu söyleyebiliriz. Subaşılar yol-

* Bulak, Kahire'nin ortasından geçen Nil nehrinin batı kıyısındaki büyük bir semttir (Çev.).

da kalmış, dara düşmüş kimselere yardım etmekle mükelleftiler. Çalınan malları bulmak da onların işiydi. Subaşıların ardından gelen görevliler mahalle reisi diyebileceğimiz şuyûh-u hârât idi. Her mahallenin bir başkanı vardı, buna şeyhü'l-hârâ'l denilirdi. Genelde şeyhü'l hârâlar aynı zamanda belli bir mesleğin de baş temsilcisi olurlardı. Çünkü mahalleler yer yer mesleklere göre şekillenirdi. Halkın yönetilme biçimiyle ilgili olarak sunduğumuz bu başlıklarda görüleceği üzere, görevliler doğrudan yargı makamına boyun eğerdiler. Sunduğumuz yönetim sistemi hakikaten yüksek bir sistemdir ve mühim başarılar elde etmiştir. Görevlilerin sayısı son derece azdı, ama yaptıkları iş pek büyüktü. Cromer'in de itirafına göre, İngilizler Mısır'a girdiğinde yönetimle ilgili topu topu 82 görevli vardı. Bu vergiler hakikaten azdı, zikredilmeye şayan bile değildi anlamına da gelir.

İlk vergi koyanlar Fransızlardır. Napolyon'un Mısır'a hamlesinden sonra olmuştur vergi işi... Mısırlılar daha önce hiç vergi ödemeye alışmadıkları için Napolyon'un koyduğu vergiyi garipsemişler, bu vergiye ilk defa ve garip anlamına gelen bir ad takmışlardı... Osmanlı yönetimi boyunca vergiler malların ülkeye girmesi esnasında üzerlerine konan rüsum, mühür ve makbuz vergilerinden ibaretti. Temizliğe çok dikkat edilir, herkes evinin önünü temizlerdi. Han sahipleri de temizliğe çok dikkat etmek zorundaydılar. Öğrenimin ilk seviyesi camilerde bedavaya sağlanırdı. Tabii ki daha sonraki seviyeler için özel medreselerde eğitim devam ederdi ve yine bedavaydı. Hastanelerde sağlık hizmetleri de bedavaya yürütülür, bunların gideri tamamen vakıflar tarafından karşılanırdı.

İşte bu özellikleriyle Osmanlı sistemi şimdi bile ulaşılması güç bir dereceydi. Evvela hizmet sektöründeki herşeyin, ve de malların fiyatı çok çok ucuzdu. İkinci olarak bürokrasi yok gibiydi. Görüldüğü gibi karşımıza muhtesip, muhafızlar ağası ve birkaç subaşından başka bir görevli çıkmıyor... İdarenin etkisi hissedilemeyecek gibiydi. Ama lüzumu görüldüğünde demir bir pençe gibi anında kendini hissettirirdi. Bu barış ortamının temeli insanlardaki dini

bilinç, birbirlerine güven duygusu ve müslüman devletlerini sevmeleri idi. Devletlerinin İslâm kaidelerine uygun hareket ettiğini bilir, temizlikten güzel ahlâka, emniyetten malların fiyatlarının kontrolüne kadar herşeyin İslâm'a uygun yapıldığına kanaat getirirlerdi.

OSMANLILAR VE İDARE

(1) Osmanlılar halifelerine sultan ismini vermişlerdir. Çünkü hilafet kelimesini yüceltirler, çok büyük bir saygıyla zikrederler, din ve devlet olarak İslâm'ın önünde tevazu ile eğilerek başlarındaki halifeye sultan derlerdi. Halife çok büyük bir kelimeydi. Bu yüzden mütevazi davranarak sultan kelimesini seçmiş olabilirler. Tıpkı öğrencinin hocası önünde mütevazi davranması gibi. Bir de sen arapların mevkiye, makama, lâkaba verdikleri öneme bak.

Şunu da bilmelisin ki, Osmanlılar Mısır, Şam, Irak, Yemen ve Arap yarımadası gibi arapların yaşadığı beldelelere girdiklerinde kesinlikle karşılarına araplar çıkmamıştır. Onlarla savaşıyor, onlara cevap veren Memlûklülerdir; başkaları değil. Araplar zaten Haçlıların saldırdığı dönemlerde güçlerini kaybetmişlerdi. Haçlılara karşı savaşıyor da Kürt ırkından gelen Selahaddin, Çerkez ırkından gelen Baybars, Kâlâûn gibi hükümdarlardır. Daha eski dönemlere gidecek söyleyebiliriz ki, Cengizhan yürüdüğünden bu yana arapların hâkimiyet ışıkları parlamamıştır.

Ama Araplar daima hükmetme arzusunu içlerinde taşıdılar, egemenliğe hep tamah ettiler. Hezimete uğradıklarında, minicik bir çocukken ya da gençken veya ihtiyarladıklarında.. her zaman hükmetmeyi istediler —hem de ne fen, ne ilim, ne keşif, ne uygarlık, ne de askeri güç açısından belli bir seviyeye gelmedikleri halde... Hükmetmeye lâyık olup olmadıklarını tartışmıyoruz bile.

Kimbilir bu sözlerim Araplara belki çok ağır gelecektir. Ama İslâm'a yaptıkları çok daha korkunç, çok daha ağırdır, unutmamalıdır! Arapların gönüllerinde zerrece değişme arzusu varsa evvela

ta içlerinde taşıdıkları kanseri teşhis etmeleri ve harekete geçmeleri gerekir.

(2) Osmanlılar Mısır, Şam, Irak, Körfez, Kuzey Afrika veya Arap yarımadası gibi herhangi bir Arap yurduna girdiklerinde evvela şu iki işi yaparlardı:

- Araplara hürmeten daha önceki sosyal, ekonomik ve idari sistemi aynen muhafaza eder, fazla dokunmazlardı.

- İslâm şeriatının hızlı, pratik, kesin bir şekilde Hanefî mezhebi üzere icrasına başlamak.

Bu yüzdendir ki Osmanlılar bu ülkelere girdiklerinde arapların saldırısına uğramadılar. Memlûkler onların hasımlarıydılar, ama Muhammed Ali'nin meşhur Kaleh kıyımına kadar hükûmette görev aldıklarını biliyoruz. Memlûkler Osmanlılar tarafından şehre ve kazalara baş mes'ul olarak atandı. Savaş tarihinde hangi hükümdar ya da millet ele geçirdiği toprağı, idaresini, kendisiyle günlerce savaşıyor yöneticiler zümresine tevdi edecek kadar güzel davranabilir?

Osmanlıların idareye getirdikleri belki de tek yenilik beldelelere birer Hanefî kadı (başhâkim) tayin etmektir. Beldeler'e (eyaletler) tayin edilen kadılar oranın adalet hususunda baş sorumlusu idi. Eyalet içindeki şehirlere tayin edilen tüm hâkimler bu baş sorumluya bağlıydı. Hâkimler aynı zamanda müftülük makamını da üstlenmişlerdi. Tüm hâkimler İstanbul'daki şeyhülislâma tâbi idiler. İstanbul'daki şeyhülislâm sadrazamdan üst mevkide bulunur, sultandan hemen sonra gelirdi.

İşin en ilginç yanı şuydu: Kadılar ne bulundukları şehrin Memlûk kökeninden gelen baş sorumlusuna, ne Mısır'ı yöneten Osmanlı paşasına, ne de İstanbul'daki sadrazama bağlıydılar. Onlar doğrudan devleti yöneten biricik adama, sultana tâbi idiler. En küçük köyden en büyük şehre kadar tüm yerleşim birimlerinin hâkimleri doğrudan sultana mektup yazarlar, tayin ve benzeri emirleri sultandan alırlardı. Zaten Osmanlı devletinde yargı makamı son derece rahat bir konumda idi. Ne yörenin askeri yetkilisine, ne valisi konumundaki paşaya, ne de diğer yetkililere bağlıydı. Dolayısıyla

sıyla bağımsızdı. (Bu konuda Suriyeli Dr. Leyla es-Sabbağ'ın *Osmanlılar Döneminin Başında Suriye Toplumunu* adlı doktora tezi-ne bakılabilir. bkz. Ürdün Kültür Bakanlığı, Dimeşk 1973).

Kısaca Osmanlıların herhangi bir ülkeyi fethettiklerinde şu iş-leri yaptığını görüyoruz:

(1) Ülkeye bir Osmanlı valisi tayin etmek. Fakat valinin ora-da bulunup bulunmaması halkla iyi geçinmesine bağlıydı. Daha önce zikrettiğimiz gibi yalınayak, sırtına çuval gibi bir fistan geçirmiş fellah halkın sözcüsü olarak paşanın huzuru-na çıkabiliyor, istenmediğini belirten halı kaldırma hareke-tini yaparak yerine başkasını getirebiliyordu. Koskoca vali, işçiler ve çiftçiler tarafından değiştirilebiliyordu. Sultan tabii ki halkın iradesine saygı göstererek valiyi değiştiriyordu.

(2) Hiçbir mahalli hükûmet birimine ya da merkezdeki yö-netim başına bağlı olmaksızın direkt sultan tarafından tayin edilen hâkimler.

(3) Her belde ve her subaşı için ayrı bir defterdarlığın tayin edilmesi (defterdarlık, maliye işlerini yürüten makam).

(4) Osmanlı ordusu sancaklara dağıtılmıştı. Sancaklar böl-genin en önemli şehri ya da kazası demektir. Sivil hayatta ça-lışmak isteyenlerin önü açılır, hemen serbest bırakılırdı. As-kerlerden isteyen asker olarak kalır, isteyen de şehir içinde emniyeti üstlenen bir nevi polis konumuna geçirdi.

(5) Osmanlı ordusu Memlûklülerin ordusundan farklıdır. Memlûklüler zamanında ordu tamamen kölelerden oluş-maktaydı. Osmanlılar zamanında ise ordu tamamen bu işe istekli hür ve profesyonel kimselerden oluşmaktaydı. Bu or-du içerisinde önceki dönemden kalma birkaç Memlûk de bulunurdu. Sultan onların maaşını kendi özel bütçesinden verirdi. Osmanlı ordusunda devşirme diye bilinen bir sis-tem vardır ki, bunlar aslen Avrupa eyaletlerindeki Hristi-yan ailelerden alınmış çocuklardır... Bu çocuklar ailelerin-

den ayrılır, çok küçük yaşlardan itibaren sultanın nezdinde özel bir öğrenim görürlerdi. Baba olarak sadece padişahı ta-nır, din olarak da İslâm'ı bilirlerdi. Onların bildiği tek iş sa-vaşmaktı. Profesyonel bir savaşıydılar. İçlerinde atik, cesur ve çevik olanlar süvari birliğine kaydedilir, zayıflar da piya-deye yazılırdı. Yeniçeri ocağının temeli budur.

Müsteşrik Gibb ve diğerleri bu şekildeki bir ordu yapılanması-nın sonuçta gayrimüslimlerin egemenliğine yol açtığı görüşünde-dirler. Oysa bu zekice düşünülmüş bir taktiktir. Bu tür bir ordu kurma işi hâlâ Avrupalıların zihnini karıştırmakta, Osmanlılara karşı korkunç bir hased duygusuyla bakmaktadırlar. Gibb, Nichol-son vb. müsteşrikler Osmanlı tecrübesinin tekrarından korktukları için bu sisteme çamur atmaya çalışırlar. Konunun temeli şudur: Osmanlılar bu çocukları kapıp kaçırmadılar, bilakis aileleri vergi ödemektense çocuklarını vermeyi tercih ettiler. Zaten giden çocuk asker olup yüksek rütbeye geldiğinde ailesini ve köyünü de ihya ediyordu. Sultan çocuğunu bu şekilde orduya asker olarak verme teklifini kabul edenlerin cevabını fırsat bildi. Böylece İslâm'a hiz-met edilecek; Hristiyan ailelerin burunlarının dibinde müslüman çocuklar yaşayacaktı.

(3) Osmanlılarda toprak yönetimi: Bugün hâlâ araplar toprak mülkiyeti sorunuyla uğraşmaktadırlar. Ya feodalite, ya proleter diktatörlük... Her hâlükârda yedikleri gıdanın dörtte üçünü Avru-pa'dan ithal etmektedirler. Oysa o devrimci teorik düşünme biçim-leri ne güzel çözümler üretir! Halbuki, Osmanlılar bu sorunu çöz-düler; hem de herkesin karnını doyurarak.

Toprak konusunda üç sistem vardı:

(1) Mirî araziler: Buralar tümüyle sultanın ya da devletin sayılırdı. Bir nevi komünist sisteme benzetilebilir.

(2) Vakıf arazileri: Bugünkü teorilerin gerçekleştiremediği bir toplumsal adaleti gerçekleştiren vakıf arazileri sistemi hastaneler, misafirhaneler, hayvanları koruma evleri, delile-

re bakım evleri, düşkünlerin karınlarını doyurduğu yerler gibi hayır kurumlarının inşa edilmesinde ana etkendi.

(3) Bir tür arazi daha vardı ki, bu bölge kabiledaki herhangi bir ferdin adına değil, o kabilenin tümüne ait sayılırdı. Güney Irak, Sina çölleri ve vâhalar bu tür arazilerdendi.

(4) Ayrıca herkesin bildiği özel mülkiyet de vardı. Özel mülkiyete sahip olanlar onda bir miktarında vergi (öşür) verirlerdi. Buna haraç ismi de verilmiştir. Eğer özel mülkün sahibi zımmî ise öşüre ilaveten cizye vergisini de verirdi. Cizye, her baş için ödenen özel bir vergiydi. Tabii ki ailede akıl bâliğ olup iş yapabilir durumda olan zımmîler cizye öderdi. Bir nevi askerlik ve koruma hizmetlerine karşılık alınan bedele benzer. Eğer bir zımmî orduda görev alır, askerlik ederse cizye ödemezdi. Bu tip insanların orduya sokulup sokulmayacağı hususunda önce araştırma yapılır, İslâm'a düşman mı değil mi diye incelenirdi. Sonuçta tahmine göre bir karara varılır; orduya ya alınır ya da alınmazdı... Bu normal bir durumdur, adilânedir de. Çünkü onları kendi halinde bırakırsan ordu içerisinde ayrı bir güç odağı olmaya çalışırlar.

Ekim-dikim arazileri dediğimiz topraklar mâlik ile o toprağı eken çiftçi arasında yapılan anlaşma sonucu mahsule elverişli bir hale getirilen arazilerdir. Mısır dört yüz yıl bu sistem içinde yaşadı. Hilafetin düşmesinden bu yıla kadar insanların zihnini meşgul eden sonu gelmeyen münakaşalara yol açan, hiçbir çözüme varılamayan toprak meselesi Osmanlı döneminde böyle hallolmuştu. İsrail'in de bu sistemi uyguladığı gözlenmektedir. Ama İsraililer vakıf haddizâtında İslâmî bir düşüncedir.

Mirî araziler sultana ait olan, sadrazama ve önemli devlet adamlarına ait olan araziler olmak üzere çeşitli kısımlara ayrılırdı. Bu bölgelerin yönetimiyle uğraşan görevli ordu yetiştirmek zorundaydı. Dolayısıyla çiftçi toprakla bağlantılı oluyor, toprak yoluyla da sultan ve orduyla bağlantılı oluyordu. Sadece Osmanlıların de-

hasının ürünü olan bu özel ikta sistemi Avrupa feodalizminden apayrı birşeydir. Çünkü Avrupa'da feodal bey hem toprağı, hem de toprağı işleyen çiftçilere sahipti. Osmanlı sisteminde ise ikta arazisi bir grup askere veriliyor, savaş anında askere hazır olmaları isteniyordu. Ayrıca sadece kendilerinin hazır olmaları gerekmez, beraberlerinde bir grup da asker hazırlamaları gerekirdi. Önemli bir nokta şuydu ki, insanlar barış zamanında toprağını işleyen fellah, savaş zamanında ise İslâm uğrunda savaş eden ordulara dönüşüyordu. Çiftçinin savaşçıya dönüşmesi gerçekten bir deha eseridir. Bugün demokratik veya diktatöryel hangi nizamla yönetilirse yönetilsin, Arap devletleri Osmanlı'nın icad ettiği bu buluşu uygulamaktan acizdirler. Bu tür arazinin başında bulunan adam vefat ettikten sonra görevi ve mirası kendisinden sonrakilere kalırdı. Onlar da aynı şekilde asker yetiştirmek zorundaydılar. Bulundukları toprağı sürekli verimli kılmak zorundaydılar.

Osmanlılar Avrupa'dan, Safevîlerden, Afrika içlerinden, saharalardan gelecek her türlü saldırı ve tehlikeye karşı böyle bir sistemi devam ettirmeyi başardılar.

Bedevîler sorunu ise bugün hâlâ arapların çözemediği bir sorun olmuştur. Osmanlılar Bedevîleri (göçerleri) vergiden muaf kılmışlar, her göçer kabilenin güzergâhlarını tayin etmişler, her birine bir miktar mal verilmiş ve onlardan harp çıktığında savaşmaya hazır cengâverler ve binilmeye hazır atlar hazırlanmasını istemişlerdi.

VERGİLER

Müftü Ebussuud Efendi Sultan Süleyman'ın hukukî karar ve düzenlemelerini bir araya toplayarak kanunname ismini verdi. Sultan burada vergileri sınıflara ayırıyor, her birinin miktarını belirtiyordu. Burada ismi geçenlerin dışında hiçbir verginin alınmayacağını da sarahatle bildiriyordu. Dolayısıyla Osmanlılardan önce Memlûklülerin koyduğu tüm vergiler yok sayılıyordu.

Sultan vergileri şer'i vergiler, divanî vergiler olmak üzere iki

kısmı ayırmıştı. Şer'i vergiler, haraç, cizye, öşür gibi vergilerdi. Divanî vergiler ise devletin zor durumda kaldığı zamanlarda sultan tarafından konulan vergilerdi. Bunlar muvakkat vergilerdir.

Sultan malla ilişkisi olanları üçe ayırmıştı; zengin, orta halli ve fakir.

Vergiler elle tutulur gözle görülür hizmetlerin mukabili olarak alınır. Yani yapılan hizmetlerden hiçbir şey alınmazdı. Ayrıca çarşılarında satıcılardan alınan bir vergi bulunurdu. Üretilen kumaşın kalitesine dair de, bu kalitelidir damgasından alınan bir vergi vardı.

Gümrüklerin kendine özgü vergileri vardı. Bu hususta Fransızların özel bir konumu olmuştur.

Şu bilinmelidir ki gümrükler hiçbir İslâmî dönemde, Osmanlı döneminde olduğu kadar işlek olmamıştı... Avrupa'dan Afrika'ya, Doğu Avrupa'dan Karadeniz'in öbür yakasına, Hicaz'dan en uzak ülkelere, Hint'ten Avrupa'ya tüm kavşak noktalar Osmanlı ülkesi üzerinde olduğu için, çok büyük ve verimli bir gümrük ticareti yaşanmıştır.

OSMANLILAR VE SANAYİ

Sanayi şehir ve pazar ile alâkalı bir kavramdır. Çiftçilik ya da ekim işleri köyle ilgili olduğu için böyle değildir. Osmanlı'nın şehirleri gezenlerin aklını başından alırdı. Öylesine zengin, öylesine güzel ve öylesine hareketliydi ki... Daha önce söylediğimiz gibi Sultan Selim'in Mısır'ı fethettikten sonra bazı sanatkarları İstanbul'a getirdiği söylenip durulur. Oysa bu uydurma birşey olmalıdır. Çünkü sanatkarların çoğu kendi istekleriyle gelmişlerdi ve sultan herkesin kendi beldesine dönmesi için sonradan ferman bile çıkarmıştır! Bu ancak Timurlenk'in Semerkant'ı inşası ve büyütmesi halinde olabilecek birşeydir. Oysa İstanbul zaten son derece mamur, sanatkarı ve ustası bol büyük bir medeniyet merkeziydi. Niye oradan-buradan usta getirilmesine ihtiyaç olsun ki?

Osmanlıda sanat ve sanayi erbabı önce yeni başlayan anlamında mübtedi ismini alırlar, sonra sanatkar olmaya yaklaşırlar, sonra öğretici olurlar, sonra da o mesleğin erbabı içinde baş köşeye oturlardı. Bu derecelerde artma oldukça iş daha iyi yapılmaya başlanır, kalite artardı. Osmanlı çırac ve usta sistemi diğer ticari geleneklerde az bilinen bir sistemdir.

Her mesleğin erbabının en üst seviyesinde olanların toplandığı bir meclis olur, onların başında da ustaların ustası bulunurdu. Bu adam malların kaliteli yapılması ahlâk vb. konularda çarşığı denetlerdi. Gerektiğinde bazı dükkân sahiplerini hapseder, dükkânını kapatırdı. Her biri bir meslek grubuna ait caddeler, sokaklar vardı... Meslek adedi ikiyüze yakındı. Çarşılarında çavuşlarda bulunur ve idarî işlerdeki sorunları hallederlerdi.

Hiçbir kimse, hatta meslek sahibinin oğlu bile olsa kendi başlarına dükkân açamazlar, ancak hoca, usta sıfatını ve derecesini kazandıktan sonra bu işe tevessül edebilirlerdi. Çocuk babasının dükkânına ancak usta derecesine eriştikten sonra varis olabilir, bu dükkânı ancak o zaman işletebilir. Tüm sanayi birliklerinin, derneklerinin kontrolü kadının sorumluluğunda idi. Kadiya bu hususta yardım eden kişiye de muhtesip denilirdi. Esnaf ve zanaat erbabının kendi aralarında kurdukları birlikler yörenin hakimine de, hükûmete de çok etki ederlerdi. Bugünkü birliklerden daha fazla etki ettiğini söyleyebiliriz. Bu birliklerin her birinin kendine özgü gelenekleri, kuralları, prensipleri vardı. Ümit Burnu keşfedilinceye kadar Osmanlı ülkesi ticareti, zanaat erbabı, çarşıları ve tüm ekonomik boyutlarıyla tam bir canlılık içindeydi.

Eğer sanayinin ve medeniyetin ölçüsü şehirler ise, İslâm tarihi boyunca Şam, Kahire ya da diğer büyük şehirler Osmanlı dönemi kadar canlı, dolu, hareketli ve zengin olmamışlardı.

OSMANLILARDA TİCARET

Bazıları Osmanlıların sadece savaşan askerlerden ibaret olduklarını

zanneder. Oysa onların iliklerine kadar müslüman olduklarını unuturlar. Müslümanlar orta bir ümmettirler. Orta olmak ticaretin felsefesinde de vardır. Ticaret başka hiçbir yerde hiçbir zaman İslâm toplumunda olduğu kadar güzel temellere oturarak gelişmedi, gelişmeyecek. Stokçuluk kötülen bir şeydi. Malın el değiştirmesi çabuk ve verimli bir şekilde cereyan ederdi. Müslümanlar rızkın onda dokuzunun ticaretten geldiğine inanırlardı. Hint, Uzakdoğu ve okyanuslardaki birçok ülkeye İslâm'ın gidişi örnek müslüman tüccarlar vasıtasıyla olmuştur. İç ticaret alanında Osmanlı Türkiye-si bugün haftalık çarşılar denilen çarşıları icad etti. Her beldenin, her mahallenin ayrı bir pazarı olurdu. Meselâ şuranın salı pazarı, buranın çarşamba ya da pazar pazarı gibi. Bugüne kadar da Roma ve Londra tâcirleri hep şunu ikra' etmişlerdir ki, pazar günü pazar kurmak fikri Osmanlılar yoluyla kendilerine geçmiştir. Ayrıca her sene düzenlenen ya da altı ayda düzenlenen çok büyük çarşılar olurdu. Bugün biz buna fuar diyoruz. Böyle fuarlarda üretici doğrudan tüketiciye malını sürerdi, arada hiçbir aracı bulunmazdı.

Verimli bir ticaret ortamı ancak emniyetin huzurun sağlanması, ulaşım araçlarının da kolayca bulunabilmesiyle mümkündür. Ticaret kafilelerinin başında bulunan tâcirler hukukî olarak da kafilenin emniyet görevini üstlenmiş kimselerdi. Bir araya gelirler, büyük kervan yollarının üzerine kafilelerinin dinleneceği tesisler inşa ederler, kale gibi binalar dikerlerdi. Osmanlıların âdetlerinden biri de hac kafilelerinin her türlü rusûmden, vergiden âzâde olmasıydı.

Dış ticarete gelince, güney Avrupa, özellikle İtalya ve Venedik Osmanlıların Batıya açılan kapısıydı. Doğuda ise Hint, Çin'le ticarî ilişkilerde bulunulur, İran körfeziyle ulaşım sağlanırdı. Haçlı saldırıları bittikten sonra bazı Hristiyanlar Suriye civarında kaldılar, geri dönmediler. Bunlar Avrupa ülkeleriyle Şark arasında ticarî bir distribütör görevini üstleniyorlardı.

Avrupa ülkelerinin konsolosları Şam ve benzeri beldelerde yaşayan ticaretle uğraşan Hristiyanları kendi devletlerinin bu ülke-

deki rehinleri olarak görürler, Avrupa'da dolaşan müslüman tüccarların güzel muamele görmesi için de bir nevi garanti belgesi olarak işlerine serbestçe devam ettiklerini bilirlerdi. Osmanlı devleti yabancı ülkelerin konsoloslarına her türlü diplomatik haktan faydalanma şansını tanımış, çağdaş diplomasi geleneğinde yer eden pek çok şeyi onlara vermişti: Konsoloslar gümrük vergilerinden muaf idiler, rahatça bir yerden bir yere gidebilirlerdi. Borcu ne kadar artarsa artsın, bir konsolos asla tutuklanamazdı. Cizye vergisi ödemezdi. Her konsolos üç senede bir değişirdi.

OSMANLILAR DÖNEMİNDE TOPLUM

Osmanlı devleti daima genişleyen, daima savaşan, dolayısıyla sosyal hayatta sürekli değişen bir devlettir. Bu toplamda yöneten bir kesim, savaşan bir grup, ziraî ve sinai üretimde bulunan gruplar vardır. Bunların yanında tacirleri ve din âlimlerini de saymalıyız. Hiçbir grup diğer grubun işlerine çok fazla müdahale etmeden beraber yaşamayı bilirdi. Zengin medresede, caddede, köyde ya da şehirde fakirle beraber oturur, yaşayabilirdi. Arada herhangi bir kınlenme ya da hor görme duygusu olmazdı. Araplar Türklerle beraber yaşarlardı, karşılıklı evlenme hareketleri olurdu. Arka arkaya evlenmelerden ötürü bir kısım aileler Arapken Türkleşir; bir kısım da Türkken araplaşır. Hiçbir zaman Osmanlılık adı altında kavmiyetçilik yapılmamış, fethedenler adına fethedilen toprakların yerli halkları küçümsenmemiştir. Bu ilginç yaşamın sırrı Osmanlı devletinin yerel din âlimleri sınıfına çok büyük önem vermesiydi. Önceki sayfalarda belirttiğimiz gibi alim kelimesi hiçbir zaman Osmanlı dönemindeki anlamıyla kullanılmamıştır. Bu kelimeyle dini bilen kastolunur, din yüceltilir, bu hususta uzman olanlar herkes nezdinde büyük kabul görürdü.

Osmanlı toplumunun ilginç yanlarından biri de her mahalle ya da köyün büyük bir aileye benzemesiydi. Arada büyük bir yakınlaşma sağlanır karşılıklı evlenmeler olurdu. Kimbilir, belki de süfi ta-

rikatların ahlâka verdiği önem, dini bilen kimselerin âlim olarak büyük kabul görmesi Osmanlı toplumunun fertleri arasındaki bu yakınlaşma, dostluk ve karşılıklı evlenme hareketlerini geliştirmişti. İşte siyonist kültür odaklarının, gazetelerin ve Lübnanlı, Mârûnî Hristiyanların çizdiği Osmanlı toplumu karikatürlerinden apayrı bir tablo çıkıyor karşımıza.

Tarihe baktığımızda, bize ait olan şeylerin tersini görüyoruz. Güya hâkim teb'aya zulmeden biri gibi çiziliyor!

Osmanlı devletinde sadece harple uğraşan kurumlar bulunurdu; ki bunlar doğrudan devlete bağlı, harp işinde ustalaşmış insanların nezaretinde eğitim gören askerleri beslerdi. Ayrıca birtakım dinî müesseseler vardı ki, sadece din ve bilimle ilgilenirdi. Bu müesseseler de tıpkı bu zamanın üniversitesi gibiydiler. Dinî bilgiler ile teknoloji, tıp gibi bilimler arasında ayırım yapılmazdı. Tasavvuf yoluyla buradaki öğrenciler terbiyelerini alırlar; tekkeler, hayır vakıfları ve benzeri yerlerdeki sohbet toplantılarıyla da ruhen olgunlaşırlardı.

Osmanlı ülkelerinde hakikaten yüksek dereceli medreseler vardı. Buralarda tarihin kaydettiği büyük müfessirler, kadılar, hukukçular çıkmıştır. Kanunî Sultan Süleyman şeyhülislâmı sadrazamın önüne almış; kendisinden sonra bir mevkiye koymuştur. Önce şeyhülislâmdan izin alır, sonra savaşa ya da benzeri büyük kararlara varırdı.

Şeyhülislâmdan sonra kazasker gelirdi ki, biri Anadolu'ya, biri de Rumeli diye tabir edilen Edirne'ye tayin edilirdi. Biri Asya taraftaki işlere bakar, diğeri Avrupa yakasındaki işlere bakardı. Bunların ardından Mekke, Dimeşk, Kahire gibi büyük şehirlere bakan hâkimler (kadılar) gelirdi. Bir hâkimin bulunduğu makama gelebilmesi için oniki şehir gezmesi, oniki ayrı belde öğretmenlik yapması gerekirdi. Bir öğretmenin bulunduğu dereceden daha üst bir dereceye çıkması ve kadılığa yaklaşabilmesi için derece bakımından daha üstün bir hâkimin tanıklık etmesi gerekirdi. Meselâ Dimeşk hâkimliğine herhangi birinin atanması için o şahsın Kahire

kadısından şehadet (icazet, diploma, ehliyet belgesi) alması gerekirdi. Aksi takdirde buraya tayin edilemezdi. Osmanlılar kadılık vazifesinin yanında özel bir eşraf birliği de kurmuşlardır. Burada halkı temsil eden saygın insanlar yer alır, o bölgedeki şikayetleri sultana bildirirlerdi. Eşraf dediğimiz şey, peygamber soyundan gelip o bölgede yaşayan kimselerdi. Peygamber soyuna verilen bu önem ne arapların daha önceki dönemlerinde vâki olmuştur, ne de Osmanlılardan sonra. Eşraf dediğimiz bu kesim mertebe bakımından şeyhülislâmdan sonra gelirdi. Mescitlerdeki dinî bilgileri veren kimseler eğer cami devlet tarafından yapılmışsa kadıdan maaş alırlar, vakıf tarafından yapılmışsa vakıf heyetinden maaş alırlardı. Osmanlı döneminde görev alan kadı makamında bulunan bu âlimler gerektiğinde siyasete müdahale etmekten de geri durmamışlardır. Adalet hususunda siyasilerin gösterdikleri yanlış tutuma karşı koymuşlar, toplumda ortaya çıkan pek çok manevî hastalığa savaş açarak yüksek bir ahlâkın hâkim olması için birçok hususta eylem ve tavır adamı olmuşlardır. Onların arkalarındaki tek güç müslümanların güveniydi. Devlet onlardan vergi almıyor ve sahip oldukları malları ne suretle olursa olsun müsadere edemiyordu. Onların bu denli güçlü olmasının ana nedeni sırtlarını ümmete dayamaları idi. Ne askere ve emniyet güçlerine dayandılar, ne de medyaya dayandılar.

ZİMMET EHLİ

Zimmet ehline kitâbî diye hitap ederlerdi. Çünkü onlar Ehl-i Kitap idiler ve müslümanların koruması altındaydılar. Ödedikleri cizye gibi bir vergiye karşılık canları malları korunur, onlar için savaş yapılırdı. Hiçbir zaman da Osmanlı devletinin ordusuna karşı haince pusu kurmamışlar, arkadan vurmamışlardır — son dönemler hariç. Herkesin bildiği gibi Osmanlı devleti İstanbul'u ele geçirdiğinde şehirde yaşayan kalabalık bir Hristiyan grup, müslümanların sayısından da fazlaydı — Osmanlı devletinin içinde teb'a olarak ya-

şamayı kabul etmişler, ibadet hürriyetlerine dokunulmadığını görmüşler, ayrıca dinî reislerinin de serbest kaldığına şahit olmuşlardır. Osmanlılar patriğe sivil bir otorite verdiler. Patrik kendine bağlılar arasında belli bir gücü temsil ediyordu. Onlardan vergi alıyor, kendine ait zindana atabiliyordu. Yahudi din bilginleri olan hahamlara da aynı derecede haklar tanımışlardır. Bu Yahudiler için büyük bir şanstı. Dünyanın her tarafından kovulmuş, sürülmüşlerdi. Hristiyanların engizisyon mahkemelerinden kaçan biri sultanın huzuruna vararak durumu anlatınca sultan İspanya'dan kaçanlara İstanbul'a sığınma izni vermiş; onların Osmanlı devleti içerisinde eman ve huzur içinde yaşamalarını sağlamıştı.

Osmanlılar Ermenilere de ayrı bir cemaat olarak yaklaşmışlar, kiliselerini serbest bırakmışlar, dinî vecibe ve törelerini yerine getirmelerine ses çıkarmamışlardı. Fakat Katoliklerin böyle bir hakka sahip olmadıklarını görüyoruz. Çünkü nüfusları azdı ve genelde gelip giden misafir konumundaydılar.

Osmanlıların tanıdığı üç büyük dinî cemaat vardı: Ortodokslar, Yahudiler ve kendine özgü Ermeni kilisesi.

Osmanlılar dinî cemaatlerin taşınmaz yüklerine (arazilerine), hürriyetlerine ve kiliselerine hiçbir şekilde saygısız davranmamış; onlar boyun eğdikleri sürece haklarını korumuşlardır. Oysa ne Fâtımîlerde, ne de Memlûklülerin bir kısmında böyle bir hoşgörüye şahit olmamaktayız.

Özetle şunu söyleyebiliriz:

Osmanlılar Arap ülkelerini fethettikten sonra müslüman nüfus genel çoğunluğu teşkil etmeye başladı. Daha önce müslümanlar Osmanlı devleti içerisinde daha az bir nüfusu temsil ediyordu. Bu çok mühim bir tarihî hakikattir. Sonra diğer ırklara ve devlet kuran İslâm milletlerine nazaran Osmanlıların en önemli farkı şuydu: Dinlerini kendilerinin varlığı için yegâne sebep saymışlar, ırk ve etnik köken kavramını kaldırarak benliklerini dine dayandırmışlardı... (Oysa bugün ne Arap, ne de diğer İslâm devletleri böyle büyük bir projeye cesaret dahi edememektedirler). Irk ve etnik köken

telakkilerini bir kenara bırakarak İslâm'a dört elle sarıldılar. Ama öte yandan bu hoşgörü ile idarecilerin dokunmadığı Yahudiler Osmanlı devleti içerisinde habire türüyordu. Son dönemlerde araplar İslâm mesajının indiği Arap dilini konuşmalarına rağmen Yahudilere karşı Osmanlıyla aynı safta bulunamamışlar; son büyük İslâm devletini dimdik ayakta tutmak için zerre kadar yardımcı olmamışlardır. Böylece kendi durumlarını da düzeltememişlerdir.

OSMANLI DÖNEMİNDE AİLE

Osmanlı dönemi dünya tarihinde ailenin altın dönemidir diyebiliriz. Osmanlılarda evvela üyelerinin tümünün beraber oturduğu büyük aileye rastlıyoruz. Kan bağının özel bir anlamı vardı. Aile içindeki üyeler ferdiyetçi davranmaz, zorda kalmış üyeyi yalnız bırakmazlardı. Sıkı sıkıya kenetlenmiş bireylerden oluşan bu aile bereketin, huzurun ve gücün kaynağıydı. Büyük evin içinde evlenen her erkek çocuk için bir ya da iki büyükçe oda ayrılırdı. Ev halkı büyükbabanın emrine itaat eder, yeni evlenen çocukların gelinleri de analarına severek yardım ederlerdi. Bugün bu manzaranın hayali dahi zordur. Bu düzenin yeniden kurulması neredeyse imkânsız gibidir ... Büyük aile bazen bir mahalle, bazen de bir köy ahalisinin tümü olurdu.

Çocuk doğduğunda babasının bulunduğu evde yaşar, babası olmayıp anasıyla beraber kalsa da babasının soyadını taşırdı. Kız evlat bereket, uğur ve şeref sayılır, ailenin tümü için şenlik kaynağı olurdu. Kız evlada yardımcı olmak, eğitimini sağlamak, düşmandan ve kem gözden korumak ailenin en küçük ferdinden en uzak akrabaya kadar herkesin boynuna borç olurdu. Osmanlılar gittikten sonra böyle bir manzarayı bulmak ne mümkün!

Evlilik yaşı erkendi. Çünkü genç çocuk henüz onbeş yaşındayken eş hayatına koyulabilirdi. Ayrıca evlilik için gerekli müstemilat ve hazırlıkların da pek yük olmadığını söyleyebiliriz. Zaten gerekli hazırlıklar ve herşey aile içinde dayanışmayla yapılır, büyük evin

tüm üyelerinin sorumluluğu içinde ihtiyaçlar giderilirdi. Kız ancak dengine verilir, gerekirse denginin bulunması için beklenirdi. Bununla beraber kızların fazla beklemediğini söyleyebiliriz. Oniki ile yirmi yaşları arasında evlenirlerdi. Hayat kolay ve çekilir idi. Tevâzuyu genç erkek ve genç kadın kendileri için rehber edinirlerdi. Arapların bir atasözü vardır: Asille evlen, istersen hasırdı yat! Bazan iki ev arasında karşılıklı iki evlendirme olayı vuku bulursa mehir de alınmazdı. Yaygın mülkiyet dediğimiz olay arazi, ticaret ve ev hususunda geçerliydi. Büyük araziler ailedeki bireylerin hepsinindi. Ev de öyle, ticaret için açılan dükkânlar da öyle... Peki evlerin, dükkânların ve arazilerin sahipleri isteyen için arazilerini satabilirler miydi? Satsalar dahi, ortada bir spekülasyon olamazdı. Çünkü yerel vakıflar ihtiyaç sahiplerine her türlü imkânı sağlarlar, yedirirler, içirirler; böylece arsa, dükkân ve ev spekülâtörlerinin, tefecilerin önü kesilmiş olurdu. Osmanlı geleneğinde kadın ne denli soylu ve aristokrat olursa olsun evini işini yapmazlık edemez; eviyle ilgilenir, neler olup bittiği, nelerin alınacağı hususunda sürekli bir çaba içinde olurdu.

Ailenin kendine özgü merasim ve bayram günlerini şöyle sıralayabiliriz: Çocuğun doğum günü, sünnet günü, Kur'ân-ı Kerim'i hatmettiği gün, aile üyelerinden birinin hac dönüşü gibi... Ama en büyük bayram ve ihtifal günlerinin hangi günler olduğu pek kesindi! Ramazan bayramı, Kurban bayramı, Peygamber Efendimizin doğum gecesi, hac kafilesinin döndüğü gün, Receb'in 26'sı, Şaban'ın 15'i, Ramazan'ın 1. günü ve Kadir Gecesi olarak kabul edilen Ramazan'ın 27. gecesi. Belki de en ilgi çekici ve mühim olan şenlik hac kafilesinin dönüş gününde yapılan şenlikti. Çünkü kutsal mekânlardan dönen insanlar hatıralarını anlatıyordu. Çünkü uzak bölgelerden haberler geliyordu. Çünkü çok büyük ticarî kafileler bugünkü devletlerin bütçelerine yakın bir ekonomik hareketin bilançosunu getiriyorlardı.

Gayrimüslim taifeler işlerinde müstakil, kültürel olarak da neredeyse müslümanlaşmış ve rahat içinde yaşayan kimselerdi. Eli-

mizdeki kayıtlardan şunu anlıyoruz: Müslüman olmayan dinî taifelere mensup kimselerin de müslümanların bayramlarında sevindiklerini, merasimlerine katıldıklarını, hüzünlerine ve sevinçlerine ortak olduklarını, ayrıca müslümanlara savaş açanlara karşı savaş açtıklarını bildiren gayrimüslim tarihçiler var.

Osmanlıların yaygın olarak kullandıkları akşam sohbetlerini yaptıkları yerler, meyhane, günümüzdeki kafe benzeri yerler veya kerhaneler değildi. Türkler hepimizin, arapların da bildiği gibi, kahveyi yayan, Türk kahvesi ismiyle meşhur olan bir kavimdir. Doğrudur, kahve önce Yemen'de işlendi, sonra Mekke'ye, sonra Kahire'ye, sonra da İstanbul'a geldi. Ama kahveyi yaygınlaştıran, özel kahve içme yeri anlamına gelen kahvehaneler (mekâhi) açan kimseler Türklerdir. Bundan önce ve bundan sonra çay herkesin içtiği yegâne içecekti.

BAĞDAT'IN Hülâgu elinde düşmesi arapların güneşini batıran son merhaledir. Daha sonra Türklerin İslâm âleminin her yanına hakim olduklarını görüyoruz. Âlimlerin Bağdat'tan, hatta daha ötelerdeki Buhara, Nîrabur gibi kentlerden, Kurtuba'dan, Sevilla'dan grup grup Kahire ye, Dimeşk'e geldiğini biliyoruz. Bu gerçekler herkesin bildiği tarihi mevzulardır.

Burada Mısır'ı fetheden Sultan Selim mevzuuna değinmek istiyoruz. Bu padişah bilgin, şair, ilmi ve âlimleri seven biriydi. Sadece asker veya inkılapçı biri olduğu söylenemez. Bu adam aynı zamanda Arap dilini devletin resmî yazışmalarındaki kullanacağı dil haline getirmek isteyen biriydi. Türklerin en ısrarlı oldukları mevzu yüksek seviyede dinî mektepler açmaktı. Arapların Moğollar üzerinde, Moğolların önünde yenik düşmelerinden sonra İslâmî ilimlerin elden kaybolmaması için gayret sarfetmişler, öte yandan Haçlılara karşı yiğitçe mücadele etmişler, dinî bilimlerin zihinlere yeni-

den nakşedilmesi için olağanüstü bir gayret sarfederek her yanda okullar açmışlardır.

Endülüs'te de Ferdinand ve İzabella ikilisi İslâm âlimlerini, İslâm kültürünü kılıçtan geçiriyordu. Böyle bir ortamda Türklerin niçin üniversite seviyesinde dinî mektep açmaya bu denli ısrarlı olduklarını daha iyi anlarız.

Arapların tarih sahnesinden, siyaset, bilim ve kültür meselelerinden düşüşü belki de Urûbet mantığının yeniden alevlenmesine en büyük sebeptir. Osmanlıların bizi geri bıraktıklarına veya Osmanlı döneminin kötü bir dönem olduğuna dair söylenen tüm sözler mazeretten öteye geçemez. Herkes biliyor ki, araplar zaten o dönemlerin felsefi, dinî ve kültürel açıdan yenik düşmüş uluslarıydılar. Osmanlılar zaten ölmüş olan bu milleti nasıl yeniden diriltilebilirler ki?

Hiçbir tarihçi şu gerçeği saklayamaz: Kur'an-ı Kerim'in gönüllere nakşedilmesi için özel kursları ve medreseleri ilk inşa eden kavim Osmanlılardır. Kur'an bilgisinin ve hıfzının şehirlere, köylere kadar yayılması için azamî gayret sarfeden Osmanlılar, dinin ve hukukun ayrı olmadığı İslâm kültüründe kadıyı da (hâkim) birçok mesuliyetin yükümlüsü yapmışlardır. Kadı, hem eğitim müesseselerine, hem vakıflara, hem de devletin maliyesine karışabilen, bu kurumları teftiş edebilen biriydi.

Osmanlılar Kur'an-ı Kerim öğreten mektepleri sadece Anadolu yarımadasında kurmadılar, o günün adıyla Rumeli diye bilinen bugünkü Avrupa'da da Kur'an mektepleri kurdular. Elbette ki buralarda Kur'an-ı Kerim Arapça öğretiliyordu! Küçük çocuklar belki de Arapça öğrenmeden Kur'an-ı Kerim'i hifzediyorlardı. Bu kadar açık hakikatler karşısında hâlâ mı Türklere kızılacak, hâlâ mı Türkleştirdiler diye yerden yere vurulmaları devam edecek! Hâlâ mı Kevâkibî'nin dediği gibi, "Araplaşamadılar, Arapları sevediler," diye suçlanacak bu Türkler! Evet elbetteki Türkler araplaşamayacaktı! Çünkü araplar zaten kendilerini özgün kılan ruhu kaybetmişlerdi, bitmişlerdi! Öte yandan Türkler kendi dillerinde yüz-

de elli oranında Arapça kelime barındırıyorlardı. Daha ne diye Türklere saldırılıyor ki? Sıbyan mektebi (ya da ilk mektep) denilen sistem Türklerin icadıdır. Bugün Arap âleminde yüksek medrese veya üniversite diye bilinen şeyin de kaynağı Fatih'e uzanır. Üniversite düzeyinde büyük, her türlü edevâtı yerinde, kıymetli hocaların getirildiği okulları ilk kuran Fatih; bunu devam ettiren de Bayezit olmuştur. Bu zat bugünkü Süleymaniye camisinin çevresine yüksek okulunu kurduğu zaman önce hadis kürsüsünü kurdurmuş, sonra tıp ve diğer bölümlere geçmiştir. Düşün ki bunları bugünkü Avrupa'nın kurduğu ilk üniversitelerden daha önce vuku buluyor. Hele hele Arap âlemindeki üniversiteler; bunları hiç hesaba katma. Elbette ki bunlardan asırlarca önce!

Yüksek öğretim 12 merhalede biter, bu oniki merhale içinde oniki sınavdan geçilirdi. Bunca derece aşıldıktan ve imtihanlardan geçildikten sonra master sistemine benzeyen şekilde talebeler küçük sınıflara derse girerler tecrübeli hocaların yanında araştırmalarını sürdürürlerdi. Bugün asistanlık diye bilinen muîd sisteminin de mücidi Türklerdir. Talebe yedinci merhaleyi aştıktan sonra küçük bir şehre ya da kasabaya kadı olabilir, ama profesör olmak istiyorsa —ki teknik karşılığı müderristir— oniki merhaleyi tamamlaması gerekirdi.

Dinî ilimler yanında bu okulların matematik, astronomi, tarih ve fen bilimleri okuttuğunu da görüyoruz. Ama Osmanlıların belki de en üst seviyeye yükseldikleri bilimin ne olduğunu araştırırsak karşımıza coğrafya çıkacaktır.

Coğrafi bilgi ve denizler hususunda Osmanlılar çok yüksek bir seviyede ydiler. Çünkü Amerika'nın, Ümit Burnunun keşfi Türklerin zihnini coğrafyaya yöneltmişti.

Osmanlı devletinin hukukî ve diğer mevzulardaki resmî mezhebi Hanefilik olmasına rağmen hiçbir mezhebin müntesibine kötü davranmamışlar, hiçbir mezhebin eğitim, öğretim ve neşvü nema merkezine kilit vurmamışlardır. Meselâ Suriye'de 63 tane şâfiî mektebi vardı. Bunların yanında 52 Hanefî, 11 Hanbelî, 3 de Mâli-

kî mektebi vardı. Okullar vakıflarla ayakta durur, giderleri vakfın geliriyle karşılanırdı.

Türklerin icad ettiği en önemli ve müthiş sanat hat sanatıdır. Türkler hat ilmini bir sanata dönüştürdüler. O hale geldi ki, hattı öğreten özel hocalar büyük kabul görüyor, çevrelerinde ders almak isteyen talebeler toplanıyordu. Bir ilimle alâkalı temel kitabın okunup bitirilmesinden sonra talebe hocasının önünde diz çöküyor, kitabı baştan sona okuyarak izah ederek konu hakkındaki soruları cevaplıyordu. Hoca bu muhavere sonunda diploma vererek talebenin o ilim hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtiyordu. Bu talebe hayatı boyunca bu kitap ve bu ilimle alâkalı soruları bilmek zorundaydı. Sürekli ona kendi dalına dair sorular sorulurdu çünkü. Osmanlıların muîd sistemi derslere sürekli katılamayan veya yavaş anlayan talebeler için de bir kurtarıcı gibiydi.

Türklerin döneminde pek çok sûfi tarikat gelişme olanağı buldu. Yeni yeni tarikatler ortaya çıktı. Bunların üç temel akımdan birine mensup olduğunu görüyoruz; Sünnîliler, Şîilik ve saf tasavvufçuluk. Hatta bu üç akımın Osmanlı toplumunun her yanında halkı da içine alan temel olduğunu söyleyebiliriz. Birbirleriyle rekabet halindeydiler. Sünnî ve Şîiler arasındaki çekişmeler Karmatî ayaklanmalarında en uç noktaya ulaşmıştır. * Burada Osmanlıların sûfîleri kendi yanlarına çektiğini, Şîa düşüncesine karşı bir dengeleyici unsur olarak yanlarında bulundurdıklarını görüyoruz. Böylece Şîa düşüncesi, muhasara altına alınmış, İslâm âleminin diğer bölgelelerine ulaşması engellenmiştir. Bu, sonuçta stratejik bir hata idi. Çünkü sûfilerin bizzat kendisi yavaş yavaş Sünnî düşüncüyü ve Sünnî pratiği de tehdit etmeye başladılar. Sûfi düşünce birçok temelden esinleniyordu. Yeni-Eflatunculuk, Hint felsefesi, Hristiyanlık ve İslâm... Evet doğrudur, sûfilik üç merhaleye ayrılabilir: Evvela karşımıza alimler çıkmaktadır. Bunlar İslâm hususunda bilgi sahi-

* Karmatîlik derken Selçuklu ve öncesi dönemdeki Gulât-ı Şîa taifeleri ve Hasan Sabbah güruhu kastolunmuş olabilir. [Çev.].

biydiler. Sonra köy kökenli cemaatleri görüyoruz. Bunların bir kısmı İslâm'a yeni girmişler, daha önceki Hristiyanlık inancının gelenek ve göreneklerini içlerinde barındırır olmuşlardı. Üçüncü bir grup da var ki, birinci grupla ikinci grubu korudular; Bektâşîler ve Mevlevîler. Bektâşîler yeni müslüman olmuş gruplardan oluşuyordu. Bunların kökünde eski Hristiyanlık inançları vardı. Bektâşîliğin önemi yeniçerilerin onlara bağlı oluşundan kaynaklanıyordu. Daha önce söylediğimiz gibi, Yeniçeriler devşirme usulü yetiştiriliyorlardı ve aileleri Hristiyan idi. Mevlevîler ise Celâleddin Rûmî'nin takipçileridirler. Bunlarda raks ve mûsiki vardır. Zikir esnasında raksedilir, mûsiki dinlenir.

Ayrıca Vahdet-i Vücutçular diye bahsedebileceğimiz bir grup daha vardı ki, bugün Vücûdîler olarak biliniyor. Vücut kelimesi vecdden türemedir. Vecd neşv ü nema bulmaktır. Allah kendine ait kevn niteliğine mukabil olarak yaratıkları içinde vecd sıfatını tanımıştır. Bu anlamıyla vecd bir kendini bırakıştır. Ve şöyle yorumlanır: Yaratıkların varlığı yaratıcının varlığı ile aynıdır. Tüm varlıklar ilâhî bereketten, ilâhî cânıpten sudûr etmişlerdir. İşte o dönem sûfilerindeki temel düşünce buydu.

Aslında Türkiye'deki ilk sûfi gruplar Moğollara, Haçlılara karşı savaşmak ve fetih gayesiyle kurulan derviş müesseseleridir. Bunlar yurt içindeki din düşmanlarına karşı savaşır, İslâm yurduna dışarıdan saldıran Moğol ve Haçlı sürülerine karşı mukavemet ederlerdi. Bu gruplara fütüvvet ocakları denilir, fütüvvet ehli diye de anılırlardı. Bugün Kâhire'deki eskiden kalma fütüvvet lâkabı da Türklerden geçmiştir. *

Bu gibi felsefi ve tasavvufî cereyanların yanında bir nevi benliği kötüleyiş ve mahvediş edası taşıyan gruplar da türedi. Bunlar halk-

* Feta ya da ehl-i fütü Osmanlılar, Hidivler, hatta son dönem Mısır'ının eski mahallelerindeki yerel reisler, külhanbeylerine ve koruculara verilen isimdir. Bu zatlar mahalleyle devlet arasında aracı olurlardı. Bazılarının çok geniş yetkileri vardı. İnsafî olanlar adaletli bir kadî gibi, insafsızlar da külhanbeyi gibi davranırlardı. Necip Mahfuz'un bu mevzuyla ilgili *Harâfîs* adlı bir eseri vardır [Çev.].

tan ezayı kaldırmak, şikâyetçi bırakmak ve başkalarının ayıplarıyla uğraşmamak hususunda ısrarlı idiler.

Türkler tasavvufu Şia'ya, istiklâliyet adına ortaya çıkacak düşünce ayrılıklarına ve benzeri tehlikelere karşı bir kazanç olmak görüyorlardı. Ama bu akımlar içinde aşırıları artmış, ibadet ve ameli inkâr eden, dünyadan tamamen elini eteğini çeken veya devletin siyasetine karışan gruplar türemişti. Sonunda sihir, tılsım ve benzeri hususlara itibar eden sûfi gruplar çoğaldı. Bunaklar, delirmişler ve saralılar bu gruplar arasında ihtiram gördü, ermiş gibi karşılandı. Bazıları da mükellefliğin kendilerinden düştüğünü, hiçbir ibadeti yapmakla yükümlü olmadıklarını söylüyorlardı.

Türk sûfilîği devletin her yanında büyük bir başarı kazanmış, Hristiyanlık da dahil olmak üzere tüm düşüncelere galip gelmişti. Böylece İslâm âleminin her yanında sûfi düşüncenin fikri bir birlik sağladığına şahit olmaktayız. Ama bu sûfi birliğin taşıdığı sıfatlardan biri de şuydu ki pratik düşünce, amel ve arınmış hür düşünce yerine zühde önem veriliyordu. Fakat tasavvufî düşüncenin siyasîlere, padişaha ya da herhangi bir yöneticiye yağ çektiğini, önünde elpençe divan durduğunu görmüyoruz. Oysa bugün böyledir. Celâleddin Rûmî gibi nice mutasavvıflar İslâm düşüncesinin zirvesine yerleşmişlerdir. Öte yandan İslâm uğrunda savaşıyor, ehl-i fütüvvet diye adlandırılan sûfiler vardı. Osmanlıların sürekli itham edildiği ve onların hakkını yediğimiz durum şu ki, biz tarikatları ve o dönemdeki sûfi düşünceleri siyasîlere yağ çekmiş, fikrî durgunluk ve paslanma olarak algılıyoruz. Oysa böyle değildir. Sûfilik halk yönemi olan, hamâsi veya içten gelen duygularla yönelen bir düşünceydi. Romantikti ve İslâm eğilimliydi.

Eczacığa gelince, Osmanlı döneminde bu ilmin Avrupa'da-
kinden daha yüksek bir düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Hatta Osmanlı dönemindeki eczacılığın bugünkü Arap ve Batı ülkelerindeki eczacılıktan daha bilimsel olduğunu da iddia edebiliriz. Çünkü bugünkü eczaneler sadece ilaç şirketlerinin dağıtım mümessilliğini üstlenmiş birer dükkân olmaktan öteye geçmemektedirler. Ve bu-

ralarda hiçbir ilaç yapılmamakta, sahipleri de ilacın nasıl yapıldığını bilmemektedirler. Osmanlılar döneminde eczacı ilaç terki-
bini bilen âlim olarak tanınır, kendine özgü bir laboratuvarı bulunur, o çevrenin doktoru olarak bilinirdi. Genel olarak şunu söyleyebiliriz ki, Osmanlılar döneminde bilim özetleme, yeni düzenlemeler, tercüme ve taklit arasında bir yerdedi.

Osmanlılar döneminde şiirin ve felsefenin biraz daha az olduğu söylenebilir. Aslında bu yargının sebebi o dönemden aktarılanların azlığıdır. Aynı dönemlerde ve daha sonraki sömürgecilik döneminde Batının Osmanlı aleyhine yazdıkları yığın yığındır ve biz onların bilgilerini almaktayız. Buna rağmen Osmanlı devletinde fakihlerin, muhaddislerin, dilbilimcilerinin büyük bir yer tuttuğunu görüyoruz. Hatta Arap dili bilimsel ve dinî konularda Türk dilinden çok daha fazla kullanılırdı. Taş Köprülüzade Ahmed Efendi diye bilinen bir müellif *Şakâik 'ı'n-Nu'mâniyye* adlı eserinin başında şöyle demiştir: "Tüm peygamberler Arapça vahiy alır. Sonra aldığı vahyi kavminin diline tercüme eder." Bu düşünce Arapların dahi aklından geçmeyen bir düşüncedir! Tüm bu anlatıklarımızdan sonra hâlâ bazı kafasızlar Osmanlıları Araplara düşman olmakla mı suçlayacaklar? Türk müellifleri üslubu kötü diye suçluyorlar. Oysa esas itham edilmesi gereken o devirde yaşayan Araplardır. Çünkü Türklere Arapça'yı öğreten de onlar değil midir? Eğer Arapça yazan öğrenci konumundaki şahıs üslup bakımından zayıfsa burada kınanması gereken evvela onun üstadı olmalıdır!

Ayrıca Araplar Arap dilinde tarih-i şîr-i diye bilinen bir tarih düşürme metodu icad etmişlerdir. Bir cümle yazılır ve o cümle-
nin harflerinin ebced değeri hadisenin ne zaman cereyan ettiğini gösterir. Bu buluşun sahipleri şüphesiz Türklerdir.

İstenirse Batının gözde âlimlerine de müracaat edilebilir. Meselâ Brockelmann'ın Osmanlı döneminin başında yetişen fakihler, şairler ve ediplerle ilgili makalelerine bakılabilir. Arap edebiyatının tarihi hakkında kitap yazan Corci Zeydan'ın onca iftira dolu üslubuna rağmen, yine de Osmanlı döneminin şair, yazar ve bilim

adamlarından bahsettiğini görüyoruz. Biz bu bilim ve sanat adamlarından birkaçını kısaca okuyucuya aktaralım:

(1) En meşhur tıp kitaplarından olan *Tezkiretü Dâvud* isimli eserden bahsedelim. Bu zât Osmanlı döneminde yaşamış Antakya menşeli biridir. Kitabı dört bölümdür. Tıp ile ilgili bilimlerin sayısı, bu ilimlerle ilgili temel bilgiler ve kısaca açıklama, ilaçların yapımı, terkipteki temel esaslar, hastalıkların teşhisi ve belirtileri gibi. Bu adam Türktür. Daha önceki devirlerde yaşamış İbn Sina Fârisî asıllı olması muhtemeldir. Azerbaycanlıdır. Söyleyin, Araplar tıp hakkında neler yazabilmişler?

(2) Dinî bilimlerde yazılmış en meşhur eser İbn Teymiyye'nin fetvaları ve risalelerinden oluşan külliyyattır. Bugün İslâmî cemaatların çoğu bu külliyyâtı kendine referans alıyor. Polis ve askerler de bu eserleri okuyanların peşine düşüyor. Apaçık bir gerçektir ki, İbn Teymiyye Memlûklü idi, ama Osmanlı döneminin başlangıcını temsil ediyordu.

(3) Sanata gelince, Memlûklüler devri camilerde, minarelerde, hamamlarda, saraylarda ve daha birçok vakıf binasında sanatın altın dönemini temsil eder. Mobilya süslemeciliği, oymacılık, sedef işçiliği, kapı süslemesi, cam ve mücevherat oymacılığı, altına şekil verme ve daha nice ince sanatlar Memlûklüler devrinde en üst noktaya çıkmıştır. Buralarda üretilen sanat eserleri Avrupa'ya ithal edilir ve hâlâ dünyanın en kıymetli hediyeleri arasında sayılmaktadır. Bugünkü medeniyetin sanatkarları dahi, o dönemin eserlerini taklit etmekten acizdirler. İşte sözünü ettiğimiz bu sanat Osmanlı döneminde sekteye uğramadı, daha da gelişti, daha büyük alanlara yayıldı. Bugün Batı medeniyetinin sahip çıktığı ve övündüğü şeyler sağır; dilsiz ve duymaz heykellerden başka nedir? Ama buna rağmen Osmanlıların sanatına, ilmine ve edebiyatına saldırmaktan hiç mi hiç geri durmazlar. Osmanlıların ince sanatını sadece taklit etmekten dahi acizdirler. Çünkü ince işleri yapacak sabırlı, mahir ve derin sanatkar yetiştirmek yerine yollarını makineye teslim ettiler. Akılları da bilgisayara hapsedilmiştir.

Osmanlı sanatının diğer hiçbir uygarlıkta olmayan bir yönü de elyazması eserlerin süslenmesiyle ilgili bir bölümüydü ki, buna tezyin deniyordu. Ayrıca kilim işleme ve tahta oymacılığının da çok yüksek bir seviyeye geldiğini belirtmeliyiz.

(4) Osmanlı devleti cami yapımında, hatta büyük ibadet yeri yapımında dünyanın tüm uygarlıklarından daha ileri düzeydedir. İstanbul, Bursa, Edirne, Kâhire, Şam ve her eyaletin başkentinde yaptıkları büyük camiler onlardaki mimari sanatın ne kadar akıllamaz bir ihtişama sahip olduğunu gösteren en açık delillerdir. Cami yapma sanatında bilinen şeyler vardır. Büyük bir kubbe ve etrafında küçük kubbeler... Türkler geldiler, merkezî kubbenin dayandığı direkleri yok ettiler, inanılmazı başardılar, koskocaman dev bir kubbeyi dört direğe bindirdiler. Çevre kubbelerin de direklerinin sayısı azaldı. Bunu sadece namaz kılanlar daha rahat etsin diye değil, herkes mihrabı rahatça görebilsin, imamı iştisin ve tam anlamıyla onun dediklerini anlasın diye yaptılar. Dünya tarihinin en büyük mimarı sayılan Sinan devrinde bu sanat zirveye ulaştı. Meşhur Süleymaniye Camiini yapan da odur. Bu koca mimar 81 şelâtin camisi, 52 mescid, 55 yüksek okul, 5 Kur'ân mektebi, 17 tekke, 3 hastane, 7 kütüphane, 33 hamam ve bunların yanında birçok köprü yapmıştır (bkz; Carl Brockelmann, *İslâm Ulusları Tarihi*, c. 3, s. 72).

Pişmiş toprağı ve seramiği İranlılardan alarak camilerin süslemesinde kullananlar Osmanlılardır. (Bugün Araplar sadece evlerindeki banyoları süslerken seramik kullanıyorlar). Tarihteki en meşhur seramikçiler ve kil sanatkarları Türklerdir.

(5) Mısır'dan, Suriye'den grup grup sanatkarların İstanbul'a götürülmesi olayı içi boş bir sözdür. Zira bu beldelerden gelenler vatanlarına gönderildiler. İşin aslı belki de şuydu: Türkler Mısırlıyı İstanbul'a, İstanbul'daki Türk'ü de Kâhire'ye gönderiyorlar, birkaç sene sonra herkes vatanına dönüyordu. Böylece ilim, hayır ve kardeşlikte alışveriş ortamı doğuyordu.

(6) Türklerin meziyetlerinden biri de İslâm bilginlerine çok

değer vermeleri hatırası sürekli yâd olunsun diye mezarlarının kenarlarına mescidler yapmalarıdır. Türkler bu camileri, türbeleri kabirlerden medet ummak ve teberrük amacıyla yapmadılar büyük... Bilakis o âlimlerin hatırası unutulmasın diye böyle bir harekete giriştiler. Sultan Selim en zor savaşları kazandığı bir sırada gidiyor, Muhyiddin ibni Arabî'nin kabri kenarına büyük bir cami inşa ediyor. Bunca zaferler kazanmış bir insan niçin teberrüken ve medet umarak böyle bir cami inşa etsin ki? Bilakis böyle yüce bir zâtın tarih içinde unutulması korkusundan ötürü bu camiye yapmıştır. Bugün hâlâ Medine-i Münevvere'deki Mescid-i Nebvî'nin minberi Osmanlılardan kalma nakışlarla doludur. Mescid-i Nebvî tümüyle sanatkârlık abidesi işlemelerle doluydu. Birçok değerli hediyeye ve kandil sultanlar tarafından zaman zaman buraya gönderilmişti. Ama nihayet kabirlere ibadeti önleyeceğiz sayhasıyla ortaya çıkanlar herşeyi silip süpürdüler! Ey Arap seni neyle oyalıyorlar, bir bak!

(7) Osmanlıların kendileriyle övüneceği en güzel işlerden biri de rahmeti, merhameti ve yardımını ebedî kıldıkları güzel müesseseleridir. İçlerinde bedensel kirleri temizleyen hamamlar, çeşmeler bulunduğu gibi, ruhu temizleyen, yolda kalmışlara yardım eden tekeler de vardır.

Bu binaların birçoğu rahmet tecellisi olarak günümüze kadar gelmiştir. Tekkelerde sürekli açık olan bir ekmek fırını bulunur, ihtiyacı olan sıcak sıcak ekmeğini alırdı. Ayrıca devamlı yemek pişirilen ocakları olurdu. Ki, isteyen yüzünü kaldırıp utanmasın diye yemeklerin pencere arkasına bırakıldığı rivayet olunur. Bugün hâlâ buna benzer aşevleri Türkiye'de bulunmaktadır. Yakın zamana kadar da Türklerin geleneğini benimseyen bazı zengin aileler bu tür yemekler vermekteydiler.

(8) Osmanlı mimarisinde camilerin, tekkelerin ve birçok bina-
nın dış yüzü son derece sade olmasına rağmen içi benzeri görülme-
miş bir güzellikte, rengârenk idi. Küçük bir bahçe, ortada su fışkırtan bir fiskiye bulunur, yuvalar yaşanmak için yapıldı. Bugün

böyle evlerden geriye kalanlar müze telakki edilmektedir (Meselâ Kerdeli Müzesi gibi. Bu evin sahibi sıradan bir balıkçıydı).

(9) Osmanlıların yaptığı yüksekokullar bugün bile benzeri yapılamayacak bir tarzda inşa edilmiştir. Bu binalar son derece güzel bir mimari üsluba, talebe için gerekli olan en iyi ortama sahiptir. Hamamlar ya herkesin gelebileceği bir yerde büyükçe ve genişçe yapılır yada her evin içinde ayrıca bir bölüm olarak inşa edilirdi. Temizlik Osmanlı için en önemli meseleydi. Neredeyse namaz için gerekli olan abdest gibiydi. Cadde ve sokak kenarlarında boy veren ağaçlar sadece gölge ağacı değil, meyve ağaçlarıydı ve etrafa güzel kokular yayardı. Osmanlı döneminde çarşılar uluslararası bir şörete sahipti. Bugün Arap dünyasında Hamidiye Çarşısı, Lala Mustafa Paşa Çarşısı, ve daha nice çarşılar vardır ki, hep Osmanlıdan kalmıştır. Türk seramik ve cam sanatı Bohemya ya da Prusya'da-
kinden daha ileriye.

Tüm bunlar bilindiği halde hâlâ Osmanlılar dönemine cehalet ve karanlıklar asrı deniliyorsa bir kasıttan söz edebiliriz. Osmanlıyı bunca güzelliğe, temizliğe, güzel mimariye ve ilme değer vermeye sevkeden şey Osmanlı olmaları değil, İslâm'dı. Bugün Osmanlıyı kötüleyenler Osmanlı oldukları için değil, Müslüman oldukları için kötülemektedirler. Diğer milletleri hilafetten uzaklaştırmak için böyle yapıyorlar. Osmanlılar peygamber ve sahabenin döneminden sonra müslümanlara İslâm âleminin yaşadığı en izzetli, en şerefli ve huzur dolu asrı yaşattılar. İşte bu yüzden Osmanlıyı kötüleyenler.

Yeni dünya düzeni mi, yoksa yeni bir Haçlı savaşı mı?

HERKES düşünür ki yeni bir düzen kurma ya da evrensel bir hükûmet kurma planı ilk defa Bush tarafından telaffuz edilmiştir Amerika dünyanın patronu olacaktır, Amerika başkanı da dünyanın kralı olacaktır.

Dünya hükûmeti projesi hilafetin düşmesinden sonra yeşermeye başlamıştır.

Dünya hükûmeti evvela Birinci Dünya Savaşından sonra kurulan Milletler Cemiyeti projesinde ortaya çıkıyor. İkinci Dünya Savaşından sonra Birleşmiş Milletler şeklinde tezahür ediyor. Rusya ve Amerika arasındaki Soğuk Savaşın bitmesinden sonra yeni dünya düzeni şeklinde karşımıza çıkıyor. O halde şunu açıkça söyleyebiliriz: Dünya hükûmeti fikri Osmanlı hilafetinin yıkılışından doğan bir fikirdir.

Bu iddiamız kanıtsız, boş bir iddia değildir. Batıdaki tarih filozofları yazdıkları onlarca eserde bunu dile getirmiş, onların dü-

şünceleri de uygun siyasal şartlar oluştukça gerçekleşmeye başlamıştır.

Birinci ve ikinci dünya savaşları Batılıların bilincinde derin endişelere yol açmış Avrupa uygarlığının çökeceği yolundaki ihtimalleri düşündürmeye sevk etmişti. Özellikle Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombasından sonra insanlar beyaz adamın intihara doğru gittiğini görmüşlerdi. Siyaset felsefesi büyük tarihçiler tarafından üretilir. Kaynak onlardır. Sanki el falına bakan kahinler ya da geleceği okuyan astrologlara benzemektedir bu zatlar. Onlar geçmiş iyi inceleyip dersler çıkararak tutarlı tahminlere varmaktadırlar.

Meselâ büyük İslâm tarihçisi İbn Haldun tarihin bir umran ilmi olduğundan bahseder. Tarih dünya gezegeninin medenileşmesi, şehirleşmesi ilmidir. Bu şehirleşme ve sosyalleşme asabiyet, bedeviyet ve temeddün gibi belirli faktörler içinde gerçekleşmektedir. Yeryüzünün imarı çeşitli uygarlıkların kurulması demektir. İran uygarlığı, Süryani uygarlığı, Nebati uygarlığı, Kiptiler, Rumlar, Türkler, Berberiler, Araplar gibi. Her uygarlık bir önceki uygarlıktan çıkmış, onun bazı yönlerini almıştır. Tıpkı en son model arabanın önceki arabalara benzemesi gibi. Her uygarlık çocuk gibi doğar, büyür, gencelir, ihtiyarlar ve ölür. Ama tarih tümüyle arka arkaya gelen yeni model uygarlıkların çabaları olarak devam eder. Tarih tüm beşeriyetin tarihidir. Tek bir milletin tarihi değildir. Ve tarih canlı bir olgudur, sürekli gelişir, değişir.

Ama Batılılar nezdinde uygarlık Yunan'la başlar, sonra fetret dönemi gelmiş, Araplar Yunanın birikimini almışlar, sadece köprü vazifesi görmüşlerdir. Sonra da hemen bugünkü zamana, modern çağa ulaşılır. Son derece subjektif egosantrik bir yaklaşımdır bu. Batılılar nezdindeki ilk tarih filozofu Aziz Augustine'dir. Bu zata göre iki şehir vardır: Allah'ın şehri (veya göklerin şehri diye bilinir) insanların şehri (yeryüzü kenti diye de bilinir). Yeryüzü kenti Roma devletinde zirveye ulaşmıştır. Allah'ın kentinden koptuğu zaman Rab Efendimiz İsa'yı göndermiştir! Batılıların makalelerinde

dile getirdikleri, üstün şehir veya ütopya diye ad verilen şeyler Augustine'den mülhem şeylerdir. Saint Augustine tüm Batılı filozofların zihinlerine egemen olmuş biridir. Toynbee ve Spengler ya da Hegel gibilerinin tüm yaptıkları Augustine'in teorisine birşeyler eklemekten ibaret kalmıştır. Meselâ biri eklemesini yaparken Augustine nezdinde herşey demek olan Allah'ın iradesi terimini insanın iradesi terimiyle birleştirir. Böylece Allah'ın iradesiyle insanın aklı arasında bir görüşme vuku bulmuş olur. İlâhî etkinin yanıbaşında insanın da kendine özgü bir rolü ve etkinliği vardır. İnsanın rolü Allah'ı yüceltmektir (tekrar Augustine'e geçtik). O halde Allah'ın iradesi demek olan Batı uygarlığının yok olmaması için onun çizdiği modelin evrensel olduğu belirtilmeli, başka bir model ya da gelişim tarzı tanınmamalıdır. İşte beyaz adam sonsuza kadar egemen yaşamak ve diğer uygarlıklar gibi ölüp gitmemek için geçmiş tüm kültürlerden birşeyler almak ve evrensel devlet yaratmak hakkına sahip olur. Arnold Toynbee bu evrensel devlette reis olarak Papa'yı düşünür! (Bu düşünce hilafet fikrinden esinlenmiş gibi değil midir?)

Spengler şöyle der:

“Tarih canlı bir olgudur veya her biri birer uygarlık olan canlı fenomenlerden müteşekkil bir zincirdir. Her uygarlığın tarihi insanlığın tarihi gibidir. Tarih uygarlıklardan oluşan bir zincirdir. Her zincir doğar, gelişir ve ölür. Batı uygarlığı da düşüş ve ihtiyarlık dönemine girmiştir.”

Spengler bu sözleri Birinci Dünya Savaşından sonra düştüğü büyük ümitsizlik esnasında söylemiştir.

Spengler'den önce Hegel şöyle diyordu:

“Tarih, siyasî ve dinî otoriteye sahip kimselerin elinde beşerin geçirdiği ruhsal gelişimin bir aynasıdır.”

Hegel bunlara “yaratıcı şahsiyetler” derdi. Ona göre tarih dev adamların yarattığı, şekil verdiği ve yönettiği birşeydi. Bu ayna —ya da bu vitrin diyelim— tüm insanlığa açıktı. Sadece seyretmek için

değil, kendi ürünlerini sergilemek için de herkes burada yerini alabilirdi. O halde Hegel'in sözlerinden şöyle bir anlam çıkarılabilir: Evrensel bir vitrin söz konusudur, yani evrensel bir pazar vardır. Bu demektir ki, bir dünya devleti tüm devletleri içeren bir hükümet söz konusudur. Sonuçta karşımıza tüm dünyayı içine alan bir düzen fikri çıkıyor!

Arnold Toynbee ise şöyle der:

"Evrensel hükûmetin pratik olması gerekir. Geçmiş uygarlıklardaki tüm güzellikleri içine almalı, tüm kaliteli şeyler tek bir potada erimelidir."

Toynbee'nin bu sözleri kulağa hoş gelen sözlerdir. Ama unutulmaması gereken birşey var ki, Toynbee, Hegel ve diğer tüm Batı filozofları eski Roma devletinin temel referans olduğunu kabul ederler. Tarih demek Allah'ın ortaya çıkması demektir. Yeryüzündekilerin en seçkini olan bir grup kumandan ve din adamı tarihi yaratırlar. (Yoksa komünistlerin iddia ettiği gibi tarihsel materyalizm değil!) Dini tarih tüm tarihlerin esasıdır. Çünkü seçkinlerin de seçkini olan grup azizlerdir. Uygarlık anlamıyla söyleyecek olursak insanlığın dininin de Allah'ın dini olması gerekir. Yani karşımıza Allah'ın dinsel devleti çıkıyor. Bu devlet tüm insanlığı içine alıyor, tüm uygarlıkları da... Karşımıza şimdi Allah'ın devletinin çıktığını görüyorsak, bilmeliyiz ki, bunun başında papa vardır! Hilafetin düşmesi esnasında ve düşmesinden sonra Batı düşüncesinde gelişmekte olan fikirlerin hülasası budur. Görüldüğü gibi Batılı filozoflar hilafet fikrini alıp kendilerince yeni bir örneğe dönüştürerek ortaya birşey koymak istiyorlar. Ama projeyi başkalarından çaldıklarını gizliyorlar. Toynbee, Spengler ve Hegel'in düşünceleri şu noktalar etrafında toplanır:

(1) Yeni bir toplum yaratmak.

(2) Batı medeniyetinin geleceği ancak din ile garanti edilebilir. O halde yeni toplumun esası dindir. Bu projenin karşısında birtakım engeller vardır. Bunları ikiye ayırabiliriz: Beşerî engeller, çevre

engelleri. Çevre engelinden hâkimiyet altına alınması zor olan toprakları kastediyoruz. Beşerî engeller ise bir bölgeden bir bölgeye göç eden büyük kalabalıklardır. Bunlar ülkelerin gelişmesi veya çöküşünde etkisi olan güçlerden sayılır. Kurulacak uygarlık ya bu meydana okumalara cevap vererek kendini geliştirecek ya da dayanamayıp yıkılacaktır. Veya şöyle de söyleyebiliriz: Çevresel ve beşerî meydana okumalara cevap verirse evrenselleşecek, her tarafa gücünü duyuracaktır. Eğer yeterli bir cevap veremezse egemen küçük bir azınlığın uygarlığına dönüşecek çok büyük bir alanı ve nüfusu elinde tutmaya çalışacaktır. Öyleyse karşımıza şu sonuçlar çıkıyor:

(1) Batının filozofları, fikir adamları ve tarihçileri temelde dini öne çıkaran kimselerdir. Laiklik, akademisyenlik, felsefe ve diyalektik gibi kelimelere bürünüp fikirlerini bunlarla pazarlamaya çalışsalar da, temelde dini ön plana çıkarmaktadırlar.

(2) Hakiki amaç kiliseye boyun eğen evrensel bir devlet kurmaktır.

(3) Bu yüzdendir ki, önceki zamanlarda şeriata karşı bu kelime telaffuz edilerek yapılan savaş önümüzdeki zaman diliminde doğrudan İslâm'la yapılan savaş, haline gelecektir. İslâm kelimesi açıkça telaffuz edilecek, Müslümanlara karşı topyekün bir savaş başlayacaktır.

(4) Bizim bilmemiz gereken şudur ki, dinler arası diyalog denen şey, İslâm'ın onların zihninde tasarladıkları evrensel devlete boyun eğdirilmesi düşüncesinin dile getirilişinden başka birşey değildir. Zaten dinler arası diyalog fikrini de sürekli destekleyen, önplana çıkartan kilisedir.

(5) Milletler Cemiyeti, Birleşmiş Milletler, Yeni Dünya Düzeni ve benzeri tüm düşünceler İslâm hilafet nizamının yerine oturtulması düşünülen sistemlerdir. Amaç tüm beşeriyeti kendi nüfuzları altına alabilmektir.

Bu emellerin hiçbirisi hilafet varken gerçekleşemezdi. Ancak Osmanlı hilafeti düştükten sonra bir bir gerçekleşmesi yolunda adımlar atılmıştır. Geçmiş asırlarda süregelen Haçlı savaşları bugün

İslâm'a karşı yürütülen soğuk savaflara dönüşmüştür. Dünyanın orasında burasında parça parça gözüken yerel savaflar temelde müslümanlara ve İslâm hilafetine karşı sürdürülen savaflardır. Bir Arap devletinin içişleri bakanının söylediği "Sizi müjdeliyorum ki, kesinlikle bir daha hilafet kurulmayacaktır" ifadesi, Müslümanlar aleyhine düzenlenen komploları bilmeyen bir aptalın itiraflarıdır. (Bu zât Mısır halk meclisinde konuşan Zeki Bedir'dir).

Sorulması gereken esas soru şudur: Kurulacak düzen evrensel bir yeni düzen midir, yoksa Haçlı savaflarının devamı mıdır?

Cevabı bizzat Nixon veriyor:

"İslâm'a karşı yeni bir dünya düzeni kurunuz, fırsatı kaçırmayınız."

Daha önce de Brzezinski Rusya ve Amerika arasında İslâm'a karşı bir anlaşma olması gerektiğini savunurken aynı şeyleri söylüyordu. Reagan da, Yahudi-Haçlı ittifakını desteklemiş Müslümanlara karşı yürütülen meş'um faaliyetlere kapılmış biridir.

Türkler ile Araplar arasında, Sünnîlik ve Şiîlik arasında hilafet

ZANNEDİYORUM bugün İslâm ümmetini yönetim açısından en çok rahatsız eden olgu, Türkler ile İranlılar arasındaki rekabettir. Arapları hesaba katmıyorum, çünkü Araplar yüzyıllar önce Tatarların, Haçlı seferlerinin saldırısından sonra tarih sahnesinden çekilmişler, yeni dönemlerde de emperyalizmin, siyonizmin ve ırkçılığın maşası haline gelmişlerdir. Tatarlardan sonra Araplar Türklerin himayesine girdiler. Türkler onları korudu. Ama Araplar Urâbi, Şerif Hüseyin gibileri sayesinde kendilerini koruyan devleti arkadan bıçakladılar? İsteyerek siyonizme ve İngiliz emperyalizmine boyun eğdiler. Bu açık hakikatlerden ötürüdür ki Arap sadece İslâmcılarla boğuşmak hevesini taşır. Tüm Arap devletlerinde yönetimin tek meş'alesi vardır: İslâmcılar düzen nezdinde teröristtirler, aşırıdırılar veya Batının köpeği olan azınlığı kral eden demokrasinin düşmanındırlar.

Arapların durumu açıktır, daima geri çekilirler. Topraktan, ta-

rihten, bilinçten taviz vere vere. İspanya'dan Filistin'e kadar, kocaman bir geri çekilme coğrafyası... Nil'in kaynaklarından Cezayir'e, Tunus'tan ve daha nice ülkelerden sürekli iç kısımlara doğru, topraklardan ve kültürden vazgeçiş ameliyesi devam etmektedir. İsrail'in önünde de bir adım geri atılmıştır; hem de gerçekçilik adına! Araplar bu apaçık firarı, kaçı, korkaklığı, gerçekçilik vasfıyla nitelendiriyorlar şimdi. İsrail'i tanıyorlar, ona teslim oluyorlar. Bir de buna gerçekçi politika diyorlar.

Biz siyonistler önünde şerifimizi korumak amacıyla dimdik durmadığımız sürece bu zillet devam edecektir. Tüm dünya Arapların hezimete uğradığını söylese de biz kendimizi kandırmaya devam ederiz. İçimizde İsrail'e gönderilen suyu Zemzem diye nitelendirenler vardır. Şimdi yeni Zemzem eski ve asıl Zemzem'den daha tatlı geliyor bazı hainlere! Onlar için Kudüs'e gitmek, Kudüs'te anlaşmalar yapmak, Resûl'ün yurdu olan Mekke'ye, Medine'ye gitmek ve Allah'a and içmekten daha güzeldir.

Araplar çevrelerindeki dünyayı gevezelikle düzeltebileceklerini, durdurabileceklerini zannediyorlar. Öte yandan binlerce kayıp veriliyor, arkadan yüzlerce hezimet geliyor. Araplar çevresinde bir mutluluk çemberi olduğuna inanan, herşeyin güllük gülistanlık olduğunu kabul eden delilere benziyor. Biz esas konumuza geçelim.

Daha önce var olan Safevî-Türkî çekişmesi ya da Osmanî devletiyle İranlılar arasındaki rekabet belki de İslâm dünyasının yeşeren umutlarını tehdit eden en büyük çekişmedir. Kimbilir, belki de bu Türk-İran çekişmesi hilafetin bir daha dönmemesine de sebep olacaktır. Hatta Ehl-i Sünnet ile Şia arasındaki ayrılıklar İranlılar ile Türkler arasındaki ayrılıklar haline gelmiştir.

Biz İranlılar ve Türklerin birbirleriyle barışmasının geleceğimiz için çok mühim olduğunun farkındayız. İki kavim arasındaki temel fark şudur ki, İranlılar kendilerine özgü felsefe ve inançların temsilcileriydiler. Türkler ise kılıcın, gücün ve cihadın temsilcisi. Bir yerde uygarlık ve felsefe gücün ve cihadın önünde yer alıyor; bir yerde

de cihad ve cesaret uygarlığa karşı avantajlı bir pozisyonda yer alıyor. İslâm siyaset stratejisi açısından şu bilinmelidir ki, uygarlık ve felsefe varlığını devam ettirmek için cihada muhtaçtır. Cihad da sağlam bir temele oturmak için uygarlığa muhtaçtır.

Türkler ve İranlılar arasındaki rekabet ve ayrılıkların çözüm bulması demek Ehl-i Sünnetle Şia arasındaki düşmanlığın da tedavisi anlamına gelecektir. Burada iki şeyden söz edelim:

(1) Her iki tarafın, Türklerin de İranlıların da düşmanı, kısaca Ehl-i Sünnetin de, Şianın da düşmanı birdir, ortaktır. Eğer ortak harekete geçmezler, beraber çalışmazlarsa bu büyük düşman onlardan birini diğerine karşı kullanacaktır. Sonra da ayakta kalanı yok edecektir. Fakat bunun tam bir çözüm olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü düşmana karşı ortak olma çağrısı devam ettiği sürece bu birlik devam edecek, ama düşmanlarının zayıfladığını yahut yok olduğunu düşündükleri zaman yeniden birbirlerine karşı duydukları düşmanlığı hatırlayacaklardır. Sonuçta bunu kısa vadeli bir çözüm olarak görüyoruz. Bu çözümü doktor Kelim Siddîki ve arkadaşından duymuştum. Bu zâtların her ikisi de İslâmî harekete önem veren değerli insanlardı. Kendim bizzat takip ettiğim ve işittiğim kadarıyla merhum İmam Humeynî^[rh] yukarıda bahsettiğim tehlikenin farkındaydı. O bu tehlikenin Türk ya da İranlı olmak meselesini aşıp Şiilik ve Sünnilik bağlamında büyük yaralara yol açacağını düşünürdü. Biliyordu ki, devrimin dünyaya yayılmasının önündeki en büyük engel İran'ın Şii diye damgalanmasıydı. İmam Humeynî dinin ve siyasetin temel düsturunun ya da alfabesinin diyelim Ehl-i Sünnet ve Şianın saflarını birleştirmek olduğunu farkediyordu. Bu konuda gayret sarfetti, dünyadaki tüm müslümanlara hitaben çeşitli mektuplar yazdı. Dünya Müslümanlarını kendi mezhebine çağırmadı. O devamlı şöyle derdi:

“Sünnilik yahut Şiilik narasını kopartıp insanları kışkırtmaya kalkanlar ne Sünnî olabilmıştır, ne de Şii olabilmıştır! Onlar aslında samimi Müslüman bile değildirler! Bugün

Müslümanlar ya Muhammedi olmak durumundadırlar, ya da Amerika'nın beğendiği bir İslâm'ı seçeceklerdir."

İmam Humeyni Şiîlerin Sünnî imam arkasında namaz kılabilmelerinin caiz olduğunu, hatta böyle yapmaları gerektiğini söylemiştir. Amacı Şiîler ile Sünnîler arasında hiç olmazsa siyasi alanlarda bir tevhidin sağlanmasıydı. Ben Allah'a yemin ederim ki, yurt dışına çıktığımda bu olaya şahit oldum. Hatta Şiîlerin ve Sünnîlerin yan yana namaz kıldıklarını görünce ben de onlara katıldım. Gerçek şu ki, İmam Humeyni Resûlün vefatından sonra Müslümanlardan ayrılıp dinden çıkan gruplara savaş açan Ebubekir'in konumundaydı. İmam Humeyni kendi imkânları dahilinde çağdaş irtidada karşı savaş açmıştır. Ama bu savaşında silaha başvuramamıştır. Çünkü Rusya ve Amerika tarafından desteklenen Irak'la boğuşmak zorunda kalmıştır. Bu iki ülke Saddam'ı Frankeştayn haline getirdiler ve önce İslâm'ın üzerine saldırlar. Ama ırkçı Arap medyası savaş koptuğunda "Mecusiler geliyor" sayhası attı. Bu medyanın dini yok ki, Mecusilik ya da İslamlık diye bir derdi olsun! Tavırları efendilerine yaltaklanan ve efendilerinin ısırdığını ısıran azgın köpeklerin tavrıydı. Mecusilerin savaşı vb. isimlerle yüz kırk kitap basıldı Arap dünyasında! Nice nice Arap ülkelerinin senato meclisleri, halk meclisleri, devlet bakanları, din âlimleri bu iftirayı yaymak için toplandı düzenlediler. Bir gazetenin başyazarı da "Şiîler geliyor" dedi. Bu sözleri söyleyenler sanki nebevî sünnetin yılmaz savunucuları idiler de; içkinin, kumarın, rüşvetin, Amerikan köleliğinin temsilcileri değildiler! Çevrene bir bak!

O halde sürülecek ilk çözüm İranlıların ve Türklerin veya Ehl-i Sünnet ve Şia'nın karşılarında tek bir düşman olduğunun bilincine varmalarıdır.

(2) İkinci çözüme gelince, ki bu benim şahsî kanaatimdir, mezhepçiliğin İslâm'dan olmadığını, bilakis ardarda gelen siyasetler neticesinde doğduğunu iki tarafın da anlayabilmesidir. Mezhepçilik İslâm'ı ve İslâm'ın gücünü yıkmayı hedefleyen siyasi bir oyun ola-

bilir. Tıpkı ırkçılığa benzer bu. Zaten Arapçılık mantığını güdenler de İslâmiyet gelmeden önce kendilerinin kral olduklarını söylemişlerdir. Meselâ Emevîler, Arapçılık siyasetini güderken kendilerinin idareyi bilen en iyi kabile olduklarını iddia etmişlerdir. Sonra herkes İslâmlıktan önceki hallerini dile getirerek kendine özgü müslümanlıklarını yüceltmeye çalıştılar. Suriyeliler, Iraklılar, Orta Doğu'nun diğer bölgelerinde yaşayanlar bu topraklarda daha önce yaşamış uygarlıklardan kendilerine dair izler ve kökler bulmaya çalıştılar.

Gerçek şudur ki Resûllulah^[sav] ne Şiî, ne de Sünnî idi. Şiilik ve Sünnilik hakkında hiçbir şey söylemeden, bu vaziyette irtihal etti. O halde bugünkü vâkıa hakkında daha sonra söylenenler veya Peygamber Efendimizden sonra beliren itikadlar haddizâtında bir bid'at olmaktan öteye geçmez. Bu bid'atın temeli Resûlün vefatından sonra ortaya çıkan irtidat hareketine kadar dayanır. Belki de onun uzantısıdır. Hz. Ömer ve Hz. Ebubekir bu riddetin yayılmasından endişe duymuş ve bu hususta mücadele etmişlerdir.

Hz. Ali'nin Ebubekir'e bey'at etmeyi reddettiği sözü apaçık bir iftiradır. Bu ve benzeri rivayetlerin birçoğunu sonraki nesillerde gelen atalarımız ve bizler uydurduk. Hz. Ali, Ebubekir ve Ömer'in oğlu yaşındadır. O sıralarda Resûlün defniyle meşguldü. Zaten Hulefâ-i Râşidin birbirleriyle evlilik vb. yollarla akrabaydılar, birbirlerinden nefret etmemişler, aynı yolun yolcusu olduklarının farkında olmuşlardır. Bizzat Hz. Ali'nin Ebubekir ve Ömer adlı iki oğlu vardı. Bunu kim inkâr edebilir? Hz. Ebubekir'in eşi olan Esma, Hz. Fâtıma'nın Hz. Ali'ye nikâhlanması esnasında gelini süslemek görevini üstlenmişti.

Birbirleriyle öylesine karışmış insanların birbirlerinden tamamen ayrı bir inanç sistemine sahip olduğunu söylemek ve sonradan üretilmiş rivayetleri destekleyerek mezhep taassubuna girmek doğru değildir. Ama yüzyıllar sonra kopan bir Irak-İran savaşında (burada Iraklılar saldırıya geçmişlerdir) Arap ülkeleri sekizyüz milyar doları aşan bir yardımı Irak'a veriyorlar ki, İran'a karşı savaşsın! Bu

para Arapların tarihleri boyunca kazandıklarından, hatta İslâm uğrunda verdikleri sadakalardan ürettikleri hayır işlerinin tutarından daha çoktur.

İranlıların Şiîliğinin, diğerlerinin de Sünniliğinin tamamen siyasi veçhelerle ön planda tutulduğunun en açık kanıtı ise şu anlatıklarımızdır: Mısır, Selahaddin-i Eyyubî gelene kadar Fâtımiler elinde Şiî idi. İran da içinde barındırdığı onca ırka rağmen Safevî İsmail gelene kadar Sünnî idi. Şimdi Fâtımiler döneminde Mısır'da yaşayanların kafir olarak yaşadıklarını, Selahaddin-i Eyyubî'nin gelmesiyle Müslüman olduklarını ve Safevîler döneminden önceki İranlıların Müslüman olduklarını, Safevîlerden sonra da kafirleştiklerini mi savunuyorlar! İki tarafın Müslümanlarının da bilmesi gereken şudur: Habire önlerine çıkartılan Şiîlik ve Sünnilik meseleleri siyasi bir oyundur. Kesinlikle dinden bir söz değildir bunlar. Ne olursa olsun bizi Muhammedi bir birlik etrafına toplanmaktan men eden şey nedir? Sonra parçalanma ve kavgada içtihad teorisi caiz görülüyor da, birleşme ve beraber hareket etmede niçin içtihadan söz edilmiyor. Niye birleşme ve beraberliği savunan içtihadlara haram damgası vuruluyor! İslâm tevhidden ayrı, tevhidi reddeden bir mesaj mı getirmiş?

Biz inanıyoruz ki, diriliş ve yükseliş yolunda atılacak her adım ve yapılacak her dönüşüm evvela bu Şiîlik ve Sünnilik hikâyesine son vermekten geçecektir. İslâm düşmanlarının işlerini rahatça kopardıkları, tezgâhın üstüne konan paravandır bu ayrılıklar! Ne halkı Sünnî ülkelerdeki kimi ordu mensuplarının onca şarabı içmeleri, kadınla zina etmeleri, Allah'ın şeriatını kabul etmemelerine rağmen Sünnî olduklarını savunmaları tutarlıdır, ne de İran'ı siyasi bir düşman diye niteleyip dinden çıkarmaları tutarlıdır. İşte anayasalarımız, sünnete, şeriata muhalif ne varsa hepsiyle dopdoludur! Karşımızda İslâm'ın geleceğini tehlikeye düşürmeyi hedefleyen, Müslümanın Müslümanla savaşmasını planlayanların siyasi hileleri vardır.

Bakınız, Araplar İran'a karşı savaşan Saddam Hüseyin'i sekizyüz milyar dolarla desteklediler. Bunun yanında medya, uluslararası

kamuoyu hep Saddam lehine çalıştı.

Mekke'de gerçeği söyleyen Şiî ve Şiî olmayan Müslümanlar için kafir damgası vuruldu! Irak'ın İran'a açtığı savaş bittikten sonra Allah zalimin zulmünü o zulme sebep olanların başına musallat etti. Irak Kuveyt'e saldırdı. Biz Arap ülkelerinin hepsinin de köktencilik ve terörizm suçlamalarıyla İslâmcılara saldırdığını biliyoruz. Özel mahkemeler kuruyorlar, işkence ediyorlar, asıyorlar. Sizin İran'a karşı yekvücut olup yaşattığınız, yolunda malınızı heba ettiğiniz Sünnilik bu mu? Siz Müslümanları öldürmeye and içmiş Sünnî misiniz? Bunu Arap devletlerini yönetenlere ve onlara inanmış gruplara soruyorum.

Kısaca tarih araştırıldığında Allah'ın huzurunda, vicdanlarda uyanan ses şudur: Sünnilik ve Şiîlik Resûlullah zamanında yoktu. Daha sonra ortaya çıktı. Sünnilik ve Şiîlik meselesi siyasi bir oyundur, İslâm dininin birliğini bozmak için kullanılır hale gelmiştir. Artık bu mesele İslâm'a savaş açanlar tarafından kullanılıyor. Sünnilik ve Şiîlik meselesini siyasi bir oyun olarak görmek gerekir. Kesinlikle bir içtihad yada masumların düştüğü hatalar olarak görmemek gerekir! Dedelerimizin zihinlerini dolduran şeyler bu husta bizi fazlaca alâkadar etmemelidir. Bin sene ya da daha uzun bir süredir onların zihinlerinde birbirlerine düşmanlık duygularını arttıran düşünceler bizi bağlamamalıdır. Biz Allah'ın huzurunda hesap verecek olan Müslümanlarız. Kıyamet günü dedelerimizin huzurunda hesap verecek değiliz! Yahut şu ya da bu mezhebin propagandistlerinin huzurunda da hesap verecek değiliz!

Hilafet İslâm'ın dünya görüşü ve siyasal sistemidir

EĞER komünizmin ideolojisi üretimin dağılımı üzerine kuruluysa, kapitalizmin ideolojisi ferdin hürriyetiyle ilgiliyse, öyleyse İslâm'ın ideolojisinin de hilafet olduğunu söyleyebiliriz. İslâm önce tevhid anlamına gelir, sonra adalet demektir; ne fazla, ne eksik. Hilafet, tevhidi somutlaştıran şeydir. Adalet ise hilafetin nihai hedefidir. Hilafet imamet demektir. Hilafet Resûlün mesajını taşıyabilme azmidir. Allah elçisi dünyadan göçtü, ama mesajı ölmedi. Çünkü Allah Bâkidir, ölmez. O halde Peygamberden sonra mesajın bir halife tarafından taşınması gerekir. Eğer bir imam ya da halife olmazsa Allah'ın risaleti unutulacak, ihmal edilecek, zâyi olacak; insanlar sosyal, siyasî ve cihadî açıdan irtidat edeceklerdir. Her ne kadar namazları, oruçları ve zekâtları üzere kalsalar da.

Halife, otorite sahibi olan, sultan olan demektir. Allah Kur'an ile önlemediği şeyleri sultan ile önler, men eder. Müslüman yönetici —ya da halife veya imam da diyebiliriz— Kur'an'ın korunması,

pratik hayata tatbiki, insanlara sunulması bakımından elzemdir.

Halife sadece bir yönetme erkine sahip kişi veya sultan demek değildir. Halife resûlün mesajını, Allah'ın mesajını, taşıyan hüküm sahibi demektir. Bazı halifelerin ya da sultanların ilâhî mesajı bir kenara itmeleri bizim fikrimizi değiştiremez. Hatta bir halifeye sahip olmak fikri bizde daha güçlenir; adalet, tevhid ve İslâmî şiarların canlandırılma görevini daha iyi yerine getirecek birini bulma şevkimizi arttırır. Halife imam demektir. Hilafet imamet-i uzmâ demektir. İmamet-i uzmâ, yani büyük önderlik. Devlet başkanlığı namaz imamlığından daha önemlidir. Sen cemaatle namaz kılınıp da imamın olabilemeyeceğini düşünüyor musun? Bu imkânsız bir şeydir. Yahut herkes tek başına kılar. Herkesin secdesi, kıraatı kendine ait kalır. Şuradaki namazını bitirir, şuradaki rûkûdadır, öteki secdededir. Herkes için kendi namazı sahihtir. Ama cemaatle kılınan namazda öyle mi? Herkes imama uyar, onun ardından ibadeti ni yerine getirir.

Haccı düşün. Haccın zamanı, mekânı, yapılış şekli, menâsiki herkes için ayrı ayrı olsa bunun bir anlamı kalır mı? Haccın kendine özgü o büyük mânâsı ancak zamanında, mekânında ve buyurulduğu veçhile gerçekleştirildiği zaman tezahür eder.

Eğer cemaatle kılınan namazda yahut hacda insanın kendi başına birşeyler yapması büyük bir cehalet ve günah olarak görülüyorsa toplumsal ve siyasî hayatımızda Müslümanların fert olarak kalmaları daha büyük bir ayıp değil midir?

İslâm bugünkü Hristiyanlıktan da, Yahudilikten de tamamen ayrı bir inançtır, sistemdir. Çünkü İslâm'ın cevherinde, özünde imamet-i uzmâ vardır, hilafet vardır. Çünkü İslâm ilâhî bir mesajdır, bu mesajın uygulanması diri tutulması, pek çok insana ulaştırılması gerekir. Sapkınlıktan, kafirce düzenlemelerden ve ifsattan uzak olarak Müslümanlar Allah'ın mesajına sıkı sıkı sarılmalıdırlar. Batıyı düşünce, derinlik ve daha birçok yönden alt edebilecek donanımla Allah'ın risaletini taşımalıdırlar. Ama maksat mesajın taşınması olmalıdır. Çünkü mesaj insanların ileri sürdüğü başarı yol-

larından veya salt başarının kendisinden dahi önemlidir. Herkes biliyor ki Batının elde ettiği birçok başarı Müslümanların geleneğinden alınmıştır. Batı demokrasiyi müslümanlardan öğrenmiş olabilir. Çünkü İsa^[as] ne bir siyasetçi, ne de yöneticiydi; sadece bir öğreticiydi. İsa^[as]'ın Batı tarafından benimsenen mesajında "Senin sağ yanağına şamar atana sol yanağını uzat" esprisi vardır. O halde İsa dünya işlerine dalmamış biridir. Dolayısıyla yönetim işlerine hiç karışmamıştır. Bugün Batı yönetilenle yöneten arasındaki ilişkinin demokrasi nizamıyla düzenlenmesini istiyorsa ilhamını Muhammed^[sav], Râşid Halifeler ve şûra prensibinin uygulandığı Müslüman hükümdarlardan almıştır. Onlar Kur'an'ı, nefret etmelerine rağmen, her düzeyde okuyup anlamaya çalışırlar. Orada hâkimlere neyin emredildiğini görmüş olmalıdırlar.

Hitler'inki gibi bir ırkçılıktan uzak durma fikrini biraz olsun benimsemişlerse bunu İslâm'ın engin tecrübesinden almış olabilirler. Evrensellik fikri, ırkçılıktan uzak durabilme fikri biraz olsun komünist ülkelerde neşv ü nema bulmuşsa İslâm'ın öğretisinin bunda payı olmalıdır. Ama İslâm âlemi kendi içinde bölük-pörçük durumdadır. Bir kasabalık, bir şehirlik halklar, etnik kökenler dahi birbirleriyle kavga eder durumdadır.

Batının gerek Milletler Cemiyeti, gerekse Birleşmiş Milletler gibi teşkilatlarla görüntüde de olsa ırkçılığı aşmaya çalıştığını görüyoruz. Batı İslâm'dan çok şey öğrenmiş, ama bunu söylemekten çekinmiştir. Güzel meziyetlerin İslâm'dan geldiğini inkâr etmiştir. Napolyon kanunları diye bilinen hukukun bir kısmının İslâm şeriatından alındığını söylememiz yeter. Batılılar bunu gizlemeye çalışmışlardı.

Allah'ın yüklediği risalet görevi, Resûlü vasıtasıyla insanlara ulaşıyor. Halife de Resûlün risaletini ulaştırmada görevli şahıstır. Ulaşabilmesi için güvenilir bir adam bulamazsak o mesaj ulaşamaz. Güvenilir adam burada halifedir. Hilafetle ilgili bir nassın bulunmayışı bahsine geçelim.

Doğrudur. Kur'an'da doğrudan bizim anladığımız mânâsıyla

hilafetten bahseden zahiri bir nass yoktur, sünnette de yoktur. Ali Abdürrâzık da, Arnold ve Margaliouth'tan alıntı yaparak bu tezi savunur. Biz Kur'an'daki herhangi bir âyeti tevîl etmeyi veya bâtinî bir anlamla tefsir etmeyi bir kenara bırakarak şunları düşünelim: Karşımıza Allah'tan gelmiş semavî bir çağrı var, İslâm.

Bu çağrı son peygamber tarafından getirilmiş son çağrıdır.

Peygamber ölünce —ki beşerdir, ölecektir— mesaj bitecek mi? Eğer mesaj bitmeyecek ve daha pek çok insana erişecekse bunun mutlaka Müslüman biri tarafından yapılması gerekir.

Risâletin insanlara ulaştırılması amacıyla bir düzenleme yapmak veya müessese kurmak ya da bir cemiyetle bu işi yürütmeye çalışmak, hatta bir şahıs seçmek bu mevzu ile ilgili biçimsel düzenlemeler, özellikle önü açık bırakılmış hallerdir. Zira ortada bir peygamber yok. O halde mü'minlerin bizzat kendileri halifenin nasıl seçileceğini ya da bu görevin nasıl yürütüleceğini akıllarıyla bulmalıdırlar. Eğer hiçbir çare kalmazsa ve Müslümanların sayısı iyice azalsa her mümin kendini, kendi başına mesajı ulaştırmada vazifeli hissetmelidir. O halde risâletin insanlara ulaştırılması ve tatbik edilmesi ile ilgili düzenlemeler tüm müslümanlara farzdır. Dolayısıyla şu söz hakikaten akla yatkındır: Kim çağının imamına bey'at etmeden yahut onun tanımadan ölürse cahiliyyet ölümü gibi ölmüş olur.

HİLAFET HUSUSUNDA YAPILACAK İÇTİHADLAR

Eğer ortada semavî bir din var ise ve bir daha peygamber gelmeyecekse, tüm mü'minler bu risâletin taşınabilmesi için çaba gösterecek, bu sorumluluğu üstlenebilme cesaretine sahip olmalıdırlar.

İlk dönem Şia âlimleri kendilerince bir içtihad yaptılar. Dediler ki: Allah'ın risâletini peygamberden sonra insanlara anlatacak kişi Resûlün sülalesinden olmalıdır. Öte yandan peygamberin ardından hiçbir erkek evlad bırakmadığı herkesin mâlûmuydu. Bugün İran'

daki yeni Şii bilginleri imamın yahut Müslümanlara önder olacak kimsenin peygamber sülalesinden gelmesi şartını ortadan kaldırmış gibidirler. Âlim, Allah ve kul hakkını çiğnemekten sakınan bir kimse bu işi yürütebilir.

Daha önceki dönemlerde kan ve ırk hususunda hassas bir kısım şahıslar imamın kesinlikle Kureyşli olması gerektiğini savundular. Oysa bu görüşte bir hizipçilik ve etnik kökencilik izi vardır. Ama zaman zaman makul de olabilir. Çünkü Kureyş malî güce, bilgiye, askeri güce ve hükmetme tecrübesine sahip olduğunda bu sözün doğru bir anlam taşıdığını söyleyebiliriz. Fakat bugün Kureyş soyundan gelenler emperyalizmin gönüllü kölesi olmuş, önceki hiçbir müsbet özellikten ilham alamaz duruma gelmişlerdir. Sonunda hüküm tam tersine dönmüş, hatta onların Müslümanları idare etmekten uzak durmaları şart olmuştur! O halde imamın Kureyşli olması duruma göre düzenlenmiş bir içtihadıdan öteye gidemez.

Bizim kendimizce yaptığımız içtihad şudur ki, Müslümanların önderi iki dereceli bir seçimle başa geçmelidir. Önce İslâm âleminin her tarafındaki halklar, gruplar ve kitleler sevdikleri, güvenilir, bilgili, ahlâklı, sözden çok iş üreten kimseleri seçmeli; bu seçilenler bir araya gelip kendi aralarında en iyiyi, en bilgiliyi, yönetme kabiliyeti en yüksek, Allah'tan en çok korkanı lider yapmalıdırlar. Dolayısıyla her beldenin iyileri kendi arasında iyiyi seçecek; sonra tüm İslâm ülkelerinin temsilcilerinin hatta gayri müslim ülkelerde yaşayan azınlık Müslümanların temsilcilerinin de hep beraber toplanacakları açık bir çoğunluk vuku bulacak şekilde birini seçeceklerdir. İmam demokrasilerde olduğu gibi yüzde ellibir ile seçilmemeli, daha büyük bir çoğunluk tarafından seçilmelidir. Eğer mutlak bir çoğunluk sağlanamıyorsa üçte bir oranında bir grup bilgin ve temsilci seçilmeli, Müslümanların işlerini, dolayısıyla halifenin seçim işini üstlenmelidirler. Kendi sayılarının üçte ikisi oranında bir kesimin kabul ettiği şahsı halife yapmalıdırlar. Bu ve benzeri tekliflere birçok tenkit gelmektedir. Bugün Müslümanların sayısı milyarı aş-

maktadır, yeryüzünün birçok bölgesine dağılmış durumdadırlar. İlk dönemlerde olduğu gibi, ehl-i hal ve'l-akd'in bir araya gelip bir çatı altında toplanıp halife seçmesi kolay değildir... gibi. Bu ve benzeri tenkitlerin ardı arkası kesilmez. Ama dikkatli bir bakışla olaylara göz attığımızda durumun tam tersi olduğunu görürüz. Eğer Müslümanlar samimi olarak başlarına birini geçmesini istiyorlarsa bunu becerebilirler. Çünkü iletişim imkânları o kadar çoğalmıştır ki, fax, telefon, kompüter, televizyon, mektup vb. birçok araç vardır. Hatta ilk dönemlerdeki imkânsızlığın ve zor şartların bugün neredeyse azaldığını, seçimin istenirse daha kolay yapılabilceğini söyleyebiliriz.

Biz seçimin merhale merhale olacağını söylemiştik. Önce Müslüman halkların, kitlelerin temsilcileri ortaya çıkacak; sonra bu temsilcilerden işi bilen çözüm üreten, güvenilir, ahlâklı kimseler diye vafedeğimiz ehl-i hal ve'l-akd seçilecektir. Sonra da bu şahıslar halifeyi seçecektir.

Bahsimizin nihayetinde halifenin görevlerine geçelim:

- Bizim sunmaya çalıştığımız bu tür bir halifet sistemi İslâm'ın iki büyük aklının, Ömer ve Ebubekir'in yapmaya çalıştıkları sistemin hülasası gibidir. Zannetmiyoruz ki, bugün onların özde sunduğu sistemden daha iyisini ortaya koyabilelim.

- Ebubekir'den Ömer'e gelen hilafet ahd (tavsiye ediş) uslûbu iledir. Ama yine seçim vardır. Hz. Ömer'in ehl-i hal ve'l-akd olarak gördüğü altı kişi onun hilafetine cevaz vermişlerdir. Biz görüyoruz ki hilafetin nasıl yapılacağı hususunda içtihad yapmak, ama iyi niyet, güzel çabayla birşeyler ortaya koymak anlamında içtihad yapmak cevap verilen, talep edilen bir olgudur. Önemli olan bir halifenin seçilmesidir.

- Hz. Ebubekir halife oldukça sonra çarşıya çıkmış, daha önceki dönemlerinde olduğu gibi ticaret yapmak istemiştir. Ama Ömer ve sonraki halifeler halifeye belirli bir aylık bağlanması gerektiğine karar vermişlerdir; ki insanlardan en orta halli olan nasıl yiyor, içiyor, giyiniyorsa, ihtiyaçları için ne gerekiyorsa halifeye de o kadar maaş

bağlanmalıdır ilkesini savunmuşlardır. O halde halifenin yeme, içme, giyim, kuşam ve mesken sorununu devlet halletmelidir, ama sadece bu kadar! Halifelik gittikçe artan bir zenginlik kaynağı olmalıdır. Hatta eşi, çocukları hesabına birikmiş bir servet de olmalıdır.

Bu mendup görülen, tavsiye edilen bir şarttır. Hatta siyasi ve sosyal açıdan olaya baktığımızda bunun gerekli olduğunu da söyleyebiliriz.

- Gerektiğinde halife, bakanlar ve yerel yöneticilerin Müslüman yargıçlar karşısında hesap vermeleri gerekir. Bu mahkemede Müslüman halkın temsilcileri ve halkın içinden birçok kimse bulunmalıdır. Fakat grupçuluk ve delegasyon oyunları, mahkemeye çıkarılan yöneticilerin hakkı yenmesi önlenmelidir.

Her hâlükârda içtihadın önemini vurguluyoruz. Hilafet sisteminin nasıl olabileceği hususunda bizim yapacağımız şey de, zaten içtihadıdır.

16

~

Son söz

HİLAFET ne zaman döner?
İslâm düşüncesi tüm canlı olgular gibi dört merhale içinde geliyor:

(1) *Birinci merhale:*

Tasavvuf ve ibadet sürecinden bahsediyoruz. Bu kesinlikle önemli bir husustur. Bu mesele işin temelidir. Eğer temel sağlam olursa bina sarsılmaz, dayanıklı olur. Fakat şu iyi bilinmeli ki, bu sadece bir merhaledir, binanın tümü bundan ibaret değildir. Bu merhaleye takılıp kalan ve diğer derecelere geçemeyen, ilkokulda senelerini geçiren yaşlı talebeye benzer.

Gerçek şu ki, tasavvufa dalan ve başka hiçbir şey göremeyenler ya da İmam Humeynî'nin adlandırmasıyla miskinler, daima içe dönüş, kalbi müşahede ediş çağrısını yapmakta; ama çevrelerinde ko-

pan kıyamete kulaklarını tıkamaktadırlar. Sadece burnunun dibindekini gören, çevresine bakıp ne oluyor demeyen kimselerdir bunlar. Böyleleri kendi akıllarıyla düşünemez, toplumsal olaylar, vb. birçok önemli hususta ille de bir başkasının görüşünü tıpatıp benimseler. Onların emperyalizmin tuzağına bazan çok kolay yakalandıklarını görürüz. Düşünün, söyledığımız anlamda mutasavvıf bir toplum olsun, çevresinde birçok fâcia yaşıyor, ilimler geliyiyor, teknoloji silah oluyor, mazlumların kanını emiyor. Mutasavvıf fert ve toplum ise tesbihe gömülmüş, sonunun ne olacağını bilmiyor. Çevresinde din kardeşlerinin çektikleri acılardan haberi yok gibi. Neredeyse insanlara İsrailoğullarını, Musa'ya şöyle demesi gibi sesleniyorlar "*Sen ve Rabbin ikiniz de gidin savaşın biz burada oturacağız.*" (Mâide, 27) Bu merhale zaman zaman emperyalizmin işine yaramıştır. Çünkü böyle bir toplum ya emperyalistlere ya işi çekip çeviren büyük bir Müslüman ağabeye ya da kendisini yönetecek herhangi bir mistik meşrepli birine muhtaçtır.

Bu merhale Müslümanların pekçok şeyi elde edememesine yol açmıştır. Müslümanlar bu merhalede debelenip dururken birçok şeyi kaçırdılar. Bilimler, teknolojik gelişmeler, sanatlar bir yana, en önemlisi siyasetten kendilerini soyutladılar. Meselâ İslâm evrensel ve milletler arası olmaktan bahseder. Bir ırk, etnik köken ya da renk hususunda fanatik olmayı reddeder. Onca pisliğine ve kötülüğüne rağmen komünizm İslâm'ın bu prensibinin bir kenarından tutmuş, kendince sağladığı enternasyonellik vasfıyla yüz kırk etnik kökeni Rusya'nın içinde toplayabilmiştir. Yeryüzündeki toplam nüfusun neredeyse yarıya yakın bir ideolojinin peşinde koşmuştur.

Öte yandan Batıya bir dönüp bakalım. Batı milletler arası olma prensibini bir kenarından tutmuş birçok uluslararası dernek, kuruluş ve müessesenin temelini atmıştır.

Bugün Batının milletler arası hukuk diye öğrettiği şeye bir bakalım. Hepsisi hilafet ve İslâm devletinin yokluğu esnasında üretilmiştir. Dolayısıyla böyle bir hukukun gölgesinde Müslüman millet-

lerin maslahatı gözetilmeyecektir! Eğer biz evrensellik ilkemizi kendi içimizde halklarımız, ırklarımız ve kavimlerimiz arasında tutarlı bir şekilde savunabilseydik alternatif bir devletler hukuku sunabilirdik.

Uluslararası siyaset ne Filistin'de, ne Bulgaristan'da, ne Bosna-Hersek'te, ne Keşmir'de, ne de Burma'da hak tanıyor. Dünyanın hiçbir yerinde müslümanlara zerrece hak tanımıyor. Çünkü Müslümanlar bir zamanlar ibadet, zühd ve tasavvuftan fazlaca dem vurarak siyaseti unuttular. Siyasetin unutulmuşu zulme karşı keskin bir kılıç gibi bileylenmiş yüce mücahitleri azalttı. Bu tıpkı ilk mektep seviyesinde kalan, sonra da aşağılık kompleksi içinde kendisine hiç kimsenin değer vermediğini söyleyen adamın haline benzer. Üniversiteyi bitirenler, master yapanlar veya kendi yaşıtı olup da kariyerce ondan yüksek olanlar bu adamla alay etmektedirler, ona hürmet etmemektedirler. Çünkü o gelişimin bir merhalesinde kalamış, devler arasında cüce olmuştur. İşte Müslümanlar da kurnaz siyasetçiler ve harp uzmanları arasında ne yapacağını bilmeyen bir zavallıya dönüşmüşlerdir.

(2) İkinci merhale:

Toplumsallaşma sürecinden bahsediyoruz. Müslüman insan namaz, zikir ve dua ile beraber muamelâta da önem vermelidir. Pratiğin toplum tarafından yaşanmasından bahsediyoruz. Burada ilim amele dönüşür. İslâm dipdiri bir biçimde toplumun temel belirleyicisi olur, hayat olur. O zaman Müslüman sözünde ve amelinde sadık olur, ikiyüzlü olmaz, ikili oynamaz, aldanmaz, aldatmaz. O zaman Müslüman ilim sahibi, iyilik sever, Müslümanları gözetip kollayan, hayrı yayan, takvaya sarılan, şerre karşı çıkan biri olur. Böyle bir Müslüman ev reisi olduğunda başarılıdır, tüccar olduğunda başarılıdır, delikanlıysa üzerine aldığı görevleri başarıyla tamamlar.

Birçok Müslüman cema bu merhale önem verdi. Müslü-

man gençler teşkilatı, İhvan-ı Müslimîn teşkilatı vb. birçok grup ve cemaat henüz tamamlamamışlar bile, bu merhale için çok uğraştılar. İslâmî ailelerin kurulması, yetişmesi için çok gayret sarfedildi. Müslüman kimseler biraraya gelerek şirketler kurdular. Bazı şirketlerin çevresinde de büyük gürültüler kopartıldı. Ya bu şirketlerin sahipleri sülûk ve ibadet merhalesinden toplumsallık merhalesine geçerken tam olgunlaşamadılar veya gerçekçi bir değişimi başaramadılar; sırf görüntüde kaldılar, gerekli kalite ve evsafa adanmadılar. Bu yüzden böyle gürültüler koptu ya da yürürlükteki hükümetler Müslümanların güçlenmesini istemediği için bu kuruluşları yıkmaya çalıştılar.

Herkes biliyor ki, çocuk yetiştirilmesi bakıcılık, çocuk mektepleri ve kreşler hususunda İhvan-ı Müsliminin çabaları devlet tarafından engellendi. Devlet buradan çıkacak çocukların bizzat yürürlükteki sistemin kalbini vuracak keyfiyette olduğunu düşündü. Yıllan medyayı da arkasına takarak Müslümanların bu tür müesseselerini yerle bir etmeye çalıştı. O halde dikkatli bir gözlemci şunu anlayacaktır ki, müslümanların toplumsallaşma merhalesine geçmeleri devlet tarafından sürekli önleniyor. Çocukların İslâmî bir eğitim alması yasaktır, sermayenin güzel amaçlar uğrunda kullanılması yasaktır. İslâmî bir medyanın kurulması yasaktır (Selsebil olayını hatırla*) ve toplumsal olaylardan, siyasetten bahsetmeyen, tasavvufun sınırlarını aşan her türlü mecmua, hareket ya da örgüt yasaktır.

(3) Siyaset üretme merhalesi:

İslâmî bir siyasetin kendine özgü alametleri vardır. Biz bunlardan birkaçını sunalım:

(a) İslâm ümmetinin halkları ve ülkeleri arasında sınır yoktur.

*Selsebil Mısırda gazete, kitap, defgi ve kırtasiye faaliyetinde bulunan İslâmî kaynaklı bir medya kurumuydu. (Çev.)

Çünkü Rabbimiz 'İşte bu ümmetiniz tek bir ümmettir' diye buyuruyor.

(b) İslâm kardeşliği kan kardeşliğinden üstündür. Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da araba bir üstünlüğü yoktur —takva hariç. Ancak en müttaki olan üstündür.

(c) Dinin hükmü geçerli olmalıdır, din adamlarının hükmü değil. Toplumu din yönetmelidir, din adamları değil.

(d) Din ile dünya arasında engel olmamalıdır. Bizim dinimiz dünyamız için gelmiştir.

(e) Mülk Allah'ındır, ürünler Allah'tan gelir. Biz Allah'ın gözetimi ve emri altında Allahın mülkünü dağıtmak görevini üstleniriz. Birilerinden gaspedemeyiz ya da birilerine vermezlik edemeyiz. Parayı, mülkü biriktiremeyiz, yığamayız. Kalkınma gereklidir, ama kalkınacaksa Allah rızası için kalkınırız. Müslümanlar sevin sin, zulüm ortadan kalsın diye güçleniriz. Ne birey, ne de belirli bir zümrenin tahakkümü için değil!

(f) Peygamberler dönemi bitmiştir. O halde peygamberlerin mesajına sahip çıkılmalıdır. Peygamberlerin mesajına sahip çıkmak demek siyaset üretmek demektir.

Biz kısaca bazı özelliklerden bahsettik. Hepsini şu cümlede özetleyebiliriz: İslâm'ın siyaseti kulların Allah'ı tanınması, Allah'a boyun eğmesi demektir. En hayırlı siyasetçi Allah'a en iyi kul olan dır (Aman bu ibareyi zâhidâne bir yorumla anlamayalım ya da çarpıtmayalım). Benim nazarımda bu merhale Âyetullah Humeyni'de gerçekleşmiştir. O hakikaten Allah'ın kuluydu. Bu yüzden nice hakimler ve krallar ondan korktular. Bu yüzden tüm tâğutlar ve zalimler ona karşı tek cephe oluşturdular.

Haseneyn Heykel'in o müthiş üslûbuyla vasfettiği gibi, Humeyni h. 1. yüzyıldan m. 20. yüzyıla atılmış bir kurşun idi. Bu adam ispat etti ki, Resûlün ve güzide dostlarının hayatı 20. yüzyılda da yaşanabilir. Oysa bazıları Peygamber Efendimizin mesajını bedevî bir toplumda bedevî bir adamın getirdiği mesaj diye niteliyordu.

Batıyla Rusya arasında ittifakla kabul edilen Brzezinski teorisi ve ardından gelen teoriler bir yerde tüm dünya zalimlerinin müslümanlara karşı birleşmesi demektir. Sonunda Rusya da Batıya katıldı. Daha önce görüntü olarak karşı gibiydi. Bunlar hep Humeyni'nin dirilttiği ve dile getirdiği çağrıdan korktukları içindir. Burada siyasi İslâm'dan uzun uzadıya bahsedecek değiliz. Çünkü bu konuya darsak bahis uzar.

(4) Cihad merhalesi:

Cihad İslâm'ın doruğudur. İslâm burcunun zirvesinde şüphesiz, tartışmasız cihad vardır. Ali b. Ebi Talib Efendimiz böyle vasıflıyor cihadi... Eğer biz toplumsallaşma merhalesinde İslâm düşmanları tarafından kuşatılıyor ve baskıya maruz kalıyorsak cihad merhalesine geçtiğimizde elbette daha büyük baskılara ve işkencelere maruz kalacağız. Karşımıza ulemâ-i sulta, şurta ve medya tabir edeceğimiz Bel'am kılıklı kapkara herifler çıkacak; aleyhimize fetvalar keseceklerdir. Bugün cihad fikrine ve cihad fikrinin birçok boyutuna komplo kurulmuştur:

Meselâ bazı cemaatleri cemaatü'l-cihad ve tanzimü'l-cihad diye vasıflıyorlar. Cihad cemaati, cihad örgütü gibi. Oysa bu cemaatler kendi kendilerini böyle bir isimle anmamaktadırlar. Bunların esas adı cemaat-ı İslâmiyedir.

Meselâ Müslüman başkanların 1992 yılında Dakar'da düzenledikleri toplantıda cihad kelimesinin kaldırılması talep edildi. Yani Filistin davasından söz ederken kesinlikle cihad kelimesi telaffuz edilmeyecekti! Zira sadece bu kelimeyi telaffuz etmek dahi sözde barışın dinamitlenmesine sebep oluyor. Bunun anlamı şudur ki, onların ağızlarına pelesenk ettikleri barış adil bir barış değil apaçık teslim oluşturma. Yahudiler biliyorlar ve inanmışlar ki, barış hiçbir zaman olmayacak. Yahudiler Müslümanları teslim almak, köle etmek isterler.

Müslüman yöneticilerin yaptığı son cihad çağrısı Birinci Dün-

ya Harbinin başladığı yıllarda Osmanlı halifesinin çağrısıdır. Müslümanları yardıma çağırdı, ama şimdi ne o halife var, ne de hilafet müessesesi yaşıyor. Bugün ise cihad kelimesinin silinmesi için Müslüman devlet başkanları anlı-şanlı toplantılarda beyanat veriyor!

Gerçek şu ki, dördüncü merhale olarak andığımız cihad Batının nüfuzundan kurtulmak için samimi bir gayret doğduğu anda başlayacaktır. O zaman hakiki istiklalden, özgürlükten söz edebiliriz. Bugün bağımsızlık Batının lehine yapılmış anlaşmalar, Batının verdiği silah ve Batının çizdiği sınırlardan başka bir anlam ifade etmiyor. Oysa bizim kasdettiğimiz özgürlük hakikidir. Batının nüfuzundan kurtulmayı hedefler. Siyonistlerin bitmek tükenmek bilmeyen heveslerini kursaklarında bırakmayı hedefler.

Bu yolda ince planlar kurulacak, zeki siyasiler kafa yoracak, nice canlar feda edilecek, mallar harcanacaktır. Bu doğaldır. İslâm uğrunda, ülkelerinin hakiki istiklâli uğrunda feda olmaları gereken canlar ve başlar Batının hedefleri uğrunda harcanmaktadır. Batı bizim sadece malımıza ve hukukumuzla göz dikmiyor, canlarımızı da kendi yolunda feda etmemizi istiyor!

Ama eğer birşeyler feda edilecek, birileri ölecekse bu İslâm için olmalıdır. Sadece bir kurban ilkesi gerçekleşsin, birileri ölsün diye değil. Urâbî, Zümer, Abdünnâsır, Mahmud Nureddin ve İslambûli olaylarında bazıları kurbanın zaruri olduğuna inanmıştı. Ama amaçları belirgin değildi. Sadece bir kurban olma sözkonusuydu, o kadar. Oysa İslâm için kurban olunacaksa uyanık olunmalı, sadece Allah'ın rızası gözetilmeli, bilinçle bu yola gidilmelidir.

Yönetilen yönetenin cihada inandığını biliyorsa itaat içinde olur, başkanına boyun eğer. Bu prensip İslâm düşüncesinin temelilerindendir. Cihada iman etmenin nişâneleri vardır. Cihaddan kaçmanın da belirtileri olduğu gibi.

Sözün hülasası, hilafete dönüş yolu ibadet ve ahlâka önem veren, inancını yaşamına hakim kılan ve siyaset bilinci taşıyan fertlerle kat edilir. Bu fertlerin başında cihada inanmış bir lider bulunur. Lider Allah'a ibadet hususunda en önde olmalıdır. Böyle bir hilafet

sadece Müslümanların hayrına değildir, bilakis tüm insanlığın hayrınadır. Ancak hilafet mükemmel insan oluşun vasfıdır. Hilafet Allah'ın kullarının Allah'a giden yolunu açmaktır.

Osmanlı hilafeti dört asır boyunca eksikliğiyle-fazlasıyla, başarısı ve başarısızlığıyla hilafeti ayakta tutarak güçlü bir devlet olmuştur. İslâm'ın izzet ve şeref bulması, beşerin mutluluğu, zalimin zulmünden alıkonması ancak hilafetle mümkündür. Bugün iletişimin muazzam gelişmeler kaydettiği bir çağda yaşıyoruz. Müslümanlar hilafet düşüncesini yeniden gözden geçirmeli, hilafeti pratiğe dökerek için çalışmalarına başlamalıdır. Eğer Osmanlı hilafeti ölmüşse bunun varisleri tüm İslâm ümmetidir, tüm İslâm halklarıdır. Orada-burada Arapçılık ya da etnik gruplar adına öne çıkan, Batının ve siyonizmin âleti olan kişiler değil.

İNSAN YAYINLARI KİTAPLIĞI

Kaynak Eserler Dizisi

- * TEHFİMÜ'L - KUR'AN - Mevdudi
- * İSLAM VE İLİM - S. H. Nasr
- * ISLAMIC SCIENCE
Seyyid Hüseyin Nasr
- * MEDÂRICÜ'S SALİKİN (3 c.)
İbn. K. El-Cevziyye
- * İSLAM DÜŞÜNCESİ TARİHİ (4 c.)
M. M. Şerif
- * MÜSLÜMAN HALKLAR
ANSIKLOPEDİSİ (3 c.)
R. V. Weeks
- * DEĞİŞİM SÜRECİNDE İSLAM
J. Esposito
- * AFRIKALILAR - Ali Mazrui
- * BALKANLAR'DA İSLAM
Aleksandre Popovic
- * SOVYET MÜSLÜMANLARI
Shirin Akiner

İslam Klasikleri Dizisi

- * İLÂHÎ AŞK - İbn Arabi
- * EL - HISBE - İbn Teymiyye
- * SABREDENLER VE
ŞÜKREDENLER
İbn Kayyim el Cevziyye
- * USUL-İ DİN - İbn Hazm
- * NURLAR RİSALESİ (1. Hm.)
İbn Arabî

İrfan Dizisi

- * ŞEM VE PERVANE - M. Kanar

- * GÖNÜL VE AŞK - M. N. Tura
- * O'NUN GÜZEL İSİMLERİ
M. Nusret Tura
- * RÂHİ AŞK - M. Nusret Tura
- * MEKTUPLAR - M. Nusret Tura
- * SU ÜSTÜNE YAZI YAZMAK
Muhyiddin Şekûr
- * NEFS-İ MUTMAİNNE
A. Hüseyin Destgayb
- * DOSTLAR SOFRASI
Nasır-ı Hüsrev

Düşünce Dizisi

- * İSLAM VE MODERN İNSANIN
ÇIKMAZI - S. H. Nasr
- * EVRENİN YATIŞMAZ YAPISI
Abdülkerim Suruş
- * MÜSLÜMAN PSIKOLOGLARIN
ÇIKMAZI - M. B. Bedri
- * SÖMÜRGE ÜLKELERİNDE
FİKİR SAVAŞI - Malik Binnebi
- * MAĞLULPLARIN ZAFERİ
Erol Özbilgen
- * ÇEVRESİZSİNİZ - Deniz Gürsel
- * İLERLEMeye FARKLI BİR BAKIŞ
Lord North Bourne
- * ONBİRİNCİ SAAT - Martin Lings
- * KİRLİMENİN BOYUTLARI
Ersin Gürdoğan
- * İSLAM VE BATI - Perviz Manzur
- * ŞEHİRLERİN RUHU
G. Haydar

- * DINİN SOSYAL GERÇEKLİĞİ
Peter L. Berger
- * DIN VE PSIKOLOJİ
Carl Gustav Jung
- * FELSEFE-İ ULÂ
Şemseddin Günaltay
- * AKLIN AYNASI – Titus Burckhardt
- * İSLÂM MANEVİYATI VE BATI
Michel Valsan
- * BİR KUTSAL BİLİM İHTİYACI
S. Hüseyin Nasr
- * GELENEK VE MODERNLİK
ARASINDA – M. Armağan
- * MİSTİK DÜŞÜNCE VE YENİ FİZİK
Michael Talbot
- * İSLÂM'DA SEMBOLİK DİL
Sadık Kılıç
- * KUTSALIN PEŞİNDE
S.H. Nasr - K. O'Brien
- * MAKALELER (1) S. H. Nasr
- * BİLİNCİN EVRİMİ
Theodore Roszak
- * MODERN DÜNYADA DİN
Lord Northbourne

İnceleme-Araştırma Dizisi

- * BİREYSEL VE TOPLUMSAL
DEĞİŞMENİN YASALARI
Cevdet Said
- * İSLÂM'IN YAYILIŞ TARİHİNE
GİRİŞ – Ebulfazl İzzeti
- * GAZALÎ'NİN İKTİSÂT FELSEFESİ
Sabri Orman
- * İNSANIN KÖKENİ NEDİR?
Maurice Bucaille

- * HZ. MUHAMMED'İN HAYATI
Martin Lings
- * AFRIKA DRAMI – İmâdüddin Halil
- * BİR İSLAM PEYGAMBERİ: HZ. İSÂ
M. Ataurrahim
- * İSLAM KOZMOLOJİ
ÖĞRETİLERİNE GİRİŞ-S.H. Nasr
- * DİNLERİN DEJENERASYONU
Kürşat Demirci
- * TARİHSELÇİLİĞİN SEFALETİ
Karl R. Popper
- * İSLAM TARİHİ – İ. Halil
- * İSLAM'IN ULUSLARARASI
İLİŞKİLER KURAMI
A. A. Ebu Süleyman
- * EKONOMİ VE AHLAK
N. Haydar Nakvi
- * ÜÇ MÜSLÜMAN BİLGE
S. H. Nasr
- * MODERNİZMIN İSLAM
DÜNYASINA GİRİŞİ
M. M. Hüseyin
- * İSLAM MEDENİYETİNİN
GELECEĞİ – Z. Serdar
- * GAZALÎ HAKİKAT
ARAŞTIRMASI Sabri Orman
- * POZİTİVİZMİN TÜRKİYE'YE
GİRİŞİ – Murtaza Korlaelçi
- * TEVHİD – İsmail R. Faruki
- * İSLAM'DA EVRİMCİ YARATILIŞ
TEORİSİ – Mehmet Bayraktar
- * İSLAM'DA DÜŞÜNCE VE
HAYAT S. H. Nasr

- * AFRIKA'DA SUFİ DİRENİŞ
B. G. Martin
- * BATI DÜŞÜNCESİNDE DÖNÜM
NOKTASI – Fritjof Capra
- * İSLAM MANEVİYATI VE
TAOCULUĞA TOPLU BAKIŞ
Rene Guenon
- * ORYANTALİSTLER VE
İSLAMİYATÇILAR
R. Olson-C. Kureysi-A. Hüseyini
- * İBN TEYMIYYE'DE TASAVVUF
Tıblavi M. Sa'd
- * MODERN ÇAĞ VE İSLAMİ
DÜŞÜNÜŞÜN PROBLEMLERİ
S. N. Attas
- * MODERN DÜNYADA
GELENEKSEL İSLAM
S. H. Nasr
- * İSLAM BİLİMİ TARTIŞMALARı
Mustafa Armağan
- * MOLLA SADRA
S. H. Nasr
- * SÖMÜRGEÇİLİK VE EĞİTİM
P. G. Altbach-G. P. Kelly
- * VAHDET-İ VÜCUD VE
İBN ARABÎ – İ. F. Ertuğrul
- * İSLAM'DA BİLİM VE MEDENİYET
S. H. Nasr
- * ORYANTALİZM, KAPİTALİZM VE
İSLAM – B. S. Turner
- * BİR KADIN SUFİ: RABIA
Margaret Smith
- * İSLAM VE İNSANLIĞIN KADERİ
Gai Eaton

- * BİLGİ FELSEFESİ
Alparslan Açıkgenç
- * CEVDET PAŞA'NIN TOPLUM VE
DEVLET GÖRÜŞÜ
Ümit Meriç Yazan
- * ULUSLAR VE ULUSCULUK
Ernest Gellner
- * İNSAN VE TEKNOLOJİ-Edisyon
- * İBN ARABÎ'DE VARLIK
DÜŞÜNCESİ- F.Kam-M. A. Ayni
- * İSLAM SANATI VE
MANEVİYATI – S. H. Nasr
- * İSLAMİ İLİMLERE GİRİŞ
Hasan Hanefi
- * JUNG PSIKOLOJİSİ VE
TASAVVUF
Spiegelman-İ. Han-Fernandez
- * MODERN TIBBIN ÖTESİ
Derleme
- * PSIKİYATRİ VE KUTSALLIK
Needlemann-Ingleby-Skynner
- * ÇAĞDAŞ ARAP DÜŞÜNCESİ
Albert Hourani
- * LAİKLİK, SİYASET VE DEĞİŞİM
Davut Dursun
- * ORTADOĞU NERESİ
Davut Dursun
- * ÇEVRE SORUNLARI- İ. Uslu
- * İHVÂN-ı SAFÂ'DA MÜZİK
DÜŞÜNCESİ – Yalçın Çetinkaya
- * ORTADOĞU'DA MODERNLEŞME
A. Hourani, E. Kuran, vd.
- * İSLÂMÎ İKTİSADIN FELSEFESİ
Murtaza Mutahharî

- * İSLÂM VE ANTROPOLOJİ
Ekber S. Ahmed
- * BİR DEĞİŞİM SÜRECİ OLARAK
MODERNLEŞME- K. Canatan
- * İSLÂM'DA OTORİTE
Hamid Dabaşı
- * MEVZU HADİSLER
Abdülfezlah Ebu Gudde

Alternatif Dizi

- * ALTERNATİF TIP- Andrew Stanway
- * YENİ BİR PSİKOLOJİ
Robert E. Ornstein
- * EKONOMİNİN ÇÖKÜŞÜ
Alvin Toffler
- * ELEKTRONİĞİN BÜYÜŞÜ
Ian Reinecke

Edebiyat (Anlatı) Dizisi

- * MALCOLM X - Alex Haley
- * MEKKE'YE GİDEN YOL
Muhammed Esed
- * RUHUN UYANIŞI - İbn Tufeyl

- * ZEYN'İN DÜĞÜNÜ- Tayyib Salih
- * SOKAKTAKİLER - Necib Mahfuz
- * HICAZ'DAN ENDÜLÜS'E
Ersin Gürdoğan
- * YÜCELÇİLER 1947
Mehmet Ardıcı'nın Anıları
- * NİL'İN ÜÇ ÇOCUĞU
Necib Mahfuz
- * GÜVERCİN GERDANLIĞI
İbn Hazm
- * MAVİSİNİ YITIRMIŞ YAŞAMAK
Ali Çolak
- * ÜÇ NOKTANIN SÖYLEDİĞİ
A. Turan Alkan
- * ŞEHİR FOTOĞRAFLARI
Beşir Ayvazoglu

İletişim Dizisi

- * GÖRSEL İKTİDAR
Yalçın Akdoğan
- * KELİMELEİN BÜYÜLÜ
DÜNYASI
John C. Condon

SATINALMA

Kitabeu'

25 -11- 1995

ABDULGÂNÎ NABLÛSÎ

Bekri Alaaddin

Abdulgânî en-Nablûsî (1641-1731) tek bir sıfatın kendisini tanımaya yetmediği bir tefekkür deriyasıdır. Âlim, mutasavvıf, fakih, seyyah ve şairdir. Osmanlı devri mütefekkirleri üzerinde büyük etkisi olan Nablûsî öte yandan "rihle"leri ile yeni bir edebî türün mucidi olmuş, İstanbul'a gelmiş, öte yanda hem Kâdirî, hem Mevlevî ve hem de Nakşî tarikatının şeyhi olmuş bir zâttır. Endülüs-Mağrib tasavvuf akını ile İran-Anadolu tasavvuf akımının buluşma noktası kimliğini de taşımaktadır.

Eserleri Abdülhamid'in emriyle özel olarak istinsah edilen Şeyh Abdulgânî en-Nablûsî, doksan yıllık bereketli ömrüne sığdırdığı 280 eserle çıkıyor karşımıza. İşte bu çok yönlü âlim ve şeyhin hayatı en son, Paris, Sorbon Üniversitesinde doktora konusu olarak Suriyeli akademisyen Dr. Bekri Alaaddin tarafından ele alınmıştır. Basılmamış bu tezi memleketimiz irfan ehline bir katkı olur düşüncesiyle Fransızca aslından Dr. Veysel Uysal dilimize kazandırdı.

240 sayfa
ISBN 975-574-059-7